FÖRSVARSMAKTEN



Handbok
Hemvärn

2018

Handbok
Hemvärn

HvH 2018

Bilder på omslaget:	Foto: Magnus Barcherus Illustration: Christian Wallenius
Grafisk bearbetning:	Christina Mårtensson, Hans Martinson
Produktionsid:	180528-009
Produktionsformat:	Word
Publikationsområde:	Hemvärn
Förrådsbeteckning:	M7739-352092
Tryck:	

VIDAR handling: FM 2018-4881:4

Beslut om fastställande av Handbok Hemvärn 2018.

Handbok Hemvärn 2018 (HvH 2018) fastställs att gälla från och med 2018-07-01. Publikationens registrerade M-nr är: M7739-352092.

Följande upphävs

- HvH 2016 (FM2016-1848:4) från och med 2018-07-01
- ”Utbetalning av utbildningspremier efter genomför utb vid HvSS” 2007-05-14 HKV 16730:68583
- ”Kompl. hv-soldaters deltagande i motionsarrangemang” 2017-12-13 FM2017-24132:1

Publikationen tillgängliggörs genom publicering på intranätet emilia, på www.forsvarsmakten.se, samt www.hemvarnet.se. Publikationen distribueras och lagerhålls av FMCL/FBF

Detta beslut är fattat av generallöjtnant Johan Svensson. I den slutliga handläggningen har generalmajor Roland Ekenberg deltagit som föredragande.

Johan Svensson
C PROD

Roland Ekenberg
Rikshemvärnschef

REVIDERING - ÄNDRINGSLOGG

Nr	Mom	Omfattning	Datum föredragning Beslut av	VIDAR handling nr
0		Ursprunglig fastställelse	2018-06-04 RiksHv C 2018-06-12 C PROD	FM2018-4881:3 FM 2018-4881:4

Kom ihåg!

Om du läser denna publikation i pappersform – kontrollera att du har den senaste utgåvan. Fastställd och gällande utgåva finns alltid publicerad på försvarsmaktens intranät.

Förord

Handbok Hemvärnet innehåller anvisningar med förklaringar och beskrivningar avseende Hemvärnets utbildningssystem och hur hemvärnsförbanden i krigsorganisationen övas och vidmakthålls.

Syftet med handboken är att tydliggöra Hemvärnets utbildningssystem för hemvärnsförbandens chefer på bataljons- och kompaninivå samt de chefer vid organisationsenheter som har uppgift att vidmakthålla eller stödja hemvärnsförbanden.

Handboken ger vägledning till chefer, administratörer och utbildare av hemvärnsförband, främst vid organisationsenheter med vidmakthållande och utbildningsansvar, t.ex vid utbildningsgrupper och HvSS.

Vidare är handboken som en allmän informationskälla för den som har behov av faktauppgifter kring hemvärnsförbandens uppgifter och verksamhet samt Hemvärnets utbildningssystem.

Handboken utgör en sammanställning av avgörande bestämmelser och förutsättningar för hemvärnsförbandens verksamhet.

I handboken hänvisas till aktuella förordningar, föreskrifter, beslut och av Försvarsmakten utgivna handböcker, anvisningar, manualer etc.

Hemvärnshandboken publiceras i digital form på ”www.hemvarnet.se” och emilia.

Innehållet omfattas ej av sekretess

Läsanvisning

HvH 2018 är i likhet med 2016 års utgåva indelad tre delar:

Del 1	Grundläggande anvisningar, organisation, uppgifter och förmåner
Del 2	Hemvärnets utbildningssystem
Del 3	Generella anvisningar för utbildningsverksamhet

De olika delarna har färgmarkörer i marginalen på respektive sida. Gul är del 1, orange är del 2 och röd är del 3.

Följande delar har utgått sedan HvH 2016:

- I del 1 har Kapitel 18 Hemvärnets fanor och flaggor ur HvH 2016 har utgått i sin helhet, ersätts med hänvisning till Reglemente Parad del 2 2017 (R Parad 2 2017).
- Befattningar med beslutad ersättning avseende utbildningspremier och befattningspenning (HvH 2016 del 1 bilaga 1-1) har tagits bort från handboken. Dessa regleras i särskild beslutsskrivelse FM 2018-4881:5.
- I del 2 har bilaga med kursplaner tagits bort då dessa publiceras i PRIO, emilia och på www.hemvarnet.se.

Större förändringarna sedan föregående utgåva del 1:

- Kapitel 2 Beredskap är anpassat mot beslutat beredskapskoncept men är inte anpassat mot kommande reglemente för mobilisering. Eventuell anpassning mot reglemente för mobilsering övervägs.
- Kapitel 3 Samverkan är uppdaterat avseende hänvisning FM Handbok Civil-militär samverkan 2016.
- Kapitel 6 Personaltjänst är uppdaterat avseende ansvar och processer inom personaltjänst och personalförsörjning. Vissa delar har flyttats till Kapitel 8 Personalförsörjning.
- Kapitel 8 Personalförsörjning är uppdaterat avseende ansvar inom personalförsörjning. Kapitlet har anpassats till aktuella processer i Försvarsmakten bland annat avseende attraktion och rekrytering.
- Kapitel 10 Förmåner är omskrivet med anledning av förändrade rutiner för utbetalning av ersättningar. Vidare har befattningar med beslutad ersättning avseende utbildningspremier och befattningspenning tagits bort från handboken.
- Kapitel 11 Försvarsmedicin har anpassats för att tydliggöra åtgärder och ansvar för av hälso- och sjukvårdsverksamhet.
- Kapitlet 13 Ungdomsverksamhet kvarstår oförändrat tills vidare. Pågående arbete med principer och riktlinjer för Försvarsmaktens kontakter med unga inarbetas efter beslut.
- Kapitlet 14 Hundtjänst har uppdaterat avseende referenser till Reglemente Hundtjänst 2018.
- Kapitel 16 Försvarslogistik med materielförsörjning har korrigerats avseende ansvar och hänvisningar. Eventuell anpassning mot kommande Handbok logistik för hemvärnsförband sker genom ändringstryck.
- Kapitel 19 Arbetsmiljö och verksamhetssäkerhet har korrigerats avseende aktuell Marksäkerhetsorder och omsättning av C PROD beslut avseende elsäkerhet.

Större förändringarna sedan föregående utgåva del 2 och 3 omfattar:

- I del 2 har beskrivningen av Hemvärnets utbildningssystem har uppdaterats med anledning av utökad bataljonsledningsförmåga. Kursplaner och kursbeskrivningar (HvH 2016 bilaga 2:1) har tagits bort från handboken och ersatts med hänvisning till emilia, PRIO samt www.hemvarnet.se.
- Del 3 har översetts för att inte vara årliga anvisningar utan istället generella anvisningar för viss utbildningsverksamhet.

Handbok Hemvärn 2018

Innehållsförteckning

Del 1

Grundläggande anvisningar, organisation, uppgifter och förmåner

1. Hemvärnets förband och uppgifter



Bild 1.1 Christina Mårtensson, Försvarsmakten

Innehållsförteckning

1.1 Inledning

Hemvärnsförbanden är utformade för att kunna verka vid ett väpnat angrepp.

Hemvärnsförbandens huvuduppgifter är främst att skydda, bevaka och ytövervaka områden och objekt. De är viktiga för att upprätthålla militär närvaro i hela Sverige, samt utgör en stor och viktig del av markstridskrafterna. Med sin höga tillgänglighet, numerär och geografiska spridning, är hemvärnsbataljonerna av central betydelse för försvaret av det svenska territoriet. De är också betydelsefulla för skyddet av flyg- och marinstridskrafternas basområden och kritisk infrastruktur samt viktigare skyddsobjekt. Hemvärnsförbanden, med sin höga beredskap, bidrar till att skapa tröskeleffekt för försvaret av Sverige.

Hemvärnsförbanden ska kunna verka med huvuddelen inom ett dygn samt med mindre delar inom några timmar. Hemvärnsförbanden ska vara bemannande, utrustade och samövade för att lösa sina uppgifter. I fredstid ska förbandet övas och tränas för att upprätthålla rätt krav på tillgänglighet i fred och förmåga att inta höjd beredskap. Alla hemvärnsförband har uppgifter i fred, vid höjd beredskap och i krig.

Hemvärnsförbanden ska vara interoperabla med övriga insatsorganisationen genom bland annat kompatibla sambands- och ledningssystem. Stabsarbetsmetoder, stabsarbetsstöd, signalering och övriga format ska följa, de inom Försvarsmakten fastställda kraven.

Särskilda hemvärnsfunktionsförband ska kunna lösa uppgifter som regionala- eller riksresurser. Dessa funktionsenheter kan till exempel vara CBRN-, granatkastar-, trafik-, underrättelse- och fältarbetsförband.

1.2 Uppgifter

Hemvärnsförbanden ska kunna:

- Bevaka område eller objekt
- Skydda område eller objekt
- Skydda transport (mark, och för vissa bataljoner även sjö)
- Övervaka
- Störa (övrig uppgift, som kan lösas efter tilldelning av resurser och utökad utbildningsverksamhet)
- Fördröja (övrig uppgift, som kan lösas efter tilldelning av resurser och utökad utbildningsverksamhet).

Hemvärnsförbanden ska kunna uppträda i alla förekommande terrängtyper, inklusive urban miljö och kunna verka under alla sikt- och väderförhållanden. Förbandet ska kunna lösa uppgifter under hela dygnet. Med detta avses främst den region där förbandet har sina huvuduppgifter.

Efter ytterligare höjd krigsduglighet, genom bl.a. tillförsel av personal och materiel, ska hemvärnsförbanden kunna lösa uppgifter under lång tid (månader). Förnödenheter tillförs efter behov.

Hemvärnsinsatskompani, hemvärnsbåtkompani och hemvärnsunderrättelsekompani har förmåga till egen taktisk rörlighet. Hemvärnbevakningskompani m.fl. kan först efter förstärkning av transportresurser omgruppera till annat område.

1.3 Organisation

Målsättning för hemvärnsbataljon framgår av krigsförbandsmålsättning (KFM) för typbataljon (se nedan). Varje bataljon har en egen Krigsförbandsspecifikation (KFS) som beskriver förbandets utveckling innehållande förbandets materiella, personella och ekonomiska status.

Chef OrgE meddelar förslag till organisationsförändring för eget förband. Avdömning och eventuell förändring genomförs sedan av Högkvarteret. Avisering av beslutad förändring sker årligen under första kvartalet och genomförs sedan nästkommande kalenderår.

Vid omfattande ändring av organisationen, som t.ex. sammanslagning eller uppdelning av kompani, ska förändringen behandlas i medinflytandesystemet innan förslag insänds av OrgE till Högkvarteret.

1.3.1 Bataljonstyper

Hemvärnsbataljonerna ska organiseras enligt KFM och består av fastställda enheter, t.ex. insatskompani, bevakningskompani och TOLO-grupp m fl. Nedan redovisas bataljonstyper och uppgifter:

- Hemvärnsbataljon Nord
- Hemvärnsbataljon Nord med kustnära uppgifter
- Hemvärnsbataljon Syd
- Hemvärnsbataljon Syd med kustnära uppgifter
- Hemvärnsbataljon med marina uppgifter

Hemvärnsförbanden inom respektive bataljon har, beroende på bataljonstillhörighet, olika huvuduppgifter och övriga uppgifter enligt nedan.

Hemvärnsförbandens uppgifter	Hvbat Nord	Hvbat Nord m. kustnära uppg	Hvbat Syd	Hvbat Syd m. kustnära uppg	Hvbat m. marina uppg
Bevaka område eller objekt (mark och/eller i skärgårdsområde)	Huvuduppgifter	Huvuduppgifter	Huvuduppgifter	Huvuduppgifter	Huvuduppgifter
Skydda område eller objekt (mark och/eller i skärgårdsområde)	Huvuduppgifter	Huvuduppgifter	Huvuduppgifter	Huvuduppgifter	Huvuduppgifter
Skydda transport (mark/sjö)	Huvuduppgifter	Huvuduppgifter	Huvuduppgifter	Huvuduppgifter	Huvuduppgifter
Ytövervaka	Huvuduppgifter	Huvuduppgifter	Huvuduppgifter	Huvuduppgifter	Huvuduppgifter
Störa	Övriga uppgifter	Övriga uppgifter	Övriga uppgifter	Övriga uppgifter	Övriga uppgifter
Fördröja	Övriga uppgifter	Övriga uppgifter	Övriga uppgifter	Övriga uppgifter	Övriga uppgifter
Motta eller avdela sjötransporter		Övriga uppgifter		Övriga uppgifter	Övriga uppgifter
Bevaka och/eller skydda skyddsobjekt (i skärgårdsområde)		Övriga uppgifter		Övriga uppgifter	Övriga uppgifter
Stödja marinförband vid sjötrafikkontroll		Övriga uppgifter		Övriga uppgifter	Övriga uppgifter
Försvara terrängavsnitt eller objekt (i skärgårdsområde)		Övriga uppgifter		Övriga uppgifter	Övriga uppgifter
Genomföra båtburen skyddsvakt eller förstärkning med personal					Övriga uppgifter
Fördröja framträngande (farled)					Övriga uppgifter

Huvuduppgifter (ljus ruta) Övriga uppgifter (mörk ruta)

Alla hemvärnsbataljoner ska med någon del ha översnöförmåga eller förmåga att uppträda vid sidan om vägnätet.

1.3.2 Förband

Hemvärnsbataljon

En hemvärnsbataljon består i regel av tre till fem kompanier; hemvärnsbevakningskompanier och hemvärnsinsatskompanier. Inom varje hemvärnsbataljon organiseras en bataljonsstab som hemvärnsbataljonschefens ledningsorgan samt betjäningsförband. Vid vissa hemvärnsbataljoner ingår fristående hemvärnsflyggrupper och båtplutoner. Kompanierna består i sin tur av två till fem plutoner. Plutonen är Hemvärnets normala stridsenhet och ska kunna verka inom kompaniets ram.

Hemvärnsbataljonen är vid höjd beredskap och krig normalt underställd Chef Militärregion (C MR). I hemvärnsbataljonen kan nedanstående förband ingå. Normalt har en hemvärnsbataljon maximalt sju direkt underställda chefer.

Hemvärnsbevakningskompani

Ett hemvärnsbevakningskompani ska kunna:

- bevaka och/eller skydda ett till flera objekt eller knutpunkter inom avdelat område under 90 dygn,
- försvara terrängavsnitt under 90 dygn då en hemvärnsbataljon löser uppgiften att bevaka och/eller skydda ett till flera objekt eller knutpunkter,
- ytövervaka.

Ett bevakningskompani består av två till tre bevakningsplutoner. Personalstyrkan bör vara minst 100 personer. Om ett kompani bedöms sakna rekryteringskraft bör det, efter framställan till PROD RIKSHV, omorganiseras till bevakningsplutoner.

Inom hemvärnsbevakningskompani ingår hemvärnsbevakningspluton. En bevakningspluton ska kunna:

- bevaka och/eller skydda objekt eller knutpunkt,
- försvara terrängavsnitt,
- upprätta observationsplats (o-plats).

En bevakningspluton består bl.a. av fyra hemvärnsgrupper och plutonens personalstyrka får inte underskrida 25 personer om inte särskilda skäl föreligger.

Hemvärnsinsatskompani

Ett insatskompani har samma uppgifter som ett bevakningskompani och ska dessutom kunna:

- skydda transporter

Hemvärnsinsatskompaniet har en taktisk rörlighet och ska kunna uppträda autonomt i hela landet. Kompaniet består av tre till fyra insatsplutoner där personalstyrkan bör uppgå till 100 personer. Saknas rekryteringskraft för detta bör kompaniet omorganiseras till insatsplutoner om inte särskilda skäl föreligger. Kompaniledningen ska kunna leda tillförda hemvärnsinsatsplutoner, dock maximalt fem insatsplutoner, med kompaniet som stridsenhet.

Hemvärnsinsatskompani kan underställas annan chef.

Inom hemvärnsinsatskompani ingår hemvärnsinsatspluton. En insatspluton har samma uppgifter som hemvärnets bevakningsplutoner samt ska dessutom kunna:

- skydda transport
- genomföra rörlig spaning
- ta skyddsobjekt, störa

Insatspluton byggs upp på samma sätt som bevakningsplutonerna.

Hemvärnsunderrättelsekompani

Ett underrättelsekompani ska kunna:

- ytövervaka ett område i småbruten terräng alternativt med tillförda transportresurser kunna ytövervaka ett kust- och skärgårdsområde eller väglöst terrängområde
- ytövervaka urban miljö genom patrullering och fasta observationsplatser
- med hemvärnsunderrättelsepluton kunna spana inom tilldelat område

Kompaniet består av tre underrättelseplutoner samt flygtropp. Hemvärnsunderrättelsekompaniet ska kunna verka i hela landet och är särskilt organiserat och anpassat för spaning och informationsinhämtning. Kompaniet är vid höjd beredskap och krig normalt underställt Chef Militärregion (C MR).

Detta förband är rekryterat, utbildat och utrustat för att kunna verka dolt eller öppet, beroende på syfte med insatsen, och under lång tid (månader).

Hemvärnsbåtkompani

Hemvärnsförband med marin inriktning har en särskild förmåga att bidra till skydd av marint bastjänstområde. Hemvärnsbåtkompanierna tillför förmåga för ytövervakning av farleder och/eller kustområden, sjötransporter och sjötransportledning, båtburen skyddsvakt samt eskort till sjöss.

Hemvärnsbåtpluton

Hemvärnsbåtpluton ingår i hemvärnsbataljon med kustnära uppgifter och ska kunna förflytta personal till sjöss i skärgårds- och kustområden. Hemvärnsbåtpluton ska även kunna bedriva ytövervakning av farleder och/eller kustområden.

Hemvärnsflyggrupp

En hemvärnsflyggrupp genomför underrättelseinhämtning och ingår i hemvärnsunderrättelsekompanier och vissa hemvärnsbataljoner.

Hemvärns TOLO-grupp

Hemvärns TOLO-grupp transporterar, hanterar och ersätter ammunition och drivmedel för hemvärnsbataljon inom Norra militärregionen.

Hemvärnsmusikkår

Hemvärnets musikkårer är en del av hemvärnsförbanden och säkerställer insatsorganisationens behov av tjänstemusik. Övriga uppgifter är att utföra spelningar vid Försvarsmaktens högtider och ceremonier samt officiella statsceremonier och som en resurs vid rekrytering.

1.3.3 Förband direkt underställda C Militärregion

Nedanstående förband utgör en regional resurs inom militärregionen och leds direkt av C Militärregion vid höjd beredskap och i krig.

Militärregion ledningspluton

Ledningsplutonen är ett betjäningsförband till militärregionstab.

Hemvärns CBRN pluton

Hemvärns CBRN pluton genomför CBRN-övervakning, sanering och ska därutöver stödja med hygiendusch och brandbekämpning.

Hemvärnsgranatkastarpluton

Hemvärnsgranatkastarpluton är hemvärnsförbandens resurs för indirekt eld.

Hemvärnspionjärpluton

Hemvärnspionjärpluton genomför minspaning samt minvarningsåtgärder, förstöringsarbeten, minröjning och enklare befästningsarbeten.

Hemvärnstrafikpluton

Hemvärnstrafikpluton genomför trafikreglering (fast/rörlig), lotsning och rekognoserings-uppdrag.

LÄSANVISNING:

Detta kapitel kommer att omarbetas och utges som ändring under 2018 med anledning av aktuellt beredskapskoncept överses och att Försvarsmakten fastställer Reglemente Mobilisering.

2. Beredskap



Bild 1:2 Christina Mårtensson, Försvarsmakten

Innehållsförteckning

2.1 Inledning

Hemvärnsförbandens uppgift är främst att skydda, bevaka och övervaka områden eller objekt. Hemvärnsförbanden är viktiga för att upprätthålla militär närvaro i hela Sverige, samt utgör en stor och viktig del av markstridkrafterna. Hemvärnsförbanden är med sin höga tillgänglighet, numerär och geografiska spridning av central betydelse för försvaret av det svenska territoriet, inklusive skyddet av flyg- och marinstridskrafternas basområden samt kritisk infrastruktur och viktiga skyddsobjekt.

Hemvärnsförbanden utformas för att kunna verka före, under och efter ett väpnat angrepp. Hemvärnsförbandet ska vara bemannat, utrustat[1] och samövat för att lösa sina uppgifter. I normalläge ska förbandet övas och tränas för att upprätthålla rätt krav på tillgänglighet och beredskap för att möjliggöra intagande av höjd beredskap

Hemvärnsförbanden lyder i fred under respektive C OrgE både vid normal utbildningsverksamhet samt vid insatser för stöd till samhället. Hemvärnsförbanden lyder vid höjd beredskap och mobilisering under chef med mobiliseringsansvar och leds vid insatser av C Militärregion.

2.2 Beredskapsnivåer i Försvarsmakten

Försvarsmaktens beredskap indelas i grundberedskap och höjd beredskap. Grundberedskap, för förbanden, styrs av Försvarsmaktens Grundoperationsplan (FM GROP). Höjd beredskap intas efter regeringsbeslut (Lagen om höjd beredskap och totalförsvar). Hemvärnsförbandens beredskapsgrader utgörs av grundberedskap och hemvärnsberedskap.

2.2.1 Grundberedskap

Grundberedskap för Försvarsmakten är 48 timmar. För att ändra grundberedskapen beslutar regeringen om höjd beredskap[2] för hemvärnsförbanden genom att anbefalla hemvärnsberedskap. Hemvärnsberedskap kan anbefallas selektivt beroende på läget och i olika delar av landet.

FFS 2010:2

15 § Under grundberedskap är hemvärnssoldater efter särskilt åtagande och efter utbildning skyldiga att tjänstgöra i hemvärnet för

1. bevakning i samband med verksamhet enligt förordningen (1982:756) om Försvarsmaktens ingripanden vid kränkningar av Sveriges territorium under fred och neutralitet, m.m. (IKFN-förordningen),
2. bevakning av skyddsobjekt enligt 5 § skyddslagen (2010:305),
3. räddningstjänst enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, och
4. verksamhet i samband med att Försvarsmakten lämnar stöd till en annan

---

[1] Personalen är krigsplacerad och materiel/utrustning är förrådställd inom förbandets geografiska utgångsgruppering.

[2] Beslut om *höjd beredskap* meddelas genom *Hemvärnslarm*

myndighet eller enskild enligt föreskrift i lag eller förordning eller efter beslut av regeringen.

För den som är anställd i Försvarsmakten gäller andra föreskrifter för tjänstgöring. Tjänstgöringsförhållanden och förmåner för hemvärnssoldater regleras i HvH kapitel 10 Förmåner.

För att kunna utnyttja personal ur hemvärnsförbanden i grundberedskap krävs ett enskilt åtagande vilket framgår av FFS 2010:8. Med nuvarande lagstiftning kan hemvärnssoldaten med tjänstgöringsplikt endast ianspråktas vid höjd beredskap och hemvärnsberedskap. Med ett avtal med hemvärnet (hemvärnsavtal) eller frivilligavtal för personal med tjänstgöring i Hemvärnet förligger inget anställningsförhållande mellan hemvärnssoldaten och Försvarsmakten.

2.2.2 Beredskapsgrader R-beredskap

Avsnittet har utgått.

2.2.3 Höjd beredskap

Hemvärnsberedskap

Vid höjd beredskap eller efter särskilt beslut av regeringen ska hemvärnsförbanden inta hemvärnsberedskap. Om Försvarsmakten har gjort framställning om hemvärnsberedskap hos regeringen och landets försvar eller säkerhet kräver att Hemvärnet tas i anspråk omedelbart, får Försvarsmakten besluta om hemvärnsberedskap för tiden intill dess att regeringen meddelat beslut i frågan.

Hemvärnsberedskap innebär att hemvärnsförbanden påbörjar lösande av planerade uppgifter:

- Personalen larmas och kallas till inställelse för tjänstgöring
- Materiel, fordon och ammunition samt övriga förnödenheter tas ut eller hämtas
- Utgångsgruppering till förstahandsuppgifter
- hemvärnssoldaterna ska fullgöra den tjänstgöring som behövs med hänsyn till Hemvärnets uppgifter.

Hemvärnsförbanden mobiliserar i och med att hemvärns-beredskap intas. Om förutsättningarna så medger kan hemvärnspersonal hemförlovas med beredskap för inställelse inom anbefalld tid och regleras av Insatschefen i Högkvarteret.

FFS 2010:2
19 § Under hemvärnsberedskap ska Insatschefen i Högkvarteret, eller den han eller hon bestämmer, besluta om hemvärnsförbandens tjänstgöring och stridsberedskap.

Hemvärnslarm

FFS 2010:2
20 § Vid hemvärnslarm ska alla hemvärnsförband snarast grupperas för att lösa sina huvuduppgifter enligt hemvärnsförordningen (1997:146) på det sätt som anges i de order som gäller för förbanden. Hemvärnslarm intas vid beredskapslarm eller då hemvärnsberedskap råder och efter beslut av Insatschefen i Högkvarteret, eller den han eller hon bestämmer.

2.3 Insatser

2.3.1 Insatsledning

Försvarsmaktens insatser vid grundberedskap och höjd beredskap leds av Försvarsmaktens insatschef. C Militärregion leder hemvärnsbataljonerna inom egen militärregion med beredskap att avdela eller motta andra förband.

2.3.2 Insatser i fred

Hemvärnsförbandens personal kan nyttjas av Försvarsmakten, vid stöd till samhället (LSO) eller vid stöd till andra myndigheter efter frivilligt åtagande från den enskilde.

Ledning sker från vakthavande befäl (VB) vid Regionalstab till VB vid den OrgE där aktuellt hemvärnsförband och den militära insatschefen (MIC) utses.

Tjänstgöringsförhållanden och förmåner regleras i HvH del 1 kapitel 10 Förmåner.

Insatser inom Försvarsmakten

Hemvärnssoldater kan, efter frivilligt åtagande, nyttjas i beredskapstropp, insatsberedd skyddsstyrka alternativt transportskyddsstyrka, varvid personalen anställs vid respektive OrgE.

Beredskapskrav på ovanstående framgår av orderverk vid C OrgE och C Militärregion.

Hur insatser bör och ska genomföras framgår bl.a. i Försvarsmaktens handbok vid hävdande av vårt lands suveränitet och territoriella integritet, Handbok IKFN 2016, skyddslag (2010:305) och i skyddsvaktsutbildning samt i för operationen utgivna order inklusive gällande insatsregler.

Handbok IKFN 2016, IKFN förordningen 1982:756, Tillträdesförordningen 1992:118, FFS 2013:3.

> **FFS 2010:2**
> **16 §** Beslut att ta personal i anspråk för bevakning enligt 15 § första stycket 1 eller 2 ska meddelas av Insatschefen i Högkvarteret, eller av den han eller hon bestämmer. Den som har fattat ett sådant beslut ska se till att berörd polismyndighet så snart som möjligt underrättas om beslutet.

Förordningen om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet

Stöd kan lämnas enligt förordningen om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet (2002:375) eller efter beslut av regeringen. Behov av stöd till civil verksamhet lämnas normalt till regional stab och beslutas av FM operationsledare på högkvarterets insatsstab.

> **FFS 2010:2**
> **17 §** I fråga om verksamhet som avses i 15 § första stycket 4 följer av föreskrift respektive särskilt beslut vem som har rätt att fatta beslut om att ta personal i anspråk för verksamhet.

Lag om skydd mot olyckor (LSO)

Försvarsmakten kan, enligt lagen om skydd mot olyckor (2003:778), på begäran av räddningsledaren, ställa hemvärnssoldater till förfogande efter frivilligt åtagande. Behov av stöd lämnas normalt till regional stab och beslutas av FM operationsledare på högkvarterets insatsstab.

FFS 2010:2
18 § Beslut att ta personal i anspråk för räddningstjänst ska meddelas av Insatschefen i Högkvarteret, eller av den han eller hon bestämmer.
Kan ett beslut i den ordning som anges i första stycket inte avvaktas får beslut fattas av den som är lägst hemvärnskompanichef.

3. Samverkan



Bild 3.1 Björn Westerdahl

Innehållsförteckning

3.1 Samverkan

För att lösa huvuduppgifterna har hemvärnsförbanden behov av att genomföra samverkan. Denna samverkan kan ske med andra krigsförbandschefer inom Försvarsmakten, mellan hemvärnsförband samt med civila aktörer.

Hemvärnsförbanden ska kunna bidra till att enskilt eller i samverkan med andra myndigheter och organisationer bistå vid händelser inom ramen för Lagen om skydd mot olyckor (2003:778) och förordningen om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet (2002:375).

3.2 Myndighetssamverkan

Formell myndighetssamverkan avseende totalförsvarsförberedelser sker på lokal och regional nivå av C Militärregion (syd, nord, mitt och väst). C Militärregion leder hemvärnsförband vid insatser vilket inkluderar stöd till samhället/myndigheter.

C Militärregion kan delegera samverkansansvar i syfte att bl.a. optimera krigsplanläggning och samhällets krisberedskapsplanering. Chef för hemvärnsbataljon, kompani eller annan särskild utsedd kan, på uppdrag av C Militärregion, samverka med kommuner och myndigheter.

Exempel på samverkansbehov med myndighet/organisation.

Samverkansbehov	**Myndighet/organisation**								
C Militärregion	**Kommun**	**Länsstyrelse**	**Landsting**	**Polis**	**Kustbevakning**	**Luftfartsverket**	**Hamnchef**	**Sjöfartsverket**	**Trafikverket**
Hvbat uppgift	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Säkerhetsläge/underrättelser	■	■		■	■	■	■	■	■
Civilläge	■	■							■
Stöd	■			■					
Informationstjänst	■								
Utsläpp av farliga ämnen	■				■		■		
Civila skyddsobjekt		■							
Samordning stöd inom länet		■							
Främmande statsfartyg					■				
Stöd främst i form av sjukvårdshänvisning			■						
Samordning hvbat uppgift				■					

3.3 Funktioner

Krigsplanläggning kan erfordra funktionsvis samverkan (företag och myndigheter) grundat på C Militärregions anvisningar avseende understöd och hänvisning. Dessa funktioner kan vara livsmedelsförsörjning, hälso- och sjukvård, drivmedel, reparationstjänst, infrastruktur m fl. Regionala och lokala förutsättningar kan även medföra samverkan beträffande bl.a. samhällsfarlig verksamhet och skyddsobjekt med särskild status t ex kärnkraftverk.

Fortlöpande kontakt med skyddsobjektsägare är grundläggande och bör genomföras rutinmässigt. Dessa kontakter genomförs som en del av ordinarie krigsplanläggning och leds av C Militärregion eller av denne utsedd chef.

3.4 Insatser

Vid order om insats följer också uppgiften att samverka med berörda aktörer (civil och militär) i syfte att på ett optimalt sätt lösa aktuell uppgift. Denna samverkan är en del av insatsledningen och genomförs på order av C Militärregion, C OrgE, eller av denne utsedd militär insatschef (MIC).

Av OrgE utsedd och utbildad chef inom hemvärnsförbandet ska kunna tjänstgöra som MIC eller samverkansbefäl. Vid behov kan samverkansbefäl utgångsgrupperas, vid överordnad eller underordnad stab, för att underlätta ordertagning och genomförande av uppgiften. Hemvärnsförband kan vid insatser underställas annan militär chef och/eller överlämna områdesansvar, vilket kräver samverkan utifrån ett totalförsvarsperspektiv (bland annat samhällsviktig verksamhet).

3.5 Chef för hemvärnsbataljon och hemvärnskompani

Chefer samverkar med berörda aktörer på lokal nivå inom respektive förbandsområde enligt anvisningar från C Militärregion. Målet ska vara att upprätthålla stabila nätverk och bidra till ömsesidig kunskap. Chefer för hemvärnsförband ska vara kända och därmed vara tydliga aktörer i samhället.

Samverkan under insats ska ske genom upprättade, tydliga, personliga kontakter där kommuner, räddningstjänster, närpolisområden, organisationer, föreningar, massmedia m fl är naturliga samverkansparter.

Grunder för samverkan m.m. framgår i FM Handbok civil-militär Samverkan 2016. I C Militärregions orderverk ges anvisningar för samverkan och rapportering.

Nedan redovisas exempel på checklistor för samverkan i form av utdrag från FM Handbok civil-militär Samverkan 2016. För checklistor för specifika samverkansbehov vid till exempel ammunitionsröjning, skogsbrand, eftersök m.m. hänvisas till nämnd handbok.

Exempel på checklista tagen ur FM Handbok civil-militär Samverkan 2016

Checklista samverkan – Före samverkan	
1	Vad är syftet, målet, delmålen med FM deltagande i aktuell situation.
2	Analysera vad uppgiften innebär? Vilken tidsutsträckning gäller?
3	Läs in dig på övriga deltagande aktörers organisation, uppgifter etc. så du är införstådd med deras möjligheter och begränsningar.
4	Vilken är ditt eget förband/stab uppgift, verksamhet och resurser.
5	Vilka order, planer eller annan styrande dokumentation gäller för den aktuella situationen. Behövs några dokument medföras (säkerhetsaspekten).
6	Vilket mandat gäller? Behövs ett skriftligt mandat/bemyndigande?
7	Vilka lagar och förordningar gäller för FM deltagande? Krävs stöd för bedömning av HKV LEDS JUR?
8	Är staben orienterad om situationen? Behöver HKV eller andra förband orienteras eller engageras?
9	Krävs någon beredning eller stöd från stab innan avfärd?
10	Behöver resursinventering genomföras? Krävs resursdokumentation avseende kapaciteter, förmågor etc.
11	Vilken beredskap gäller på platsen och krävs hemma på staben för att eventuellt kunna lämna stöd under händelsen? Krävs förändrad stabsberedskap eller arbetstid.
12	Finns behov av kontaktperson med kontaktuppgifter hos högre chef eller andra kontaktpersoner (telefonnummer/e-postadresser)?
13	Krävs att ytterligare personal avdelas för samverkan? Tänk på eventuellt behov av avlösning för uthållighet.
14	Vilken kommunikationsutrustning behöver medföras/förberedas? Filkrypto, mobilt Internet, Rakel, Bärbar dator, inloggningsuppgifter.
15	Vilka uppgifter om taktiska nummer och talgrupper i Rakel föreligger. Behöver FM Kommunikationscentral kontaktas för att förbereda samverkan i Rakel med aktuell organisation.
16	Finns information avseende hur logistiken är ordnad på platsen; boende, mat, resor, godkännande i PRIO? Kostnader/begränsningar.
17	Vilka rapporteringsbestämmelser gäller? Tider, omfattning, mottagare (staben, högre chef, annan)?
18	Ska militärregionens CD-skiva med Stabsstödsapplikation medföras?
19	Vilka sekretessregler gäller? Finns något skyddsvärt? Hantering av hemlig information. Behövs dator för sekretessklassad information? Vilka säkerhetsmässiga möjligheter och begränsningar finns vid mottagande plats.
20	Vilket kartunderlag behövs (papper, digital), GPS?
21	Behövs kontroll med HKV/LEDS INFO eller annan informationschef avseende, policy, kontaktuppgifter etc.?
22	Anmäl tidpunkt när samverkanspersonen bedöms anlända till mottagaren.
23	Vilken klädsel och utrustning i övrigt krävs?
24	Slutkontroll med aktuell chef/stab och anmälan innan avfärd.

Exempel på checklista tagen ur FM Handbok civil-militär Samverkan 2016

	Checklista samverkan - Under
1	Anmälan för aktuell mottagare vid framkomst.
2	Etablera samband med stab/högre chef, anmäl till staben att du är framme och aktuella sam-bands-kontaktuppgifter.
3	Etablera vid behov kontakt med insatsenheter/förband, organisationsenheter, MIC eller mot-svarande.
4	För fortlöpande krigs-/samverkansdagbok, dokumentera, samtal, förfrågningar, beslut.
5	Klara ut möjligheter för eventuell förvaring av hemlig information/utrustning på plats.
6	Utveckla uppgiftens innebörd, tidförhållanden och förutsättningar för FM stöd för mottagaren.
7	Kontrollera mottagande organisations stabsrytm för att vid behov anpassa rapporteringstid-punkter för det egna förbandets/stab stabsrytm.
8	Kontrollera mottagande organisation förväntningar på FM och behov av stöd.
9	Vilka prioriteringar gör mottagande organisation, krävs information från mottagaren/egna – för insats av FM förmågor/resurser/stöd?
10	Samordna informationshanteringen med mottagande organisation. Skapa en gemensam lä-gesuppfattning. Vid behov orientera eller se till att staben orienterar HKV LEDS INFO eller ak-tuell informationsansvarig.
11	Skapa en överblick över läget, avrapportera till staben och övriga berörda enligt gällande ruti-ner.
12	Behövs stöd, information från staben, organisationsenhet, MIC för att lösa uppgiften?
13	Påverkar den aktuella situationen verksamhetssäkerheten för insatta förband? Krävs några åtgärder avseende detta?
14	Uppföljning av lägesutvecklingen vid staben ("hemma"), andra förband/enheter.
15	Hur länge behövs samverkansperson på platsen? Kan uppgiften lösas från stabsplats?
16	Finns avlösning eller förstärkning för samverkansuppgiften?
17	Om du tillfälligt lämnar ledningsplatsen, exempelvis vid besök hos MIC, anmäl till ansvarig vart du åker och hur du kan nås, samt beräknad tid för återkomst.
18	Säkerhetsaspekten måste finnas med i alla faser. Vilka sekretessregler gäller? Finns något skyddsvärt? Hantering av hemlig information. Behövs dator för säkerhetsklassad information? Mottagande plats möjligheter och begränsningar ur en säkerhetsaspekt.
19	Genderperspektivet beaktas kontinuerligt. Tas hänsyn till män, kvinnor, pojkar, flickor? Upp-står diskriminerande konsekvenser kortsiktigt eller långsiktigt, direkt eller indirekt? Diskrimine-ras eller gynnas någon grupp?

	Checklista samverkan – Efter
1	Avveckla och återställ arbetsplatsen, återlämna lånad utrustning, dokument.
2	Kontrollera/inventera eventuella hemliga handlingar och annan dokumentation samt övrig utrustning.
3	Utvärdera insatsen/stödet i samråd med mottagande organisation.
4	Dokumentara och avrapportera resultat och erfarenheter vid hemkomst till staben och till övriga mottagare.
5	Tillvarata/överför vunna erfarenheter till staben, andra förband och/eller högre chef.
6	Rapportera enligt gällande rutiner.
7	Gör kontroll med staben innan avfärd för eventuell kompletterande information motsvars-ande.
8	Behövs andra förband (motsvarande) orienteras om att samverkan på plats avbryts?
9	Anmäl till ansvarig på mottagande organisation att du återgår till staben.
10	Var beredd upprätthålla kontakt med mottagaren (insatsen kan fortsätta).
11	Säkerhetsaspekten måste finnas med även i denna fas. Vilka sekretessregler gäller? Finns nå-got skyddsvärt? Hantering av hemlig information?

4. Ansvarsförhållanden vidmakthållande, uppföljning och och utveckling



Bild 4.1

Innehållsförteckning

4.1 Inledning

C OrgE ansvarar för hemvärnsförbandens vidmakthållande och utveckling. Hemvärnsförbandens status följs upp genom Rikshemvärnschefens inspektioner, särskilda kontroller och årliga krigförbandsvärderingar (KFV). Främst dokumenteras status avseende personal, materiel, infrastruktur, utbildning och övrigt.

Förbandsutvecklingen styrs av målsättningar som finns beskrivna i aktuell Krigsförbandsmålsättning/Krigsförbandsspecifikation (KFM/KFS) och de anvisningar som Rikshemvärnschefen utger.

Förbandsvisa mål för respektive hemvärnsbataljon utarbetas av krigsförbandschef och C OrgE i femåriga Förbandsutvecklingsplaner (FUP). Planen fastställs årligen av C OrgE.

Krigsförbandschef genomför årligen KFV med stöd av C OrgE som fastställer KFV.

Vid de årliga dialogerna inom organisationsenheten konkretiseras skillnader mellan förbandens status och mål. Åtgärder utarbetas och förtecknas som behov av bland annat behov av personalrekrytering, materiel, infrastruktur, utbildning och övrigt. Underlaget sammanställs av C OrgE och prioriteras för åtgärd. Åtgärderna dialogiseras därefter vid produktionsdialogerna med högkvarteret beträffande tilldelning av uppdrag och resurser.

C OrgE utarbetar årligen förslag till utbildningsuppdrag för hemvärnsförband med respektive bataljonchef innan produktionsdialogerna genomförs med högkvarteret. Hemvärnsförbanden bidrar till utvecklingen (ej krigsuppgifter eller därtill rörande faktorer) bl.a. via medinflytandeverksamheten.

Vid högkvarterets produktionsdialoger hanteras föreslagna uppdrag, avseende bl.a. behov av resurser, för att därefter fastställas som slutliga uppdrag till OrgE i form av verksamhetsuppdrag (VU).

C Militärregion tilldelar krigsförbanden krigsuppgifter enligt gällande försvarsplanering.

4.2 Högkvarterets (HKV) ansvar

HKV fastställer långsiktiga Krigsförbandsmålsättningar (KFM) för utvecklingen av hemvärnsförbanden. KFM utarbetas med deltagande från OrgE, hemvärnsförband och andra med erforderlig kunskap.

HKV fastställer hemvärnsförbandens organisation avseende organisationsstruktur, personal, och materiel vilket administreras i Fövarsmaktens stödsystem.

HKV följer upp verksamheten vid OrgE genom Rikshemvärnschefens inspektioner, utbildningskontroller och besök.

4.2.1 Personal

Fastställd organisation bemannas av personal i olika nivåer och befattningar. Befattningsbeskrivningar och till befattningarna kopplade behov på kompetenser fastställs av HKV. För att skapa möjlighet för personalen att erhålla erforderliga kompetenser samordnar HKV utbildningsverksamheten vid Försvarsmaktens skolor och kompetenscentra samt utbildning genom de frivilliga försvarsorganisationerna.

Inom Hemvärnet kvalitetsäkras all utbildning av HvSS.

HKV arrangerar centrala rekryteringskampanjer och ger stöd och riktlinjer för C OrgEs rekryteringsarbete.

4.2.2 Materiel

HKV samordnar materielprocessen och ger styrningar för genomförandet. Där utöver arbetar HKV med att ta fram förslag för nya materielsystem. Förslag till sådana kommer från studier, utredningar men även från hemvärnsförbanden och medinflytandeprocessen. Nya materielsystem införs först efter beslut och när ekonomiska resurser disponeras.

HKV samarbetar i materielprocessen med Försvarets Materielverk (FMV). FMV stödjer HKV vidmakthållade av hemvärnsförbanden materielförsörjning. Det innebär att materielen läggs upp och krigsplaceras i hemvärnsförbandens bataljons- eller kompaniförråd, med stöd av FM LOG.

4.2.3 Infrastruktur

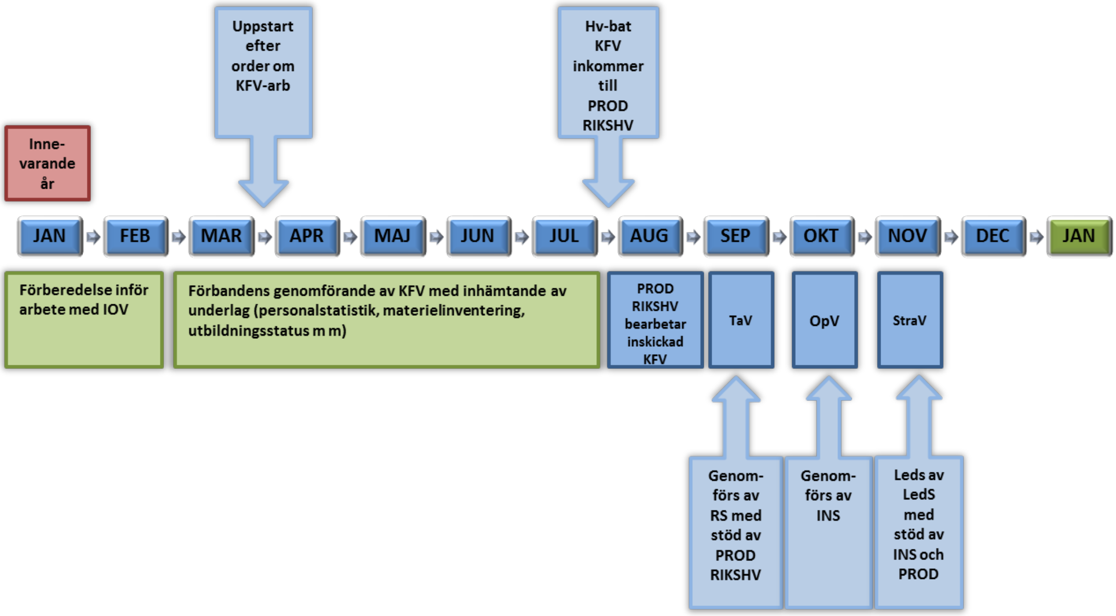
HKV bereder det av C OrgE insända behovet av infrastruktur vid krigsförbanden. För hemvärnsförbandens verksamhet berör det främst förråd, väderskyddade fordonsuppställningsplatser, expeditionslokaler, stabsplatser och lokala skjutbanor.

4.2.4 Insatsorganisationsvärdering (IOV)

HKV har det övergripande ansvaret för insatsorganisationens värderingsprocess.

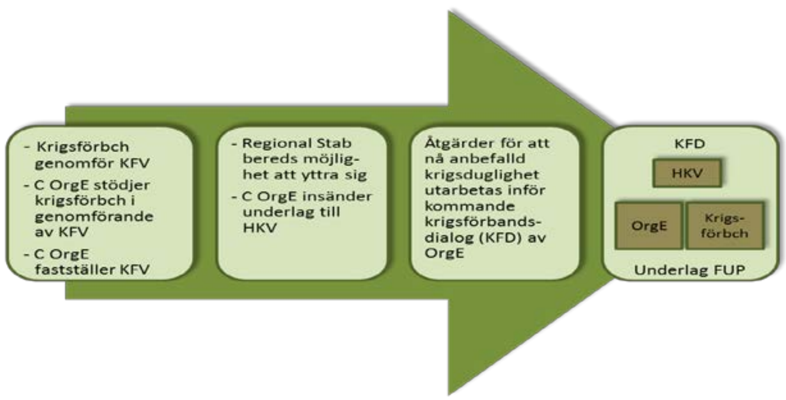
Insatsorganisationsvärdering (IOV) är ett sammanfattande begrepp som omfattar krigsförbandsvärdering (KFV), taktisk värdering (TaV), operativ värdering (OpV) och militärstrategisk värdering (StraV). Värderingarna utgör underlag för Försvarsmaktens årsredovisning enligt myndighetens instruktion samt regeringens krav på återrapportering av krigsorganisationens operativa förmåga. Värderingarna utgör också underlag för utveckling av krigsorganisationen och dess krigsförband samt för arbete med Försvarsmaktens budgetunderlag. Order och direktiv för IOV processen meddelas årligen av HKV.

Förenklad processbeskrivning av IOV



4.2.5 Krigsförbandsvärdering (KFV)

KFV sammanställs på HKV som därefter utarbetar Insatsorganisationsvärdering (IOV) på operativ och strategisk nivå. Av C OrgE fastställda KFV är det viktigaste instrumentet för att HKV rätt ska kunna prioritera resurser och därmed bygga operativ förmåga med krigsförbanden.



4.3 Chef för OrgE ansvar

C OrgE har enligt Försvarsmaktens arbetsordning att vidmakthålla underställda hemvärnsförband. Innebörden av det är att C OrgE har en direkt uppgift att säkerställa att hemvärnsförbandet förfogar över lämplig infrastruktur och är såväl personellt som materiellt uppfyllda.

C OrgEs ansvar för hemvärnsförband omfattar bl.a.:

- ledning
- personaltjänst
- ekonomi
- förnödenhetsförsörjning
- infrastruktur
- underrättelse- och säkerhetstjänst
- krigsförbandsutveckling
- expeditionstjänst och administration
- arbetsmiljöfrågor
- mark-, sjö- och flygsäkerhet[1]

Krigsförbandens förbandsutvecklingsplaner (FUP) revideras årligen efter genomförd KFV. FUP utgör C OrgEs underlag för årliga produktionsdialoger med HKV. Vid dessa dialoger fastställs uppdrag till OrgE och tilldelning av resurser.

C OrgE ansvara för att beredskapskrav och anbefalld krigsduglighet upprätthålls över tiden samt aktivering (slutlig mobilisering) av hemvärnsförbanden.

Utbildningsgruppens uppgifter omfattar bl.a. att planera och genomföra:

- utbildning (SÖB, KFÖ och SÖF) av hemvärnsbataljon (er) mot anbefallda krav i KFM/KFS,
- kompletterande utbildning vid behov,
- chefs- och befälsutbildning,
- instruktörsutbildning,
- befattnings- och funktionsutbildning,
- introduktionsutbildning,
- ungdomsverksamheten,
- rekrytering av hemvärnssoldater,
- Hemvärnsmusiken i statsceremoniell nivån,
- GU (en till två plutoner per år).

Samt:

- ansvara för systemstödd personaladministration mot hemvärnsförband,
- stödja medinflytandeverksamhet,
- stödja frivilligverksamheten enligt H FRIV,
- vara beredd avdela militär insatschef (MIC).

HKV skr 2010-12-07, 16100:70017, Dimensioneringen av utbildningsgrupper, basorg IO 2013-14.

4.3.1 Personal

Rekryteringen av personal till hemvärnsförbanden sker i allt väsentligt lokalt i C OrgE regi med stöd av hemvärnsförbanden. För att säkerställa rekryteringen krävs att åtgärderna koordineras och styrs på lokal nivå.

[1] Se HvH kapitel 18 Arbetsmiljö och verksamhetssäkerhet

Det genomförs genom att bland annat rekryteringsråd organiseras och att rekryteringkoordinatorer avdelas för att genomföra rekryteringsverksamheten.

Personalen i hemvärnsförbanden har behov av utveckling för att tillträda befattningar på högre nivå och för att erhålla kompetens för innehavd befattning. C OrgE sammanhåller kompetensutveckling av personalen grundat på förbandsvisa personalplaner.

C OrgE är ansvarig för personaladministration i PRIO samt ger HR-stöd till hemvärnsförbanden.

4.3.2 Materiel

C OrgE beställer materiel till hemvärnsförbanden enligt utrustningslista för hemvärnets typförbandsklossar, t ex bevakningspluton, och med tagen hänsyn till personaluppfyllnad. Hemvärnsförbanden ansvarar för tillsyn och vård av materiel i bruk. I tillsynen ingår att hålla materielen funktionsduglig över tiden. Förbandet kvitterar materiel i bruk. C OrgE kan medge lån av hemvärnsförbandens förbandsutrustning till annan verksamhet eller krigsförband om tillstånd att nedgå i beredskap på förbandet erhållits och materielen överkvitterats från förbandet.

4.3.3 Infrastruktur

C OrgE förser hemvärnsförbanden med lämplig infrastruktur. Hemvärnsförbanden har behov av:

- förråd för uppläggning av förbandsmaterielen, både materiel i bruk och i förråd,
- expeditionslokaler där den administrativa verksamheten för förbandet kan genomföras,
- stabsplatser, som kan vara samma lokaler som expeditionslokalerna,
- lokala skjutbanor, där så är möjligt för att kunna genomföra träning över året på det personliga eldhandvapnet.

C OrgE behöver beakta behovet av infrastrukturåtgärder för framtida behov, till exempel behov som uppstår på grund av tillförsel av nya fordon.

Uppvärmda och torrluftade lokaler krävs för känslig materiel och väderskyddade fordonsuppställningsplatser med torrluftanordningar krävs för hemvärnsförbandens fordon.

4.3.4 Krigsförbandsvärdering

C OrgE ansvarar för att KFV årligen genomförs vid egna krigsförband. Krigsförbandschef genomför KFV med stöd av C OrgE.

En av C OrgE och krigförbandschefens viktigaste åtgärder, efter KFV, är att omhänderta resultatet i förbandets förbandsutvecklingsplan. Åtgärderna omfattar bl.a. personal, materiel, infraåtgärder och utbildningsbehov.

4.4 Hemvärnsförbandschefs ansvar

Hemvärnsförbandschef, då främst bataljonchef, deltar i C OrgE framtagande av förbandsutvecklingsplan, plan för vidmakthållande och uppföljning av hemvärnsförbanden. Detta sker främst genom att hemvärnsförbandschefen kvalitetssäkrar utarbetade planer. C Militärregions

behov av planläggning för hemvärnsförbanden hanteras främst under de stabsövningar (SÖB/LÖ) som planeras och leds av regional chef.

4.4.1 Personalplanering

Vid varje hemvärnsbataljon ska det finnas en aktuell personalutvecklingsplan som omfattar fem år och som revideras årligen. Syftet med planen är att säkerställa förbandets personaltillgång, personalens kompetensutveckling samt att ge underlag för en rationell och kostnadseffektiv utbildningsplanering. Personalutvecklingsplanen ska byggas underifrån och baseras på individens vilja och förbandets behov. Krigsförbandets chefer i linjeorganisationen ansvarar för att ta fram plan för egen personal och rapportera till närmast högre nivå.

C OrgE nyttjar innehållet för produktionsplanering och rekryteringsplanering i samband med produktionsdialoger. Planen ska ha som utgångspunkt att individen har rätt formell utbildning och kompetens innan placering i befattning sker.

Chefers ansvar:

- C Grupp planerar för underställda soldater,
- C Pluton planerar för underställda gruppchefer (stf), plutonstaben,
- C Kompani planerar för plutonchefer (stf), troppchefer (stf), kompanistab,
- SC bataljon planerar för bataljonstaben,
- C Bataljon planerar för kompanichefer (stf), C fristående enhet (stf), SC.

Successionsplanering av chefer genomförs i samverkan mellan bataljonchef och C OrgE eller av denne utsedd chef.

Personalutvecklingsplanen nedan är ett exempel på utformning. Tabellen bör konstrueras i ett för bataljonen gemensamt format, vilket medger att data kan exporteras till ett gemensamt uppföljningsdokument.

Personalplan							
Namn	**Befattning**	**År 20XX**	**År 20XX**	**År 20XX**	**År 20XX**	**År 20XX**	**Utbildningsbehov/plan**
A-son	C Skgrp	C Skgrp	C Skgrp	Stf C Plut	Stf C Plut	C Plut	20XX Plutch 1 20XX Plutch 2 20XX Plutch 3 20XX IK 1
B-son	Skyttesold	Stf C Skgrp	Stf C Skgrp	C Skgrp	C Skgrp	C Skgrp	20XX Grpch 1 20XX Grpch 2 20XX IK 1
C-son	Skyttesold	Skyttesold	Skyttesold	Skyttesold	Skyttesold	Skyttesold	20XX Bandvagn

4.4.2 Materiel

Förordnad chef kvitterar, nyttjar och vårdar materiel i bruk. Lån ur hemvärnsförbandens tilldelade materiel, till annn verksamhet eller krigdförband, medges efter C Organisationsenhets beslut och efter kvittens. Vid återlämning av materiel ska särskild tillsyn vara gjord.

4.4.3 Infrastruktur

Bataljonchef anmäler behov av förändringar, reparationer, säkerhetsrisker m m.

4.4.4 Krigsförbandsvärdering

Krigsförbandsvärdering genomförs av bataljonchef med stöd av och i samverkan med C OrgE.

4.4.5 Miljö och verksamhetssäkerhet

Se kapitel 18 Arbetsmiljö och verksamhetssäkerhet.

5. Säkerhetstjänst



Bild 1.5.1 Försvarsmakten

Innehållsförteckning

5.1 Inledning

Hemvärnsförbanden är med sin stora spridning över landet en viktig del i det nätverk som kan upptäcka och rapportera säkerhetshändelser. Hemvärnsförbanden stöds, avseende säkerhetstjänst, av C OrgE samt C Militärregion.

Den militära säkerhetstjänsten omfattar säkerhetsunderrättelse-, säkerhetsskydds- och signalskyddstjänst. Dessa beskrivs ytterligare i Handbok för Försvarsmaktens Säkerhetstjänst, Grunder (H SÄK Grunder), 2013. Chefer för hemvärnsförband har ansvar för utbildning i och kontroll av säkerhetstjänsten samt att nödvändiga bestämmelser och regelverk finns tillgängliga. Grundläggande bestämmelser avseende säkerhetstjänst framgår i Försvarsmaktens föreskrifter (FFS 2015:2) om säkerhetskydd.

Den militära säkerhetstjänstens uppgift är att upptäcka, identifiera och möta säkerhetshot som riktas mot Försvarsmakten och dess säkerhetsintressen såväl inom som utom landet. Säkerhetsintressen omfattar eller kan hänföras till personal, materiel, information, anläggningar och verksamhet i vid bemärkelse, inklusive den internationella verksamhet Försvarsmakten deltar i. Den militära säkerhetstjänsten ska därmed klarlägga verksamhet som innefattar hot mot rikets säkerhet eller mot Försvarsmaktens säkerhetsintressen i övrigt samt vidta åtgärder som hindrar eller försvårar säkerhetshotande verksamhet. Åtgärderna syftar främst till att säkerställa tillräcklig nivå av säkerhetsskydd under såväl fred, kris och krig.

Enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) avser säkerhetsskydd:

- skydd mot spioneri, sabotage och andra brott som kan hota rikets säkerhet,
- skydd i andra fall av uppgifter som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och som rör rikets säkerhet,
- skydd mot terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott (terrorism), även om brotten inte hotar rikets säkerhet. Lag (2009:464).

Det framgår i Försvarsmaktens föreskrifter (FFS 1997:2) för Försvarsmaktens personal att var och en som får kännedom om säkerhetshotande verksamhet eller misstänker sådan verksamhet ska snarast möjligt rapportera förhållandet till sin närmaste chef, arbetsledare eller till säkerhetschefen.



Säkerhetsplanering omfattar säkerhetsanalys, säkerhetsplan och säkerhetsbestämmelser och är en systematisk process som utgående från våra skyddsvärda tillgångar bedömer de risker som föreligger och fastställer hur dessa ska hanteras.

5.2 Försvarsmaktens säkerhetstjänst

5.2.1 Säkerhetsunderrättelsetjänst

Säkerhetsunderrättelsetjänsten har till uppgift att klarlägga den säkerhetshotande verksamhetens omfattning, inriktning samt medel och metoder. Den säkerhetshotande verksamheten som riktas mot Försvarsmakten brukar delas in i främmande underrättelseverksamhet, kriminalitet, sabotage, subversion samt terrorism (H SÄK Grunder).

5.2.2 Säkerhetsskyddstjänst

Säkerhetsskyddstjänst regleras i FFS 2015:2. Enligt H SÄK Grunder, bedrivs säkerhetsskyddstjänsten inom följande delområden:

Informationssäkerhet

Informationssäkerhet ska förebygga att uppgifter som omfattas av sekretess och som rör rikets säkerhet obehörigen röjs, ändras eller förstörs. I efterhand ska det gå att analysera informationsförlusten för att kunna minimera skadan. Grunden för informationssäkerhet utgörs av informationens klassificering.

Försvarsmaktens modell för informationsklassificering framgår av Handbok för Försvarsmaktens säkerhetstjänst, Sekretessbedömning DEL A (H Säk Sekrbed A), 2011.

IT-säkerhet

IT-säkerhet är en del av informationssäkerheten och rör främst de delar av begreppet informationssäkerhet som avser säkerheten i den tekniska hanteringen av information som behandlas i IT-system samt administration kring detta.

Tillträdesbegränsning

Tillträdesbegränsning ska förebygga att obehöriga får tillträde till platser där de kan få tillgång till hemliga uppgifter eller där verksamhet som har betydelse för rikets säkerhet bedrivs. Tillträdesbegränsning ska även förebygga att stöldbegärlig, svårersättlig eller av annan anledning skyddsvärd materiel förstörs eller kommer obehörig till del. Tillträdesbegränsning som begrepp har därför en vidare betydelse i Försvarsmakten jämfört med säkerhetsskyddslagstiftningen.

Säkerhetsprövning

Säkerhetsprövning är en sammanfattande benämning på åtgärder som ska klarlägga om en person kan antas vara lojal mot de intressen som skyddas i säkerhetsskyddslagen. Säkerhetsprövning ska bedöma lojalitet, pålitlighet eller sårbarhet ur säkerhetssynpunkt.

Säkerhetsskyddad upphandling med säkerhetsskyddsavtal (SUA) är en särskild process som ska användas vid upphandlingar där hemliga uppgifter förekommer. Det innebär att man tar hänsyn till nödvändiga säkerhetsskyddskrav, vilka regleras i ett säkerhetsskyddsavtal.

Utbildning

C OrgE ansvarar för att hemvärnspersonal får erforderlig säkerhetsutbildning. Utbildning är en grundförutsättning för att erhålla ett bra säkerhetsskydd. Utbildning i säkerhetstjänst ska genomföras innan en person ges behörighet att ta del av eller på annat sätt hantera hemliga

eller utrikesklassificerade uppgifter. För personal med särskilt ansvar för säkerhetstjänst krävs särskild utbildning. Utbildning i orienterande syfte ska genomföras fortlöpande för all personal. Utbildning som rör säkerhetstjänst ska dokumenteras.

Kontroller

Kontroll av säkerhetsskyddet sker genom säkerhetsskyddskontroller. Kontrollerna ska säkerställa att säkerhetsskyddskrav uppfylls och att säkerhetsskyddet i övrigt är anpassat efter aktuell säkerhetshotbild. En säkerhetsskyddskontroll omfattar de delar av säkerhetstjänsten som krävs för att kontrollera att säkerhetsskyddet är tillräckligt. För hemvärnsförbanden genomförs detta genom C OrgE försorg.

5.2.3 Signalskyddstjänst

Signalskyddstjänst syftar till att, med hjälp av kryptografiska metoder och övriga signalskyddsåtgärder, förhindra obehörig insyn i och påverkan av telekommunikations och IT-system.

Exempel på signalskyddsåtgärder är kryptering, täckning, omskrivning, radiotystnad, frekvenshopp, val av sambandsmedel, användning av digitala signaturer för säker verifiering av elektroniska dokument samt stark autentisering för skydd mot intrång.

Genom att använda signalskydd i telekommunikations- och IT-system ges möjlighet att förhindra, alternativt försvåra för obehöriga att:

- få tillgång till, tyda eller förvanska uppgifter som kommuniceras eller lagras
- påverka telekommunikations- och IT-system
- kartlägga mellan vilka parter och varifrån kommunikation sker

OrgE signalskyddsverksamhet ska beskrivas i en signalskyddsinstruktion där det minst ska framgå signalskyddets organisation samt vilka åtgärder och uppgifter som krävs för att säkerställa signalskyddet.

Utbildning är en grundförutsättning för att erhålla ett starkt signalskydd. Utbildning i signalskyddstjänst ska genomföras innan en person ges behörighet att ta del av eller på annat sätt hanterar kryptoapparater, kryptonycklar eller aktiva kort och certifikat. För personal med särskilt ansvar för signalskyddstjänst krävs särskild utbildning. Utbildning som rör signalskyddstjänst ska dokumenteras.

Internkontroll av den egna signalskyddsverksamheten är en viktig del i organisationens förmåga att upprätthålla ett starkt signalskydd. Den syftar även till att säkerställa att signalskyddstjänstens krav uppfylls och att signalskyddet i övrigt är anpassat efter aktuell hotbild. Ansvaret för att genomföra internkontroller åligger OrgE signalskyddschef.

En del av signalskyddstjänsten är kontroll av signalskyddet i telekommunikations- och IT-system, s.k. signalkontroll. Den syftar till att klarlägga riskerna för obehörig åtkomst till eller förvanskning av uppgifter eller störning av telekommunikation. Vidare kan signalkontroll klarlägga att systemen används enligt gällande regelverk. Signalskyddstjänsten är en säkerhetsskyddsangelägenhet.

Försvarsmakten har som uppgift att leda och samordna signalskyddstjänsten inom totalförsvaret och har bemyndigande att utfärda föreskrifter för denna verksamhet. Föreskrifterna framgår av Försvarsmaktens föreskrifter (FFS 2005:2) om signalskyddstjänsten inom totalförsvaret och Försvarsmaktens interna bestämmelser (FIB 2008:3) om signalskyddstjänsten. Grund-

läggande regler för signalskyddstjänsten framgår av Handbok totalförsvarets signalskyddstjänst, grundläggande regler för signalskyddstjänsten (H TST Grunder)

5.3 Säkerhetsprövning hemvärnssoldat

Inför antagning av hemvärnssoldat ska en säkerhetsprövning genomföras enligt Handbok för Försvarsmaktens säkerhetstjänst, Säkerhetsprövning (H SÄK Säkprövn) 2013. I aktuell handbok redovisas även bestämmelser för hantering av personuppgifter (enligt PUL). Säkerhetsprövningen är en vital del av antagningsprocessen. Antagning till hemvärnet får inte genomföras förrän säkerhetsprövningen har slutförts. I inhämtning av underlag ingår bland annat att inhämta yttrande från socialtjänsten. Arbetsordning och moment framgår av del 1 kapitel 8 rekryteringsprocessen (8.7.7).

5.3.1 Säkerhetsprövning – juridiska grunder och ansvar

Av säkerhetsskyddslagen framgår att säkerhetsprövning ska göras innan en person, genom anställning eller på något annat sätt, deltar i verksamhet som har betydelse för rikets säkerhet eller anlitas för uppgifter som är viktiga för skyddet mot terrorism. Prövningen ska klarlägga om personen kan antas vara lojal mot de intressen som skyddas i denna lag och i övrigt pålitlig från säkerhetssynpunkt.

Säkerhetsprövning är en ständigt pågående process och kan delas in i en inledande, uppföljande och avslutande del. Strävan under hela processen är att få en så djup personkännedom om den prövade som möjligt i syfte att bedöma lojalitet, pålitlighet och sårbarhet. Säkerhetsprövningen ska omfatta registerkontroll och särskild personutredning under de förutsättningar som anges i säkerhetsskyddslagen.

C OrgE ansvarar för att säkerhetsprövning genomförs. Tyngdpunkten vid en säkerhetsprövning ska alltid ligga på personlig kännedom och inhämtade betyg, intyg och referenser. Registerkontroll, samt i vissa fall särskild personutredning, ska ses som viktiga delar av säkerhetsprövningen.

Kortfattat innebär en säkerhetsprövning att en individs lojalitet, pålitlighet och sårbarhet från säkerhetssynpunkt bedöms kontinuerligt under hela deltagandet.

5.3.2 Säkerhetsklasser

Det finns tre olika säkerhetsklasser (3, 2, 1). Hemvärnssoldater ska vara placerade i lägst säkerhetsklass 3 (normalfall). En befattning placeras i säkerhetsklass 3: *”Om den som deltar i verksamheten i övrigt får del av uppgifter som omfattas av sekretess och som är av betydelse för rikets säkerhet, samt om ett röjande av uppgifterna kan antas medföra men för rikets säkerhet som inte endast är ringa”*. Vissa befattningar, exempelvis i högre staber, kan vara inplacerade i högre säkerhetsklass. C OrgE (förbandschef) beslutar efter analys om inplacering i säkerhetsklass 3. MUST beslutar, på förslag från förband, om inplacering i säkerhetsklass 2. Regeringen beslutar om inplacering i säkerhetsklass 1.

5.3.3 Säkerhetsprövningsintervju

Säkerhetsprövningsintervjun är ett viktigt instrument i skapandet av personkännedom om en individ. En sådan intervju ska i normalfallet alltid genomföras före registerkontrollen. En väl genomförd intervju är avgörande för att en så korrekt bedömning som möjliget ska kunna göras gällande en persons lojalitet, pålitlighet och sårbarhet. Den som genomför en säkerhets-

prövningsintervju ska vara utbildad och godkänd av OrgE säkerhetschef eller MUST. Mall för säkerhetsprövningsintervju finns i H SÄK Säkprövn.

5.3.4 Kontroll i register

I säkerhetsskyddslagen framgår att den som säkerhetsprövningen gäller ska ha gett sitt samtycke innan registerkontroll får göras. Sådant samtycke bör vara skriftligt och förvaras hos den OrgE som begärt registerkontrollen.

Den sökande får inte informeras i förväg på sådant sätt att det kan uppfattas som ett löfte om antagning. Registerkontrolldelegationen i Säkerhets- och Integritetsskyddsnämnden beslutar om uppgifter som framkommit i samband med registerkontroll ska lämnas ut till Försvarsmakten (MUST). Med registerkontroll avses att uppgifter hämtats från register som omfattas av lagen om belastningsregister, lagen om misstankeregister, lagen om polisens allmänna spaningsregister samt uppgifter som behandlas med stöd av polisdatalagen. Vid MUST kan uppgifter även hämtas ur det militära säkerhetsregistret.

5.3.5 Säkerhetsskyddsbeslut i personärende

Om det framkommer uppgifter som är av sådan art att en hemvärnssoldat kan antas ha brister i pålitlighet, lojalitet eller vara sårbar fattar MUST ett säkerhetsskyddsbeslut i personärende. Detta beslut kan inte överklagas. Uppgifter som erhållits vid säkerhetsprövningen får endast delges personal som administrerar säkerhetsprövning eller har att fatta beslut i det ärende som föranlett säkerhetsprövningen.

Om MUST vid säkerhetsprövning av en hemvärnssoldat beslutar att den som prövas inte får delta i verksamheten, eller att någon annan restriktion ska gälla, ska chefen för det förband som ska fatta beslut i fråga om anställningen (avtalet) eller deltagandet följa MUSTs beslut. Ett sådant beslut hanteras för Hemvärnet av C OrgE eller av denne utsedd chef.

Om de uppgifter som framkommit vid säkerhetsprövningen får till följd att någon inte antas ska det enda skäl som anges för beslutet vara att det grundas på Försvarsmaktens säkerhetsprövning.

5.3.6 Skyddssamtal

Skyddssamtal genomförs enligt H SÄK Säkprövn och syftar till att orientera om säkerhetshotande verksamhet.

5.3.7 Säkerhetssamtal

Säkerhetsamtal genomförs till skydd för såväl organisationen som den enskilde. Samtalet genomförs på förekommen anledning och kan initieras av förbandet, MUST eller den enskilde. Säkerhetssamtalet leds av representant ur OrgE och skall dokumenteras.

”På förekommen anledning” kan utgöras av:

- utredning i personärende
- säkerhetsskyddsbeslut i personärende från MUST
- inträffad händelse
- misstanke om oegentlighet eller brott
- misstanke om hot eller risk

Säkerhetssamtal – disposition (tillämpliga punkter):

- anledningen till samtalet
- syfte och mål
- uppdatering och kontroll av personliga förhållanden
- personens syn på det inträffade/ärendet
- riskbedömning
- faktorer och förhållanden som den enskilde vill ta upp
- Försvarsmaktens budskap
- kontrollfrågor
- fortsatt handläggning

5.4 Vapenhantering

Vapenförvaring och vapentransport är reglerat FIB 2013:5 Vapen och ammunition.

Vid behov utarbetar C OrgE lokala tillämpningar av ovanstående bestämmelser och är då ansvarig för att dessa är väl kända vid underställda hemvärnsförband.

Kontroll av bostaden ska genomföras enligt gällande H Säk VapAm av berörd kompanichef, eller av annat befäl utsedd av C OrgE.

Om beredskapskrav och tillgänglighet i övningssammanhang uppfylls kan personligt tilldelade vapen förvaras i kassun.

Enskild hemvärnssoldat som, av personliga skäl, inte kan eller vill förvara sitt vapen i hemmet ska ges möjlighet till att förvara vapnet i kassun. I detta fall ska den enskilde förvara nyckeln på där till lämpligt sätt.

5.4.1 Hantering av patronlägeslås och nycklar till patronlägeslås

Patronlägeslås till Ak4B ska användas så snart skjutning inte genomförs. Huvudprincipen för förvaring av nyckel till patronlägeslåset är att den enskilde inte ska ha tillgång till egen vapennyckel. Syftet med detta är att höja säkerheten samt att undanröja att misstankar kan riktas mot den enskilde hemvärnssoldaten att på ett otillbörligt sätt använda sitt vapen. Utgångspunkt ska vara att övningsverksamheten kan genomföras på ett praktiskt och för ändamålet optimerat sätt. Behovet av beredskap ska beaktas.

Nycklar ska förvaras på lägst hemvärnsgruppnivå. Lokala anvisningar ska utformas så att de motsvarar de geografiska och andra faktorer som påverkar verksamheten inom eget område. Lokala anvisningar ska vara utformade och fastställda av förbandschefen.

Vid förvaring av mer än 30 nycklar på plutonsnivå och högre ska nycklarna förvaras i säkerhetsskåp enligt FIB 2013:5 eller i kassun.

FIB 2013:5
Hantering av patronlägeslås och nycklar till patronlägeslås

29 § En individuell nyckel till ett utlämnat patronlägeslås ska förvaras så att den inte kan åtkommas av obehöriga. Nyckeln får förvaras i bostaden om den förvaras skild från vapnets huvuddel, vital del och ammunition. Förvaringsstället ska väljas så att obehöriga får svårt att finna nyckeln. Om nyckeln inte kan förvaras på ett betryggande sätt ska den lämnas till en organisationsenhet för förvaring.

30 § Huvudnycklar till patronlägeslås ska förvaras i förvaringsutrymme i skyddsnivå 4. Huvudnycklarna får dock förvaras i förvaringsutrymme i skyddsnivå 3 om förvaringsutrymmet är beläget inom inhägnat och bevakat område, försett med larm och en särskilt avdelad styrka (insatsstyrka eller insatsberedd skyddsstyrka) kan vara på plats inom tio minuter efter det att larm har utlösts.

31 § Patronlägeslås som inte har lämnats ut ska förvaras i förvaringsutrymme i lägst skyddsnivå 3.

32 § Varje organisationsenhet ska upprätta en förteckning över de patronlägeslås som organisationsenheten lämnar ut. Förteckningen ska innehålla uppgifter om namn och personnummer på den som har tilldelats ett patronlägeslås samt erforderliga identifikationsuppgifter om patronlägeslåset. I personuppgiftslagen (1998:204) finns bestämmelser om behandling av personuppgifter.

33 § Förteckningar över patronlägeslås som har lämnats ut ska hanteras som hemliga handlingar och förvaras i förvaringsutrymme i lägst skyddsnivå 3.

Inventering av patronlägeslås med nycklar

34 § Inventering av utlämnat patronlägeslås med nyckel ska göras årligen genom utlämnande organisationsenhets försorg och genomföras samtidigt med inventering av det utlämnade skjutvapnet. Inventering av patronlägeslås som inte har lämnats ut samt av huvudnycklar ska göras årligen. Inventering av patronlägeslås och nycklar ska dokumenteras och rapporteras enligt vad som anges i 21 § i detta kapitel.

Förlust av patronlägeslås eller nyckel till patronlägeslås

35 § Vid förlust av ett patronlägeslås eller en nyckel till ett patronlägeslås ska den som har tilldelats låset omedelbart anmäla förlusten till den organisationsen-het som har lämnat ut låset samt, i förekommande fall, till hemvärnskompanichef. Den organisationsenhet som har lämnat ut låset ska omedelbart anmäla förlusten till chefen för Försvarsmaktens logistik.

36 § Vid förlust av en huvudnyckel till ett patronlägeslås ska den organisations-enhet som har ansvar för nyckeln omedelbart anmäla förlusten till Försvarsmaktens produktionschef, eller den han eller hon bestämmer, till chefen för Försvarsmaktens logistik och till den eller de organisationsenheter som har patronlägeslås för vilka huvudnyckeln är avsedd.

5.5 IT-system

Hemvärnet ska tillse att det i organisationen, på olika nivåer, finns IT-system (t.ex. en fristående dator, ett nätverk eller en smart telefon) i den omfattning som krävs för att lösa tjänsteuppgifterna. De IT-system som används inom Hemvärnet ska vara av Försvarsmakten anskaffade, utvecklade och driftsatta IT-system.

I Försvarsmakten ska alla IT-system vara godkända ur säkerhetssynpunkt och ackrediterade. CIO i Högkvarteret kan fatta beslut om att undanta ett IT-system som endast hanterar sekretessklassificerade uppgifter eller uppgifter som inte omfattas av sekretess från ackreditering. Sådant beslut ska dokumenteras.

De lagringsmedier som används för tjänstebruk inom Hemvärnet ska vara av Försvarsmakten anskaffade lagringsmedier. Detta gäller bl.a. CD/DVD-skivor, hårddiskar, USB-minnen och minnen till kameror.

IT-säkerhetsfrågor (handlingar, utrustning, lagring, personuppgifter) beskrivs i FIB 2006:2, 2007:1. 2007:4 och 2010:2 samt H SÄK Grunder, H SÄK Infosäk och H SÄK Säkprövn.

5.6 Säkerhetsrapportering

Säkerhetsrapportering bör minst omfatta följande information (enl. metod 7 S):

Säkerhetsrapport	
Stund	
Ställe	
Styrka	
Slag	
Symbol	
Sysselsättning	
Sagesman	

Hemvärnspersonal som får kännedom om säkerhetshotande verksamhet eller misstänker sådan verksamhet ska snarast möjligt rapportera förhållandet till sin närmaste chef i eget hemvärnsförband, chefen för utbildningsgrupp eller till säkerhetschef vid aktuell OrgE.

Rapportering ska göras snarast efter inträffad säkerhetshändelse. Genom att rapportera säkerhetsrelaterade händelser möjliggörs att linjeorganisationen, på såväl taktisk, operativ som strategisk nivå samtidigt kan påbörja analys och vidta säkerhetshöjande åtgärder efter en sådan händelse. Rapporter från hemvärnssoldater och hemvärnsförband rapporteras in i IS UndSäk genom OrgE (t.ex. stödjande utbildningsgrupp).

Följande slag av händelser är exempel på när säkerhetsrapportering ska genomföras:

- Röjande av hemliga och utrikesklassificerade uppgifter som är placerade i informationssäkerhetsklass HEMLIG/CONFIDENTIAL eller högre.
- Förlust (t.ex. genom stöld eller oaktsamhet) av ett lagringsmedium som innehåller hemliga, utrikes- eller sekretessklassificerade uppgifter.
- Förlust av hemlig handling som är allmän handling och som har placerats i informationssäkerhetsklass HEMLIG/CONFIDENTIAL eller högre.
- Lagringsmedium som innehåller hemlig uppgift kan inte visas upp vid inventering.
- Lagringsmedium som innehåller hemlig uppgift kan inte återfinnas i samband med avveckling av ett IT-system.
- Signalskyddsincident (nyckel-, materiel- samt kort- eller certifikatsincident)
- Misstänkt försök till underrättelseinhämtning.
- Misstänkt uppträdande vid eller i anslutning till skyddsobjekt.
- Misstänkta förberedelser till kriminalitet.
- Misstanke om kontakttagning.
- Misstänkt person vid skyddsobjekt.
- Brister i säkerhetsskydd m.m.

6. Personaltjänst



Bild 6.1 Christina Mårtensson, Försvarsmakten

Innehållsförteckning

Hela kapitlet är uppdaterat avseende ansvar inom personaltjänst och personalförsörjning. Kapitlet har anpassats med anledning av Försvarsmaktens processer avseende attraktion och rekrytering samt principer för befordran. Vissa delar har flyttats till Kapitel 8 Personalförsörjning. Nya avsnitt och förändringar i befintlig text är ändringsmarkerade, i de fall avsnittet har fått ny numrering är rubriken ändringsmarkerad.

6.1 Inledning

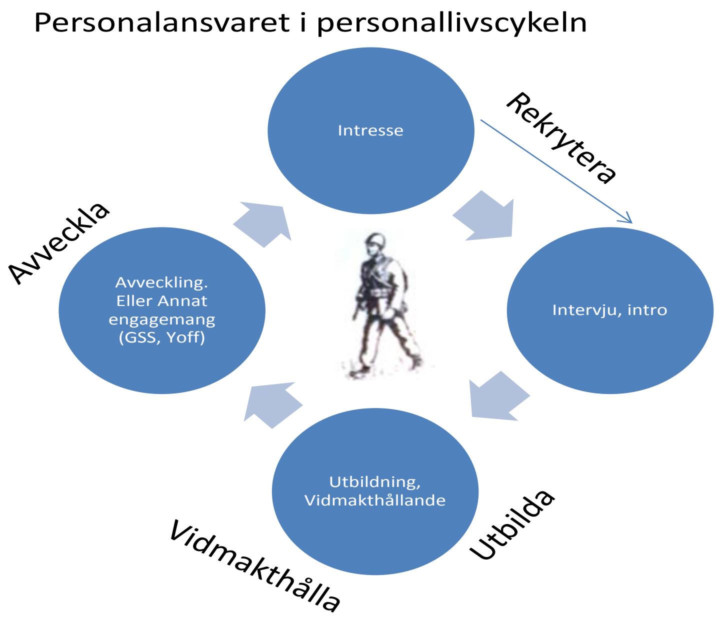
Personaldirektören styr Försvarsmaktens personalförsörjning[1], personaltjänst och det systematiska arbetsmiljöarbetet med en serie instruktioner och ett målbildsdokument (FM ArbO).

Personaltjänsten styrs av Försvarsmaktens instruktion för personalförsörjning och personaltjänst (FM PersI).

Anvisningar för Hemvärnets personaltjänst vid höjd beredskap och i krig kommer att utvecklas efter utgivandet av Handbok Personaltjänst vid höjd beredskap och i krig, PersH HB/K.

Personaltjänsten i Hemvärnet syftar till att vidmakthålla och utveckla hemvärnspersonalens kompetens i respektive befattning. Personaltjänsten omfattar även personaladministration rörande antagning, tjänstgöring och avveckling av personal. Detta genomförs med stöd av system PRIO.

Personaltjänst omfattar allt arbete som leder till rekrytering och sträcker sig tills hemvärnssoldaten och hemvärnsveteranen är helt avvecklad och all personlig utrustning är återlämnad.



Bestämmelser för hemvärnets personal återfinns i huvudsak i två förordningar:

- SFS 1997:146 Hemvärnsförordning,
- SFS 1994:524 om frivillig försvarsverksamhet

[1] Se kapitel 8

6.2 Hemvärnspersonalens folkrättsliga status

Hemvärnspersonal är militär personal (kombattanter) enligt Totalförsvarets folkrättsförordning. Själavårdande och sjukvårdande personal (pastorer, läkare, sjuksköterskor och sjukvårdpersonal) är icke-kombattanter men får kombattantstatus och särskilt skydd, i enlighet med Totalförsvarets folkrättsförordning (1990:12) och Förordningen (1996:927) med bestämmelser för Försvarsmaktens personal.

6.2.1 Beväpning

AK4B är grundbeväpning för all personal, med undantag för nedanstående:

- sjukvårdare, hundförare, MC-förare, flygförare utrustas med pistol m/88,
- fältpastorer, läkare och sjuksköterskor är icke-kombattanter och är i grunden obeväpnade.

Personal som grundtilldelats pistol, enligt ovan, behåller sitt vapen när de tillträder högre befattning inom samma tjänstegren eller motsvarande i syfte att undvika utökade utbildningsbehov.

Bataljonsläkare, sjuksköterskor och pastorer må efter eget åtagande utbildas på och utrustas med pistol för egenskydd. Innehar denna personalkategori utbildning på AK4B sedan tidigare kan personalen på samma sätt utrustas med AK4B.

De hemvärnssjukvårdare som intill 2014-03-18 fanns i organisationen medges vara obeväpnade i enlighet med de förhållanden som gällde då de tecknat sitt avtal. Dessa kan själv välja att beväpnas. Detta sker då de fått nödvändig utbildning på aktuellt vapen. HKV skrivelse FM2014-2201:2.

6.3 Personaltjänst vid höjd beredskap och i krig

Försvarsmakten kommer från och med senare delen av 2017 att reglera insatsrelaterade personalfrågor i Handbok Personaltjänst vid höjd beredskap och i krig, PersH HB/K. Frågor som berör aktuellt område kan för närvarande ges stöd och handledning i Insatsstabens arbetsutgåva av ovan nämnda handbok.

6.4 Invärdering och validering av kompetenser

C OrgE är ansvarig för invärdering av utbildning med stöd av HvSS. C OrgE, eller av denne utsedd chef, sammanställer underlag för invärdering enligt HvSS bestämmande.

6.4.1 Validering/invärdering av sökande med utländsk militär utbildning.

Syfte

Klargöra om sökande har tillräcklig militär utbildning för att ingå i hemvärnsförband eller vilken kompletterande utbildning som krävs innan tjänstgöring kan påbörjas.

Omfattning

Gäller sökande till Hemvärnet som har en militär utbildning i annan försvarsmakt (motsvarande).

Beskrivning

Allmänt:

- Den sökande ansvarar för att tillhandahålla alla styrkande dokument och referenser, samt vid behov, översättning.
- Rekryterande utbildningsgrupp ansvarar för att sammanställa styrkande dokument och referenser.
- HvSS stödjer endast validering/invärdering på begäran av OrgE.

Sökande som avses placeras som hemvärnsman (hemvärnssoldat):

- C OrgE bedömer sökandes militära bakgrund om den kan motsvara en värnpliktsutbildning alternativt GMU.
- C OrgE bedömer den sökande mot tänkt befattning.
- C OrgE bedömer den sökandes kunskaper i svenska språket, med syftet att säkerställa verksamhetssäkerheten.
- Hänsyn skall tas till personkännedom avseende den sökande.
- C OrgE fattar beslut avseende tillstyrkande eller avslag.
- HvSS stödjer vid behov C OrgE i valideringsärenden.

Sökande som avses placeras i befäls- eller specialistbefattning, d v s befattning som kräver obligatoriska kurser:

- Utbildningsgrupp översänder samtliga dokument, med motiv eller yttranden till HvSS för validering. Validantens tänkta befattning skall framgå.
- HvSS rekommenderar tillstyrkande eller avslag.

Dokumentation

- Beslut tagna av C OrgE arkiveras vid OrgE.
- HvSS rekommendationer arkiveras vid HvSS.
- Alla ärenden avseende validering/invärdering sker i skrivelseform för god spårbarhet.

6.4.2 Validering/invärdering av civil kompetens/tidigare militär utbildning i FM.

Syfte

Klargöra om sökande har civil utbildning, eller en tidigare militär utbildning, som kan ersätta Hemvärnets kurser.

Omfattning

Gäller sökande till befattning i Hemvärnet som åberopar utbildning enligt ovan.

Beskrivning

Allmänt:

- Den sökande bifogar alla styrkande dokument och referenser.
- Rekryterande utbildningsgrupp ansvarar för att sammanställa styrkande dokument och referenser.
- HvSS stödjer endast validering/invärdering på begäran av utbildningsgrupp
- Utbildningsgrupp bifogar eget yttrande och motiv med valideringsansökan.

- Ansökan översändes till HvSS.
- Hänsyn skall tas till personkännedom avseende den sökande.

Validering och rekommendation:

- HvSS bedömer ansökan med hjälp av sakansvariga inom Försvarsmakten eller civil högskola (motsvarande).
- HvSS rekommenderar tillstyrkande eller avslag.

Dokumentation

- Alla beslut tagna av C OrgE arkiveras vid OrgE.
- Alla rekommendationer av C HvSS arkiveras på HvSS.
- Alla ärenden avseende validering sker i skrivelseform för god spårbarhet.

Invärdering i chefsnivå efter tidigare värnpliktsutbildning i gruppchefs-, troppchefs-pluton-chefsnivå, (GB/PB/KB), reservofficersutbildning eller yrkesofficersutbildning görs av C OrgE med stöd av HvSS.

6.5 Förordnande i befattning

Försvarsmaktens övergripande mål för chefstillsättning i Hemvärnet är att:

- den därtill mest lämpade ska utses till chef i Hemvärnet,
- möjligheter att rekrytera lämpliga före detta yrkesofficerare och reservofficerare ska beaktas,
- inplacering i chefsbefattning genomförs efter hörande av respektive medinflytande-organ.

Att beakta vid förordnanden:

- I Försvarsmaktens föreskrifter om Hemvärnet framgår att befäl i Hemvärnet ska förordnas av C OrgE. Ett sådant förordnande får gälla högst fyra år i taget, dock längst till och med den månad hemvärnsbefälet fyller sextiofem år. Om det finns särskilda skäl får C OrgE förlänga förordnandet med ett år i taget, dock längst till och med den månad hemvärnsbefälet fyller sjuttio år.
- Yrkesofficerare följer Försvarsmaktens avtal för anställda. Utbildningspremie och befattningspenning utgår inte. Reservofficerare i Hemvärnet har avtal med Försvarsmakten genom hemvärnsavtal och förmåner som hemvärnsbefäl.
- Vid övergång till befattning med färre avtalade dygn bibehålls tjänstegraden.
- Krigsplacering kan endast ske mot vakant befälsbefattning. Hemvärnssoldater som tidigare haft befälsförordnande inom annat förband i Försvarsmakten, behåller sin grad då han/hon krigsplaceras inom Hemvärnet.
- C OrgE beslutar, efter hörande med HvSS och eventuell berörd frivillig försvarsorganisation, om och i vilken utsträckning civila meriter och annan militär utbildning kan invärderas. Syftet är att nyttja befintlig kompetens exempelvis värnplikt i annat land, civil utbildning till kock, civil ADR-utbildning o s v.

- Befälsutbildad personal i Försvarsmakten inplaceras, efter genomförd introduktionsutbildning, i kompetensnivå och grad som motsvarar tidigare genomförd militär befälsutbildning. C OrgE beslutar om ytterligare kompetensutbildning krävs (se HvSS Kursbeskrivning).
- Förordnande i befattning som krigsplacerad chef får i undantagsfall göras innan den kompetensgivande utbildningen är helt genomförd. C OrgE kan fatta beslut om ett sådant undantag.

6.6 Hävande av avtal med hemvärnet samt uppskov med tjänstgöring

Hemvärnssoldater kan av C OrgE befrias från, eller beviljas uppskov, med utbildning och övning, detta benämns ”vilande befattning” i PRIO. Hemvärnssoldater som inte fullgör avtalstid under längre tid bör placeras som vilande eller så hävs avtalet med hemvärnet och de placeras på befattning ”under avveckling” i PRIO.

Hemvärnskompanichefen, plutonchefen, gruppchefen eller annan utsedd chef i hemvärnsförbandet, bör genom personlig kontakt med vederbörande fortlöpande underrätta sig om anledningen till frånvaro och söka stimulera vederbörande till deltagande i övningarna.

Om hemvärnssoldater begår brott, uppträder på sådant sätt att individens lämplighet (motsv.) mot tidigare gjord personbedömning ifrågasätts, eller då förtroende för individen saknas, låter C OrgE utreda och besluta om:

- prövotid (utan eget förvarat tjänstevapen),
- att häva avtalet med hemvärnet.

En hemvärnssoldat vars avtal sägs upp får meddelande om att förtroende saknas för fortsatt tjänstgöring. Säkerhetsskyddsbeslut i personärende (HKV Must) får enligt säkerhetsskyddsförordningen inte överklagas.

Vid beslut om hävande av avtal återtas vapnet av C OrgE, eller av denne utsedd chef, och förvaras på godkänd förvaringsplats. Personlig utrustning och behörighetshandling återlämnas.

Hemvärnssoldaten äger rätt att ensidigt säga upp sitt avtal, såvida inte hemvärnsberedskap eller högre beredskap beordrats.

6.7 Hemvärnsmusikers tjänstegrader

Hemvärnsmusikerns tjänstegrad är kopplad till förordnande i befattning efter beslut av C OrgE. Hemvärnsmusikerns grad innehålls därmed endast under den tid personen är placerad på aktuell befattning. Hemvärnsmusiker, enligt ovan, har befälsrätt endast över hemvärnsmusiker i den egna musikkåren.

Dirigenter konstitueras som

Fänrik Bedöms av musikkårchefen ha adekvat kompetens som dirigent. Dirigentutbildning inom hemvärnet ska påbörjas inom två år från första förordnande som dirigent.

Löjtnant a) Har genomfört grundkursen av hemvärnets dirigentutbildning eller

b) har väl vitsordad tjänstgöring som dirigent vid hemvärnsmusikkår i fyra år och har under denna tid aktivt deltagit i hemvärnets musikutbildning.

Kapten a) Har genomfört fortsättningskursen av hemvärnets dirigentutbildning eller

b) har väl vitsordad tjänstgöring som dirigent vid hemvärnsmusikkår i åtta år och har under denna tid aktivt deltagit i hemvärnets musikutbildning.

Vicedirigent konstitueras som

Enligt ovan, dock ej som kapten.

Musikkårchef

Löjtnant

Kapten Har fyra års väl vitsordad tjänst som musikkårchef och genomförd kårchefskurs.

Stf musikkårchef

Fänrik

Löjtnant Har fyra års väl vitsordad tjänst som stf musikkårchef och genomförd kårchefskurs.

Hemvärnstrumslagare

Fänrik

Löjtnant Har fyra års, väl vitsordad, tjänst som hemvärnstrumslagare samt genomförd hemvärnstrumslagarkurs.

Stämledare och stf stämledare

Stämledare och stf stämledare kan, beroende på personlig lämplighet efter förslag från musikkårchef, konstitueras som sergeant (OR 5). Sådan lämplighet kan uppnås t.ex. genom väl genomförd blåsorkesterkurs eller utbildningsmeriter såsom genomgången, väl vitsordad, utbildning vid värnpliktig musikkår, solist-/pedagogexamen från musikhögskola eller mångårig intern utbildning vid respektive musikkår.

Musikkårchefen insänder årligen förslag till förändringar, per 1 januari och 1 juli, till C OrgE, eller av denna utsedd chef.

6.8 Hemvärnsveteraner

Hemvärnsveteran är ett begrepp som funnits sedan hemvärnet bildades 1940 och ska inte förväxlas med begreppet försvarsmaktsveteran som under senare år börjat utvecklas inom Försvarsmakten. Det finns skillnader i hur myndigheten ser på dessa två begrepp. Hemvärnsveteranen verkar i huvudsak inom en veteranförening men håller kvar en stark knytning till sitt gamla hemvärnsförband och är därmed också en god ambassadör för Hemvärnet.

Den som varit ordinarie eller extra hemvärnssoldat i minst tio år och fyllt 50 år kan ansöka om att överföras till hemvärnsveteran. Hemvärnsbataljonschefen lämnar förslag om överföringen till C OrgE, eller av denna utsedd chef, som konsulterar bataljonsrådet och därefter fattar beslut. Om särskilda skäl finns (t.ex. sjukdom) får hemvärnssoldaten överföras till hemvärnsveteran även om han eller hon inte uppnått angiven ålder eller tjänstetid.

En hemvärnsveteran får inte krigsplaceras i Hemvärnet och ingår inte i något hemvärnsförband och uppbär inga särskilda ersättningar och är inte försäkrad via Försvarsmakten.

C OrgE avgör i vilken verksamhet, arrangerad av Försvarsmakten, som hemvärnsveteran får delta i. Dock bör hemvärnsveteranen få kontinuerlig information om övningar och annan verksamhet. Hemvärnsveteranen får biträda hemvärnsbataljons- eller hemvärnskompanichefen med lämpliga administrativa uppgifter.

Hemvärnsveteraner tilldelas utrustning som lån efter utbildningsgruppchefs tillstånd. Dock utlånas inte utrustning för strid, t.ex. hjälm, skyddsmask och stridsväst. Hemvärnsveteraner tilldelas inte personligt vapen.

En hemvärnsveteran får behålla tidigare innehavd tjänstegrad. Om hemvärnsveteranen medverkar i Hemvärnets verksamhet räknas tjänsteår för att få tjänsteårstecken av högre valör.

Hemvärnsveteranen bär veterantecken i tyg till uniform m/90 (placeras 30 mm nedanför ärmsöm på höger ärm) samt veterantecken i metall ovanför höger bröstficka på m/87 A och efter eventuellt släpspänne. Där utöver tilldelas hemvärnsveteranen ett diplom.

Hemvärnsveteranen ska säkerhetsprövas med registerkontroll om denne ska ta del av uppgifter som omfattas av sekretess och som är av betydelse för rikets säkerhet, samt om ett röjande av uppgifterna kan antas medföra men för rikets säkerhet som inte endast är ringa.

6.9 Personaladministration inom Hemvärnet

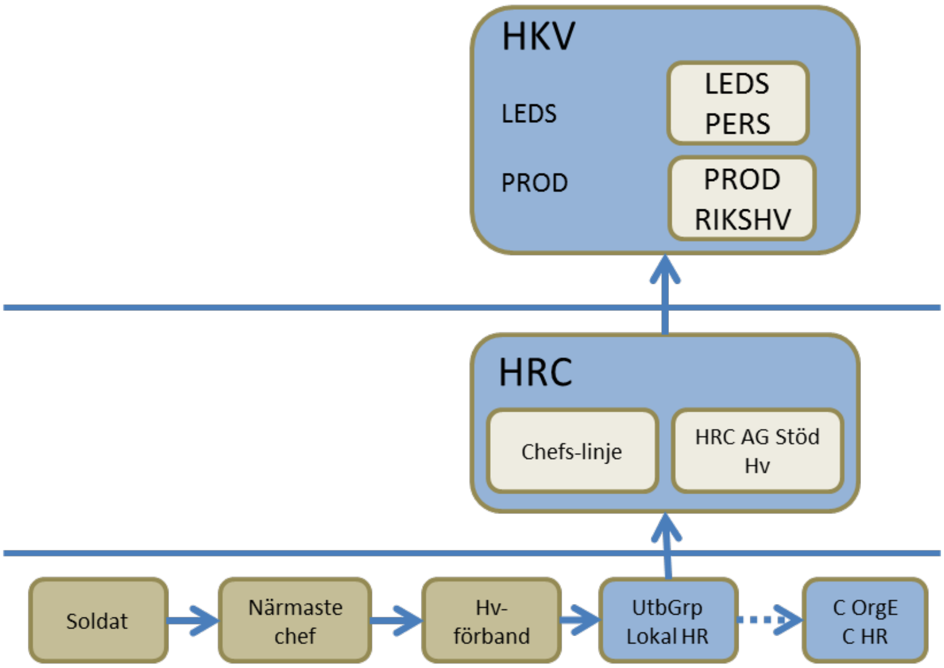
Hemvärnspersonalen administreras främst i Försvarsmaktens stödsystem Prio. Detta arbete genomförs av HR-handläggare på utbildningsgrupp. Personaladministration under rekryteringsfasen sker i Försvarsmaktens CRM-system, Mitt Försvarsmakten, se kapitel 8.

6.9.1 Processtöd och personaladministration.

Hemvärnssoldater och chefer i förbanden

Hemvärnssoldater ska i första hand vända sig till sin närmaste chef. Alla hemvärnsförband ska i ärenden som faller under processtöd och personaladministration kontakta sin lokala HR-handläggare vid respektive utbildningsgrupp.

Princip för processtöd och personaladministration



Stöd för personaladministration och rekrytering

6.9.2 Hantering av personal som inte uppfyller avtal

Inte uppfyllt avtal

Den mest kostnadseffektiva rekryteringen är att ”återrekrytera” befintlig personal som gör liten eller ingen tid.

Personal som under utbildningsåret inte kommer att kunna genomföra avtalstid ska kontaktas och ges möjlighet att genomföra KFÖ (SÖF) med annan bataljon. Genomförs KFÖ/SÖF med annan bataljon ska det ske i motsvarande befattning och verksamhet som individen har i sitt ordinarie förband. Samordning av detta görs av utbildningsgrupp. Har individen trots detta inte deltagit i utbildningsverksamhet kontaktas denne av hemvärnskompanichef eller den

han/hon utsett för att utreda orsaken till att individen inte gjort någon avtalstid under hela utbildningsåret.

Åtgärder ska dokumenteras och vidtas i följande prioriteringsordning:

- återaktiveras i nuvarande befattning,
- placering på annan befattning,
- omplacering i förbandsreserv,
- den som efter tre sammanhängande år inte fullgjort sitt avtal ska avvecklas. Föreligger skäl för placering på vilande befattning ska detta göras i stället.

Placering på vilande avtal

Placering på vilande avtal används när personal under särskilda omständigheter inte kan fullfölja avtal. Exempelvis vid studier, utlandstjänstgöring, föräldraledighet, jobb på annan ort, etc. eller på begäran av personen själv som ett alternativ till avveckling. GSS/K/T soldater som rekryteras ur hemvärnsförband får placeras på vilande befattning. .

Placering på vilande befattning används restriktivt. Om individen inte återgått i befattning inom fem år, sägs avtalet upp. Synpunkter från individen ska i normalfallet inhämtas och tas hänsyn till innan avveckling sker.

Individ i vilande befattning ska bl.a. fortlöpande ges information och möjlighet att delta i ”föreningsverksamhet” för att därmed lätt kunna återföras till förbandet när denne så önskar.

6.10 Personalplanering

Utformning av personalplan samt anvisningar för utarbetandet återfinns i HvH kapitel 4 Uppföljning och utveckling.

6.11 Tvåbefälssystemets tillämpning i Hemvärnet

Det av Försvarsmakten beslutade systemet för militära grader framgår i tabellen nedan.

Tjänsteställning

Tjänsteställning OF		Tjänsteställning OR	Beteckning	
Överste	OF5		Krona+3 stjärnor	
Överstelöjtnant	OF4		Krona+2 stjärnor	
	OR9	Regementsförvaltare	Krona+2 stjärnknappar	
Major	OF3		Krona+1 stjärna	
Kapten	OF2		3 stjärnor	
	OR8	Förvaltare	3 stjärnknappar	
Löjtnant	OF1		2 stjärnor	
	OR7	Fanjunkare	2 stjärnknappar	
Fänrik	OF1		1 stjärna	
	OR6	Förstesergeant	1 stjärnknapp	
	OR5	Sergeant	3 vinklar	
	OR4	Korpral	2 vinklar	
	OR2	Menig 1:klass	4 streck	år 7>
	OR2	Menig 1:klass	3 streck	år 5
	OR2	Menig 1:klass	2 streck	år 3
	OR2	Menig 1:klass	1 streck	år 1
	OR2	Menig 1:klass	Truppslagstecken	

6.12 Befordran

6.12.1 Utbildningskrav för befälsbefattningar samt krav för befordran

C OrgE befordrar personal upp till tjänstegrad kapten/OF och fanjunkare/OR.

De formella utbildningskraven bygger på en stegring där individen utvecklas och placeras i närmast högre befattning. Den formella utbildningen skall vara genomförd innan hemvärnsbefäl kan söka kurser för fortsatt utveckling.

Endast chef kan befordras i innehavd befattning. För befordran i befattning krävs minst två Förbands-KFÖ i befattning (för gruppchef krävs en Förbands-KFÖ i befattning) samt väl vitsordad tjänstgöring i befattning antal år enligt nedan.

6.12.2 Rutin för befordran till tjänstegraderna major och förvaltare

C OrgE ansvarar för att hemvärnsbefälen följs upp avseende utbildningar och tid i befattning så att de befordringsärenden som är aktuella bereds i rätt tid.

Befordran till major respektive förvaltare beslutas av Rikshemvärnschefen och genomförs normalt vid årligt bataljonchefsseminarium i augusti.

C OrgE bereder befordringsärendet och skickar ansökan, med utbildningskort och övriga handlingar som stöder ansökan, till Rikshemvärnschefen senast 1 maj (tre månader före befordringstidpunkt). I PRIO redovisas och styrs hemvärnets krigsförbands behov av förordnanden.

Förvaltare

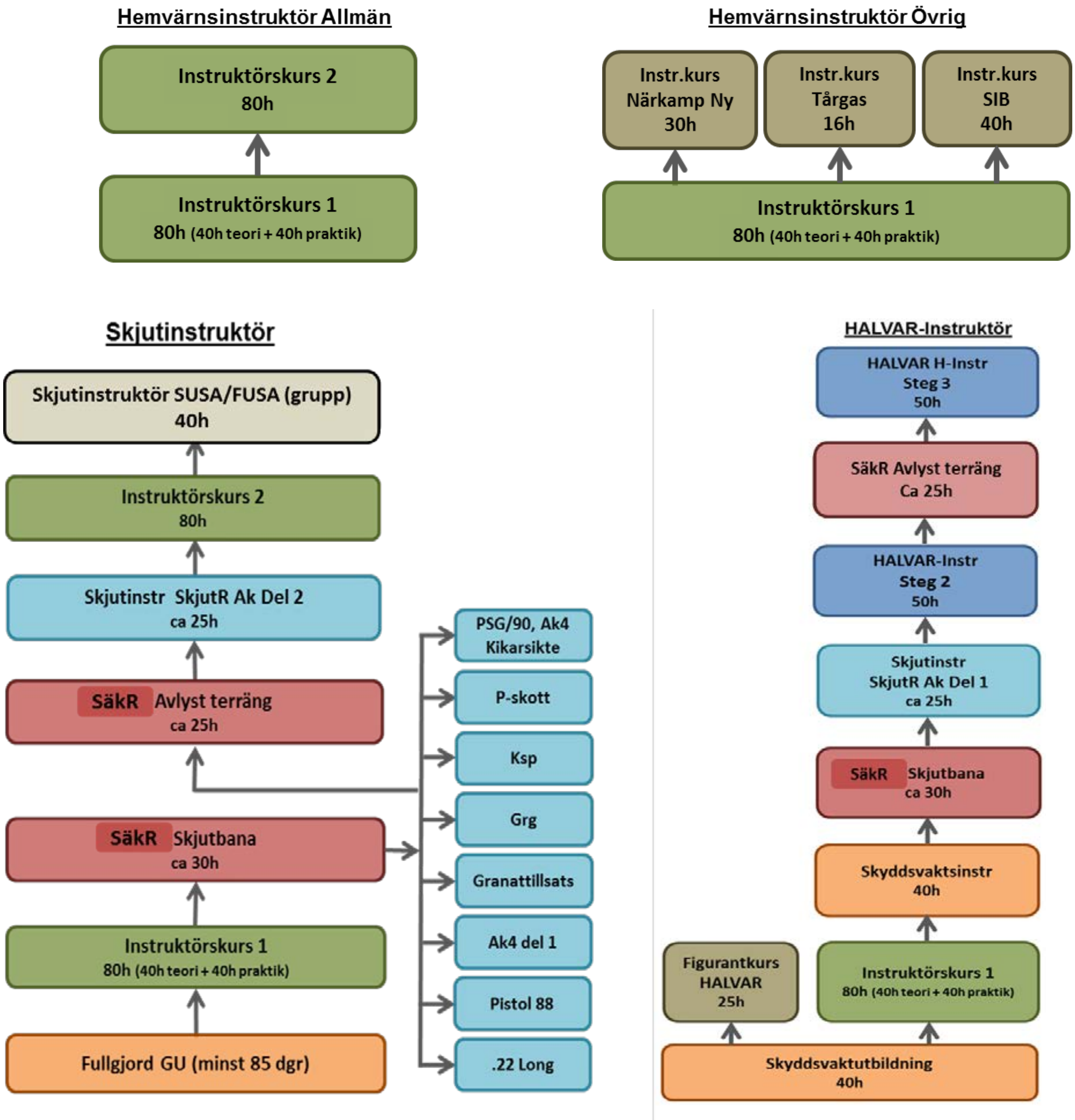
Befäl med gedigen, väl vitsordad, dokumenterad erfarenhet och kompetens samt minst tio år som fanjunkare och genomförd kurs för stabsmedlem kan efter att bedömts lämplig befordras till förvaltare.

Major

Bataljonschef som genomgått formell utbildning och med minst fyra år i befattning som bataljonschef kan efter att bedömts lämplig befordras till major.

6.13 Instruktörer i Hemvärnet

Hemvärnets instruktörer utbildas enligt kvalitetssäkrade utbildningsplaner vid HvSS, förutom skyddsvaktinstruktörer (FM UndSäk C). Certifiering görs av C OrgE eller av denne utsedd chef alternativt utbildningsansvarig. Förteckning av godkända instruktörer för användande i utbildningssammanhang ska finnas vid OrgE.



Figuren utvisar aktuellt kursutbud för instruktörer i hemvärnets utbildningssystem.

6.14 Krav på formell utbildning

Krav på formell utbildning är sammanställt i beslut FM 2018-4881:5.

Yrkesofficerare och reservofficerare som rekryteras invärderas enligt kap 6.2. Endast chef kan befordras i innehavd befattning enligt kap 6.14.1.

Tillgängliga kurser och kursplaner finns under www.hemvarnet.se samt i PRIO kurskatalog.

6.15 Personal boende utom ordinarie upptagningsområde

Hemvärnsförbanden rekryteras lokalt och i vissa fall regionalt. Personal som ändrar bostadsort i förhållande till ordinarie upptagningsområde ska stödjas i sitt byta av förband, till hemvärnsförband i nytt upptagningsområde. Det kan dock finnas undantag från detta. Exempelvis kan en individ med nyckelkompetens utgöra grund för undantag. Vid dessa fall har C Organisationsenhet, eller av denne utsedd chef, att besluta om kostnaderna för detta är motiverade. Se kap 10.3.1.

6.16 Personal från de frivilliga försvarsorganisationerna

Menig personal från de frivilliga försvarsorganisationerna genomför grundläggande utbildning inklusive befattningsutbildning genom respektive frivilligorganisations försorg. Personal över nivå menig (gruppchef/stabsmedlem) ges nivåhöjande utbildning inom hemvärnets utbildningssystem, t.ex. fältkock som vidareutbildas till kokgruppchef, varvid tjänstegrensutbildning stöds av respektive frivillig försvarsorganisation.

6.17 Sjukskrivning

För hemvärnssoldat som är långvarigt sjukskriven ska övervägas om denna kan återgå i tjänst eller ej. Finns inte förutsättningar till tillfrisknande tas kontakt med personen angående avveckling ur hemvärnsförbandet och kan, om kriterier i övrigt uppfylls, ansöka om att bli hemvärnsveteran.

En hemvärnssoldat som har aktivitetsersättning eller sjukersättning får endast delta i hemvärnets verksamhet efter skriftligt intyg från vederbörandes handläggare på Försäkringskassan som tydligt meddelar tjänstbarheten. Sjukersättning kan som regel inte kombineras med hemvärnets ersättningssystem.

6.18 Rättsvård

Att inte hörsamma order, ordervägran, kan innebära ett åsidosättande av disciplinansvar. Avtalspersonal och hemvärnsmän omfattas under tid då de är tjänstgöringsskyldiga av lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret m.m.

6.19 Avveckling

Vid avslutande av avtal skall all personlig utrustning återlämnas, avgångssamtal hållas och säkerhetssamtal (erinran) genomföras och sekretessbevis skrivas under (blankett m7102-660330).
Normalt genomförs samtal genom krigsförbandschefens försorg och övriga moment genom stöd från C OrgE. Sekretessbevis och övriga handlingar förvaras samlat med övriga handlingar kopplade till avtal med individen enligt del 1 kapitel 8.7.7, pkt 8 Slutande av avtal.

7. Informationstjänst



Bild 7.1 Christina Mårtensson, Försvarsmakten

Innehållsförteckning

7.1 Grunder

Till grund för informationstjänsten ligger Försvarsmaktens strategiska inriktning och verksamhetsplan. Av denna framgår inriktningen för informationstjänsten. Till den bör en kommunikationsplan tas fram.

Det är av särskild vikt att de som har ansvar för eller genomför informationstjänst har utbildning i och praktisk erfarenhet av hur myndigheter ska förhålla sig till enskilda, massmedia och leverantörer. Ett stort antal lagar och förordningar reglerar den offentliga informationstjänsten.

All information ska vara ärlig och sann samt utgå från verkligheten. Både chefer och underställda har informationsansvar och informationsflödet ska vara dubbelriktat. Den som har ansvar för en verksamhet har också, med få undantag, informationsansvar för densamma. Vår information ska vara aktiv, snabb och korrekt.

Chefen för en hemvärnsbataljon liksom chefen för ett hemvärnskompani har ett entydigt informationsansvar både inom sina enheter och utåt. Inskränkningar som inte avser grundlagsskyddad rätt meddelas av närmast högre chef.

Inom hemvärnsförbanden är medinflytandefrågorna viktiga. Bestämmelser för denna, för en folkrörelse med demokratisk uppbyggnad, väsentliga del av verksamheten finns i hemvärnsförordningen och i HvH kap Medinflytande.

7.2 Allmänna bestämmelser

Försvarsmaktens informationstjänst bedrivs som ledningskommunikation, extern kommunikation med mediekommunikation samt kommunikation till stöd för Försvarsmaktens rekrytering.

Den interna informationen inom Hemvärnet ska bidra till att skapa samhörighet och ett gemensamt agerande för att nå uppställda mål. Delaktighet i verksamhet och utveckling är nödvändig för att motivera och stimulera personal och därmed skapa en god förbandsanda. Hemvärnets informationstjänst inriktas och leds av C Info på HKV PROD RIKSHV. Den löpande styrningen i informationstjänst återfinns på hemvarnet.se - efter inloggning.

Högkvarteret svarar för informationsaktiviteter på riksnivå med bl a produktion och distribution av allmänt informationsmaterial.

Myndigheter och förtroendevalda m fl på regional och central nivå orienteras om Hemvärnet av C OrgE eller av denne utsedd chef. Företrädare för kommuner och massmedia bör inbjudas att följa hemvärnsövningar.

Såväl hemvärnsungdom som hemvärnsveteraner ska fortlöpande få relevant information om Hemvärnets verksamhet.

Hemvärnsmusiken, som förutom huvuduppgifterna fungerar som en utmärkt PR-verksamhet för Hemvärnet samt övriga Försvarsmakten, ska delta i arbetet med att sprida kännedom om Hemvärnets verksamhet och dess mål.

7.3 Organisation och personal

I respektive hemvärnsbataljon och hemvärnskompani utses personal för att samordna informationstjänsten. Informationsbefäl i bataljonsstab leder samordningen av informationstjänsten inom egen bataljon. Hur arbetet organiseras avgörs utifrån behov och resurser. Hemvärnsbataljoner och hemvärnskompanier ska årligen ta fram en informationsplan.

Hemvärnsförbanden stöds i informationsarbetet av utsedd OrgE samt i förkommande fall av militärregionsstab. I orderarbetet ska informationstjänsten ha en egen punkt.

7.4 Utbildning

I första hand informationsansvariga, men även annan berörd personal, bör få utbildning i informations- och kommunikationsgrunder. Försvarsmakten och vissa frivilliga försvarsorganisationer anordnar kurser för informations- och pressansvariga. Chefer och informatörer bör även få utbildning i krishantering, som ofta kräver stora informationsinsatser internt, men även externt i form av kontakt med massmedia.

7.5 Informationssäkerhet

Bestämmelser som rör informationssäkerheten återfinns i H SÄK Grunder och H SÄK Infosäk.

7.6 hemvarnet.se

Hemvarnet.se är en kanal för intern och extern kommunikation som drivs och förvaltas av Rikshemvärnsrådet med inriktning av C Info HKV PROD RIKSHV. På sidan återfinns bland annat hemvärnsförbanden och utbildningsgrupperna, där varje kompani har möjlighet att publicera information.

Webbredaktör för hemvarnet.se utses normalt av krigsförbandschef (hemvärnsbataljonchef, hemvärnskompanichef och fristående hemvärnsplutonchefer) eller av C OrgE med ansvar för hemvärnsförband och då normalt genom chef utbildningsgrupp. Webbredaktör ansvarar för publicerat innehåll. Vid varje förband bör finnas två webbredaktörer.

Endast uppgifter som inte omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) får publiceras på internet. Vid tveksamheter gällande publicering av text/bild avgör C OrgE, eller av denne utsedd chef, om publicering är möjlig.

På hemvarnet.se finns även en lösenordsskyddad möjlighet att publicera riktad information till förbanden. Den interna informationen (bataljon/kompani/utbildningsgrupp) kan bestå av utbildningsplaner, planerade möten, utvärdering/information om genomförd verksamhet, utbildning eller övningar.

Se även HvH del 1 kapitel 5 Säkerhetstjänst beträffande bestämmelser inom Försvarsmakten.

7.7 Tidningen Hemvärnet

Tidningen Hemvärnet utges av Rikshemvärnsrådet och är en kanal för information och en plats för debatt för hemvärnets personal. Chefredaktören, som är anställd av Rikshemvärnsrådet, är ansvarig utgivare. Tidningen är en fristående periodisk skrift som kommer ut sex gånger per år till all personal i Hemvärnet. Tidningen finns även tillgänglig på webben, www.tidningenhemvarnet.se.



Bild 7.3 Tidningen Hemvärnet

7.8 emilia

I Försvarsmakten finns för intern information intranätet ”emilia”. OrgE och utbildningsgrupper använder emilia som informationskälla. Formella skrivelser och order distribueras/dokumenteras i Försvarsmaktens system Vidar. För hemvärnsförbanden, som saknar tillgång till emilia, finns hemvarnet.se som ska säkerställa förbandens informations-behov externt och internt.

7.9 Sociala medier

Försvarsmakten ser positivt på de nya möjligheter som sociala medier för med sig. Yttrandefrihet, kunskap och debatt stöds av kommunikation och är centrala delar i den demokrati som vi har i uppdrag att försvara. De nya möjligheterna ger också förutsättningar för Försvarsmakten att komma den svenska allmänheten närmare.

Att Försvarsmakten har en aktiv närvaro i sociala medier innebär att vi är med och formar bilden av oss själva på internet. Sociala medier utgör mötesplatser för oss i Försvarsmakten och de som är intresserade av vår verksamhet eller har en relation till den.

Sociala medier bär på en stor potential, men huruvida sociala medier är lämpliga att använda i en given situation beror på vem man vill nå och vad man vill uppnå. I vissa fall kan användningen av sociala medier vara förknippad med risker.

7.9.1 *Försvarsmaktens riktlinjer för sociala medier*

Den i Försvarsmakten som använder sociala medier i tjänsten är skyldig att följa Försvarsmaktens riktlinjer för sociala medier innehåller bestämmelser för Försvarsmakten och Försvarsmaktens medarbetare.

7.9.2 *Försvarsmaktens Handbok i sociala medier*

Mycket av det man behöver veta på en övergripande nivå om sociala medier som medarbetare i Försvarsmakten finns att läsa i Försvarsmaktens handbok i sociala medier. Den finns både som tryckt informationsbroschyr och i ett digitalt format.

7.9.3 *Försvarsmaktens närvaro i sociala medier*

Aktiviteter i sociala medier kan öka kunskapen om Försvarsmakten och Hemvärnet och intresset för verksamheten. Försvarsmakten och Hemvärnet finns representerade i ett antal sociala medier.



Förutom de centrala kanalerna finns olika kanaler på lokal nivå, till exempel sidor på Facebook för olika förband.

- blogg.forsvarsmakten.se
- facebook.com/hemvarnet
- facebook.com/hemvarnetsstridsskola
- facebook.com/fmgmu
- youtube.com/forsvarsmakten
- google.com/+hemvarnet
- twitter.com/hemvarnet
- twitter.com/fm_rekrytering

7.10 Hemvärnsmuseet

Hemvärnsmuseet ägs av Rikshemvärnsrådet och ingår i Sveriges Militärhistoriska Arv (SMHA). Museet är beläget vid Hemvärnets Stridsskola i Vällinge.

Museet är en viktig del i att främja kunskapen om det svenska försvaret genom tiderna och om försvarets roll i samhällsutvecklingen. Hemvärnsmuseet är en betydelsefull del av vårt militärhistoriska kulturarv vilket Hemvärnet har ett ansvar för att bevara för kommande generationer.

Museet skildrar Hemvärnet, Driftvärnet och de frivilliga försvarsorganisationerna från den tidpunkt då dessa bildades till nutid. Museet belyser även föregångarna, Skarpskytterörelsen och Landstormen, till Hemvärnet och de frivilliga försvarsorganisationerna

Hemvärnsmuseets vänner är en stödförening för Hemvärnsmuseet.

7.11 Grafisk profil

Försvarsmaktens gemensamma identitet - direktiv för användandet av Försvarsmaktens namn, profil och bild - beskriver hur symboler, logotyper och heraldiska vapen skall användas. Hemvärnets heraldiska vapen får inte användas på andra webbplatser. Undantag från denna bestämmelse kan, efter ansökan, medges av HKV PROD RIKSHV. Till grund för Försvarsmaktens nyttjande av internet ligger Försvarsmaktens plattform för kommunikation, kommunikationsplaner och olika policydokument fastställda av HKV, Rikshemvärnschefen och OrgE.

Hemvärnsemblemets utformning har godkänts av statsheraldikern. Emblemet har fastställts av Kungl. Maj:t och är sålunda att hänföra till statsemblem av officiell karaktär på vilka Lag om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar (1970:498) är tillämplig.

Rikshemvärnsrådet har copyright på hemvärnsemblemet. Rikshemvärnschefen äger att i varje särskilt fall ge tillstånd för hemvärnsemblemets användande ideellt eller kommersiellt.

Informations- och PR-material tas fram såväl centralt som lokalt.

Vid lokal framtagning av informations- och rekryteringsmaterial ska logotyperna för de 40 bataljonerna användas alternativt Hemvärnets logotyp i klass 2 eller 3, alternativt enbart det förenklade vapnet för hemvärnet. Användning av hemvärnsemblemet utöver detta måste godkännas av Rikshemvärnschefen för varje enskild produkt.

Vid tillståndsgivningen tar Rikshemvärnschefen ställning till produktens utformning, syfte, kvalité och pris samt spridning. Hedersgåvor som utvecklas vid enstaka tillfällen och som åsätts Hemvärnets emblem behöver inte godkännas av Rikshemvärnschefen.



Hemvärnets heraldiska vapen detaljerat



Hemvärnets heraldiska vapen förenklat



Rikshemvärnschefens heraldiska vapen

7.12 Hänvisningar

Information och riktlinjer för informationstjänsten finns i Handbok Informationstjänst som beskriver hur informationstjänsten integreras i stabsarbetet. Försvarsmaktens gemensamma identitet ger riktlinjer och regler för hur Försvarsmaktens heraldiska vapen, symboler och logotyper skall användas. Utöver dessa återfinns riktlinjer i handboken för sociala medier hur vi i Försvarsmakten ska förhålla oss till sociala medier.

Vid behov av stöd och riktlinjer kan informationschefen vid OrgE lämna stöd eller söka vidare information hos HKV LEDS KOMM. Stöd kan bl.a. lämnas avseende aktuella talepunkter som givits ut inom Försvarsmakten av HKV LEDS KOMM.

7.13 Kriskommunikation

Kriskommunikation prioriteras framför planerad informationstjänst. Kriser av större karaktär kan påverka Försvarsmaktens trovärdighet, därför bör riskanalyser, krisplanering och kontinuerlig övning genomföras för att upprätthålla krisberedskap.

Kriskommunikation skall präglas av kontinuerlig och löpande uppdatering, koordinering och samordning av budskap, erkännande av eventuella misstag samt besked om vad som görs för att rätta till felaktigheter.

7.14 Lathund mediakontakter

<table>
<tr>
<td>Alltid
Var förberedd
Tala sanning
Var kort och tydlig
Tala med ett normalt språk
Var lugn och svara på frågan
Ta den tid du behöver
Få fram dina budskap
Kom ihåg din målgrupp bakom journalisten
Repetera viktiga budskap
Var dig själv
Var vänlig och uppriktig
Tänk på kroppsspråket
Håll ögonkontakt
Le – utan att vara en smilfink
Tala om ifall du inte kan eller får kommentera saken</td>
<td>Aldrig
Spekulera eller gissa
Tala utanför ämnet
Ge din personliga synpunkt
Ljuga eller hitta på
Använda en konstig jargong
Tappa humöret
Fortsätta prata när du är klar
Prata ”off the record”
Vara upptagen med annat samtidigt
Nicka instämmande
Bära distraherande klädsel (TV)
Ha distraherande bakgrund (TV)
Säga ”inga kommentarer”. Aldrig.</td>
<td>Allmänna råd och tips
Journalister kan vara tidspressade. Beakta detta så att saklighet bibehålls under kontakten.
Du har kanske mer makt och kraft än vad du tror. Information är makt och du bör se till att använda den på ett förnuftigt sätt.
För att ge en framgångsrik intervju, tänk så här: jag svarar på frågorna på ett sätt som gör att mina budskap kommer fram. Varje fråga om något annat ser jag på ett ödmjukt sätt som en chans att länka till mina budskap så att också de framkommer.
Det fysiska framträdandet får aldrig överskugga budskapen. Du kan emellertid förstärka dina budskap genom ett övertygande och lugnt framträdande. Lyssnare eller tittare lyder under ”första intryckets makt” vilket betyder att du bara har ett par sekunder på dig att göra ett trovärdigt intryck.</td>
</tr>
<tr>
<td>Intervjuförberedelser
Medierna kan ses som vår megafon för att få ut våra budskap till en bredare publik. Likt andra sammanhang avgörs ofta framgång eller ej i en intervju med de förberedelser man gjort. Har du bestämt dig för vad du skall tala om? Hur vill du att rubriken ska komma att se ut? Vad vill du att folk ska veta? Tänk så här:
Vilka målsättningar har jag med intervjun?
Beskriv de poänger du vill få fram (huvudbudskap)
Ha fakta i beredskap så att du kan stötta dina budskap.
Lär känna det media du skall intervjuas av: vem är intervjuare, typ av program eller tidning, miljö och format för intervjun, direkt eller inspelat, vilka andra intervjuas? ..osv.</td>
<td>Under intervjun
Var lugn. En lugn person vinner alltid. Att vara upphetsad eller gå i försvarsställning signalerar svaghet. Om du vet att du lätt hetsar upp dig, ta ett djupt andetag och pausa innan du säger något.
Känn dina fakta. Stötta dina budskap med berättelser, fakta, statistik, ljudinspelningar och annat.
Håll dig till saken. Använd frågor du får som inte direkt handlar om ämnet som en möjlighet att länka-till-baka till dina budskap. Säg t ex ”det är en intressant fråga men innan jag besvarar den skulle jag vilja gå tillbaka till det jag sa tidigare…”
Ge fullständiga svar. Låt inte en ”hoppig” journalist få dig att bli likadan. Behålla lugnet även då du blir avbruten eller om du utsätts för ”kulsprute-frågor”. Ta dem lugnt, en fråga i sänder.
Håll dig kort. Dina svar ska inte vara längre än 10-20 sek.</td>
<td>Vid TV-intervju
Kom ihåg att ditt framträdande kommer att redigeras och förkortas.
Du syns och hörs alltid. Säg det du ska och var sedan tyst. Låt inte journalistens tystnad lura dig att börja prata vitt och brett.
Vid stående intervju: sätt en fot lätt framför den andra så att du inte svajar.
Sittande: undvik plötsliga kroppsrörelser, gör bara små rörelser med t ex dina händer och håll dem annars stilla i t ex knät.
Håll ögonkontakt med intervjuaren. Stirra inte i kameran.
Klä dig anpassat (konservativt).
Vid radiomedverkan
Variera ditt röstläge
Le, det ”syns” även i radio
Använd ett rikt och beskrivande språk så att lyssnarna ”ser” det du vill.
Ha gärna stödanteckningar
Undvik störande ljud, hummanden mm.
Se till att du hör och hörs bra.</td>
</tr>
</table>

8. Personalförsörjning



Bild 8.1 Joakim Armsjö, Försvarsmakten

Innehållsförteckning

8.1 Inledning

Personaldirektören styr Försvarsmaktens personalförsörjning, personaltjänst och det systematiska arbetsmiljöarbetet med en serie handböcker och ett målbildsdokument (FM ArbO). Personalförsörjning styrs av Försvarsmaktens instruktion för personalförsörjning och personaltjänst (FM PersI) 2014 (under omarbete till handbok).

Anvisningar rörande Hemvärnets personalförsörjning grundas på genomfört arbete och fattade beslut i samverkan med LED S PERS och PROD UTB, intill 2016.

8.2 Allmänt

Försvarsmaktens personalförsörjning av hemvärnssoldater genomförs främst genom rekrytering av personal som genomfört militär grundutbildning och varit placerade vid andra förband samt genom rekrytering och grundutbildning i fyra till sju månader till hemvärnssoldater och genom utbildning av specialister genom de frivilliga försvarsorganisationerna.

Det är viktigt för personalförsörjningen att hemvärnsförbanden kan motivera kvinnor och män till grund- eller specialistutbildning syftande till att teckna avtal med ett hemvärnsförband. Därför behöver det läggas stor vikt vid att attrahera till och erbjuda kvalitativ bra utbildning vilket bidrar till fortsatt engagemang.

8.3 Rekryteringsverksamhet

Grundläggande är att behålla befintlig personal i förbanden, genom en aktiv medlems- och personalvård innehållande bl.a. information och delaktighet.

Som stöd till rekryteringsverksamheten ska det finnas ett rekryteringsråd och en väl genomarbetad rekryteringsplan. Alla soldater i förbandet bör ha förmåga att i det personliga mötet kunna besvara och/eller föra vidare ett intresse för att arbeta i Försvarsmakten.

Hemvärnets informations- och rekryteringsverksamhet stöds av HKV LEDS KOMM och FM HRC. Aktuellt stöd dialogiseras och planeras inom ramen för ordinarie verksamhetsledning.

Centralt rekryteringsråd:

- leds av PROD RIKSHV med representation från OrgE och de frivilliga försvarsorganisationerna. Rådets huvuduppgift är att behandla centrala rekryteringsfrågor och aktiviteter samt att inrikta de lokala rekryteringsrådens långsiktiga arbete.
- koordinerar och samordnar lokala och regionala aktiviteter med Försvarsmaktens centrala eventplan och marknadsplan samt bereder underlag för långsiktig planering samordnad med HKV LEDS KOMM och FM HRC.

8.3.1 Lokalt/regionalt rekryteringsråd

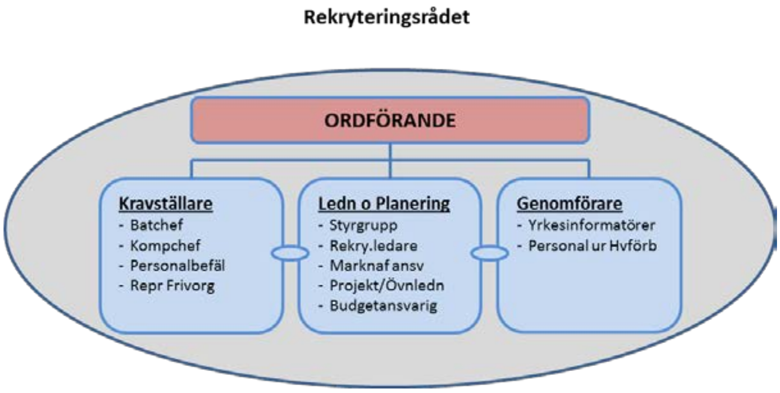
Syftet med rekryteringsrådet är att organisera arbetet med rekrytering på ett enhetligt sätt. Så att underlag och stöd finns för såväl lokala rekryteringsaktiviteter som för större rekryteringsevent.

Rekrytering till Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna är kvalitetssäkrad och ser likadant ut i hela landet. Alla utbildningsgrupper har en tydlig målbild för hur hemvärnsförbanden ska ges stöd för att aktivt arbeta med rekrytering.

På liknande sätt arbetar rekryteringsrådet som styr den lokala rekryteringen till Hemvärnet. Lokala skillnader i arbetssätt förekommer utifrån lokala förutsättningar.

Rekryteringsrådet:

- organiseras vid OrgE med ansvar för hemvärnsförband som utser ordförande, och består av representant(er) för OrgE, representanter för hemvärnsförbanden och lokala/regionala avtalstecknande frivilliga försvarsorganisationer,
- genomför rekrytering vid varje OrgE/utbildningsgrupp enligt HKV PROD RIKSHV anvisningar,
- samordnar verksamheten med OrgE övriga informations- och rekryteringstjänst,
- samordnar rekryteringen med avtalstecknande frivilliga försvarsorganisationer, leder rekryteringsverksamheten regionalt och säkerställer att rekryteringsföreträdare finns vid varje hemvärnsbataljon.



Rekryteringsplanen:

- har tydliga och mätbara mål som syftar till att uppfylla Rikshemvärnschefens krav på förbandsuppfyllnad
- är samordnad med OrgE övriga med informations-, attraktions- och marknadsföringskampanjer i syfte att uppnå kostnadseffektivitet
- har rutiner för uppföljning och rapportering
- innehåller åtgärder för att öka andelen kvinnor i förband.

Rekryteringsplanen ska innehålla mål och budget och ska finnas vid OrgE utbildningsgrupper. Planen ska vara en del i OrgE verksamhetsplanering och samordnas med övriga informations- och rekryteringsåtgärder.

En väl fungerande hemsida är viktig för rekryteringsarbetet. Se HvH Del 1 kap 7 Informationstjänst.

8.4 Yrkesvägledare

Yrkesvägledaren är i regel fast anställd och har en bakgrund som officer med uppgift att leda den sökande genom hela rekryteringsprocessen mot lämplig befattning i Försvarsmakten. Yrkesvägledaren arbetar vid behov på Totalförsvarets Rekryteringsmyndighet (TRM) med vägledning av rekryter. Yrkesvägledaren arbetar också på förbandet med karriärvägar och ”medarbetarresan”.

Yrkesvägledaren ska ha en heltäckande kunskap om Försvarsmaktens yrken, rekryteringsprocessen, utbildningar, kravprofiler, samt ska behärska intervju- och samtalsteknik.

8.5 Yrkesinformatör

Begreppet yrkesinformatör tillämpas inom hela Försvarsmakten. Att vara yrkesinformatör inom Hemvärnet kan vara en så kallad ”tillikabefattning”.

Yrkesinformatörens roll är att genom det personliga mötet kunna besvara och/eller föra vidare ett intresse för att ingå i Försvarsmakten. Detta innebär att yrkesinformatören ska ha kunskap om Försvarsmakten och dess uppgifter samt om Försvarsmaktens grundläggande utbildningar och verksamhet. Yrkesinformatörer ska ha kompetens att leda och genomföra event och informationsmöten.

En yrkesinformatör kan vara heltidsanställd vid OrgE eller vara deltidsanställd för arbete med särskilda uppgifter. För att arbeta som yrkesinformatör krävs Yrkesinformatörsutbildning; deltidsanställning kräver minst 16 timmar utbildning och heltidanställning kräver 46 timmars utbildning. Den längre utbildningen (46 timmar) ger behörighet av utbilda nya yrkesinformatörer.
Yrkesinformatörsutbildning genomförs vid bl.a. HvSS. Aktuella kurser återfinns och är sökbara i Försvarsmaktens kurskatalog (PRIO). Försvarmaktens utbildningsunderlag ”Utbildning yrkesinformatör FM 2015-08-28”

8.6 Rekryteringskoordinator

Rekryteringskoordinator leder rekryteringsarbetet inom OrgE vid respektive utbildningsgrupp, både strategiskt och operativt, avseende hemvärnsförbanden. Rekryteringskoordinatorn har kunskap om Försvarsmaktens yrken, rekryteringsprocessen, utbildningar, kravprofiler, samt ska behärska intervju- och samtalsteknik.

Vid behov utses yrkesinformatörer ur förbandet för specifik rekryteringsaktivitet. De har genomgått utbildning och ingår i aktiviteten för att målgruppen ska kunna identifiera sig med dem.

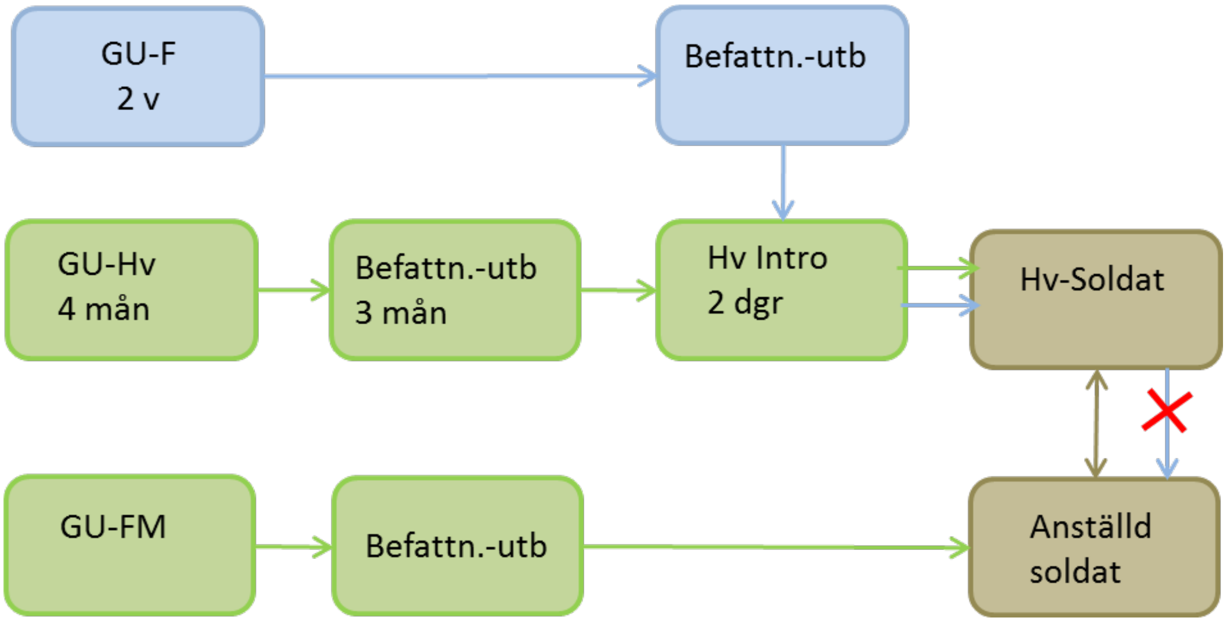
8.7 Utbildningsvägar

Vid rekrytering presenteras de olika utbildningsvägarna mot att bli hemvärnssoldat enligt nedan. Såsom blivande specialist i hemvärnsförband genomförs grundläggande utbildning för frivilliga (GU-F). Denna, kompletterad med adekvat befattningsutbildning och introduktionsutbildning, ger placering på befattning i hemvärnsförbanden.

Hemvärnssoldat med strid som huvuduppgift, genomför grundläggande utbildning (GU) som omfattar fyra månader. Viss personal gör därefter en befattningsutbildning om maximalt tre månader. Efter genomförd introduktionsutbildning sker placering på befattning.

Hemvärnets interna utbildningsvägar beskrivs i HvH Del 2 kap 1 Hemvärnets utbildningsystem.

Försvarsmaktens personalförsörjningssystem finns beskrivet i ”Utbildning yrkesinformatör FM 2015-08-28”.



8.8 *Rekryteringsprocess för Hemvärnet*

Grunder antagning till Hemvärnet
Säkerhetsskyddsbeslut i personärende får enligt säkerhetsskyddsförordningen inte överklagas. Ett sådant beslut är inte ett anställningsbeslut, men kan innebära att tänkt avtal inte kan komma till stånd eller att avtalet måste sägas upp.

Hemvärnssoldater består av personal med hemvärnsavtal[1] eller frivilligavtal för tjänstgöring i Hemvärnet[2]. Personer som redan har ett avtal om totalförsvarstjänstgöring i annan myndighet eller kommun, kan inte skriva avtal med Hemvärnet. Individer som är krigsplacerad på sin arbetsplats måste under ansökningsprocessen säkerställa att denne kan krigsplaceras i Hemvärnet.

Säkerhetsskyddsbeslut i personärende får enligt säkerhetsskyddsförordningen inte överklagas. Ett sådant beslut är inte ett anställningsbeslut, men kan innebära att tänkt avtal inte kan komma till stånd eller att avtalet måste sägas upp.

Grundläggande bestämmelser framgår främst av Hemvärnsförordningen och Försvarsmaktens föreskrifter om Hemvärnet. För att rekryteringsprocessen ska bli så effektiv som möjligt re-

[1] SFS 1997:146 Hemvärnsförordning-och-FFS 2010:2
[2] Förordning (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet och-FFS 2010:2

kommenderas att punkterna i steget ”bedömning” handläggs parallellt i den utsträckning det går.

8.8.1 Avtalstecknande - processbeskrivning

Processen syftar till att skapa en enkel, enhetlig och effektiv arbetsmetod med hög kvalité vid rekrytering till Hemvärnsavtal och avtalspersonal. Det är viktigt att snabbt informera och utbilda nya chefer om vad en professionell och effektiv rekrytering innebär.

Detta avsnitt beskriver flödet för Hemvärnets rekryteringsprocess samt administration och relationshantering för att kunna hantera ansökningar till Hemvärnet via Mitt Försvarsmakten. Beskrivningen omfattar rekrytering, relationshantering och administration av ansökningar till Hemvärnet. Avvikelser från normalflödet kan ske i form av kompletterande urvalsmetoder när sådana krav ställs på en specifik befattning.

Målbilden är att Hemvärnets personalförsörjning över tid försörjer Hemvärnsförbanden med rätt personal samt att all rekrytering sker via stödsystemet Mitt Försvarsmakten. Systemstödet skall ge hantering av intresserade kandidater så att vi:

- kan relationshantera individen löpande vilket bör resultera i fler som ansöker samt slutför ansökningsprocessen
- ger kandidaten en ökad kunskap om vad de vill/ska/har sökt sig till.
- säkerställer att vi inte tappar bort ansökan i ansökningskedjan då denna process möjliggör kontroll över var kandidaterna befinner sig
- ger kandidaten ett professionellt bemötande genom hela rekryteringsprocessen som säkerställer att kandidaten upplever sig sedd och hörd

I beskrivningen av rekryteringsprocessen har de frivilliga försvarorganisationerna ansvar i ett antal steg.

8.8.2 Avgränsning

Processen beskriver inte hur analyser genomförs och kopplas till rekryteringsbehoven på förbanden. Hanteringen av ansökningar till Hemvärnsungdom ingår inte i beskrivningen. Endast delar av relationshanteringen beskrivs i relationshanteringsprocessen.

8.8.3 Rättssäkert och spårbart tillvägagångssätt

IT-stödet Mitt Försvarsmakten är kvalitetssäkrat och byggt att följa lagar och förordningar som är till för att skydda den sökandes integritet. Systemstödet har höga krav på säkerhet och tar hänsyn till att Försvarsmakten hanterar uppgifter från sökande med t.ex. personuppgifter. Detta medför även höga krav på gallrings- och arkiveringsregler samt krav på spårbarhet.

Begreppsförklaring

Mitt Försvarsmakten	Försvarsmaktens kunddatabassystem för relationshantering som också är stödsystem för Hemvärnets rekryteringsprocess.
Kandidat	En individ som söker till hemvärnet
Intressent	Individ som ej ännu registrerats i Mitt Försvarsmakten
HV	Hemvärnet
BTD	Behov-tillgång-differens
DUE	Direkt underställd enhet
GU-F	Grundläggande soldatutbildning för frivilliga
GU	Grundutbildning

8.8.4 Verksamhetsregler

Verksamhetsregler och beskrivning för delprocessen Rekrytering återfinns i detta och följande avsnitt.

Personalkategorier i Försvarsmakten som efter användarutbildning hanterar ansökningar till Hemvärnet i Mitt Försvarsmakten:

- Samtlig personal som arbetar med Hemvärnets personalförsörjning.
- Heltidsanställd personal som arbetar med administration av Hemvärnets personal
- Heltidsanställd personal som arbetar med relationshantering för Hemvärnet.
- Personal som arbetar med rekrytering och relationshantering gentemot Hemvärnet, både heltidsanställda, korttidsanställda samt soldater och befäl i Hemvärnet som genomför verksamhet i och utanför ramen för sitt avtal
- Befäl i Hemvärnet som genom systemlösning kan få ett större administrativt stöd och underlätta i verksamheten, både tidsmässigt och administrativt

Det finns andra aktörer än utbildningsgrupperna och Hemvärnspersonalen som är i behov av att vara användare i systemet. Det blir viktigt att säkerställa att alla potentiella användare täcks in. För att kunna hantera hela processen Mitt Försvarsmakten krävs det också att användare på enheter underställda bataljon har tillgång till verktyget.

8.8.5 Kategorier som ansöker till Hemvärnet

1. *Kandidater med VPL – värnpliktsutbildning eller annan komplett GU*

   Genomför intro för att placering. Hanteras i Mitt Försvarsmakten.

   Kandidater som är intresserad av att tjänstgöra i Hemvärnet med komplett grundutbildning, värnpliktsutbildning med eller utan erfarenheter från anställning. Dessa kandidaters ansökans ska hanteras i enlighet med gällande regler för säkerhetsprövning mot nivå 3.

2. *Kandidater med GU-F eller GSU-INT som grundutbildning*

   Hanteras i Mitt Försvarsmakten. Handleds till befattningsutbildning främst via de frivilliga försvarsorganisationerna. Kandidater som är intresserad av att tjänstgöra i Hemvärnet men behöver stöd för att veta vilka inriktningar som är möjlig med den grundutbildning de har och vilka befattningsutbildningar de kan söka till. Dessa kan ansöka om validering av deras grundutbildning och tjänstgöring inför ansökan om tjänstgöring i Hemvärnet.

3. *Kandidater som vill bli musiker*
   Hanteras i Mitt Försvarsmakten, ca 1 300 befattningar. Kandidater som är intresserad av att tjänstgöra som musiker i någon av de musikkårer som finns i Hemvärnet.

   De som söker behöver inte ha genomgått någon militär utbildning men ska vid lämpligt tillfälle genomföra kombattantutbildning (KombU) för att kunna placeras som ”icke kombattanter”. Kandidaterna ska ha kompetens som krävs för att musicera i en musikkår.

   Tjänsten som Hemvärnsmusiker innefattar obligatorisk tjänstgöring vid ett antal träningstillfällen (TTM) och ett antal pliktspelningar (PS). Tjänsten kan även innefatta utlandspliktspelningar (UPS) och högvaktsspelning. Högvaktsspelning är obligatoriskt vartannat år och vid den spelningen så genomförs kontroll av musikkårens kompetens och rätten att fortsatt vara Hemvärnsmusikkår. Musikkårerna kan genomföra högvaktsspelning oftare än vartannat år men då är det behovs- och viljeanpassat, de spelningarna innefattar inte kontroll av kårens kompetens.

   Hemvärnsmusiker ska:
   - ha erforderliga förutsättningar för tjänstgöringen,
   - adekvat musikalisk kompetens,

   En Hemvärnsmusiker som ska disponeras för tjänstgöring i Hemvärnet antas som ordinarie Hemvärnsmusiker och krigsplaceras i Hemvärnsmusikkår. En ordinarie Hemvärnsmusiker är kombattant och ska genomgå kombattantutbildning för Hemvärnsmusiker.

   Extra Hemvärnsmusiker disponeras av Hemvärnsförbanden endast när de inte tas i anspråk för andra uppgifter inom totalförsvaret med stöd av lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt.

4. *Kandidater som inte har GU och vill tjänstgöra med inriktning skyttetjänst*
   Hanteras till del i Mitt Försvarsmakten.
   Kandidater som är intresserade av att tjänstgöra i Hemvärnet med inriktning skyttetjänst. För dessa kandidater så finns möjligheten att ansöka om ett antal specifika tjänster inom Hemvärnet. Använder sig av normalt sökförfarande i ATLAS med handledning av lokal användare. Ansöker till GU med inriktning mot Hemvärnet 4–7 månader

   De tjänster som finns sökbara är:
   - SKYTTESOLDAT Hv
   - SKYTTESOLDAT / GRUPPBEFÄL Hv
   - SKYTTESOLDAT/ STRIDSSJUKVÅRDARE Hv
   - SKYTTESOLDAT / UNDERSTÖD (GRK) Hv
   - SKYTTESOLDAT/ SKARPSKYTT Hv
   - SKYTTESOLDAT/ PLUTONSSIGNALIST Hv

- SKYTTESOLDAT/ RESERVFÖRARE BANDVAGN Hv
- SKYTTESOLDAT/ FÖRARE PB 8 Hv
- SKYTTESOLDAT/ FÖRARE PB L släp Hv
- BEVAKNINGSSOLDAT/Hv

För att särskilja kandidaterna så bör bataljonerna välja att placera kandidaterna under bataljonstaben med tjänsteinteresse skyttetjänst. På detta sätt kan dessa kandidater skiljas ut centralt och marknadsföring kan ske både lokalt, regionalt och centralt mot dessa när ansökningsmöjligheterna öppnas.

5. *Kandidater som inte har GU men ansöker om att bli läkare, sjukskötare eller pastor*

Hanteras i Mitt Försvarsmakten.
Information om kandidater som är intresserad av att tjänstgöra i Hemvärnet som läkare, sjuksköterska eller pastor.
De som söker behöver inte ha genomgått någon militär utbildning men ska minst genomföra kombattantutbildning för icke kombattant innan tjänstgöring. Kandidaterna ska inneha erforderlig kompetens för befattning, vilket innefattar dokumentation på genomförd utbildning och eventuell certifiering. Detta kan t.ex. ske genom uppvisande av tjänstelegitimation.
Tjänsten som sjuksköterska innefattar obligatorisk tjänstgöring vid ett antal dygn per år. Tjänsten finns på kompaninivå vilket ger att den obligatoriska tjänstgöringen är endera fem eller nio dygn.
Det finns en läkarbefattning och en befattning för pastor i respektive bataljonsstab. Befattningarna innebär obligatorisk tjänstgöring åtta dygn per år.
Läkar-och sjuksköterskebefattningen kan innefattar ett delegerat medicinskt ansvar från militärregionsläkaren. Befattningarna är en del av Hemvärnets sjukvårdskedja och krävs för att säkerställa medicinska krav.

6. *Kandidater som inte har grundutbildning och vill tjänstgöra som specialister*

Hanteras i Mitt Försvarsmakten i samverkan med rekryterande frivillig försvarsorganisation. Det finns för närvarande ca 6 000 befattningar där de frivilliga försvarsorganisationerna har ansvar för att rekrytera, utbilda och vidareutbilda så kallade specialister till hemvärnsförbanden.
Kandidater som är intresserad av att tjänstgöra i Hemvärnet som specialist och saknar tidigare erfarenhet. Genomför den grundläggande soldatutbildningen för frivilliga GU-F och befattningsutbildning mot önskad befattning. Utbildningarna genomförs i regi av någon av de frivilliga försvarsorganisationerna. För denna personalkategori krävs utbildningsplan.

7. *Kandidater som inte ännu bestämt utbildningsinriktning*

Hanteras i Mitt Försvarsmakten. Dessa kandidater är sökande som ännu inte bestämt vad de vill söka och önskar bli kontaktad av yrkesinformatör eller annan berörd person Den sökande kan i detta scenario vara intresserad av ett antal olika befattningar beroende på genomförd grundutbildning, tidigare erfarenheter av tjänstgöring i Försvarsmakten och civila kompetenser, men har ännu ingen uppfattning om önskad tjänstgöring. För att ge bästa möjlighet skall den som rekryterar ge stöd och vägledning om möjliga val.

8. *Kandidater med utländsk grundutbildning*
   Hanteras i Mitt Försvarsmakten. Hanteras i enlighet med lämplig ovanstående kategori beroende på önskemål och förbandsbehov samt valideringsresultat. För validering se kapitel 6.

8.8.6 Verksamhetsprocess

Hemvärnets organisation

- Hemvärnets bataljoner och utbildningsgrupperna som utbildar och administrerar Hemvärnets personal
- 40 Hemvärnsbataljoner som utbildas och administreras av 22 utbildningsgrupper. Dessa stödjer även bataljonerna i rekrytering.

Relationshantering, kommunikation och aktiviteter

- Relationshantering med kandidaten sker i samtliga steg i processen
- Automatiserad kommunikation sker med kandidaten i vid relevanta tillfällen i processen
- Utbildningsgrupperna/Hemvärnsbataljonerna genomför event likt de som förbanden gör i rekryterande syfte. Önskvärd är att denna representation skall vara synkroniserad på mässor och event
- Övriga aktiviteter som utförs är: studiebesök, informationskvällar, telemarketing, utskick, kommunikation kring intro-helg, varmhållningsaktiviteter, brevutskick

8.8.7 Rekryteringsprocessen

Processen, från det att ansökan genomförts till dess att personen är placerad i befattning och avtal består av 9 steg:

A. Attraktion-Rekrytering
B. Ansökan
C. Intresse
D. Placering
E. Bedömning (består av två steg i stödsystemet Bedömning 1 och Bedömning 2)
F. Grundutbildning
G. Introduktionshelg
H. Avtal
I. Placerad i befattning.

A. *Attraktion-Rekrytering - olika vägar in*

a. Kategorier som ansöker till Hemvärnet

- Hemvärnsbataljonen rekryterar lämplig person till en befattning i Hemvärnet och ger information om vad befattningen innebär, bland annat genom kamratrekrytering.

- Frivillig försvarsorganisation rekryterar lämplig person till en befattning i Hemvärnet och ger information om vad befattningen innebär. Individer ansöker via hemvarnet.se/ansok eller Mitt Försvarsmakten utan ingångsvärden från varken Hemvärnsförbanden eller de frivilliga försvarsorganisationerna.

- Personer ansöker via hemvarnet.se/ansok eller Mitt Försvarsmakten utan ingångsvärden från varken Hemvärnsförbanden eller de frivilliga försvarsorganisationerna.

- Personer som mött Försvarsmakten vid mässa eller annat event utan ytterligare ingångsvärden

B. *Ansökan*

- Ansökan kan inkomma genom hemvarnet.se/ansok till Mitt Försvarsmakten. Ansökan som inkommit genom direktrekrytering eller andra möten skall hanteras genom att den enskilde själv eller med handledning skapar en kandidatprofil i Mitt Försvarsmakten.

- Utbildningsplanering genomförs för sökanden som ansöker till Hemvärnet via en frivillig försvarsorganisation. Den frivilliga försvarsorganisationen gör tillsammans med kandidaten en utbildningsplan utvisande vilka utbildningar som krävs för befattningen samt när och var lämplig utbildning genomförs. Utbildningsplanen skickas till expeditionen för berörd OrgE och med kopia till berörd utbildningsgrupp. Genom delgivning av planen ges information om att en kandidat är rekryterad mot en befattning vid ett visst förband.

- Ansökan till Hemvärnet via hemvarnet.se/ansok innehåller information i syfte att minimera handläggningen. I ”Önskemål om inriktning/placering” anges den befattning kandidaten avser utbildas mot, samt kontaktuppgifter till den organisationen kandidaten är medlem i och kontaktperson hos den frivilliga försvarsorganisationen.

- Hemvärnsförbanden betraktar ansökan som en ansökan om tjänstgöring i Hemvärnet, även om den formella ansökansunderskriften kommer vid ett senare tillfälle. Underskriften är endast grunden för de formella registerkontrollerna.

Utbildningsavtal

Utbildningsavtal tecknas mellan Försvarsmakten (OrgE) och den frivillige under den tid grundutbildning (GU-F och befattningsutbildning) genomförs och till dess den frivillige kan placeras på befattning i Hemvärnet. När den frivillige är klar med grundut-

bildningen tecknas ett frivilligavtal för tjänstgöring i Hemvärnet och den frivillige placeras därefter på befattning.
I och med att utbildningsavtal är tecknat är den frivillige försvarsmaktspersonal och kan administreras i PRIO. Den frivillige kan, lämpligast efter genomförd GU-F, genomföra besök eller delta i lämplig verksamhet vid det förband man är ämnad att placeras vid.

C. Intresse

- För att identifiera bataljonens kandidater används en vy baserat på kandidatens hemkommun och ort. Listan visar de inkomna ansökningar som tilldelas respektive bataljon. Vid behov kan kandidaten flyttas över till annan bataljon. Detta görs t ex om det finns notering om kamratrekrytering inom lämpligt geografiskt upptagningsområde eller om det finns notering om önskemål av tjänstgöring i en enhetstyp som endast finns under vissa bataljoner.

- Är kandidaten, efter granskning tilldelad rätt bataljon så fördelas kandidaten till någon av bataljonens direkt underställda enheter (DUE), t.ex. bataljonsstaben eller ett kompani.

- Tjänsteintresse kan tilldelas kandidaten i detta steg eller i nästa steg.

- Kontroll av behörighet (GMU, GU-F, värnplikten eller veteran) och analys av anknytning till upptagningsområde för Hemvärnet, kan genomföras till viss del i detta steg via kommunikation med den sökande.

- Om ansökan omfördelas till annan bataljon, hamnar den som preliminärt placerad i den bataljonen. Då börjar arbetet om från steg 3 andra punkten.

- Då kandidat är korrekt placerad på bataljon och DUE verifierat placering kan ansökan flyttas till nästa steg.

D. Placering

I detta arbetssteg sker placering och fördelning av kandidat till underställd enhet. DUE påbörjar också arbetet med ansökan. Tjänsteintresse kan tilldelas kandidaten i detta steg eller i föregående steg. I detta steg markerar berörd person att ansökan nu omhändertas genom att förflytta den till nästa steg.

E. Bedömning

Innan kandidaten kan teckna avtal med Hemvärnet ska en säkerhetsprövning genomföras. Säkerhetsprövningen genomföras enligt HvH del 1 kapitel 5 Säkerhetstjänst. Under denna punkt återfinns även information om hembesöken.
Kontroll av behörighet (GMU, GU-F, värnplikten eller veteran) och analys av anknytning till upptagningsområde för Hemvärnet, genomförs.
Bedömningen av ansökan är uppdelad i två steg baserat på att det är olika personalkategorier som utför uppgifterna som hänförs till respektive steg.

E.1 Bedömning 1 – utförs vid DUE (krigsförbandet)

- Analys av utbildningsbehov
- Utbildningsplanering - Utbildningsplan baserad på vilka utbildningar som krävs för befattningen och när och var lämplig utbildning genomförs och ifylles för den personalkategori som ska grundutbildas via de frivilliga försvarsorganisationerna.
- Den frivilliga försvarsorganisationen gör tillsammans med den frivillige:
  - en utbildningsplan utvisande vilka utbildningar som krävs för befattningen och när och var lämplig utbildning genomförs.
  - Komplettering av kandidatprofil i Mitt Försvarsmakten via hemvarnet.se/ansok. I fält ”önskemål om inriktning/placering” så ifylls den befattning kandidaten avser utbildas mot, kontaktuppgifter till den organisation kandidaten är medlem i samt kontaktperson.
- Om kandidaten sökt en befattning som grundutbildas via de frivilliga försvarsorganisationerna görs ansökan direkt i Mitt Försvarsmakten.
- Utbildningsplanen skrivs ut och kompletteras med informationen som den sökande har lämnat. Sökanden skall ta med informationen till utbildande organisation.

E.2 Återkoppling

Återkopplingen sker genom att kandidaten kontaktas via telefon. Detta noteras i Mitt Försvarsmakten eller i bataljonens funktionsbrevlåda via mail. Om kandidaten är intressant och verkar intresserad bokas denne in på ett informationsmöte eller intervju samt hembesök i direkt anslutning till samtalet beroende på lokalt arbetssätt.

E.3 Intervju

Intervju bokas med kandidaten via telefon och när detta är överenskommet noteras intervjun i Mitt Försvarsmakten.

E.4 Genomförande av intervju

Ansökan till Hemvärnet undertecknas formellt under intervjun då en ansökan fylls i av kandidaten. Först därefter kan den juridiska processen påbörjas och registerkontrollen initieras,

Intervju kan även ske i anslutning till bostadskontrollen, vilket kan vara fördelaktigt då det ger en samlad bild av kandidaten. Om intervjun genomförs i hemmet och bostadskontroll genomförs samtidigt så bokas endast intervjun i Mitt Försvarsmakten samt att notering görs att hembesöksprotokollet är signerat. När intervju är genomförd så noteras detta i Mitt Försvarsmakten.

E.5 Bostadskontroll (vid tecknande av hemvärnsavtal)

Hembesök bokas om bostadskontrollen inte genomförts vid intervjun. Bostadskontrollen ska genomföras enligt gällande H Säk Vapen och Am. Bostadskontrollen genomförs av berörd kompanichef, eller av annat befäl utsedd av C OrgE. Individen som genomför kontrollen ska ha genomfört korrekt utbildning. Syftet med bostadskontrollen är att bedöma om individen kan förvara sitt personliga vapen i hemmet. Observationerna som görs under kontrollen vägs in i bedömningen av kandidaten.

E.6 Bostadskontroll vid separat hembesök

Hembesök bokas in med kandidaten. När detta är överenskommet så bokas hembesöket i Mitt Försvarsmakten. Bostadskontrollen bör genomföras innan registerkontroll.

E.7 Genomförande av hembesök

- Se punkter under rubriken Bostadskontroll
- Undertecknande av bostadskontrollsprotokollet genomförs
- När hembesöket är genomfört så noteras detta i Mitt Försvarsmakten.

E.8 Utfall bostadskontroll

Krävs inte positivt utfall för att bli godkänd. Utfallet från genomfört hembesök förvaras av utbildningsgruppen. Dokumentation skickas till utbildningsgrupp
När sökanden skrivit under ansökan skickas, tillsammans med yttrande in av kompanichefen till C OrgE eller av denne utsedd chef. Intervjuunderlaget ska som helhet inkl. minnesanteckningar efter säkerhetsprövningssamtalet, protokoll från bostadskontrollen och andra handlingar (referenser eller motsvarande) bifogas den undertecknande ansökan.
Kopia tas på ansökningshandlingarna innan dem skickas om dessa skulle försvinna på posten.

E. Bedömning 2 – utförs av person på utbildningsgrupp

E.9 Behörighetskontroll

Kontroll av behörig grundutbildning genomförs

E.10 Registerkontroll

Utbildningsgruppens personal skickar in registerkontroll och noterar detta i Mitt Försvarsmakten. Beskedet kan ibland dröja vilket bygger in ledtider i processen. Utfall av registerkontrollen meddelas till Utbildningsgruppen. Krävs positivt utfall för att bli godkänd. Besked kommer aggregerat och det går inte att spåra vilken instans som har nekat kandidaten om denne inte fått godkänt. Notering görs i Mitt Försvarsmakten att registerkontrollen är mottagen.

E.11 Yttrande från socialtjänsten i hemortskommunen

Socialtjänsten i respektive hemortskommun ska ha beretts möjlighet att yttra sig över aktuell persons ansökan. Beskedet kan ibland dröja vilket bygger in ledtider i processen. I det fall beskedet är negativt bör ansökan utredas. Notera att kontrollen är inskickad samt mottagen i Mitt Försvarsmakten.

E.12 Utbildningsavtal

Utbildningsavtal tecknas med de kandidater som på sikt ska teckna frivilligavtal. Utbildningsavtal tecknas mellan Försvarsmakten (OrgE) och den frivillige innan kandidaten kan söka till grundutbildning (GU-F och befattningsutbildning). Utbildningsavtal skall finnas till dess kandidaten kan placeras på befattning i Hemvärnet. Utbildningsavtalet gäller tillsvidare. När kandidaten är klar med planerad utbildning tecknas ett frivilligavtal för tjänstgöring i Hemvärnet och kandidaten placeras därefter på befattning.
Kandidaten rekommenderas efter genomförd GU-F besöka eller delta i lämplig verksamhet vid det förband man är ämnad att placeras vid.

E.13 Registrering i PRIO

I och med att utbildningsavtal är tecknat är nu kandidaten försvarsmaktspersonal och kan administreras i PRIO och i det tilldelas utrustning.

Rekryterande OrgE registrerar kandidaten i PRIO, normalt HR vid aktuell Utbildningsgrupp, för att bland annat kunna tilldela utrustning till kandidaten. I detta steg finns möjlighet att ta ut listor ur Mitt Försvarsmakten som stöd för inrapportering till FM HRC. Utrustningskort är registrerat i PRIO mot den befattning individen placeras på. Utrustningen hämtas ut före GU-F på förrådet vid egen OrgE. Utrustning medförs sedan till kurs enligt utrustningslista för respektive utbildning.

F. Grundutbildning (GU-F)

Kan vara GU, GU-F + befattningsutbildning, kombattantutbildning. Om GU är det kandidaten avser ansöka så genomförs aktiviteterna i steget bedömning först i slutskedet av kandidatens GU, kandidaten benämns då rekryt. I Mitt Försvarsmakten anges typ av grundutbildning samt startdatum för respektive grund- och befattningsutbildning.

F.1 Relationshantering

Detta benämner Hemvärnet som ”hålla handen-principen”. Det är viktigt att den sökande känner sig sedd och hörd under hela rekryteringsprocessen. Därför bör den eller de rekryteringsansvariga ha regelbunden kontakt med kandidaten avseende handläggnings- och planeringsläge. En del i detta är strävan att blivande Hemvärnssoldater ges möjligt att besöka sitt blivande Hemvärnsförband.

G. Introduktionshelg

Kandidaten kallas till, och genomför introduktionsutbildning och placeras därefter på befattning i Hemvärnsförbandet. Utbildningsgruppen är ansvarig för att boka in kandidaten på introduktionsutbildningen. Syftet med introduktionshelgen är att repetera kunskaper som kandidaten förskansade sig under grundutbildning. Detta Måste fullföljas för att avtalet ska träda i kraft. I Mitt Försvarsmakten noteras startdatumet för bokad samt genomförd introduktionshelg. En långsiktig målsättning är att Mitt Försvarsmakten ska kunna användas för regionsövergripande hantering av introduktionshelger.

H. Slutande av avtal

Tecknande av avtal[3], innebär att avtal har ingåtts mellan en individ och Försvarsmakten om tjänstgöring i Hemvärnet. I samband med tecknade av avtal skall erinran om sekretess genomföras och sekretessbevis upprättas (blankett m7102-660330).

Avtalen tecknas i **två likalydande exemplar**. De två upprättade avtalen kontrasigneras av **C OrgE, eller av denne utsedd chef**, efter godkänd introduktionsutbildning och **den enskilde**.

- Det ena originalet av avtalet förvaras inlåst (i enlighet med bestämmelser för personsekretess) vid utbildningsgrupp tillsammans med minnesanteckningar efter genomförd intervjun, skriftligt samtycke till registerkontroll, protokoll efter genomförd bostadskontroll samt andra handlingar i ärendet.
- Det andra originalet överlämnas till hemvärnssoldaten.

C OrgE, eller av denne utsedd chef, lämnar underlag för tillverkning av behörighetshandling för Hemvärnssoldat eller beställer tjänstekort.

I. Placering i befattning i Hemvärnsförbandet

Personalen placeras i befattning i PRIO då formell kompetens uppnåtts. Vid vakanser får C OrgE placera en lämplig Hemvärnssoldat, med bibehållet Hemvärnsavtal, på en avtalsbefattning. Personal med GU-F som grundutbildning får på motsvarande sätt placeras för att besätta en annan vakans med samma grundkrav. I båda fallen krävs adekvat utbildning för aktuell

[3] Hemvärns- (M7102-382560) respektive frivilligavtal (M7102-384710), blanketter hämtas från blankettkontoret/emilia.

befattning. Då utbildningsansvarig frivillig försvarsorganisation har möjlighet att utbilda mot tidigare vakans, bör detta prövas individuellt.
Yrkesofficer kan placeras på befattning i Hemvärnsförband, för kortare eller längre tid, men kan inte teckna Hemvärnsavtal eller erhålla Hemvärnsförmåner.

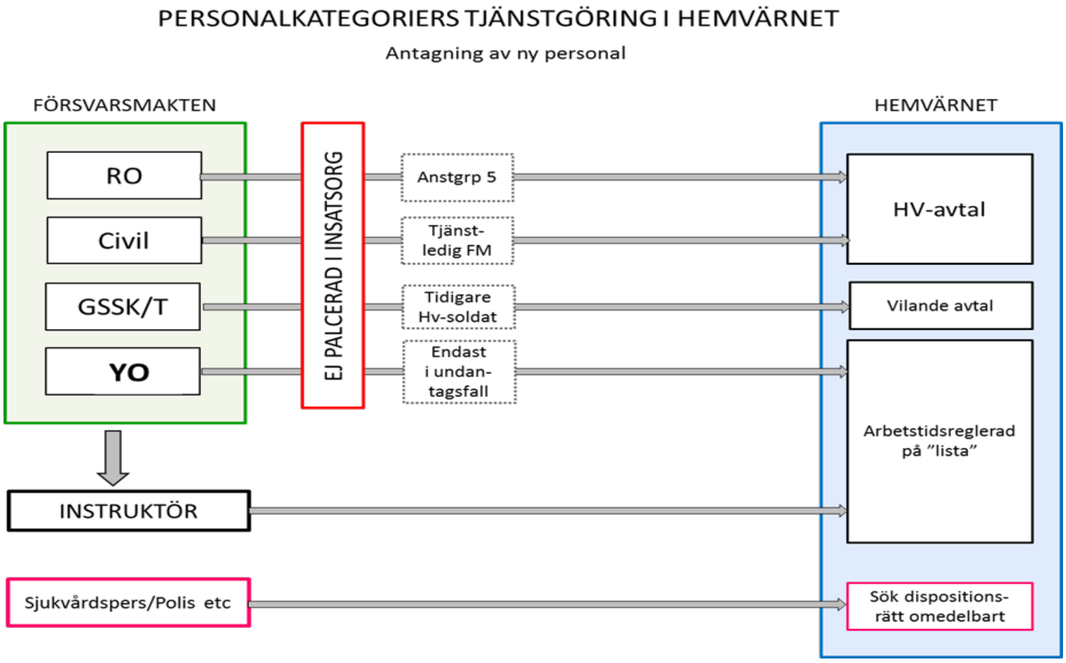
8.9 Administration av utbildning i frivilliga försvarsorganisationer

Kallelse och rapportering
Den kursanordnande frivilliga försvarsorganisationen kallar den frivillige till utbildning och rapporterar till rekryterande frivillig försvarsorganisation efter avslutad utbildning.

Uppföljning
Rekryterande frivillig försvarsorganisation följer upp att den frivilliges utbildning följer planen, och håller en kontinuerlig kontakt med den frivillige till dess att denne är färdigutbildad. Detta uppföljningsansvar är ett delat ansvar mellan frivillig försvarsorganisation, OrgE och hemvärnsförband.

8.10 Antagning till Hemvärnet av personal anställd i Försvarsmakten

Nedanstående kategorier hanteras i rekryteringsprocessen om de är behöriga att teckna avtal med Hemvärnet.



1. *Yrkesofficer*

Yrkesofficer har endera en placering i krigsförband eller i depåorganisationen och kan därmed inte ha ett avtal med Hemvärnet. Det finns inte något i anställningsavtalet som stödjer en sådan möjlighet. Personalförsörjningssystemet i Försvarsmakten är inte uppbyggt eller anpassat för att försörja Hemvärnet med yrkesofficerare.

2. *Reservofficer*

Reservofficer utan placering i krigsförband och utan aktiv reservofficersanställning (så kallat noll-avtal) kan teckna hemvärnsavtal.

3. *GSS/T-K*

Den anställde soldaten har en placering i ett krigsförband och kan inte teckna avtal med Hemvärnet. Båda kategorierna kan vara placerade i kategorin vilande under sin anställning i Försvarsmakten, om de i grunden är hemvärnssoldater. Denna kategori kan inte delta i Hemvärnets övningsverksamhet.

4. *Civilanställd med placering i insats- eller depåorganisation*

Civilanställd med placering i ett krigsförband eller i depåorganisationen kan inte teckna avtal med Hemvärnet. Dock så ska individens kompetens vägas, om den gynnar Försvarsmakten mer i Hemvärnsförbandet än i depåorganisationen så skall ansökan tillåtas för avvägning.

5. *Civilanställd utan placering i insats- eller depåorganisation*

Civilanställd utan placering i krigsförband eller i depåorganisationen kan teckna avtal med Hemvärnet. Civilanställd kan beviljas tjänstledigt (eller annan ledighet) från anställningen i Försvarsmakten när tjänstgöring enligt hemvärnsavtalet genomförs. Arbetsgivaren har rätt att bevilja tjänstledighet med utgångspunkt i Försvarsmaktens totala verksamhetsbehov, sådan tjänstledighet ska beviljas.

6. *Av Försvarsmakten korttidsanställda[4] hemvärnsbefäl*

Då personal i denna kategori uppfyller sitt avtal mot Hemvärnet ska tjänstledighet[5] tillämpas.

8.11 De frivilliga försvarsorganisationerna med utbildningsuppdrag för att stödja personalförsörjning till Hemvärnet

De frivilliga försvarsorganisationerna rekryterar och utbildar avtalspersonal med nedanstående inriktning enligt KFS 17

- Frivilliga Flygkåren (FFK)
  Hemvärnsflygförare
- Frivilliga Motorcykelkårernas Riksförbund (FMCK)
  Motorcykelordonnanser och trafiksoldat
- Frivilliga Radioorganisationen (FRO)
  Sambandspersonal
- Riksförbundet Sveriges Lottakårer (SLK)
  Stabs- och förplägnadspersonal
- Svenska Brukshundklubben (SBK)
  Hundförare
- Sveriges Bilkårers Riksförbund (Bilkåren)
  Fordonsförare, drivmedelsmän

[4] Tidsbegränsad anställning avses.
[5] Tjänstledighet med löneavdrag

- Sjövärnskårens Riksförbund (SVKRF)
  Båtbesättningar
- Flygvapenfrivilligas Riksförbund (FvRF)
  Hemvärnsunderrättelsesoldater
- Försvarets Personaltjänstförbund (FPF)
  Personalbefäl och personalvårdsbefäl
- Svenska Försvarsutbildningsförbundet (Försvarsutbildarna)
  Hemvärnssjukvårdare och sjukvårdsgruppchefer, gruppchefer CBRN-pluton, DIM-soldat, saneringssoldat, förplägnadssoldat, pionjärer, chefer TOLO-grupp
- Svenska Pistolskytteförbundet (SPSF)
  Ammunitionsmän TOLO-grupp
- Insatsingenjörernas Riksförbund (IIR)
  Fältarbets-/CBRN-befäl

Respektive regional och/eller lokal frivilligförsvarsorganisation förväntas anvisa tjänstegrenssamordnare och/eller kontaktperson som stödjer och deltar i hemvärnsbataljonchefens utbildningsplanering och personalförsörjning. Respektive frivilligorganisation utser också representanter till hemvärnsförbandens lokala rekryteringsråd samt centralt rekryteringsråd.

8.12 Extra hemvärnsavtal

Hemvärnssoldater med extra hemvärnsavtal ska vara ett undantag och syftar till att senare övergå ordinarie avtal. Om det under antagningsprocessen framgår att aktuell person har annan krigsplacering eller omfattas av generell tjänstgöringsplikt (polis, sjukvårdspersonal m.m.) söks i första hand dispositionsrätt för aktuell person hos Rekryteringsmyndigheten. I särskilda fall kan ett extra hemvärnsavtal tecknas. FFS 2010:2 reglerar förekomsten av kategorin extra hemvärnssoldater.

För extra hemvärnssoldater gäller följande:

- extra hemvärnssoldater disponeras av Hemvärnet endast när de inte tas i anspråk för andra uppgifter inom totalförsvaret med stöd av lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt. Dessa antas och säkerhetsprövas på samma sätt som ordinarie hemvärnssoldater enligt FFS 2010:2,
- extra hemvärnssoldater har samma årliga tjänstgöringsskyldighet som övriga hemvärnssoldater i samma hemvärnsförband. Tjänstgöringstid skall motsvara den befattning som avses,
- extra hemvärnssoldater har tjänstgöringsskyldighet vid hemvärnsberedskap intill dess de kallas in för tjänstgöring enligt ordinarie krigsbefattning eller avtal,
- särskilt hemvärns- respektive frivilligavtal ska tecknas,
- extra hemvärnssoldat redovisas i hemvärnskompani, men krigsplaceras ej i förbandet,
- bestämmelser beträffande kostnader och förmåner till hemvärnssoldater gäller även extra hemvärnssoldater,
- för personal med extra hemvärnsavtal söks årligen förnyad dispositionsrätt.
- skall användas endast i undantagsfall

9. Medinflytande



Bild 9.1 Christina Mårtensson, Försvarsmakten

Innehållsförteckning

9.1 Syfte

Medinflytandet inom Hemvärnet ska syfta till delaktighet och möjlighet att påverka Hemvärnets verksamhet och utveckling, vilket syftar till att öka motivationen hos alla hemvärnssoldater. Soldaternas kunskaper och idéer ska aktivt tas tillvara. Medinflytandearbetet ska börja på soldatnivå inom plutonen, där de flesta idéer uppstår. Ett aktivt ledarskap som inbjuder till kreativitet ska prägla hemvärnsförbandens chefer, vars viktigaste uppgift är att utveckla sin personal. Regeringen har meddelat sin vilja genom Hemvärnsförordningen.

9.2 Grundläggande bestämmelser

9.2.1 Försvarsmaktens föreskrifter om medinflytande inom Hemvärnet

Föreskrifterna beslutades den 12 oktober 2007.

Försvarsmakten föreskriver med stöd av 10 och 13 §§ Hemvärnsförordningen (1997:146) och efter hörande av Rikshemvärnsrådet följande:

Inledande bestämmelser

1 § I dessa föreskrifter finns bestämmelser om vilka organ som skall finnas för medinflytande inom hemvärnet samt vilka uppgifter och vilken sammansättning m m organen skall ha.

Organ som skall finnas för medinflytande

2 § Medinflytande inom hemvärnet skall utövas av följande medinflytandeorgan: hemvärnskompanistämma, hemvärnskompaniråd, hemvärnsbataljonsråd och hemvärnsråd. Enligt 8 § hemvärnsförordningen (1997:146) utövas medinflytande för hemvärnet inom hela landet av rikshemvärnstinget och rikshemvärnsrådet.

9.2.2 Medinflytandeorganens uppgifter

Gemensamma bestämmelser

3 § Medinflytande inom hemvärnet skall utövas av medinflytandeorganen på alla nivåer i fråga om hemvärnsförbandens ekonomi, organisation, personal, utbildning, fredsuppgifter, materiel och lokaler.

Medinflytande får inte avse operativa eller taktiska frågor om inte den operative chefen i Högkvarteret, eller den han eller hon bestämmer, har beslutat att medinflytande får utövas i en viss fråga av operativ eller taktisk natur.

4 § Rådsledamöter som har valts av ett medinflytandeorgan enligt föreskrifterna i denna författning skall informera medinflytandeorganet om dels de beslut som har fattats vid ett rådsmöte, dels vad som i övrigt har avhandlats vid ett sådant möte.

5 § Rikshemvärnsrådet och övriga råd skall sammanträda minst två gånger per år.

I övrigt skall ett råd sammanträda när dess ordförande finner det nödvändigt eller då en majoritet av ledamöterna i rådet påkallar ett sammanträde.

6 § En stämma eller ett ting får överlämna till ett eget råd att besluta i ärenden, om beslut inte kan avvaktas till nästa stämma eller ting.

Om en stämma eller ett ting har förhinder att fatta beslut i frågor som ankommer på stämman eller tinget får eget råd istället fatta beslut.

Ett råd får överlämna till ett särskilt utskott att handlägga frågor av rutinkaraktär och att i brådskande fall besluta på rådets vägnar.

Hemvärnskompanistämma och hemvärnskompaniråd

7 § Hemvärnskompanistämma och hemvärnskompaniråd är medinflytandeorgan inom ett hemvärnskompani eller en hemvärnsbataljonsstab.

8 § Hemvärnskompanistämman skall, utöver vad som följer av 3 §,

1. på förslag från pluton, eller likställd enhet, utse ledamöter med ersättare i hemvärnskompanirådet,

2. utse två ledamöter med ersättare i hemvärnsbataljonsrådet,

3. fatta beslut beträffande motioner som har överlämnats till stämman, och

4. besluta i andra viktiga medinflytandefrågor.

9 § Hemvärnskompanirådet skall, utöver vad som följer av 3 §,

1. vara det organ med vilket hemvärnskompanichefen samråder i frågor om rekrytering och i frågor om att främja samarbetet med myndigheter och frivilliga försvarsorganisationer,

2. medverka när underlag för hemvärnskompaniets förbandsbudget och verksamhetsplaner utarbetas,

3. förbereda hemvärnskompanistämma, och

4. lämna förslag till hemvärnsbataljonsrådet om tilldelning av hemvärnets utmärkelser.

Hemvärnsbataljonsråd

10 § Hemvärnsbataljonsråd är medinflytandeorgan inom en hemvärnsbataljon.

11 § Hemvärnsbataljonsrådet skall, utöver vad som följer av 3 §,

1. vara det organ med vilket hemvärnsbataljonchefen samråder i frågor om rekrytering och i frågor om att främja samarbetet med myndigheter och frivilliga försvarsorganisationer,

2. utse ett ombud med ersättare till rikshemvärnstinget,

3. vara det organ som yttrar sig till chef för förband, eller chef för utbildningsgrupp, innan en hemvärnskompanichef förordnas inom hemvärnsbataljonen,

4. för en period av två år,

- beträffande hemvärnsråd som omfattar tre eller flera hemvärnsbataljoner, utse två ledamöter med ersättare i hemvärnsrådet, eller

- i fråga om övriga hemvärnsråd, utse tre ledamöter med ersättare i hemvärnsrådet att, utöver hemvärnsbataljonschefen, vara bataljonens ledamöter i hemvärnsrådet,

5. lämna förslag till hemvärnsrådet om tilldelning av hemvärnets utmärkelser, och

6. samverka med berörda kommuner och frivilliga försvarsorganisationer.

Hemvärnsråd

12 § Hemvärnsråd är medinflytandeorgan inom en OrgE i Försvarsmakten med ansvar för hemvärnsutbildning. Flera hemvärnsråd får utöva medinflytande inom samma OrgE.

13 § Hemvärnsrådet skall

1. besluta i viktiga medinflytandefrågor rörande hemvärnets organisation och verksamhet inom en OrgE i Försvarsmakten som bedriver hemvärnsutbildning samt fatta beslut beträffande motioner och andra frågor som har hänskjutits till hemvärnsrådet,

2. utse ett ombud med ersättare i rikshemvärnstinget,

3. vara det organ som yttrar sig till chef för en OrgE i Försvarsmakten innan en hemvärnsbataljonschef förordnas,

4. lämna förslag till rikshemvärnsrådet om tilldelning av hemvärnets förtjänstmedalj,

5. besluta om tilldelning av hemvärnets silvermedalj, dock högst till det antal som rikshemvärnsrådet bestämmer samt hemvärnets bronsmedalj, och

6. samverka med chef för OrgE, eller den som han eller hon bestämmer, samt myndigheter och organisationer som har betydelse för hemvärnets verksamhet.

Rikshemvärnstinget och rikshemvärnsrådet

14 § Rikshemvärnstinget skall besluta i övergripande medinflytandefrågor av väsentlig betydelse för hemvärnet i hela landet, såsom dess organisation, verksamhet och utveckling, samt fatta beslut beträffande motioner, förslag och frågor som har hänskjutits till tinget av ett annat medinflytandeorgan.

15 § Rikshemvärnstinget skall utse 13 ledamöter, med personliga ersättare, till rikshemvärnsrådet. En av ledamöterna skall väljas ur hemvärnsmusiken.

Ledamöterna skall väljas för två år.

16 § Rikshemvärnsrådet skall behandla övergripande medinflytandefrågor av betydelse för hemvärnet i hela landet, såsom dess organisation, verksamhet och utveckling, samt yttra sig över frågor som har hänskjutits till rådet av rikshemvärnstinget eller rikshemvärnschefen.

17 § Rikshemvärnsrådet skall vidare

1. behandla frågor och förslag från hemvärnsråd, och i god tid före ett rikshemvärnsting med yttrande hänskjuta viktigare frågor till tinget,

2. samverka med myndigheter, institutioner och organisationer, vilkas verksamhet berör hemvärnet,

3. besluta om tilldelning av hemvärnets förtjänstmedalj, och

4. besluta om det antal av hemvärnets silvermedalj som får tilldelas av hemvärnsråd.

9.2.3 Medinflytandeorganens sammansättning m.m.

Gemensamma bestämmelser

18 § Den som enligt 4 § hemvärnsförordningen (1997:146) tillhör hemvärnets personal, och inte under den kommande mandatperioden uppnår en ålder av 70 år, är valbar till medinflytandeorganen.

19 § Hemvärnsbataljonchef, chef för en OrgE i Försvarsmakten med hemvärnsförband och chef för utbildningsgrupp samt vice ordförande i hemvärnsråd har rätt att närvara vid stämma och sammanträde som hålls av ett medinflytandeorgan inom deras respektive ansvarsområden.

Ledamöter och ersättare i rikshemvärnsrådet har rätt att närvara vid stämma, ting och sammanträde som hålls av ett medinflytandeorgan inom hemvärnet. De har då även yttrande och förslagsrätt.

Rådsledamöter har rätt att närvara vid de möten som hålls i alla medinflytandeorgan inom det egna rådets ansvarsområde.

Plutonens roll i medinflytande

20 § Inom pluton, eller andra enheter som är underställda en kompanichef, skall medinflytandemöten hållas minst två gånger årligen.

Vid medinflytandemöte skall förslag till plutonens ledamöter i hemvärnskompaniråd beslutas. Förslaget skall lämnas till hemvärnskompanistämma.

Hemvärnskompanistämma

21 § Ordinarie hemvärnskompanistämma skall hållas årligen. (före mars månads utgång). I syfte att nå högt deltagande i kompanistämma kan den genomföras i samband med hemvärnets förbandsövningar. Extra hemvärnskompanistämma skall hållas efter beslut av hemvärnskompanirådet eller då minst en tredjedel av hemvärnets personal i hemvärnskompaniet begär det. All hemvärnets personal och hemvärnsungdom samt alla hemvärnsveteraner inom hemvärnskompaniet får delta i hemvärnskompanistämma.

Närvarande hemvärnspersonal som har fyllt 18 år har rösträtt. All deltagande personal har yttrande- och förslagsrätt.

Hemvärnskompanistämman utser mötesordförande.

Kallelse till hemvärnskompanistämma skall ske skriftligt genom personliga kallelser eller genom annonsering senast 20 dagar före sammanträdesdagen.

Hemvärnskompaniråd

22 § Ett hemvärnskompaniråd består av de ledamöter som har valts på hemvärnskompanistämman samt i förekommande fall ledamot som varje berörd kommun har utsett. Hemvärnskompanichefen är ordförande i hemvärnskompanirådet.

Hemvärnsbataljonsråd

23 § Ett hemvärnsbataljonsråd består av chefen för hemvärnsbataljonen, hemvärnskompanicheferna och två ledamöter från varje hemvärnskompani, utsedda av respektive hemvärns-

kompanistämma, samt i förekommande fall ledamot från berörd kommun. Hemvärnsbataljonchefen är ordförande i hemvärnsbataljonsrådet.

Hemvärnsråd

24 § Ett hemvärnsråd består av chefen för berörd OrgE i Försvarsmakten,

chefen för utbildningsgrupp (motsvarande) samt hemvärnsbataljoncheferna och två ledamöter som varje hemvärnsbataljonsråd har utsett. Chefen för OrgE är ordförande i hemvärnsrådet. Rådet skall inom sig utse vice ordförande.

Rikshemvärnsting

25 § Rikshemvärnsting skall hållas vartannat år under hösten.

26 § I rikshemvärnstinget skall delta ledamöterna i rikshemvärnsrådet jämte ombud som har utsetts enligt 11 § och 13 §, samt ett ombud för hemvärnets musikkårer. Ledamöterna i rikshemvärnsrådet har rösträtt utom då frågor om ansvarsfrihet och revision för rikshemvärnsrådet behandlas.

Enligt 9 § hemvärnsförordningen (1997:146) är rikshemvärnschefen ordförande vid rikshemvärnstinget.

Rikshemvärnsråd

27 § Rikshemvärnsrådet består förutom av rikshemvärnschefen, chefen för rikshemvärnsavdelningen i Försvarsmaktens högkvarter och den ledamot regeringen förordnar samt av de ledamöter som har utsetts av rikshemvärnstinget enligt 15 §.

Rikshemvärnsrådet får utse funktionärer för sitt arbete.

Undantag

28 § Försvarsmakten får medge undantag från föreskrifterna i denna författning.

Överbefälhavaren fattar beslut i ärenden om undantag.

Denna författning träder i kraft den 1 november 2007.

Genom författningen upphävs Försvarsmaktens föreskrifter (FFS 2001:1) om medinflytande inom hemvärnet.

9.3 Kompletterande bestämmelser och råd

Bestämmelser redovisas nedan i normal stil medan råd anges med *kursiv stil*.

Hemvärnspersonal som berörs av ändrad indelning (sammanslagning eller delning av hemvärnsbataljoner/hemvärnskompanier), ska via medinflytandesystemet beredas tillfälle att yttra sig över förslaget. Hemvärnsförbanden ska organiseras enligt fastställda typförbandsklotsar.

Dokumentation från Hemvärnets medinflytandeverksamhet och där till kommunikation av betydelse ska arkiveras och diarieföras hos C OrgE.

Hemvärnskompanistämma

Hemvärnskompanichefen ska kalla till stämma senast 20 dagar före stämmans genomförande. Samtidigt informeras utbildningsgruppen och hemvärnsbataljonchefen. Vid stämman ska mö-

tesprotokoll upprättas. Val av sekreterare och två justeringsmän genomförs. En punkt på dagordningen bör vara hemvärnskompanirådets årsberättelse. Protokoll från stämman insänds senast 30 dagar efter genomförande till C OrgE, eller av denne utsedd chef och till hemvärnsbataljonschefen.

Hemvärnskompanistämma kan med fördel genomföras i samband med KFÖ.

Vid extra hemvärnskompanistämma behandlas endast ärenden som föranlett stämmans sammankallande.

Hemvärnskompaniråd

Rådet bör förutom i FFS angivna uppgifter:

- vara kompaniets samarbetsorgan mot kommunen,
- medverka i lokalt Frivilliga Försvarsorganisationernas samarbetskommitté (FOS) eller motsvarande,
- biträda hemvärnskompanichefen samt,
- utarbeta dagordning till hemvärnskompanistämman.

Det kan vara lämpligt att adjungera ledamöter till rådets möten. Dessa bör ha yttrande- och förslagsrätt.

Militärregionstab

Hemvärnsledningspluton i Militärregionsstab jämställs i medinflytandehänseende med kompani, eventuell hemvärnspersonal som ingår i staben kan omfattas. Ordförande i rådet är plutonchefen.

Hemvärnsbataljonsstab med ledningspluton

Hemvärnsbataljonsstab med ledningspluton jämställs i medinflytandehänseende med kompani (fristående funktionsenheter t ex flyggrupp och musikkår kan ingå). Här ingår också funktionsplutonerna (hemvärnstrafikpluton, hemvärns CBRN-pluton, hemvärns pionjärpluton). Ordförande i detta bataljonsstabsråd är stabschefen.

Hemvärnsbataljonsråd

Under tingsår insänder ordföranden senast 1 juli mötesprotokoll till Rikshemvärnsrådets kansli. Av protokollet ska framgå:

- uppgifter på valt ombud med ersättare till rikshemvärnstinget (befattning, namn och postadress),
- motioner som hemvärnsbataljonsrådet, efter prövning, beslutat föra vidare skickas till hemvärnsrådet.

Eventuella motioner som hemvärnsbataljonsråd avser skicka till hemvärnsråd ska vara inlämnade senast 1 april så att hemvärnsrådet i sin tur hinner pröva dessa före 1 juli.

9.4 Hemvärnsråd

Under tingsår insänder ordföranden senast 1 juli mötesprotokoll till Rikshemvärnsrådets kansli. Av protokollet ska framgå:

- motioner som hemvärnsrådet, efter prövning, beslutat föra vidare till rikshemvärnstinget,
- uppgifter på valda ombud, med ersättare, till rikshemvärnstinget (befattning, namn och postadress).
- om hemvärnsrådet återremitterar motioner till motionsställaren för fortsatt bearbetning och tidsförhållanden för detta.
- vilka motioner som inte behandlas av rikshemvärnstinget pga att de insänts efter 1 juli under tingsår (det år rikshemvärnsting genomförs).

Förutom uppgifter som framgår av FFS ska protokoll upprättas samt val av sekreterare och två justeringsmän genomföras. Enligt FFS om medinflytande inom Hemvärnet 24 § utser hemvärnsrådet inom sig vice ordförande. Denne utses av de i hemvärnsrådet ingående hemvärnssoldaterna.

För förvaltning av hemvärnsförbandens ideella medel ska särskild stödförening finnas. Revision görs årligen och bör göras av två revisorer som utses av hemvärnsrådet.

Valberedning för val av ledamöter till Rikshemvärnsrådet

Valberedning bildas av vice ordföranden ur hemvärnsråden. Vid vice ordförandekonferens år två under en tingsperiod utses en valberedning bestående av fem ledamöter. Valberedningen lämnar förslag till tinget på 13 rådsledamöter och ersättare som speglar hemvärnets sammansättning, Hemvärnets centrala musikråd, CMR, representant med ersättare föreslås efter hörande av CMR. Resultatet av arbetet redovisas till Rikshemvärnschefen, alternativt ordförande i Rikshemvärnsrådet, i god tid före rikshemvärnstinget. Ordförande i Rikshemvärnsrådet utser sammankallande i valberedningen.

Rikshemvärnsting

Normal mötesmetodik utgör grund under rikshemvärnsting. Två justeringsmän ska väljas. Förutom särskilda tingsfrågor och motioner ska behandlas:

- rikshemvärnsrådets årsberättelse,
- revisionsberättelse och
- frågan om ansvarsfrihet för rikshemvärnsrådet och dess ekonomiska förvaltning.

Ordinarie ledamot av rikshemvärnsrådet kan väljas för högst två mandatperioder, såvida inte särskilda skäl kan motivera en förlängning.

Till rikshemvärnstinget kan inbjudas företrädare för de frivilliga försvarsorganisationerna, vilka har yttrande- och förslagsrätt.

Rikshemvärnsråd

Ett första konstituerande rådsmöte genomförs cirka en månad efter rikshemvärnstinget och då utses det verkställande utskottet, övriga utskott och arbetsgrupper. Rådet väljer sina egna arbetsformer och sin egen sammanträdesfrekvens.

Personlig ersättare deltar endast vid förfall av ordinarie ledamot. Vid förfall av ordinarie ledamot och personlig ersättare utses ingen ny ersättare.

Det står rådet fritt att adjungera medlemmar till rådet eller dess utskott.

Revision av rikshemvärnsrådets tillgångar och medel verkställs årligen och utförs av två revisorer med ersättare som utses av rikshemvärnstinget.

Förslagsverksamhet

Förlagsverksamhet inom hemvärnsförbanden bedrivs inom ramen för rådens motionsarbete.

9.5 Medinflytande inom hemvärnsmusiken

9.5.1 Grunder

Hemvärnsmusiken omfattas av samma regler om medinflytande som Hemvärnet i övrigt. Då musikkårernas verksamhet i grunden skiljer sig från det övriga hemvärnsförbandens verksamhet, har en särskild hemvärnsmusikstämma inrättats för hemvärnsmusiken, som genomförs vart annat år. Den utgörs av representanter för samtliga hemvärnsmusikkårer och är forum för förslags- och beslutanderätten för hemvärnsmusiken.

Hemvärnets centrala musikråd (CMR) som väljs av hemvärnsmusikstämman, ingår som ett fast utskott i rikshemvärnsrådet. CMR bereder ärenden som rör hemvärnsmusiken.

9.5.2 Kårstämma

För handhavande av hemvärnsmusikkårs gemensamma angelägenheter hålls årligen kårstämma (årsmöte) och då utses förtroendevalda (styrelse). Vartannat år deltar musikkårens representant vid hemvärnsmusikstämman.

9.5.3 Hemvärnsmusikstämma

1. Hemvärnsmusikstämma genomförs vartannat år, i regel under första kvartalet, samt härutöver efter framställan från CMR eller enligt Rikshemvärnschefens bestämmande.
2. I hemvärnsmusikstämma deltar ett ombud för var och en av hemvärnets musikkårer. Valt ombud ska anmälas till CMR senast tre månader före stämmans hållande. Musikkårens val av ombud ska styrkas med protokollsutdrag.
3. Till stämman kallas CMR ledamöter. Härutöver kan ytterligare representanter för musikkårerna och LG/FöMus kallas. CMR ledamot (om han eller hon inte är valt ombud för musikkår) och dessa representanter har yttrande- och förslagsrätt men inte rösträtt.
4. Tid för ordinarie musikstämma fastställs av CMR och meddelas musikkårerna senast sex månader före stämmans hållande.
5. Hemvärnets musikkårer insänder förslag och motioner till stämman till CMR senast tre månader före stämmans hållande.

6. Slutliga bestämmelser inför hemvärnsmusikstämma innehållande uppgifter om plats, föredragningslista, inkomna motioner med CMR yttrande och förslag, valberedningens förslag till ledamöter samt övriga nominerade m m sänds genom CMR försorg till ombud vid stämman, CMR ledamöter och hemvärnsmusikkårer, senast en månad innan stämman.
7. Ordförande och sekreterare vid stämman samt två justeringsmän väljs av stämman.
8. Hemvärnsmusikstämma utser för tiden fram till påföljande hemvärnsmusikstämma:
   - ordförande och ytterligare fem ledamöter i CMR,
   - ett ombud och ersättare för denne till rikshemvärnstinget,
   - en ledamot och ersättare för denne till rikshemvärnsrådet,
   - två revisorer och en ersättare för dessa,
   - valberedning bestående av en sammankallande och två ledamöter.
9. Ledamot som väljs enligt punkt 8 ska vara aktiv hemvärnsmusiker.
10. Valberedningens ledamöter bör representera en jämn geografisk spridning.
11. För att kunna väljas enligt punkt 8 ska kandidat anmälas till valberedningen senast två månader före hemvärnsmusikstämmans hållande. Kandidat ska ha tillfrågats av förslagsställaren och ha accepterat nomineringen. Valberedningen äger dock rätt att fyllnadsnominera kandidater inför stämman om förändringar inträffat som innebär avvikelse från punkt 9.
12. Valberedningen sänder sitt förslag samt uppgift om övriga nominerade till CMR senast fem veckor före stämmans hållande.
13. Härutöver ska musikstämman behandla:
   - motioner m.m. som hänskjutits till stämman,
   - CMR verksamhets- och ekonomiberättelse och därmed sammanhängande frågor,
   - revisorernas berättelse och frågan om ansvarsfrihet för CMR,
   - frågor som Rikshemvärnschefen har hänskjutit till stämman och
   - övriga frågor som bör föranleda att motioner eller förslag avges till rikshemvärnsrådet.
14. Hemvärnsmusikstämma får avge förslag i frågor som rör hemvärnsmusiken till Rikshemvärnschefen, hemvärnets centrala musikråd och till rikshemvärnstinget.

9.5.4 Hemvärnets centrala musikråd, CMR

1. Hemvärnets centrala musikråd, CMR består av sex ledamöter, valda av hemvärnsmusikstämman. CMR konstituerar sig med AU och utser vice ordförande och kassör inom sig själv.
2. CMR är beslutsmässigt då minst fyra ledamöter är närvarande.
3. CMR får adjungera ledamöter.
4. CMR äger rätt att organisera arbetsgrupper om rådet finner detta lämpligt. Deltagare ska vara hemvärnsmusiker.
5. CMR ordförande och vice ordförande utgör särskilt arbetsutskott (CMR AU).

6. CMR ska senast åtta dagar efter hemvärnsmusikstämman inlämna uppgift på valda ombud och ersättare till rikshemvärnsting och rikshemvärnsråd.
7. CMR ska:
   - vara ett permanent utskott inom rikshemvärnsrådet i frågor som rör hemvärnsmusiken,
   - fungera som kontaktorgan mellan Rikshemvärnschefen och hemvärnsmusikkårerna,
   - delta vid inspektioner och kontroller av musikkårer,
   - stödja Rikshemvärnschefen och C OrgE eller av denne utsedd chef vid antagning, organisation och utbildning av hemvärnsmusikkår,
   - yttra sig över motioner m m till hemvärnsmusikstämman,
   - besluta om hedersmusiker,
   - till Rikshemvärnsrådet föreslå tilldelning av Hemvärnets förtjänstmedalj,
   - besluta om tilldelande av Hemvärnets silver- och bronsmedaljer,
   - besluta om utdelning av CMR resestipendium och
   - samarbeta med LG/FöMus, andra musikkårer m fl.
8. CMR får avge förslag som rör hemvärnsmusiken till Rikshemvärnschefen eller till Rikshemvärnsrådet.
9. CMR sammanträder så ofta som ordföranden finner det behövligt (i regel fyra till fem gånger per år).
10. CMR tillgångar och medel revideras en gång årligen av två revisorer som utses av hemvärnsmusikstämman.
11. CMR verksamhetsår omfattar kalenderår.
12. Verksamhetsberättelse upprättas vartannat år och tillställs Rikshemvärnsrådet och hemvärnsmusikstämman.

10. Förmåner



Innehållsförteckning

10.1. Inledning

Förmåner och ersättningar till Hemvärnets personal – avtalspersonal och hemvärnsmän – är författningsgrundade.

Bestämmelser om ersättningar och förmåner för frivillig försvarsutbildning återfinns i två förordningar:

- Förordning (1997:147) om förmåner till hemvärnsmän (förmånsförordningen)
- Förordning (1994:523) om förmåner till frivilliga (frivilligförordningen)

Bestämmelser för ersättning till instruktör vid frivillig försvarsutbildning regleras i förordningen (SFS 1994:522) om förmåner till instruktörer inom frivillig försvarsutbildning.

Försvarsmakten har utgivit föreskrifter om förmåner för hemvärnsmän och frivilliga, dessa kan återfinnas på emilia och www.hemvarnet.se. Anställd personal i Försvarsmakten och dess tjänstgöring i Hemvärnet beskrivs i HvH del 1 kap 6 Personaltjänst.

I förordningar och föreskrifter anges begreppen tjänstgöring och utbildning. Begreppet tjänstgöring bör tolkas som tjänstgöring i befattning enligt avtal. Begreppet utbildning bör tolkas som utbildning utöver avtal, exempelvis kurser för krav på formell utbildning och kurser för fortsatt utveckling.

10.2 Dagersättning, dagpenning och ersättning för förlorad arbetsinkomst

10.2.1 Dagpenning

Dagpenning är en av de ersättningar som tjänstgörande i Hemvärnet kan få. Dagpenning betalas med belopp som motsvarar vad en totalförsvarspliktig får enligt förordning (1995:239) om förmåner till totalförsvarspliktiga. Ersättningen baseras på hemvärnssoldatens sjukpenningsgrundande inkomst (SGI). Basbeloppstaket för SGI motsvarar 7,5 prisbasbelopp. Vid beräkningen av dagpenning tas därmed inte hänsyn till inkomster som överstiger basbeloppstaket.[1]

Då villkoren för tjänstgöringen uppfyller kraven för att få dagpenning, utbetalas den med ett belopp som motsvarar 90 procent av hemvärnssoldatens SGI dividerat med 365.

[1] Socialförsäkringsbalk (2010:110), 25 och 26 kapitlet

Rätt till dagpenning

Enligt 2 § i förmånsförordningen erhåller hemvärnsoldaten dagpenning vid tjänstgöring i Hemvärnet när hemvärnsberedskap inte råder om tjänstgöringen avser:

- utbildning som omfattar minst två dagar till en krigsbefattning eller vidareutbildning i krigsbefattning[2]
- deltagande i ledningsträningsövning
- medverkan i uppgifter som syftar till att upprätthålla Sveriges försvarsberedskap
- deltagit i samövning med förband under krigsförbandsövning

Dagpenning utbetalas för tjänstgöring som omfattar minst sex timmar per dag eller om den genomsnittliga tjänstgöringstiden under en sammanhängande period uppgår till minst sex timmar per dag[3].

Normalt föreligger rätt till dagpenning oaktat förlust av arbetsinkomst, vid exempelvis semester på tjänstgöringsdagar.

Dagpenning för in- och utryckningsdag som infaller på lördag, söndag och/eller helgdag utbetalas endast om hemvärnssoldaten visar att han eller hon förlorar arbetsinkomst på grund av tjänstgöringen. Även vid utbildning/tjänstgöring som är kortare än tre dagar betalas dagpenning ut om den enskilde visar att han eller hon förlorar arbetsinkomst på grund av tjänstgöringen. Förlorad arbetsinkomst måste styrkas med intyg från arbetsgivare.

Rutiner för dagpenning

Den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) är grunden för dagpenning och fastställs av Försäkringskassan. Dagpenningen är pensionsgrundande och skattepliktig. För att kunna få ersättning behövs ett aktuellt beslut om sjukpenninggrundande inkomst (SGI) hos Försäkringskassan. Mer om detta på Försäkringskassans hemsida, forsakringskassan.se. Försäkringskassan är skyldig att, utan särskilda skäl, fatta beslut om SGI om enskild så önskar. Utlandsanställda som saknar svenskt SGI kontaktar försäkringskassan.

Efter tjänstgöring som berättigar till dagpenning skickar Försvarsmakten underlag till Försäkringskassan som betalar ut ersättningen.

Tillsammans med dagpenning kan ansökan om näringsbidrag (för egna företagare) göras enligt 17 § förmånsförordningen.

10.2.2 Dagersättning

Om individen inte har rätt till dagpenning enligt 10.1.1 får hon eller han dagersättning för den tjänstgöringsdag som omfattar minst sex timmar eller om den genomsnittliga tjänstgöringstiden under en sammanhängande period uppgår till minst sex timmar per dag.[4] Dagersättning utbetalas enligt 6 § förmånsförordningen med samma belopp som en totalförsvarspliktig får

[2] Tillämpningsexempel; inryckning fredag em. och utryckning söndag em. ger rätt till dagpenning fredag och lördag samt dagersättning söndag.

[3] Tillämpningsexempel; inryckning onsdag kväll och utryckning söndag em. ger rätt till dagpenning onsdag och lördag samt dagersättning söndag.

[4] 3§ Förordning (1997:147) om förmåner till hemvärnsmän

under grundutbildning som är längre än 60 dagar. Dagersättningen är 146 kr/dag (2017-10-01) och skattefri.

10.2.4 Tillämpning av dagersättning, dagpenning och ersättning för förlorad arbetsinkomst

Exemplen nedan visar principer för utbetalning av dagpenning respektive dagersättning samt dagpenning vid förlorad arbetsinkomst på verksamhet med olika inrycknings- och utryckningstidpunkter och längd.

Principskiss för utbetalning av dagpenning, dagersättning och ersättning för förlorad arbetsinkomst

Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag	Måndag
DP*	DP*	DP*	DP*	DP*	DP*	DE alt DP**	
	DP*	DP*	DP*	DP*	DP*	DE alt DP**	
		DP*	DP*	DP*	DP*	DE alt DP**	
			DP*	DP*	DP*	DE alt DP**	
				DP*	DP*	DE alt DP**	
					DE alt DP**	DE alt DP**	
				DE alt DP**	DE alt DP**		
						DE alt DP**	DE alt DP**
					DE alt DP**	DP*	DP*
				DP*	DP*	DP*	DP*

Bild 10 Eva Sellgren, Victor Drakes, Försvarsmaktens HRC

* Betalas ut av Försäkringskassan efter registrering/rapportering från Försvarsmakten

** Intyg från arbetsgivare med uppgift om förlorad arbetsinkomst erfordras.

DP = Dagpenning

DE = Dagersättning

Exempel:

En hemvärnssoldat med fyradygnsavtal rycker in till KFÖ torsdag morgon. Tjänstgöringen omfattar fler än två dagar och rätt till *dagpenning* föreligger för torsdag, fredag och lördag dock ej söndag. Om han/hon skulle ha arbetat under söndagen föreligger rätt till dagpenning vid förlorad arbetsinkomst mot uppvisande av intyg från arbetsgivaren.

10.3 Utbildningspremier och befattningspenning

Utbildningspremie utbetalas i olika former, dels i form av premie för fullgjort avtal och dels som premie för genomförd och godkänd utbildning mot befattning samt för genomförd instruktörsutbildning.

Utbetalning av befattningspenning och utbildningspremier sker genom den OrgE som har ansvar för krigsförbandet och normalt genom den utbildningsgrupp som ansvarar för aktuell hemvärnsbataljon.

Utbildningspremier och befattningspenning är skattefria och beskrivs för respektive befattning i särskild skrivelse (*Beslut avseende hemvärnsförbandens befattningar, utbildningspremier och befattningspenning*, FM 2018-4881).

10.3.1 Utbildningspremier för fullgjort avtal och kurser

Utbildningspremie för fullgjort avtal

Utbildningspremie utbetalas efter att alla avtalsdygn i enlighet med tecknat avtal och Hemvärnets utbildningssystem, enligt HvH del 2, är fullgjorda. Ersättning enligt FFS 2009:4 § 10 och utbetalning sker enligt beslutad tillämpning (FM 2018-4881).

Utbildningspremie (kurspremie) för genomförd kurs mot befattning

Försvarsmaktens förskrifter om förmåner till frivilliga och hemvärnsmän FFS 1996:16 § 8 framgår att utbildningspremie för godkänt genomförande av kurs skall utbetalas efter det att hela kursen genomförts med godkänt resultat. Med anledning av att Försvarsmakten och även hemvärnets utbildnings- och kurssystem för befattningsutbildning har förändrats och uppdelats i sammansatta kurser och utbildningar (aktuell kurskatalog) som leder fram till formell kompetens för viss befattning. Utbetalning sker enligt beslutad tillämpning (FM 2018-4881).

Utbildningspremie för godkänd instruktörsutbildning

Utbildningspremie för genomförd och godkänd utbildning till instruktör utbetalas i enlighet med FFS 1998:7 och utbetalning sker enligt beslutad tillämpning (FM 2018-4881).

10.3.2 Befattningspenning

Befattningspenning som chef eller annan befattningshavare erhåller syftar till att ge ersättning för vidmakthållandet av personlig förmåga och utövandet av ansvar i befattning utöver avtalstid under året. Befattningspenningens storlek grundas på befattningens nivå kopplat till avtalsdygn samt graden av personalansvar.

Försvarsmaktens förskrifter om förmåner till frivilliga och hemvärnsmän FFS 1996:16 och FFS 2009:4 reglerar befattningspeng.

Befattningspenning utbetalas månadsvis eller efter fullgjort avtal. Vilka befattningar som utbetalas månadsvis framgår i *Beslut avseende hemvärnsförbandens befattningar, utbildningspremier och befattningspenning*, FM 2018-4881.

Vid byte av eller tillfällig placering på befattning sker utbetalning genom att respektive befattningspenning delas i tolftedelar.

10.4 Resor

Ersättning utgår för resa från bostad och till och från tjänstgöring.

Resa ska planeras på lämpligaste sätt och till lägsta kostnad. Därutöver ska resan planeras så att den frivillige i möjligaste mån inte ska behöva ta mer ledighet från sin ordinarie arbetsgivare än nödvändigt.

Utbildningsanordnare ska planera resor och ordna transport. Om detta inte går, tillhandahålls biljett på allmänna kommunikationsmedel. Tillhandahåller utbildningsanordnaren transportmedel föreligger skyldighet att använda detta och det går ej att kräva reseersättning för färd på annat sätt.

Hemvärnssoldater har rätt till fri förplägnad under resa från det att de lämnar sin bostad tills det att de återkommer till hemmet efter tjänstgöring enligt 12-15 §§ förmånsförordningen. Resa vid permission under övning/kurs bekostas av den enskilde. Vid tjänstledighet har hemvärnssoldaten rätt till fri hemresa inom landet.

Hemvärnsinstruktör har rätt till fri resa mellan bostaden eller arbetsplatsen och tjänstgöringsplatsen. Om färdbiljett inte tillhandahålls, har instruktören rätt till resekostnadsersättning. Hemvärnsinstruktör har vidare rätt till traktamente m.m. under rese- och utbildningstiden[5].

Restid utgör inte tjänstgöring och ligger således inte till grund för beräkning av ersättning.

10.4.1 Resekostnadsersättning

Resekostnadsersättningen utgör det belopp som motsvarar kostnaden för resa med buss, fartyg eller tåg normalpris 2:a klass jämte kostnader för anslutningsresor.

Hemvärnssoldater som har tillstånd att resa med egen bil ersätts med 18.50 kr/mil motsvarande den ersättning som regleras i villkorsavtalet[6].

Privata fordon får inte användas under övningsverksamhet, då sådana resor inte kan ersättas.

10.5 Ledighet från arbete

Hemvärnssoldater omfattas av lag (1994:2076) om skydd för anställning vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret m.m. All avtalsenlig tjänstgöring för hemvärnsoldater i Försvarsmakten sker i krigsförband. Hemvärnssoldat har därmed rätt till ledighet och får inte behandlas sämre eller avskedas från sin anställning vid tjänstgöring i krigsförband enligt avtal, t.ex. SÖB, KFÖ, SÖF och pliktspelning[7].

Arbetstagaren bör dock i god tid (sex månader före) anmäla deltagande i avtalsbunden verksamhet.

10.6 Förmåner vid övning, kompletterande utbildning (KU) och kurs

I grunden tillämpas principerna enligt pkt 10.1 vad gäller dagersättning, dagpenning och ersättning för förlorad arbetsinkomst.

---

[5] Förordning (1994:522) om förmåner till instruktörer inom frivillig försvarsutbildning.

[6] Aktuellt avtal http://emilia.swedi.mil.se/Jobbstod/

[7] Träningstillfälle musiker (TTM) inför pliktspelning ingår i avtal.(HvH Del 1 mom. 12.14)

Rätt till fria resor föreligger enligt pkt 10.3 samt fri kost och logi enligt pkt 10.8.

10.7 Familjebidrag

Familjebidrag kan utgå i form av:

- familjepenning till maka/make/sambo och barn
- bostadsbidrag
- näringsbidrag till egna företagare
- begravningsbidrag.

Bestämmelserna om familjebidrag återfinns i 17 § förmånsförordningen och 8 kap 1-3 §§ Pliktverkets föreskrift om förmåner [8].

Bestämmelserna ska tillämpas för den som frivilligt fullgör utbildning eller tjänstgöring för befattning inom totalförsvaret, om utbildningen eller tjänstgöringen pågår under minst fyra dagar i följd och inte medför rätt till dagpenning eller rätt till lön enligt de grunder som gäller för anställd personal. Vid annan utbildning eller tjänstgöring kan familjebidrag komma ifråga endast i form av näringsbidrag.

Ansökan om familjebidrag görs hos Försäkringskassan. Försäkringskassan beslutar och utbetalar. Ansökan bör göras före utbildningens början eller snarast därefter. Familjebidrag kan som regel inte beviljas för längre tid tillbaka än en månad före det att ansökan inkom till Försäkringskassan. Det åligger den som söker familjebidrag att genom intyg från utbildningsanordnaren hos Försäkringskassan styrka rätten till familjebidrag.

10.8 Permission och tjänstledighet

Permission eller tjänstledighet för enskild angelägenhet sker med stöd av förordningen om ledighet och fritid för totalförsvarspliktiga under tjänstgöring[9].

10.8.1 Allmänt

Under avtalsenlig tjänstgöring i hemvärnsförband kan ledighet beviljas, dock med mycket stor restriktivitet. Ledighet kan beviljas antingen som permission upp till och med sex timmar eller som tjänstledighet från sju timmar eller mer, dock max 25 procent av stipulerad avtalstid.

Beviljade ledigheter medger att avtalet anses uppfyllt.

10.8.2 Permission

Permission får beviljas för exempelvis:

- besök vid sjukvårdsinrättning,
- lösa tvingande ordinarie arbetsuppgift hos huvudarbetsgivare,
- besök vid arbetsförmedling, arbetsställe eller studieplats,
- lösande av vissa särskilt viktiga offentliga uppdrag,
- deltagande i särskild aktivitet inom trossamfund.

---

[8] Totalförsvarets pliktverks föreskrifter (2002:2) om förmåner till totalförsvarspliktiga.

[3] Förordning (1995:649) om ledighet och fritid för totalförsvarspliktiga under tjänstgöring.

Permission får beviljas av bataljonschef, kompanichef (inkluderar stabschef för bataljonstab och ledningspluton), plutonchef för fristående plutoner eller övningsledare från OrgE/utbildningsgrupp.

10.8.3 Tjänstledighet

Tjänstledighet får, enligt samma förordning, beviljas för exempelvis:

- begravning,
- bröllop,
- dödsfall nära anhörig,
- nära anhörigs förlossning.

Tjänstledighet får beviljas av C OrgE, eller av denne utsedd chef, i samråd med bataljonschef/kompanichef.

10.8.4 Tillämpningsbestämmelser

- Ansökan om permission ska göras skriftligt, beslut och bestyrkande ska finnas dokumenterat hos respektive instans.
- Ansökan om tjänstledighet ska göras skriftligt, beslut och bestyrkande ska finnas dokumenterat hos utbildningsgrupp.
- Ansökan om ledighet skrivs och administreras enligt C OrgE anvisningar.
- Under permission eller tjänstledighet gäller normalt hemvärnssoldatens försäkringsskydd enligt Socialförsäkringsbalken 43 kap.

10.9 Kost och förplägnad

Kost och förplägnad regleras i förordning om förmåner till totalförsvarspliktiga[10] samt enligt Totalförsvarets pliktverks föreskrifter[11] nuvarande TRM, Totalförsvarsets rekryteringsmyndighet.

10.9.1 Måltidsersättning

Om hemvärnssoldat vid tjänstgöring inte har fri förplägnad ska de erhålla måltidsersättning[12], f.n. är dessa:

- frukost 45 kr
- lunch 90 kr
- middag 90 kr
- hel dag 225 kr

[10] Förordning (1995:239) om förmåner för totalförsvarspliktiga

[11] Totalförsvarets Pliktverks föreskrifter (TPVFS 2005:1)

[12] SFS 1997:147 och SFS 1994:523

10.10 Sjukvårdsförmåner

10.10.1 Allmänt

Hemvärnssoldater erhåller under **utbildning** och **tjänstgöring** (SÖB, KFÖ, SÖF, PS och TTM) fri sjukvård och tandvård enligt 16 § förmånsförordningen.

Fri hälso- och sjukvård erhålls under tjänstgöringen, in- och utryckningsdagar samt vid färd till och från tjänstgöringen. Begreppet tjänstgöring omfattar, vad avser sjukvårdsförmåner, all tid mellan inryckning och utryckning, således även fritid och då hemvärnssoldat är tjänstledig.

10.10.2 Hälso- och sjukvård under utbildning och tjänstgöring

Rätten till fri hälso- och sjukvård omfattar[13]:

- hälsoundersökning,
- öppen och sluten vård vid vårdinrättning,
- läkemedel och tekniska hjälpmedel,
- transport i samband med sjukdom och skada,
- läkarintyg som är nödvändigt för tjänsten eller för att styrka giltigt skäl för frånvaro,
- viss tandvård.

Rätten till sluten och öppen vård vid vårdinrättning omfattar:

- öppen sjukvård vid förband eller skola, där frivilliga, avtalspersonal eller hemvärnsmän tjänstgör, vid vårdcentral, allmänt sjukhus eller hos privatpraktiserande läkare som är ansluten till Försäkringskassan,
- sluten sjukvård (sjukhusvård).

För att erhålla fri hälso- och sjukvård ska hemvärnssoldat i första hand söka läkare och sjukskötare vid det förband eller den skola där han eller hon tjänstgör. Hemvärnssoldat får vända sig till en annan hälso- och sjukvårdspersonal endast:

- om sådan personal saknas vid förbandet eller skolan,
- efter hänvisning av hälso- och sjukvårdspersonal vid förbandet eller skolan,
- vid sådant akut behov av sjukvård att hälso- och sjukvårdspersonalens hänvisning inte hinner inhämtas.

Öppenvård är avgiftsfri under tjänstgöring.

Om någon under tjänstgöringen erhåller sluten vård är den avgiftsfri upp till 90 dagar efter tjänstgöringens slut. För att slippa betala patientavgift är det viktigt att individen kan visa att han eller hon fullgör tjänstgöring. Om individen ändå får betala patientavgift ska utbildningsanordnaren ersätta denne.

I rätten till öppen och sluten vård vid vårdinrättning ingår även läkemedelsförskrivning, läkemedel, provtagning vid kliniskt laboratorium och laboratorieundersökning av skickade

[13] Förordning (1995:239) om förmåner till totalförsvarspliktiga

prover, röntgenundersökning och behandling efter ordination av läkare, enligt Totalförsvarets pliktverks föreskrifter[14].

10.10.3 Tandvård under utbildning och tjänstgöring

För att få fri tandvård ska hemvärnssoldaten följa de anvisningar som ges av den som svarar för utbildningen eller tjänstgöringen. I de fall hemvärnssoldaten på grund av olycksfall eller akuta besvär inte kan inhämta dessa anvisningar, får han eller hon vända sig direkt till tandläkare ansluten till Försäkringskassan, enligt Totalförsvarets pliktverks föreskrifter.

Vid olycksfall som förorsakar tandskada ska anmälan till Försäkringskassan alltid göras och ersättning för tandvård utgår enligt det statliga personskadeskyddet.

10.11 Försäkringsskydd, skadestånd m.m.

Hemvärnet har inte längre egna tecknade olycksfallsförsäkringar. Vid deltagande i Försvarsmaktens verksamhet omfattas hemvärnssoldater av det statliga personskadeskyddet.

Särskilda föreskrifter om rätt till ersättning för skada och sjukdom under tjänstgöringen finns i 6 § förordningen (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd och lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada m.m.

Skyddstid

För att klargöra under vilken tid som statligt personskadeskydd tillämpas har i Socialförsäkringsbalken[15] införts begreppet ”skyddstid”. Hemvärnssoldater omfattas av personskadeskyddet när färd för inställelse till tjänstgöring påbörjas och gäller tills färd från tjänstgöringen avslutas. Större avvikelser från normal färdväg till och från tjänstgöringen bryter skyddstiden under själva avvikelsen.

Personskadeskyddet omfattar olycksfallsskador, sjukdom och skador orsakade av annan skadlig inverkan som hemvärnssoldat har ådragit sig under skyddstiden. Om någon utsätts för ett olycksfall under skyddstiden ska skadan anses vara orsakad av olycksfallet om övervägande skäl talar för det.

Personal i Hemvärnet som bedriver verksamhet i enlighet med befattningsbeskrivning eller löser uppgift givet inom ram för förbandets verksamhet, gör detta inom ramen för skyddstid. Exempel: hembesök under antagningsprocessen, deltagande i rekryteringsarbete.

10.11.1 Statligt personskadeskydd

Det statliga personskadeskyddet omfattar:

- hemvärnspersonal,
- hemvärnsungdom,
- krigsfrivillig,
- medlem i en frivillig försvarsorganisation,
- den som genomgår frivillig utbildning eller antagningsprövning vid Försvarsmakten,
- praktikant vid Försvarsmakten,

---

[14] Totalförsvarets Pliktverks föreskrifter TPVFS 2002:2

[15] 7 kap. 2§ Socialförsäkringbalk (2010:110)

- ledamot av en medinflytandeorganisation för totalförsvarspliktiga när denne inte fullgör plikttjänstgöring,
- avgående ledamot i en medinflytandeorganisation för totalförsvarspliktiga när denne tjänstgör för inskolning av nya ledamöter. (SFS 1977:284)

Det statliga personskadeskyddet ger samma skydd som arbetsskadeförsäkringen som gäller för anställd personal.

10.11.2 Anmälan arbetsskada

Vid händelse av skada eller sjukdom orsakad av tjänstgöring ska anmälan göras av C OrgE eller av denne utsedd chef. Anmälan innebär inte något ersättnings-anspråk. Föreligger sedermera ersättningsanspråk ska ansökan göras hos Försäkringskassan.

Vid olycksfall/arbetsskada ska anmälan ske enligt rutiner vid respektive OrgE. Om risk för framtida invaliditet eller bestående besvär föreligger bör läkarintyg inhämtas av den enskilde och bifogas skadeanmälan.

Personskada ska utan dröjsmål anmälas till Försäkringskassan. För hemvärnssoldater ska Försvarsmakten göra anmälan i avsett system (PRIO).

Anmälan till Arbetsmiljöverket (AV) ska utan dröjsmål göras i de fall där dödsfall eller svårare personskada inträffat eller om skador i samband med arbetet har drabbat flera arbetstagare samtidigt. Anmälan till AV gäller även för tillbud som inneburit allvarlig fara för liv och hälsa (AML Kap 3 § 3).

Försäkringskassan utreder skadan efter anmälan och gör en så kallad serviceprövning där de fattar beslut om att skadan har inträffat under skyddstiden och orsakad av olycksfallet.

Försäkringskassan skickar en kopia av skadeanmälan till Kammarkollegiet som skickar sin egen skadeanmälningsblankett direkt till den skadade med information om de ersättningsregler som gäller.

10.11.3 Ersättningens omfattning

Ersättning enligt lagen om statligt personskadeskydd lämnas vid:

- sjukdom,
- läkarvård,
- sjukvårdande behandling/sjukhusvård,
- läkemedel,
- bestående nedsättning av arbetsförmågan,
- dödsfall.

Vid sjukskrivning efter utryckning (skyddstidens slut) lämnas sjukpenning motsvarande vad som lämnas enligt socialförsäkringsbalken.

Om sjukskrivningen uppgår till minst 15 dagar och beror på olycksfall kan Kammarkollegiet betala ut ersättning inkomstförlust. Det är därför viktigt att den skadade blir informerad om möjligheten att erhålla ersättning inkomstförlust från Kammarkollegiet.

Vid bestående nedsättning av arbetsförmågan lämnas livränta motsvarande 100 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten fram till ålderspensioneringen.

Hemvärnssoldat som skadats under utbildning inom Försvarsmakten har under högst tre års tid efter skyddstiden rätt till ersättning för nödvändiga kostnader för läkarvård, sjukvårdande behandling/sjukhusvård och läkemedel.

Vid dödsfall lämnas begravningshjälp med 30 procent av basbeloppet och eventuellt livränta till efterlevande. Vidare kan ersättning lämnas för tandvårdskostnader, sjukvård utom riket samt för särskilda hjälpmedel.

10.11.4 Lag (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada m.m.

Den som omfattas av lagen om statligt personskadeskydd omfattas också av lagen om statlig ersättning vid ideell skada m.m. Ersättning enligt lagen lämnas vid skador som inträffar dels under tjänstgöring, dels under fritid inom förläggningsplats, oavsett skadeorsak.

Ersättning enligt denna lag regleras av Kammarkollegiet som bestämmer ersättningen enligt de grunder som finns i avtal om ersättning vid personskada (PSA), det vill säga samma ersättning som utgår till den som är statligt anställd.

Ersättning kan lämnas för:

- kostnader,
- inkomstförlust (vissa fall),
- sveda och värk,
- lyte och men,
- särskilda olägenheter.

Vid dödsfall kan även ersättning till efterlevande samt begravningskostnader betalas ut.

10.11.5 Ansökan ersättning Kammarkollegiet
Ersättning för faktisk inkomstförlust lämnas för olycksfallsskador samt vid skada till följd av sjukdom där den skadade visar att skadan har orsakats genom vårdslöshet av arbetsgivaren eller någon för vilken denne svarar. En särskild nämnd har inrättats för att pröva vållandefrågan. Vid färdolycksfall gäller särskilda bestämmelser.

För mer information se kammarkollegiet.se.

10.11.6 Grupplivförsäkring

Hemvärnssoldater omfattas av grupplivförsäkring för dödsfall enligt förmånsförordningen. Försäkringsskyddet inträder från det att färden för inryckning påbörjas och gäller tills färden för utryckning avslutas eller tills tjänstgöringen avbryts.

Försäkringsförmåner som utges är:

- begravningshjälp, 0,5 prisbasbelopp
- grundbelopp, om hemvärnssoldaten efterlämnar make eller sambo med förmånstagarrätt eller arvsberättigat barn, 1 – 6 prisbasbelopp,
- barnbelopp, om hemvärnssoldaten efterlämnar arvsberättigat barn under 21 år eller när make eller sambo med förmånstagarrätt inte finns, syskon under 21 år som kan ta arv och som inte har förälder i livet, 1 – 2 prisbasbelopp.

Försäkringsförmånerna ska minskas med begravningshjälp som utges enligt förordningen (1994:523) om förmåner till frivilliga och förordningen (1997:147) om förmåner till hemvärnsmän. Samordning sker också med andra eventuellt utfallande grupplivförsäkringar.

Ärenden rörande grupplivförsäkring handläggs av Statens tjänstepensionsverk (SPV), www.spv.se.

10.11.7 *Försäkringar vid ungdomsverksamhet*

Hemvärnsungdom omfattas av det statliga personskadeskyddet samt lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada.

10.11.8 *Försäkringsskydd av Veteraner*

Till Hemvärnet anslutna veteraner omfattas inte av det statliga personskadeskyddet eller övriga ovan beskriva försäkringar.

10.11.9 *Övriga former av bidrag och ersättningar*

Kungafonden

Stiftelsen Kungafonden med folket för fosterlandet kan lämna bidrag till den som skadats eller drabbats av sjukdom till följd av verksamhet inom totalförsvaret. Bidragen från Kungafonden är tänkta som komplement till det vanliga sociala skyddet när detta inte räcker till.

För ytterligare information se www.kungafonden.se

Trafikskadeersättning

För skador som inträffar till följd av trafik med trafikförsäkringspliktigt fordon, privat eller inhyrt, lämnas trafikskadeersättning från det försäkringsbolag där fordonet är försäkrat. För militära fordon lämnas trafikskadeersättning av Kammarkollegiet. Trafikskadeersättning för personskada beräknas på samma sätt som skadestånd enligt skadeståndslagen.

Personskador ska anmälas till försäkringsbolag/Kammarkollegiet även om fordonet inte skadats. Personskador ska anmälas som arbetsskador till Försäkringskassan och Arbetsmiljöverket.

Skadestånd

Enligt skadeståndslagen (1972:207) ska den som uppsåtligen eller av vårdslöshet vållar person- eller sakskada ersätta skadan. Arbetsgivare svarar för de skador en anställd vållar genom fel eller försummelse i tjänsten samt fel och försummelse vid myndighetsutövning. Hemvärnssoldater likställs med arbetstagare. Vid personskada kan ersättning lämnas för kostnader, inbegripet skälig kompensation till den som står den skadelidande särskilt nära, inkomstförlust, sveda och värk, lyte och men, särskilda olägenheter. Om skadan medför dödsfall lämnas ersättning för begravningskostnad och förlust av underhåll och ersättning för sådan personskada som till följd av dödsfallet åsamkas någon som står den avlidne särskilt nära. I de flesta fall lämnas försäkringsersättning i stället för skadestånd.

10.12 Ersättning för glasögon och klocka m.m.[16]

Hemvärnssoldater som tjänstgör i Försvarsmakten erhåller ersättning vid skada på eller förlust av glasögon, kontaktlinser, klocka eller kläder.

---

[16] Försvarsmaktens interna bestämmelser (FIB 2003:1) om skadereglering

Ersättning för glasögon eller kontaktlinser finns det inte någon beloppsgräns för, klockor eller kläder får ersättas med högst 1 000 kr.

Ansökan om ersättning kan göras på särskild blankett (M7102-824140-1) och lämnas till utbildningsanordnaren, som överlämnar den till den skola eller det förband som ska reglera ersättningsanspråket.

Ersättning för skador och förluster enligt 10–13 §§ får utges endast till personal i Försvarsmakten som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt samt till hemvärnssoldater som genomgår utbildning i Försvarsmakten.

Privat mobiltelefon, läsplatta eller motsvarande som erfordras för verksamheten[17] hanteras vid skada enhetligt med rutiner för glasögon, kontaktlinser och klocka.

Vid beredning av skadeersättning skall klarläggas om skadat föremål är försäkrat. Om möjligt skall försäkringen nyttjas och självrisk ersätts.

10.13 Begravningshjälp från Försvarsmakten

Den som förolyckas under militärtjänstgöring kan begravas genom militärbegravning om den avlidnes anhöriga så önskar. Förbandschef fattar beslut i samråd med anhöriga till den avlidne. Kostnader ersätts helt av Försvarsmakten.

Försvarsmaktens utbetalar begravningshjälp för hemvärnssoldater. Pensionsmyndigheten utbetalar begravningshjälp enligt socialförsäkringsbalken.

10.14 Förmåner vid övrig verksamhet

10.14.1 Ersättning för chefer

Chefer med ansvar enligt nedan, ersätts för resor jämte ersättning för utlägg kopplade till aktuella uppdrag enligt 12 § förmånsförordningen[18]:

- bostadsbesiktning,
- säkerhetsprövning,
- besök hos hemvärnssoldat i anslutning till avveckling (inhämtning av vapen/utrustning).

10.14.2 Möten

Befäl som deltar vid:

- krigsplaneringsmöten som leds av militärregion alternativt OrgE och ej är avtalsenlig tjänstgöring,
- möten vid OrgE/utbildningsgrupp (utbildningsplanering, krigsförbandsdialoger m.m.),

Möten enligt ovan ersätts enligt 2 § pkt 3 i förmånsförordningen eftersom mötet syftar till medverkan i uppgifter som syftar till att upprätthålla Sveriges försvarsberedskap. Dagpenning utbetalas för sådan tjänstgöring enligt 10.1. Övrigt enligt 10.3 och 10.4.

[17] Det skall vara utklarat i förväg att utrustningen är nödvändig för verksamheten.

[18] Förordning (1997:147) om förmåner till hemvärnsmän

10.14.3 Förrådstjänst utanför avtalstid

Förrådstjänst som genomförs utanför avtal (SÖB, KFÖ, SÖF) av kvartermästare eller annan personal vid krigsförbandet, vid till exempel omförrådsställning eller mottagande av större mängd ny materiel, anställs enligt tabell punkt 10.17.

10.14.4 Rekryteringsverksamhet

Hemvärnets rekryteringsverksamhet genomförs av utbildade yrkesinformatörer, OR1-OR5. Yrkesinformatörer anställs enligt kollektivavtal, som visstidsanställd GSS med timlön, med uppgift ”instruktör vid produktion”. Instruktörsutbildade yrkesinformatörer, OR6-OR8, anställs enligt samma avtal med uppgift ”instruktörer vid produktion”. Anställning beskrivs i pkt 10.17.

10.14.5 Förmåner medinflytandeverksamhet

Förmåner beträffande medinflytandeverksamhet regleras enligt förmånsförordningen[19].

Vid sammanträde med Rikshemvärnsrådet, rikshemvärnstinget och med något annat av Hemvärnets särskilda organ för medinflytande gäller rätt till fri resa, traktamente samt fri kost beroende på personalkategori.[20] Traktamentet betalas enligt de bestämmelser som enligt kollektivavtal gäller för arbetstagare i Försvarsmakten.

Exempel:

- Resan beställs genom handläggare vid utbildningsgrupp.
- Mötesarvode samt ev. utlägg ersätts efter genomfört möte.

Mötesarvoden förtroendevalda

För förberedelser, genomförande och efterarbete erhålls mötesarvode enligt nedan.

Hemvärnets personal som deltar i sammanträde med Rikshemvärnsrådet och där ingående centrala musikrådet, får för varje sammanträdesdag 450 kronor i arvode
(H FRIV kap 7 Förmåner 2005[21]).

Hemvärnets personal som deltar i sammanträde med hemvärnsråd får för varje sammanträdesdag 200 kronor i arvode (H FRIV kap 7 Förmåner 2005).

10.15 Hemvärnssoldaters tjänstgöring utöver avtal

För att kunna nyttja personal ur hemvärnsförbanden i grundberedskap utöver avtal krävs att den enskilde har ett frivilligt åtagande. Ett frivilligt åtagande innebär att den enskilde har tillfrågats huruvida han/hon kan medverka i den aktuella verksamheten eller insatsen. Med nuvarande lagstiftning kan hemvärnssoldaten med tjänstgöringsplikt endast ianspråktas vid höjd beredskap, hemvärnsberedskap och hemvärnslarm. Hemvärns- eller frivilligavtal innebär inget arbetsrättsligt förhållande mellan hemvärnssoldaten och Försvarsmakten.

---

[19] §§ 12 och 14 Förordning (1997:147) om förmåner till hemvärnsmän.

[20] Traktamente erhålls av hemvärnsmän.

[21] Förordning (1992:1299) om ersättning för statliga uppdrag i statliga styrelser, nämnder och råd m.m.

10.16 Arvodering av hemvärnsinstruktörer

10.16.1 Inledande bestämmelser

Den som fullgör instruktörsuppgifter inom Hemvärnet och annan frivillig utbildningsverksamhet inom totalförsvaret erhåller instruktörsersättning[22].

Yrkesofficer eller annan anställd i Försvarsmakten, som genomför instruktörsarbetet omfattas inte av dessa bestämmelser eftersom han/hon fullgör tjänstgöringen inom ramen för sin anställning och har inte rätt till arvode/ersättning.

10.16.2 Typer av ersättningar (arvoden)

Arvode till instruktör kan utbetalas i två olika former:

- veckokursarvode eller
- timarvode.

Instruktörsarvode är skattepliktigt.

10.16.3 Veckokursarvode

Instruktör får ett veckokursarvode, när han/hon medverkar vid en kurs, under förutsättning att kursen pågår minst tre kalenderdygn i en följd med minst sex timmars verksamhet varje dygn och att instruktören medverkar under huvuddelen av kurstiden[23].

Vid kurs som pågår minst tre dygn får instruktör ett veckokursarvode enligt Försvarsmaktens föreskrifter om instruktörsförmåner[24]. Veckokursarvode utbetalas med 900 kr per dygn.

Tjänstgör instruktör två dagar, minst sex timmar per dag, vid en utbildning som sammanlagt är tre dagar ska veckokursarvode utbetalas, detta då instruktören deltar under ”huvuddelen av kurstiden”.

10.16.4 Timarvode

Om en kurs är kortare än tre dygn får instruktören ett timarvode på 130 kr/timme som avser ersättning för normalt förberedelse- och efterarbete samt restid.

10.16.5 Övningsdygnstillägg

En instruktör kan, utöver instruktörsarvode, även erhålla ersättning[25] enligt Försvarsmaktens föreskrifter om instruktörsförmåner. Ersättningen hanteras administrativt via system PRIO och i enlighet med HRC anvisningar.

---

[22] Förordning (1994:522) om förmåner till instruktörer inom frivillig försvarsutbildning.

[23] 2 § Förordningen (1994:522) om förmån till instruktörer inom frivillig försvarsutbildning.

[24] 3 § FFS 2004:3 föreskrifter om ändring i Försvarsmaktens föreskrifter (FFS 1994:30) om förmåner till instruktörer till frivillig försvarsutbildning inom Försvarsmakten.

[25] löneart ”FM dygn”

10.17 Förmåner vid insatser i fred

Hemvärnssoldater erhåller i huvudsak samma förmåner och ersättningar vid hemvärnsberedskap och höjd beredskap som under grundberedskap. Vid hemvärnsberedskap kan regeringen besluta om utbetalning av fälttraktamente[26]. Fälttraktamente är skattefritt.

Hemvärnssoldat kan, efter frivilligt åtagande under grundberedskap, ingå i BerTo/IBSS/TPSS eller i insatser enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) alternativt vid stöd till andra myndigheter enligt förordningen (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet (stödförordningen).

10.17.1 Ersättning vid stöd vid LSO och FM stöd till civil verksamhet

Ersättning vid räddningstjänstinsats utgår enligt gällande kollektivavtal för räddningspersonal i beredskap (RiB) [27]

Vid räddningstjänst eller insats med stöd av stödförordningen utgår ersättning enligt RiB. Sker larm under vardag mellan 0600 – 1900 utbetalas ersättning då bostad eller arbetsplats lämnas för färd mot tjänstgöringsplats.

- Sker larm under s.k. obekväm arbetstid, från 1900 till 0600 samt från 1900 fredag och dag före helgdag till 0600 måndag eller dag efter helgdag, ska ersättning utbetalas från den timme då man nås av larm.
- Kommer under tiden från 1900 till 0600 samt från 1900 fredag och dag före helgdag till 0600 måndag eller dag efter helgdag en förberedande order om att räddningstjänst vid en senare tidpunkt ska utföras utbetalas ersättning då utlösande larm slutligen ges, under förutsättning att möjlighet till 6 eller 5 + 3 timmars vila mellan förberedande order och utlösande larm har getts under tiden. Har inte möjlighet till sådan vila getts ska ersättning utbetalas direkt från den timme då man nåddes av larm.

Påbörjad timme ska räknas som hel timme. Vid tjänstgöring under tid från kl. 1900 på vardag till kl. 0600 följande dag samt från kl. 1900 på fredag och dag före helgdag till kl. 0600 på måndag eller dag efter helgdag ska ersättningen höjas med 50 procent. Med helgdag jämställs midsommar-, jul- och nyårsafton samt sådan arbetsfri dag som särskilt inarbetats i huvudanställningen (s.k. klämdag).

Bereds vid räddningstjänst eller motsvarande stödinsats nattvila utanför hemmet fortlöper enligt avtalet RiB tjänstgöringstiden utan uppehåll för nattvilan; timersättning inklusive ersättning för eventuell obekväm arbetstid ska utbetalas. Ersättning utbetalas månadsvis.

Då räddningstjänstinsats upphör ska personal under avvecklingen av Försvarsmaktens stödinsats och därefter vid resan till hemmet ersättas med samma belopp som under insatsen.

10.18 Anställning av personal i grundberedskap

Vid engagemang av hemvärnspersonal utöver avtalstid och utöver ordinarie verksamhet skall normalt anställning ske. Beroende på planerad verksamhet kan olika anställningsformer väljas av C OrgE och hanteras i enlighet med gällande bestämmelser för anställning i Försvarsmakten.

---

[26] SFS 1997:147 om förmåner till hemvärnsmän

[27] Överenskommelser om lön och anställningsvillkor mellan Sveriges kommuner och landsting och Pacta samt Brandmännens riksförbund (2015-07-21).

11. Försvarsmedicin



Bild 11.1 Christina Mårtensson, Försvarsmakten

Innehållsföreteckning

11. Försvarsmedicin

Läsanvisning: Hela kapitel 11 är genomarbetat och innehåller ändringar i samtliga avsnitt.

FFS 2016:02 *Försvarsmaktens föreskrifter med arbetsordning för Försvarsmakten* (FMArbO) **9 kap. 8 §** Produktionschefen ska; **4.** leda och samordna försvarsmedicinen och utöva myndighetens skyldigheter som vårdgivare i Försvarsmakten samt vara företrädare för Försvarsmakten inom detta område vid internationella kontakter

Myndigheten Försvarsmakten (FM) är vårdgivare (FM VG) och bedriver hälso- & sjukvårdsverksamhet (2017:30 HSL). FM utövar intern företagshälsovård (FHV) genom Försvarshälsorna (FH) som regleras med stöd av Arbetsmiljölagen (AML). Dessutom bedrivs hälso- & sjukvård (*avgiftsfri*) som lämnas till berättigade elever och anställda, såväl frivilliga som kontrakterade, enligt FM gällande personalförsörjningssystem. Insatsförbanden kan, likt hemvärnsförbanden, innehålla förbandsbundna sjukvårdsförmågor som betjänas av kontinuerligt och tidvis tjänstgörande personal.
Vid varje beslut om större militära insatser, görs det en beredning om vilken personell och materiell försvarsmedicinsk förmåga (ROLE-begrepp) som ska ingå och understödja insatsen.

Försvarsinspektören för hälsa och miljö har verksamhetstillsynen över hälso- och sjukvården, tandvården och smittskyddet i Försvarsmakten. Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har individtillsynen över hälso- och sjukvårdspersonalen.

11.1 Grunder

A. Inom Hemvärnet bedrivs hälso- och sjukvård, ROLE nivå 0–1, åtgärder för att i krigstillstånd medicinskt omhänderta stridskadade, inklusive sjuktransport och omhändertagande av avlidna. **B.** När Hemvärnet under fredstid bedriver verksamhet vid insatser, lämnar stöd till civila samhället och under övningar ianspråktas förbandsbundna hälso- och sjukvårdsresurser.

A	**Sjukvård i krig** (strids- & masskador/sjv tp/avlidna)	**B**	**Sjukvård i fredstid** akut sjukvård & daglig sjukvård

I fredstid får medicinsk verksamhet i Hemvärnet endast bedrivas av den personal som står under förordnad medicinsk verksamhetschef (VhC) och som i sin befattningsbeskrivning har arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård. Hemvärnets försvarsmedicinska yrkeskategorier är ***legitimerade läkare, legitimerade sjuksköterskor, sjukvårdare, stridssjukvårdare samt sjukvårdsbefäl***.
Personal i försvarsmedicinsk verksamhet lyder under relevanta delar av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) OSL.

Indelning av försvarsmedicinen:

- Medicinsk underrättelsetjänst (Medund)
  Med medicinska underrättelser menas inhämtning, utvärdering, analys, tolkning och delgivning av den medicinska hotbilden avseende, epidemiologisk, biovetenskaplig, miljörelaterad eller annan information över aktuellt insatsområde, relaterad till människor och djurs hälsa. Medund syftar till att ge underlag för preventivmedicinska åtgärder som ska vidtas och även faktorer för medicinskt omhändertagande. Stabsläkare vid militärregional (MR) stab hanterar sådan information som ska kunna omsättas vid enskilt hemvärnsförband när så krävs.

- Preventivmedicin (Prevmed)
  Preventivmedicin är åtgärder för att förebygga sjukdomar och icke stridsrelaterade skador i syfte att vidmakthålla eller stärka det fysiska stridsvärdet. Utöver individens/soldatens egna fysiska prestationsförmåga såsom kondition, styrka, sociala hälsa mm, påverkar även vissa yttre faktorer, hälsan. Dessa faktorer utgörs framförallt av allmän hygien, personlig utrustning, livsmedelshygien, matens näringsinnehåll, dricksvattenkvalitet samt tillgången på dricksvatten. Omgivningsmiljön exempelvis värme, kyla, UV-strålning olika luftföroreningar mm utgör även påverkansfaktorer som kan vara negativa.

  Förebyggande åtgärder för att skydda och behålla stridsvärdet kan vara god livsmedels- och vattenhygien, adekvata vaccinationsrutiner, parasitbekämpning, hygienvisitationer, utbildning om smittorisker, isolering av personer med mag-tarminfektioner för att undvika smittspridning.

- Medicinskt omhändertagande och rehabilitering
  Medicinskt omhändertagande omfattar inom Hemvärnet akut medicinskt omhändertagande av skadad, daglig sjukvård (*avgiftsfri hälso- och sjukvård*), ROLE nivå 0-1 medicinsk vård under transport, evakuering av skadade och sjuka, samt medicinska åtgärder som rör omhändertagandet av avlidna. Medicinsk rehabilitering inom FM till individ sker med stöd av chef med personalansvar, OrgE HR-handläggare rehab och Försvarshälsa (FH). Medicinsk rehabilitering genomförs således inte av hemvärnets hälso- och sjukvårdspersonal.

11.2 Medicinsk förmågeutveckling och verksamhetsledning

C OrgE ansvarar för att vidmakthålla hemvärnsförbanden i deras förmågor, inklusive försvarsmedicinsk förmåga, samt tilldelar resurser i form av materiel, personal och ekonomi. Bataljonchef/kompanichef leder taktiskt tjänstegrenen Försvarsmedicin, likt övriga förmågor inom eget förband.

C OrgE ansvarar för att tjänstegrenen kan tillämpa medicinsk verksamhet integrerat i förbandens krigs-, insats- och övningsverksamhet. Inom OrgE (utbildningsgrupp) bör avdelas befattningshavare som med tillikauppgift samordnar försvarsmedicinen mot bataljon och kompani.

Medicinskt förordnad VhC svarar i fredstid över den hälso- och sjukvårdsverksamhet som bedrivs (2017:30 4 kap. 2 § HSL). VhC funktionsleder försvarsmedicinsk personal där en var har att följa gällande lagar, författningar och övriga styrdokument inom verksamhetsområdet. Ett försvarsmedicinskt ledningssystem (*Se pkt 11.9*) utvecklas där samtliga inom tjänstegrenen bidrar. Ledningssystemet revideras frekvent under ledning av VhC, med de behandlingsriktlinjer och fastställande av medicinska rutiner som ska tillämpas.

Vårdgivaren Försvarsmakten kommer under år 2018 att förordna en medicinsk verksamhetschef på varje garnison/OrgE där hälso- och sjukvårdsverksamhet bedrivs.
En verksamhetschef som på förbandet svarar för;

- Hemvärnets hälso- och sjukvård
- Försvarshälsans hälso- och sjukvård
- Insatsorganisationens hälso- och sjukvård

Medicinskt förordnad VhC får uppdra åt sådan befattningshavare inom verksamheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda (medicinska) ledningsuppgifter (2017:30 4 kap. 3 § HSL). Stabsläkare vid militärregionstab innehar sådana uppgifter.

Vid övad/fingerad sjukvård ex v på markör/figurant krävs inte verksamhetschef. Medicinska rutiner som är fastställda bör dock följas i validerings- och revideringssyfte. Medicinsk personal ska, när så krävs, omedelbart kunna bryta pågående övningsmomentet för medicinskt omhändertagande av skadade och sjuka enligt hälso- och sjukvårdslagens definition.

11.3 Behörighets-/legitimationskontroll över läkare och sjuksköterskor

Innan hemvärnsavtal formellt tecknas med läkare och sjuksköterskor ska kontroll göras att den legitimerade har behörighet att utöva sitt yrke samt om denne står under utredning av tillsynsmyndighet. Det sker rutinmässigt genom att OrgE, bataljonchef, kompanichef eller utbildningsgrupp (kallad hemvärnsfrågeställare), på uppdrag av förordnad medicinsk VhC, fyller i blanketten ***”Underlag legitimerade sjuksköterskor och läkare i Hemvärnet“*** och skickar in den till medicinalrekrytering@mil.se FömedC/ Bemanningsavdelning (Bem).

FömedC/Bem kontrollerar den legitimerades behörigheter exempelvis legitimation, specialistkompetens och förskrivningsrätt både till Socialstyrelsen och till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). FömedC/Bem återkopplar därefter ärendet till hemvärnsfrågeställare som delger uppgift och underrättelse om avtalstecknande till VhC och stabsläkare MR.

11.4 FM Elektroniska patientjournalssytem (FM EPJ)

Inom hemvärnets hälso- och sjukvård är det bataljonsläkare och kompanisjuksköterskor med hemvärnsavtal som får åtkomst till FM EPJ. Journalföring sker i FM EPJ. Om inte FM EPJ är tillgängligt sker journalföring på av FM (vårdgivaren) fastställda blanketter och hanteras och förvaras i enlighet med patientsekretess och Patientdatalagen. Vårddokumentation ska så snart möjligt föras in i FM EPJ.

Bataljonsläkare och kompanisjuksköterskor ges nödvändigt utbildning för FM EPJ och TEID-kort. I de fall detta saknas genomförs kompletterande utbildning (KU) innan KFÖ/SÖF så att åtkomstbehörighet till FM EPJ säkerställs. Stöd för utbildning ges av Försvarshälsan (utbildning) och åtkomstbehörighet av verksamhetschef.

- Grundförutsättningen för att genomföra utbildning i patientjournalsystemet är att individen som ska utbildas innehar TEID-kort och får tillgång till FMAP/SWEDI, samt finns upplagd som användare i FM EPJ.
- Blanketten *Behörighet CGM J4* fylls i och skickas till läkare med medicinska ledningsuppgifter (LäkML) som tillstyrker med underskrift och därefter till verksamhetschef som beslutar om åtkomst till patientjournalsystemet.
- FömedE handlägger behörigheten och skickar ut inloggningsuppgifter till individen i ett sekretessklassificerat (TITUS) mail i FM-Outlook. Även LäkML och VhC får besked när ärendet är avslutat på FömedE.

VG LSK (inkl medicinska rutiner) finns publicerade på FM intranät EMILIA. Försvarshälsan (FH), knuten till förbandet, stödjer med utbildning i tillämpningen av FM EPJ. Beställning av tjänster enligt FH Tjänstebeskrivning.

Personal/patienter som erhåller medicinsk vård från hälso- och sjukvårdspersonal ska informeras om att patientjournal med personuppgifter förs och att det dokumenteras i FM EPJ. Information ska kunna lämnas till enskild om hur man lokalt vid OrgE kan begära ut sin journal efter sedvanlig menbedömning av läkare. FM EPJ är inte ihopkopplad med något annat nationellt civilt journalsystem, vaccinations- eller kvalitetsregister.

11.5 Kompetensutveckling

Kompetensutvecklingsplaner för hälso- och sjukvårdspersonal innehållande tider för genomförande och ekonomiska förutsättningar utformas i samverkan mellan individ och chef med personalansvar samt med stöd av HvSS och VhC. Legitimerad personal innehar ett visst egenansvar för kompetensutveckling inom fackområdet. I det individuella kompetensärendet ska därför VhC råd, inriktning och avdömning inhämtas. Befordran i militär grad sker enligt HvSS bestämmande och fastställd befattningsbeskrivning för varje yrkeskategori.

Inriktning är att ett årligen återkommande försvarsmedicinskt seminarium genomförs inom ramen för kompetensutveckling, ansvariga är HvSS med stöd av FömedC. Seminariet riktar sig till Hemvärnets legitimerade hälso- och sjukvårdspersonal. Representanter ur övriga yrkeskategorier i tjänstegrenen samt andra intresserade inbjuds att delta, om ekonomi och mån av plats medger. Sammankomsten syftar dessutom till att medicinsk kvalitetssäkra och utveckla försvarsmedicinen i Hemvärnet genom utbildning och informationsutbyte.

11.6 Försvarshälsans stöd till hemvärnets krigsförband

FM har i skrivelse fastställt FH tjänster som är beställningsbara. OrgE tecknar på årsbasis s.k. verksamhetsöverenskommelser (resursdialog) med FH över alla de tjänster och stöd som man önskar få utförda under året. Överenskommelser som även tillgodoser hemvärnsförbandens behov av exempelvis fri sjukvård, vaccinationer, läkemedelshantering, utbildningsstöd, sjukvårdsberedskap med legitimerad personal samt periodiska hälsokontroller. Framförhållning som krävs i effektuering av olika stödtjänster samverkas mellan förslagsvis utbildningsgrupp och förbandsanknuten FH.

Behov av stöd för daglig sjukvård ”*avgiftsfri sjukvård*” från FH under KFÖ/SÖF motsvarande kan bli aktuellt när förbandets egen sjukvårdspersonal helt eller delvis saknas för uppgiften.

Inom Hemvärnet finns en inriktning att med egen legitimerad sjukvårdspersonal kunna vaccinera sitt kompani med exempelvis TBE-vaccin. Efterhand som nödvändiga patientsäkerhetsaspekter är tillgodosedda meddelar VhC när vaccinationsverksamhet kan inledas.

11.6.1 Hälsokontroller och medicinska intyg

C OrgE säkerställer att enskild hemvärnssoldat genomför periodiska hälsokontroller, som är nödvändiga för viss tjänst. Det rör obligatoriska medicinska intyg som krävs för att få utöva vissa arbetsuppgifter/moment. (exempelvis mast- & stolparbete, stridsbåtsförare, livsmedelshantering och körkort för tunga fordon). Vidare är det även C OrgE som ser till att hälsokontrollerna beställs och bokas hos förbandsanknuten FH.

Periodisk hälsokontroll för flygförare, medicinalklass 1 för privatflyg, genomförs enligt Transportstyrelsens bestämmelser av certifierad flygläkare.

Medicinska krav som rör antagning/anställning i FM, GU-F, kontrakt eller internationell militär insats (IMI) berörs inte vidare i detta kapitel utan hänvisar till andra kapitel i denna handbok alternativt FH för vidare information.

11.7 Sjukvårdsberedskap

Behörig övningsledare med mandat från C OrgE, beslutar om nivå på anbefalld sjukvårdsberedskap inför övningsmoment. Till grund för övningsledarens beslut av sjukvårdsberedskap kan ligga en upprättad riskanalys och en skriftligt fastställd övningsorder (bör för att vara juridiskt bindande). Beslutstöd hämtas ur säkerhetshandböcker över respektive övningsmoment. Bedömanden görs även över rådande risk- och tidsfaktorer och för aktuell övningsplats.

Läkare och sjuksköterskor övas i första hand i sin befattning och ska inte ianspråktas för sjukvårdsberedskap annat än undantagsfall. Om så sker ska det vara högsta nivå av beredskap, den som kräver legitimerad personal. Det är av synnerlig vikt att anbefalld sjukvårdsberedskap utgår ifrån faktisk bedömd risk som gäller för övningen/momentet. Samt att det också är personal med motsvarande kompentenskrav som uppbär sjukvårdsberedskap. För lägre nivå av anbefalld sjukvårdsberedskap, som inte kräver legitimerad personal, ska personal med annan kompetens ianspråktas.

Den övande truppens behov och tillgänglighet till daglig sjukvård (sjukmönstring) under insats/övning ska inte påverka en höjning av bedömd risknivå för sjukvårdsberedskap utan begärs istället som separat stöd från förbandets läkare/sjuksköterska i lämpliga tidsfönster.

Försvarmedicinsk personal i hemvärnsförband ska ha reglementerad (RU) medicinsk utrustning och läkemedel i god ordning för att, utan onödig fördröjning, kunna genomföra adekvat akut medicinskt omhändertagande av skadad. Kompetenskrav som FM vårdgivare har fastställt för att bestrida sjukvårdsberedskap gäller även inom Hemvärnet.

SOS, 112 ska omedelbart larmas om allvarlig olycka inträffar som kräver ambulans. Respektive OrgE har fastställt manualer för vilka ytterligare åtgärder som ska vidtas och eventuell larmkedja som ska följas i händelse av olycka och kris inom förbandet. Dessa anvisningar ska vara kända för all deltagande, övad personal, och särskilt för Hemvärnets försvarsmedicinska personal.

11.8 Pandemiplan/smittskydd/smittspårning/basal hygien

Uppgifter som rör pandemiplan/smittskydd/smittspårning och basal hygien leds av stabsläkare vid MR i samverkan med civil smittskyddsläkare. Stabsläkare MR ser till att nödvändiga skriftliga anvisningar/rutiner upprättas med stöd av bataljonsläkare och underställd personal. Rutin med beskrivning ska finnas för hur arbetet med smittskydd, inklusive smittspårning och basal hygien tillämpas i regionen ner till enskild hemvärnsbataljon/kompani. Bataljonsläkare ansvarar i sin tur för att aktuella rutiner finns tillgängliga till berörd personal och informerar/utbildar vid behov i samband med insats/KFÖ/SÖF motsv. Vid grundad anledning att anta att en matförgiftning har orsaktas av ett livsmedel eller dricksvatten som hanteras inom FM ska detta anmälas till smittskyddsläkaren inom respektive landsting. Anmälan görs även till försvarinspektören för hälsa och miljö.

11.9 Riskanalys, avvikelser, incidenter anmälningsskyldighet Lex Maria

Hemvärnets medicinska ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete ***(Ref: 2017-12-01 FM2017-11274:6)*** fastställt av VhC ska systematisk utvecklas och kvalitetssäkras rörande rutiner, behandlingsriktlinjer, kompetensutvecklingsbehov, medicinteknisk utrustning (RU Sjvmtrl) och sjuktransportförmåga. Egna initiativ tas inom tjänstegrenen vid bataljon/kompani för att utarbeta och revidera nödvändiga lokala rutiner, där så krävs. Även avvikelser upprättas över sådant som brister i vårdarbetet och där åtgärder behöver vidtas, förändras eller utvecklas. Avvikelser upprättas med fokus på systemfaktorer.

Personal med varierande medicinska kunskaper förutsätts, efter sin nivå av kompetens och utbildning, bedriva god och säker vård enligt vetenskap och beprövad erfarenhet. Enskild medarbetare höjer fortlöpande sin kompetens och erfarenhet tillsammans med övriga i funktionen. Ett kunskapsuppbyggande sätt att ge varandra feedback, och konstruktivt bemötande till enskild ska kunna påräknas från mer erfarna kollegor i arbetslaget. Chef med personalansvar, bataljonsläkare och stabsläkare MR som finner klander på underställd försvarsmedicinsk personal i deras profession anmäler detta till VhC.

Lägst bataljonsläkare bedömer och beslutar, med stöd av kompanisjuksköterska om försvarsmedicinsk riskanalys/händelseanalys ska utföras. Medicinsk riskanalys kan exempelvis behöva ske inför insatser och större övningar eller olika arrangemang som exempelvis Nijmegen.

Medicinsk händelseanalys/utredning på underlag av medicinska rapporter och avvikelser ska göras enligt gällande lagar och föreskrifter för anmälningsskyldigheter i vårdarbetet. D.v.s. huruvida en medicinsk avvikelse, händelserapport/incident eller anmälan ska lämnas vidare via stabsläkare MR till VhC. Samtliga medarbetare i tjänstegrenen förutsätts vara delaktiga i detta arbete när så krävs.

Incidentrapport samt skadeanmälan ska alltid upprättas över individ som råkar sticka sig på en kanyl eller skada där det föreligger misstanke om blodsmitta.

Anmälningsskyldighet enligt Lex Maria görs efter bedömning av FM VG. Medicinska underlag och händelseanalyser som skulle kunna omfatta en sådan anmälan hanteras tjänstevägen till VhC som underrättar FM VG. Försvarsinspektören för hälsa och miljö kan på eget initiativ inleda en utredning.

Rapporter (erfarenhets-, taktik och metoduppbyggnad) på sådant som görs vid fingerad/övad vård på markör/figurant ska noga separeras från verkliga medicinska avvikelser och inte göras i de rapporteringsvägar som beskrivs ovan. Rapport efter övning hänskjuts istället till förbandets utbildnings- eller säkerhetofficer (motsv).

11.10 Läkemedelshantering

Följande läkemedelssats och satser är för närvarande fastställda att användas;

- M8287-117010-0 LÄKEMEDEL SJUKVÅRDSGRUPP 1/S
- M8286-301010-8 DAGLIG SJUKVÅRD/S FÖR LEGITIMERAD SJUKSKÖTERSKA/LÄKARE
- M8286-441010-9 TRAUMAVÄSKA 1/S
- M8286-302010 BU SJVUTR STRIDSS/S

Beställning/uttag i antalet av dessa kvalificerade läkemedel ska ske måttfullt och med hänsyn till omfattning i insats eller planerade övningsbetingelser vid exempelvis en kommande KFÖ/SÖF motsv. Råd före beställning/uthämtning kan erhållas hos stabsläkare MR och/eller förordnad VhC.

Läkemedel för destruktion klassas som riskavfall och lämnas in på den anläggning som miljöstationsföreståndaren på SeC anvisar enligt FMLOG, rutin ”avfallstjänst”.

Bataljonsläkare med förskrivarkod äger rätt att i sin tjänstgöring i FM ansöka om arbetsplatskod i FM (säte/ort för respektive MR-stab) i syfte att kunna förskriva läkemedel på recept. Följande arbetsplatskoder och respektive ort ska anges;

MR MITT	Kungsängen 01986380100	MR NORD	Boden 2502298056333
MR VÄST	Skövde 14031110	MR SYD	Revinge 121187

FM Organisationsnummer 20 21 00-4615

Stabsläkare MR stödjer i ansökningsförfarandet. Uppkomna kostnader som följer med bataljonsläkarens receptförskrivning och tryckning av receptblock och etiketter belastar respektive OrgE. Läkemedelsordinationer ska dokumenteras i FM digitala vårddokumentationssystem.

11.10.1 Läkemedelshantering före och efter genomförd insats/KFÖ/SÖF motsv.

Inom varje OrgE utser stabsläkare MR, på uppdrag från VhC, minst en läkemedelsansvarig sjuksköterska som då äger rätt att på ett medicinjuridiskt reglerat sätt hantera fastställda läkemedelssatser, inklusive narkotiska preparat. Detta för läkemedelshantering som sker före och efter insats/KFÖ/SÖF motsv. Namn på läkemedelsansvarig(a) sjuksköterska(or) förtecknas skriftligt i en delegationspärm som förvaras enligt stabsläkare MR direktiv.

11.10.2 Läkemedelshantering under insats/KFÖ/SÖF motsv.

Under insats/KFÖ/SÖF motsv. förutsätts att ordinarie läkemedelsansvarig sjuksköterska vid kompani övertar och kvitterar ut de aktuella läkemedelsatserna, inklusive kontrolläkemedel (narkotikaklass), under motsvarande tid som insats/övning pågår. Kompani som vid insats eller övning saknar ansvarig sjuksköterska kan inte befatta sig med läkemedelsatserna.

11.10.3 Generella direktiv om läkemedelsbehandling

För att sjuksköterskor enskilt ska kunna utföra medicinska uppgifter ex v självständigt administrera (dela ut – ge) vissa läkemedel så krävs det att generella direktiv om läkemedelsbehandling upprättas. Omfattning är beroende på sjuksköterskans medicinska kompetens och erfarenhet och kan därför skilja mellan olika sjuksköterskor.

Det är den medicinska verksamheten som styr behovet av generella direktiv om läkemedelsbehandling och inte den legitimerades krav om att få direktiv sig tilldelat. Endast stabsläkare MR och/eller bataljonsläkare upprättar, efter hörande från förordnad VhC, generella direktiv om läkemedelsbehandling. Direktiv ska vara individuella, skriftligt upprättade samt undertecknade av båda, läkare & sjuksköterska, i två likalydande exemplar.

Generella direktiv om läkemedelsbehandling ska vara tidsbestämda till att gälla i max ett år. Sådana generella direktiv om läkemedelsbehandling gäller enbart för verksamhet inom FM och kan inte ”ärvas” till annan extern medicinsk verksamhet under annan vårdgivare. Om ordinerande läkare avslutar sin tjänst i FM blir samtliga av läkarens utdelade generella direktiv om läkemedelsbehandling ogiltiga från samma datum.

Bataljonsläkare, som står bakom ordinationen, till enskild sjuksköterska, gör nödvändig reell och formell kontroll av individens kompetens och stödjer med anpassat utbildningsbehov.

11.10.4 Förbandssats egenvård M8280-120010

C OrgE beställer och tillhandahåller lämpligt antal egenvårdssatser som behövs inför övning KFÖ/SÖF motsv. Satsen är avsedd för användning i fredstid och ingår inte i krigsorganisationen. Försvarshälsa ansvarar för packning av läkemedel till sådan sats mot berörda enheter. Den enhet som kvitterar ut satsen belastas för uppkomna kostnader.

Förbandssats(er) ska sedan förvaras tillgängligt enligt bataljonschef bestämmande. Egenvårdssatsen är avsedd åt enskild soldat som tillfällig läkemedelsdos (*”fri sjukvård”*). Egenvårdssatser bör inte hanteras av hälso- och sjukvårdspersonal. Detta för att undvika onödig medicinskjuridisk administration som kräver ordinationsförfarande av läkemedel och krav på vårddokumentation.

11.11 Sjukvårdsmateriel

Följande reglementerade sjukvårdsmateriel och utrustning är fastställd och ska vara uttagen som materiel i bruk för medicinsk omhändertagandeförmåga;

- FÖRBANDSUTR KOMPSAMLPL
- HALV KOMPSAMLPL HV
- FÖRBUTR SJTP/HV
- SJUKVÅRDSUTR GRUPP
- UTR STRIDSSJUKVÅRDARE

Sjukvårdsmateriel och medicinteknisk utrustning ska, för att få användas i verksamheten, vara centralt anskaffad och ha M-nummermärkning. Vidare ska den ha genomgått underhåll enligt gällande rutiner, befinna sig vara i gott skick samt i övrigt vara komplett med all förbrukningsmateriel i oöppnad och för ändamålet sterilförpackat skick.

Ej M-nummermärkt utrustning som används i vårdarbete har status som egentillverkad medicinsk produkt, något som VhC frånsäger sig ansvar för. Inför insats KFÖ/SÖF (motsv) ska kontroll göras så att förpackningar/artiklar inte har passerat sterilitetens utgångsdatum. Med framförhållning i beställning kan FH vara behjälplig att lämna ut nya kompletterande förbrukningsartiklar. Riskavfall såsom skärande/stickande lämnas in på den anläggning som miljöstationsföreståndaren på SeC anvisar, enligt FMLOG rutin ”avfallstjänst”.

11.12 Sjukmönstring, erhållande av fri sjukvård

Medicinsk vård till minderåriga som deltar i aktiviter och verksamhet i FM eller i annans regi inom OrgE kan behöva medgivande från målsman innan vård ges och journalförs.

En förutsättning för att kunna tillhandahålla fri sjukvård vid eget kompani vid insats/KFÖ/SÖF motsv. är att minst en legitimerad sjuksköterska och/eller bataljonsläkare finns att tillgå inom eget förband, eller ett närliggande. Även FH kan vara behjälplig vid sjukvårdsmottagning om beställning dessförinnan skett. I undantagsfall, dagtid, kan eventuellt stabsläkare MR tillfrågas.

Nivåindelat medicinsk omhändertagande/sjukmönstring sker i tre nivåer inom Hemvärnet och ska vid varje tillfälle ske avskilt med respekt och skyddande av individens integritet i de personliga förhållanden som man får kännedom om (*Medicinsk sekretess*).

Nivå 1 Den enskilde bedömer själv vilken egenvård han/hon behöver. Läkemedel och förbandsartiklar finns åtkomliga i M8280-120010 Förbandssats egenvård enligt bataljonchefens/kompanichefens direktiv.

Nivå 2 Den enskilde (och/eller befäl) rådfrågar kompanisjuksköterska som gör en bedömning av den enskildes hälsotillstånd. Sjuksköterska ger råd och behandling inom sitt kompetensområde och hänvisar i övrigt till läkarvård.

Nivå 3 Den enskilde erhåller läkarkonsultation/vård. Sjukmönstring sker med bataljonsläkare, alternativt FH läkare, i undantagsfall stabsläkare MR. Samtliga ska kunna lämna sjukvårdshänvisningar till lämpliga externa vårdgivare i närområdet, skriva konsultremiss och så långt möjligt underlätta i behovet av vårdkontakter.

På uppdrag av VhC upprättar stabsläkare MR, alternativt bataljonsläkare, i de fall som stabsläkare saknas, en skriftlig rutin i förfarandet med remisskonsultation/hantering samt med beskrivning hur bevakning av inkomna remissvar ska göras. Stöd och samverkan av skriftlig remissrutin rörande bevakning av svar och senare underrättelse till patient ska med fördel ske mot läkare med medicinska ledningsuppdrag (LäkML) vid förbandsanknuten FH.

Soldat som under sin tjänstgöring i FM själv söker eller får medicinsk hänvisning/remiss till sjukvårdsinrättning, inom eller utom FM, kan inte påräkna automatisk förtur i patientkö. Normalt tillämpas medicinska prioriteringar. Soldatens utlägg för receptbelagda läkemedel samt patientavgifter (*fri sjukvård*) som betalas hos civil vårdgivare får soldaten tillbaka genom att redovisa originalkvitton vid eget förband (OrgE). Lägst bataljonsläkare utarbetar rutin för och anger hur patientklagomål ska hanteras och rapporteringsvägar via stabsläkare MR till VhC.

Initiala vårdåtgärder samt akut medicinskt omhändertagande får utföras och vårddokumenteras mot tredje part (exempelvis civil person utanför egen organisation) och i den utsträckning som är medicinskt motiverad intill dess att annan vårdpersonal tar över vårdansvar.

11.13 Definitioner

avvikelse	negativ händelse eller tillbud
avvikelsehantering	rutiner för att identifiera, dokumentera och rapportera negativa händelser och tillbud samt för att fastställa och åtgärda orsaker, utvärdera åtgärdernas effekt och sammanställa och återföra erfarenheterna
medicinska hot	faror som påverkar människors och djurs hälsa vid en speciell tid och plats
negativ händelse	händelse som medfört vårdskada
verksamhetschef	svarar för verksamheten och har det samlade ledningsansvaret där hälso- och sjukvårdsverksamhet bedrivs såsom *vård, diagnostik och behandling.*
vårdgivare	en fysisk eller juridisk person som yrkesmässigt bedriver hälso- och sjukvård eller tandvård. För hälso- och sjukvårdsverksamhet som bedrivs av staten representerar den myndighet som har ansvaret för verksamheten.
patientsäkerhet	skydd mot vårdskada
patientsäkerhetsarbete	arbete som syftar till att analysera, fastställa och undanröja orsaker till risker, tillbud och negativa händelser
preventivmedicin	åtgärder för att förebygga sjukdomar och icke stridsrelaterade skador
risk	möjligheten till att en negativ händelse i vårdarbete ska inträffa
riskhantering	rutiner för att identifiera, analysera, bedöma och åtgärda orsaker eller omständigheter som kan leda till vårdskada samt återföra erfarenheterna
tillbud	händelse som hade kunnat medföra vårdskada
vårdskada	lidande, obehag, kroppslig eller psykisk skada, sjukdom eller död som orsakas av hälso- och sjukvården och som inte är en oundviklig konsekvens av patientens tillstånd

11.14 Medicinsk terminologi olycksrapportering publikt (Sekretessaspekt)

Lindriga skador	Skador som i regel inte kräver sjukhusvård eller bara kortare tids vård/observation på sjukhus, t ex sårskador, utgjutningar, enklare frakturer (benbrott). Fortsatt vård sker polikliniskt inom den öppna sjukvården, t ex vårdcentral eller annan läkarmottagning.
Allvarliga skador	Skador som kräver sjukhusvård och operation. Skadorna är mer uttalade än lindriga men behöver inte ge bestående men.
Mycket svåra skador	Värre tillstånd än vid allvarliga skador. Det rör sig ofta om multipla (flera olika) skador, t ex svåra skallskador, inre blödningar i bukhålan med stor blodförlust, multipla frakturer (benbrott). Viktigt att det anges om skadorna är livshotande eller inte. Skadorna kan tänkas ge bestående men.
Livshotande skador	Här är det osäkert om vi kan klara patienten och rädda livet. Skadorna kan vara allt för omfattande. Det kan vara svåra blödningar, t ex allvarliga leverskador med stora inre blödningar. Det kan också vara allvarliga skallskador med risk för hjärndöd, multipla frakturer/trauma med svåra okontrollerade blödningar.
Ej livshotande skador	Används ofta som tillägg till allvarliga skador eller mycket svåra skador för att ange att de inte är direkt livshotande.
Läget stabilt	Gäller allvarliga eller mycket allvarliga skador; Stabilt anger att läget är under kontroll. Patienten kan vara svårt sjuk och ha mycket omfattande skador t ex ligga i respirator. Men patienten går bra att syresätta, håller bra blodtryck, vi har kontroll över blödning och över livsviktiga funktioner även om de behöver stödjas. Även en livshotande skallskada kan tillfälligt vara stabil. Dock kan utgången i ett längre perspektiv vara oklar.
Läget instabilt	Gäller allvarliga eller mycket allvarliga skador. Används t ex när patienten sviktar i hjärt- eller njurfunktion, kan vara svår att syresätta i respirator. Det kan också vara svårt att kontrollera blödning eller tillståndet kan variera. Det kan vara skiftningar i medvetande och hjärnpåverkan. Vi har inte riktigt kontroll över livsviktiga funktioner.

11.15 Referenser

- Lag (1993:584) om medicintekniska produkter, med ändringar/tillägg
- Vapenlag (1996:67) med ändringar/tillägg
- Personuppgiftslag (1998:204) med ändringar/tillägg
- Smittskyddslag (2004:168) med ändringar/tillägg
- Patientdatalag (2008:355) med ändringar/tillägg
- Offentlighets- och sekretesslag (2009:400) med ändringar/tillägg
- Patientsäkerhetslag (2010:659) med ändringar/tillägg
- Patientlag (2014:821) med ändringar/tillägg
- Hälso- och sjukvårdslag (2017:30 HSL)
- Patientsäkerhetsförordningen (2010:1369) med ändringar/tillägg
- Förordning (2013:196) om underrättelse till Inspektionen för vård och omsorg om beslut att avskeda legitimerad yrkesutövare
- Förordning (2017:799) om försvarsinspektören för hälsa och miljös tillsyn över hälso- och sjukvården, tandvården och smittskyddet
- Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2004:11) om ansvar för remisser för patienter inom hälso- och sjukvården, tandvården m.m. med ändringar/tillägg
- Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2008:21) om anmälan av patienter som av medicinska skäl är olämpliga att inneha skjutvapen
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete med ändringar/tillägg
- Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2015:10) om basal hygien i vård och omsorg
- Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2015:10) om smittspårningspliktiga sjukdomar, med ändringar/tillägg
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2017:37) om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården, med ändringar/tillägg
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2017:40) om vårdgivarens systematiska patientsäkerhetsarbete
- Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 2003:11) om medicintekniska produkter, med ändringar/tillägg
- Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 2011:9) om kontroll av narkotika, med ändringar/tillägg
- Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 2011:10) om förteckningar över narkotika, med ändringar/tillägg
- Läkemedelsverkets föreskrifter (HSLF-FS 2016:34) om förordnande och utlämnande av läkemedel och teknisk sprit, med ändringar/tillägg
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:40) om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården
- Försvarsmaktens föreskrifter med arbetsordning för Försvarsmakten (FFS 2016:2)
- Förbandssjukvård (2004-07-01 22 800, TFG 040011) i tillämpliga delar
- Försvarsmaktens vårdgivarinstruktion FM VG I (HKV 2013-12-19 FM2013-4367:1) i tillämpliga delar
- TEID-kort och FM ID tilldelas bataljonsläkare och sjuksköterskor inom Hemvärnet (2016-04-08 FM2016-9148:1)
- Försvarhälsans tjänstebeskrivning (2016-06-27 FM2016-7529:1)
- FMV 2016-01-07 TO AF SJVMAT 050 027608 FÖRBSATS EGENVÅRD/S

12. Hemvärnsmusik



Bild 12.1 Christina Mårtensson, Försvarsmakten

Innehållsförteckning

12.1 Inledning

Hemvärnet organiserar ett stort antal musikkårer vilka finns över hela landet. Kårerna har till uppgift att utföra tjänstemusik och försvarsmusik vid Hemvärnets och övriga Försvarsmaktens verksamheter, högtider, ceremonier samt officiella statsceremonier i fred, kris, beredskap och krig.

Hemvärnsmusiken ingår i Försvarsmaktens insatsorganisation. Inom hemvärnsmusiken organiseras den del av Försvarsmaktens musikresurser som baseras på frivilligt deltagande jämfört med de fast anställda musikkårerna i Försvarsmakten. Hemvärnsmusikkåren är en resurs för både OrgE egna behov och för Försvarsmaktens centrala behov och då i första hand vid spel vid högvakt.

Därutöver är Hemvärnets musikkårer en resurs för rekrytering och marknadsföring genom konserter, parader, radio/TV- och andra digitala medier samt genom internationell medverkan i militära jubiléer, tattoo m.m.

Samtliga hemvärnsmusikkårer ska vara godkända av Försvarsmusikinspektören för framträdande i statsceremoniella sammanhang, inklusive vaktparad med högvaktsavlösning. Försvarsmusikinspektören innehar ett kvalitetssäkringsansvar för hemvärnsmusiken över tiden.

Godkänd musikkår kan även representera med mindre ensembler för framträdande med försvarsidentitet som t.ex. mässingssextett, oktett, brasskvintett/sextett eller en musikkår med färre musiker.

12.2 Hemvärnsmusikens mål

12.2.1 Musikaliska mål

Hemvärnsmusikens musikaliska mål är att:

- inom ramen för hel musikkår utveckla och popularisera blåsorkestern,
- föra vidare den svenska militärmusiktraditionen,
- som komplement till framträdande med hel musikkår utföra musik med mindre besättning.

12.2.2 Kvalitetsmål

Hemvärnsmusikens kvalitetsmål är att:

- Hemvärnets musikkårer ska hålla en god musikalisk kvalitet vid framträdande i såväl hel musikkår som vid mindre besättningar,
- Hemvärnets musikkårer ska hålla god kvalitet vid uppträdande i sluten formering,
- Hemvärnets musikkårer med god kvalitet ska kunna utföra fastställd tjänstemusik.

12.3 Organisation, ansvarsfördelning, genomförande och ledning

Rikshemvärnschefen har ansvaret för hemvärnsmusiken med stöd av LG/Försvarsmusiken.

Hemvärnsmusikkår ingår organisatoriskt i en hemvärnsbataljon och lyder under C OrgE, eller av denne utsedd chef. Hemvärnsmusikkårer organiseras i den omfattning som bedöms tillräcklig, för att tillgodose såväl externa som interna behov.

Försvarsmusikinspektören utövar ett kvalitetsansvar genom kvalitetskontroller av Hemvärnets musikkårer. Syftet med uppföljningen är att fastställa kvalitativ status och utbildningsbehov. LG/FöMus stödjer hemvärnsmusikkårernas vidmakthållande och utveckling enligt verksamhetsuppdrag och Försvarsmusikinspektörens anvisningar.

Hvmk samlas som regel 1 gång/vecka för orkesterrepetitioner. Inför insatser vid ceremonier, konserter m.m. kan extra orkesterrepetitioner ske på order av hvmk musikaliskt ansvarige eller musikkårschefen.

Hvmk genomför musikinsatser enligt avtal. Därutöver genomför hvmk musikinsatser enligt musikkårschefen. Hvmk kan genomföra upp till 30 insatser årligen.

FöMus stödjer Rikshvch med instruktörer vid central utbildning av dirigenter, vice dirigenter och hemvärnstrumslagare.

FöMus stödjer Rikshvch vid vidmakthållande av hvmk främst med instruktörer vid sektions- resp stämrepetitioner samt musikexercis. Plan för FöMus utbildningsstöd till hvmk upprättas i samråd med PROD RIKSHV.

FöMus utbildningsstöd enligt ovan genomförs som regel fredag-söndag på plats enligt respektive musikkårschefs anvisningar. Samordning och logistik är hvmk ansvar med stöd av sin utbildningsgrupp.

12.4 Antagning av hemvärnsmusikkår

För att anta en hemvärnsmusikkår ska C OrgE presentera ett väl dokumenterat behov av musikverksamhet. En plan för långsiktig verksamhet ska föreligga grundat på bland annat musikbehov, personalförsörjning samt ledning och administrativt stöd.

OrgE ska därefter:

- ansöka hos HKV PROD RIKSHV om att få organisera hemvärnsmusikkår,
- anmäla behov om kontroll till FöMus,
- efter godkännande, följa ordinarie rutiner för uppsättande av krigsförband.

Alla förberedelser inom ramen för antagningsprocessen sker i den presumtiva musikkårens egen regi.

Efter beslut från PROD RIKSHV om antagande införs hemvärnsmusikkåren i krigsorganisationen (PRIO), därefter kan den personella antagningsprocessen påbörjas. Innan avtal tecknas ska kombattantutbildning vara genomförd. Förordnande i chefsbefattning beslutas av C OrgE, eller av denne utsedd chef.

Antagning av musiker till hemvärnsmusikkår regleras i HvH del 1 kapitel Personaltjänst.

12.5 C OrgE ansvar för hemvärnsmusikkår

C OrgE hanterar hemvärnsmusikkår i grunden likt övriga hemvärnsförband. Hemvärnsmusikkårernas verksamhet kräver dock annan typ av utrustning, lokaler och materiel.

C OrgE ska:

- tilldela musikdräkter och övrig fastställd utrustning, såsom notställsprydnader, hemvärnstrumslagarstav och gehäng, sabel etc,
- repetitionslokal (alt ekonomiskt stöd),
- marschslagverk (marschtrumma, bastrumma och beckar) och notställ,
- långtidsplan för musikkårens särskilda behov som exempelvis lokaler, instrument- och notinköp,
- stöd till verksamheten i övrigt (transport, förplägnad, mediestöd, annonsering m m).

C OrgE kan påkalla FöMus stöd avseende sakfrågor kopplat till ovanstående.

Årlig musikplan och budget fastställs av C OrgE, eller av denne utsedd chef, efter samråd med berörd hemvärnsmusikkår. Framträdanden utöver musikplan fastställs i särskild ordning. Planering sker inom ramen för ordinarie verksamhetsplanering vid respektive OrgE. C OrgE delger FöMus fastställd musikplan.

Hemvärnets musikkårer genomför årligen ett antal statsceremoniel, främst vid vaktparad med högvaktsavlösning, samt representerar Sverige och Försvarsmakten utomlands. Det är därför viktigt att utrustning och uniform bärs och vidmakthålls med hög kvalitet. C OrgE, eller av denne utsedd chef, stödjer så att utlämning av uniformer och utrustning motsvarar dessa krav (jmf HvH del 1 kapitel Logistik och materiel). Hemvärnsmusikkår med m/90, musikdräkt, uniform m/87, stålgrå för armén eller mörkblå för de musikkårer som framträder med marin- eller flygvapenidentitet.

Hemvärnets musikkårer genomför normalt SÖB, KFÖ och SÖF som så kallade pliktspelningar m.m. i omfattning enligt Hemvärnsavtal enligt 12.14.

Hemvärnsmusiker använder privata instrument i tjänsten. Försvarsmakten ersätter uppkomna skador i de fall Försvarsmakten varit ”vårdslös”. Ersättning sker enligt FIB 2003:1 Försvarsmaktens interna bestämmelser om skadereglering.

Vid mobilisering övertar försvarsmakten privat musikinstrument genom särskilt inlösningsförfarande.

I vissa fall nyttjas instrument som ägs av musikkårens förening eller Försvarsmakten såsom slagverk, bastuba eller motsvarande. Inköp av instrument, notmaterial m.m. administreras i PRIO varvid aktuella upphandlingsavtal nyttjas. Detta gäller även reparationer av instrument ägda av Försvarsmakten.

12.6 Särskilda tjänstgöringsförhållanden

Hemvärnsmusikkårerna har endast en försvarsmaktsidentitet och då används musikdräkt, enligt gällande uniformsreglemente. Uppträde i civil identitet kan ske genom t.ex. ideell förening men sker då skilt från Försvarsmakten.

Först efter särskild överenskommelse (tidsförhållanden och förmåner) får tjänstgöring förläggas till hemvärnsmusikerns ordinarie civila arbetstid.

Musikkårchefen fattar, efter samråd med beställaren (motsvarande), beslut om ett framträdande måste ställas in eller ändras, exempelvis vid dåligt väder (regn, temperatur under +4°C).

Hvmk kan bedriva hemvärnsmusikungdomsverksamhet integrerad i hvmk under förutsättning att detta inte sker i verksamhet där vapen förekommer eller hvmk deltar i bevakningsuppgift, tex. Högvaktstjänst.

Ungdomarna kan, med beaktande av ovanstående, delta i hvmk verksamhet så som orkesterrepetitioner, konserter, ceremonispelningar, utbildningsverksamhet mm. i fredstid. Hv-musikungdomar utrustas på samma sätt som Hv-musiker.

Särskild befattningshavare skall vara utsedd som ungdomsledare och verksamheten skall bedrivas i enlighet med kapitel 13 Ungdomsverksamhet.

12.7 Benämningar av hemvärnsmusikkår

För samtliga av Hemvärnets musikkårer ska namnet visa att det är en hemvärnsmusikkår. Oavsett armé-, marin- eller flygvapenidentitet ska benämningen vara uppbyggd enligt ”Hemvärnets musikkår” följt av ort eller område där musikkåren är verksam.

Vid framträdande utomlands ska det framgå att musikkåren är en svensk hemvärnsmusikkår enligt följande exempel: ”Norrbotten Home Guard Band, Sweden”. The Home Guard Band of [ort/område], Sweden.

12.8 Nivå grad kvalifikationer

Framgår i HvH del 1 kapitel 6 Personaltjänst.

12.9 Musikplan

Musikplan beskrivs i HvH del 2 kapitel Hemvärnsmusikutbildning.

12.10 Hemvärnsmusikens kontrollsystem

Försvarsmusikinspektören ansvarar för löpande utbildningskontroll av hemvärnsmusikkårer inom ramen för RiksHvC inspektion. Utöver dessa kontroller representeras hemvärnsmusikkår av kårchef motsvarande vid Rikshemvärnschefens inspektioner och utbildningskontroller av hemvärnsförband vid OrgE.

12.10.1 Utbildningskontroll av Hemvärnsmusikkår

Försvarsmusikinspektören genomför löpande utbildningskontroller av Hemvärnets musikkårer inför vaktparad med högvaktsavlösning och utlandsspelningar i syfte att identifiera utbildningsbehov. Representant ur CMR deltar vid vissa av kontrollerna.

För att uppnå en korrekt bedömning av utbildningsbehov och kvalitativ status ska musikkår vid utbildningskontrollen bestå av minst 85 procent ordinarie musiker. Tillsättning av dirigent, vice dirigent och hemvärnstrumslagare jämte större förändringar i hvmk bemanning delges FöMus.

Uppkomna utbildningsbehov anmäls av LG/FöMus till HKV PROD RIKSHV och berörd OrgE. LG/FöMus genomför därefter dialog med berörd OrgE /musikkår för upprättande av kompletteringsutbildnings- och uppföljningsplan. Denna plan delges även PROD RIKSHV.

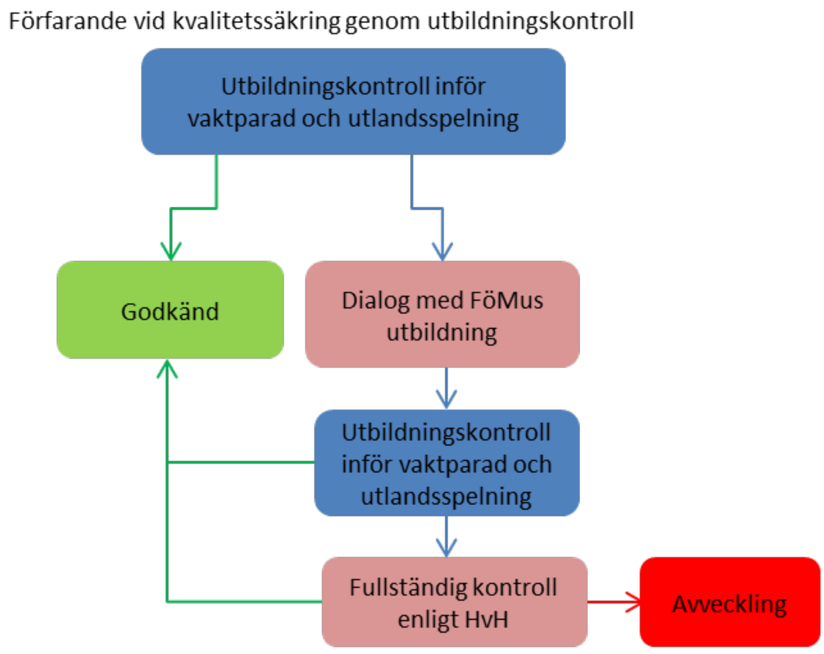
Utvärdering efter kvalitetskontroll ges enligt följande:

- LG/FöMus går direkt efter genomförd kontroll igenom sina iakttagelser med musikkårens chefsgrupp och representant för OrgE och föreslår vid behov åtgärder för förbättring och utveckling.

Det kan t.ex. gälla:

- utbildningsinsatser för individer (med koncentration till ledande befattningshavare), instrumentgrupper eller hela musikkåren, förslag till metodutveckling etc.
- musikkåren godkänns eller underkänns.

Synpunkter från kontrollen och eventuella förslag till åtgärder sammanfattas skriftligt i ett särskilt protokoll av den som genomfört kontrollen och delges musikkåren senast tre veckor efter kontrolltillfället med kopia till C OrgE och HKV PROD RIKSHV.



12.10.2 Fullständig kontroll av hemvärnsmusikkår

Fullständig kontroll av hemvärnsmusikkår genomförs i samband med antagning av ny hemvärnsmusikkår, uppkomna behov vid rutinen för utbildningskontroll eller vid särskilt beslut av HKV PROD RIKSHV.

Fullständig kontroll av hemvärnsmusikkåren genomförs av Försvarsmusikinspektören. En representant från Hemvärnets centrala musikråd, CMR och det berörda förbandet deltar i kontrollen och kallas genom musikkårs försorg så snart tidpunkt för kontroll fastställs av Försvarsmusikinspektören.

För att kunna kontrollera hela musikkåren förläggs kontrollen i första hand från fredag kväll t o m söndag eftermiddag. Vid kontrolltillfället ska musikkåren ledas av ordinarie dirigent (och vicedirigent), hemvärnstrumslagare och bestå av ordinarie musiker (ej inlånad personal). Musikkårens aktuella bemanning kontrolleras mot fastställd stämbesättning/krigsorganisation. Kontrollen genomförs i uniform.

Kontrollen genomförs antingen sammanhängande eller uppdelat enligt punkterna nedan.

Repetition

Repetition i ordinarie repetitionslokal ledd av ordinarie dirigent (och vicedirigent) som i förväg tilldelas musikuppgifter. Vissa moment av a vista-art för såväl dirigent som musikkår delges vid kontrolltillfället.

Militär ceremonimusik

Uppspelning av militär ceremonimusik, utomhus eller i ordinarie repetitionslokal, under ledning av ordinarie dirigent (och vicedirigent) enligt följande:

- Försvarsmaktens honnörsmarsch (Under blågul fana)
- Paradmarsch/er
- Hemvärnets marsch (H. Damberg)
- Hemvärnets och eget förbands igenkänningssignal
- Marsch/er från eget närområde
- Nationalsången
- Kungssången
- Korum (korumslag med harmonikår)
- Signalgivning på signalhorn/trumpet respektive trumma (paradmarsch, uppställning, appell, revelj, tapto och korum).

Konsert

En konsert är ett sammanhängande framträdande (40–60 minuter), företrädesvis som offentlig konsert med publik, med ett varierat program framfört under ledning av ordinarie dirigent och vicedirigent.

Musiken får gärna presenteras av dirigenten eller en annan programvärd. Konserten kan genomföras i konsertsal (motsv.) alternativt som utomhuskonsert. Är inte konserten offentlig kan ordinarie repetitionslokal användas.

Parad och ceremoni

Under ledning av hemvärnstrumslagaren ska följande framföras i sluten ordning på kasern-gård eller motsvarande:

- Lystringsgrader
- Uppställningsformer och visitation
- Marsch, marschanträde och halt, på stället marsch
- Riktningsändringar under marsch
- Genomgång
- Ändring av luckor under marsch
- Inslag, upp- och nedtagning av instrument samt musik/mellanmarsch under marsch
- Avslag
- Enkel ceremoni

Högvaktsceremoni

En högvaktsceremoni med konsertdel ska genomföras under ledning av hemvärnstrum-slagaren. Konsertdelen kan ledas av dirigenten. Denna del kan också ersättas med figurativt program.

Utvärdering

Fullständig kontroll av hemvärnsmusikkår avser att:

- fastställa musikkårens status avseende ledning, sammansättning, musikaliskt kunnande, uppträdande i musikdräkt, lokala förutsättningar (förankring på orten, rekryteringsmöjligheter etc.) för att kunna bedöma kort- och långsiktiga utvecklings-möjligheter samt utbildningsbehov.

- värdera musikkåren.

Resultat av kontrollen och eventuella förslag till åtgärder sammanfattas skriftligt i ett särskilt protokoll av den som genomfört kontrollen och delges musikkåren senast tre veckor efter kontrolltillfället med kopia till C OrgE och HKV PROD RIKSHV.

12.11 Vaktparad och högvaktsavlösning

Hemvärnsmusikkår ska minst en gång vart annat år genomföra vaktparad. Rikshemvärnsche-fens målsättning är att Hemvärnsmusikkår ska genomföra vaktparad varje år. Verksamheten budgeteras och bekostnads av respektive OrgE.

Vikarierande personal utan avtal eller anställning i Försvarsmakten får inte nyttjas.

Musikprogram vid vaktparad och statsceremonier insänds till LG/FöMus stab snarast efter order om insats dock senast 3 veckor innan verkställande. Order om insats vid vaktparad meddelas av PROD RIKSHV. LG/FöMus äger ange förändringar i musikprogram med hän-syn till insatsen. Förändringar sker i samråd med hvmk musikansvarige och delges utan dröjsmål.

En hemvärnsmusikkår vid statsceremoniell verksamhet bör bestå av minst 35 musiker. Vid avsteg, fler eller färre musiker, ska den musikaliska balansen beaktas. Nedan följer riktlinjer för stämbesättning vid vaktparad med 35 musiker.

Antal	Musiker
3	Flöjt
7	Klarinett
3	Saxofon
3	Horn
3	Kornett
3	Trumpet
3	Trombon
2	Eufonium
3	Tuba
5	Slagverk
35	

12.12 Utomlandsspel

Hemvärnsmusikkårer följer samma bestämmelser för utlandsverksamhet som övriga hemvärnsförband, HvH del 1 kapitel Säkerhetstjänst.

12.13 Avveckling och förnyad antagning

12.13.1 Avveckling

Hemvärnsmusikkår som vid fullständig kontroll inte motsvarat Försvarsmaktens kvalitetskrav avvecklas, i normalfallet, vid årets utgång det år musikkåren underkänts. Detta för att uppnå ett naturligt avslut gällande spelplan och budget. Senast sex månader efter underkännande ska musikkåren vara avvecklad. Berörd C OrgE säger upp och avvecklar musikkår. Musikkår erhåller inte längre ersättningar eller annat stöd från FM efter avveckling.

Hemvärnsmusikkår under avveckling genomför i samråd med C OrgE, framträdande enligt musikplan.

Uniformer/utrustning (instrument, materiel m.m.) som tillhör Försvarsmakten återlämnas. All inlämnad utrustning förtecknas. Notmaterial lämnas i första hand till hemvärnsmusikens centrala notbibliotek.

12.13.2 Förnyad antagning

Avvecklad hemvärnsmusikkår kan anmäla önskemål om förnyad kontroll/antagning först 24 månader efter aktuellt avvecklingsdatum.

12.14 Hemvärnsmusikens avtal

Hemvärnsmusikers ersättningar avseende utbildningspremier och befattningspenning framgår i särskild skrivelse (2018-03-15 *Beslut avseende hemvärnsförbandens befattningar, utbildningspremier och befattningspenning*, FM 2018-4881). För att erhålla utbildningspremie för uppfyllt avtal ska hemvärnsmusiker deltagit i åtta avtalsdygn, varav minst ett avtalsdygn i kategorin Pliktspel (PS).

- Pliktspelning, PS (1/3 avtalsdygn)
- Träningstillfälle, TTM (1/3 avtalsdygn)
- Vaktparadspel, PS (1 avtalsdygn)
- Utomlandsspel, PS (1 avtalsdygn)

Vaktparadspel och utomlandsspel registreras i PRIO. Båda dessa kategorier genererar ett avtalsdygn i kategorin pliktspel (PS).

Pliktspel (PS) i avtalet uppfylls genom antingen:

- tre Pliktspelningar,
- ett Vaktparadspel,
- eller ett Utomlandsspel.

Pliktspel (PS) är ett dialogiserat framträdande i den musikplan hemvärnsmusikkår årligen upprättar i samråd med OrgE. Den dialogiserade musikplanen omfattar, vid sidan av träningstillfälle, minst fem pliktspel per år. Samtliga framträdande ska vara dialogiserade med OrgE.

12.14.1 Nijmegenmarschen

Musikkår kan utses att delta vid Nijmegenmarschen. Uppdraget innebär att hemvärnsmusikkår deltar under två på varandra följande år.

Spelning vid Nijmegenmarsch registreras som pliktspelning utomlands

De musiker som deltagit under båda uppdragsåren tilldelas Hemvärnets bronsmedalj.

12.14.2 Musikplan

Den musikplan C OrgE i samråd med berörd hemvärnsmusikkår årligen upprättar ska innehålla följande:

- repetitioner på hel musikkår,
- övriga repetitioner,
- pliktspelningar,
- övriga framträdande,
- KU-tid.

Vidare ska den innehålla:

- budget för året den avser,
- plan för instrument- och notinköp m.m. över tid.
- övrigt stöd enligt pkt 12.4.

12.15 Utbildning

Utbildning av hemvärnsmusiker är en viktig del i vidmakthållandet av hemvärnsmusikkårer både vad gäller personalförsörjning av nyckelbefattningar och att musikkåren uppnår ställda målsättningar enligt KFM och kontrollplan.

HvSS planerar, genomför och administrerar (PRIO) hemvärnsmusikens kursverksamhet i likhet med övrig kursverksamhet i skolans regi. Viss utbildning kan HvSS utlokalisera regionalt, exempelvis dirigentkurser och hemvärnstrumslagarkurser. LG/FöMus stödjer hemvärnsmusikens utbildningar/kurser med instruktörer.

Vid behov genomförs utbildningen med stöd av en hemvärnsmusikkår som övningsmusikkår. Kursanordnaren reglerar kostnader för övningsmusikkår.

12.15.1 Utbildningskrav

Grundkurs musikkårchef

Målgrupp är nuvarande och blivande musikkårchef/ställföreträdande musikkårchef. Genomförs vartannat år på HvSS.

Dirigent HvMk

Målgrupp är nuvarande och blivande dirigent/vice dirigent. Genomförs i två steg med möjlighet till ett fördjupningssteg. Genomförs i huvudsak utlokaliserat med stöd av övningsmusikkår.

Hemvärnstrumslagare

Målgrupp är nuvarande och blivande hemvärnstrumslagare. Genomförs i två steg, i huvudsak utlokaliserat med stöd av övningsmusikkår.

Materielförvaltare HvMk

Målgrupp är nuvarande och blivande materielansvarig. Genomförs vartannat år på HvSS.

Notbibliotekarie HvMk

Målgrupp är nuvarande och blivande notbibliotekarie. Genomförs vartannat år på HvSS.

Stämledare HvMk

Enlig respektive HvMk.

Hemvärnsmusiker

En ordinarie hemvärnsmusiker är kombattant och ska genomgå kombattantutbildning för hemvärnsmusiker.

Befattningar, krav på formell och frivillig utbildning.

Aktuellt kursutbud och tider för utbildningarna framgår av HvSS kursutbud. Hemvärnsmusiker kan konstitueras i grad, dvs. inneha graden under den tiden befattningen upprätthålls och efter beslut av C OrgE. En hemvärnsmusiker som är konstituerad i tjänstegrad har befälsrätt endast över hemvärnsmusiker i den egna musikkåren.

12.15.2 Gemensamma möten

Hemvärnsmusikstämma

Genomförs samma år som Rikshemvärnsting (udda år) på HvSS.

Hemvärnsmusikmöte

Genomförs årligen på HvSS (mars/april), samordnas med hemvärnsmusikstämman.

Hemvärnstrumslagarseminarium

Genomförs årligen enligt HvSS anvisningar (februari/mars/april), samordnat med hemvärnsmusikmöte eller hemvärnsmusikstämma.

Rikshemvärnschefens stabsmusikkår

Är en tillfällig sammansatt musikkår. Verksamheten genomförs i särskild ordning mot ett tydligt evenemang, i syfte att höja hemvärnsmusikens musikaliska kompetens och exercis (enligt KFM) genom ”kaskadmodellen”. Medverkande elever genomför konsertförberedelser under ca en vecka.

Övriga utbildningar och möten (exempelvis instrumentalutbildning och dirigentsymposium) genomförs vid behov och efter dialog mellan HKV PROD RIKSHV, CMR, HvSS och Hemvärnets musikkårer.

13. Ungdomsverksamhet



Bild 13.1 Christina Mårtensson, Försvarsmakten

Innehållsförteckning

Under 2018 väntas beslut avseende principer för Försvarsmaktens kontakter med unga och i samband me att dessa beslutas utges eventuellt ändringstryck

13.1 Bestämmelser FIB 1996:8 med tillägg

13.1.1 Inledning

Grunddokument för bedrivande av ungdomsutbildning är Försvarsmaktens interna bestämmelser om ungdomsverksamheten inom Försvarsmakten (FIB 1996:8).

Försvarsmakten ska bedriva ungdomsverksamhet genom att anordna kurser och läger för ungdomar med syfte att förmedla information om totalförsvaret och Försvarsmaktens uppgifter i stort, om den militära personalens yrkesmiljö, om Hemvärnet samt den frivilliga försvarsverksamheten.

I Hemvärnet ska ungdomarna erbjudas en god gruppgemenskap och meningsfylld fritidssysselsättning.

Den som antas till hemvärnsungdom ska ha fyllt 15 år och kan kvarstå t o m det kalenderår han eller hon fyller 20 år. Hemvärnsungdom behöver inte vara svensk medborgare och ungdom under 18 år ska ha målsmans medgivande.

Hemvärnsmusikungdom kan antas som hemvärnsmusiker eller extra hemvärnmusiker när han eller hon fyllt 18 år.

Den som har påbörjat sin grundutbildning (GU alt GU-F) eller som har tecknat ett hemvärnsavtal eller ett frivilligavtal med Försvarsmakten får inte antas till ungdomsverksamheten.

13.1.2 Antagning av ungdomar

Ungdomar som av förordnad ungdomsledare bedöms lämpliga att delta i Hemvärnets ungdomsverksamhet antas av C OrgE, eller av denne utsedd chef.

För hemvärnsungdom som deltar i Hvmk ungdomsverksamhet gäller att den musikaliskt ansvarige gör lämplighetsbedömning enligt i samråd med förordnad ungdomsledare.

Om det framkommer omständigheter som föranleder att en tidigare bedömning av lämpligheten inte längre är uppfylld eller det på annat sätt inte längre finns förtroende för ungdomen, hävs antagandet av C OrgE, eller av denne utsedd chef.

13.1.3 Avskiljning av ungdomar

Innan avskiljning ska ungdomsledare samverka med ansvarig för ungdomsverksamhet vid utbildningsgrupp.

Före beslut om avskiljning ska lösningar sökas tillsammans med den aktuelle ungdomen och i förekommande fall även kursansvarig för att möjliggöra att komma till rätta med bristerna. Om en avskiljning fortsatt är aktuell ska samtal föras med den aktuelle ungdomen för att tydliggöra orsaksbakgrunden till beslutet. Vidare ska samråd tas med vårdnadshavare i de fall ungdomen är minderårig. All avskiljning ska dokumenteras. Rutiner för avskiljning hanteras vid utbildningsgruppen.

13.1.4 Omfattning

Ungdomsverksamhet ska omfatta försvarsupplysning, yrkesinformation, utbildning och vissa fritidsaktiviteter. Hemvärnsungdom får inte krigsplaceras och inte ingå i något hemvärnsför-

band. Ungdomsverksamheten ska bedrivas genom utbildning på hemorten, genom veckoslutskurser eller genom centralt organiserade lägerkurser. Hemvärnsungdom får delta i hemvärnsmusikkår verksamhet utom då verksamheten är KFÖ eller motsvarande (spelningar ingående i avtalsuppfyllnad).

Verksamheten ska bedrivas under ordnade former utan att efterlikna en militär grundutbildning. Den ska dock bedrivas i överensstämmelse med de säkerhetsföreskrifter som gäller inom Försvarsmakten.

Hemvärnsmusikungdom inriktas mot musikverksamhet i hemvärnsmusikkår.

13.1.5 Utbildning

Hemvärnsungdom får delta i skjututbildning med ungdomsvapen (.22 LR). Skjututbildning med automatvapen får genomföras av den som fyllt 17 år. Utbildningsmoment i strid får genomföras av den som har fyllt 18 år (sådan utbildning ska dock som regel inte ingå i verksamheten). Vapen får inte tilldelas för enskild förvaring eller enskilt nyttjande.

Utbildning av hemvärnsmusikungdom omfattar främst musikalisk skolning såsom instrumentalundervisning, orkesterrepetition, stäm- respektive sektionsrepetition, musikexercis och uppträdande som enskild och i musikkår i musikdräkt. Hemvärnsmusikungdom utbildas inte på vapen.

Se HvH del 2 kapitel 3 Ungdomsutbildning.

13.1.6 Ungdomsledare och instruktörer

Den som ska leda ungdomsverksamhet inom Hemvärnet ska ha kompetens som ungdomsledare och genomgått ungdomsledarkurs på HvSS alternativt hos Försvarsutbildarna. Ungdomsledare förordnas av C OrgE, eller av denne utsedd chef.

Endast den som har visat en allmän lämplighet samt förmåga att ta hand om ungdomar får utses till kurschef eller instruktör.

Kurschefer och instruktörer ska ha tillräcklig kunskap om gällande säkerhetsföreskrifter och om hur dessa ska tillämpas i den verksamhet som bedrivs.

13.1.7 Utrustning

”Ungdom som deltar i Försvarsmaktens-, de frivilliga försvarsorganisationernas eller Hemvärnets kurs- och ungdomsverksamhet, praktikantläger eller motsvarande, får tilldelas uniformsplagg utan militära tjänstetecken” Unibest FM 2015. Förenings- och ungdomsdekal bärs vid frivilligorganisations och Hemvärnets ungdomsverksamhet. Sådan klädsel får inte bäras på fritid utanför ett militärt område eller ett övningsområde, utom när personen förflyttar sig mellan bostad och övningsplats. Hemvärnsmusikungdom tilldelas samma utrustning som Hemvärnsmusiker resp extra hemvärnsmusiker.

För bärande av kniv gäller svensk knivlag.

Uniformsplagg, utan militära tjänstetecken, ska, på vänster bröst, vara försett med tecken för ungdom, , på uniform m/87 anläggs motsvarande namnbricka med samma färg och text.



På vänster överärm placeras nationsmärke samt eventuellt föreningstecken.



Namnbricka ska bäras. Andra märken eller tecken får inte anbringas. Fältmössa och krag-speglar ska vara utan tecken.

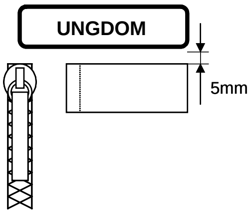
Nationsflagga, den gula ungdomsdekalen och eventuell organisationsdekal ska bäras och till-handahålls av Försvarsmakten. I övrigt får inga andra märken, tecken motsvarande, fästas på överdragskläderna. Unibest FM 2015.

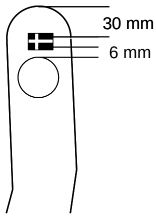
Vänster bröst fältjacka m/90

(ungdomsdekal och namnbricka)

Vänster ärm fältjacka m/90

(nationsflagga m/94 och organisationsdekal)





13.1.8 Samordning

En ungdomsavdelnings organisation fastställs av C OrgE, eller av denne utsedd chef. Ung-domsverksamheten bör samordnas så att hemvärns- och Försvarsutbildarnas ungdomsavdelningar inte organiseras på samma ort (kommun) med undantag av orter (kommuner) med mycket goda rekryterings- och utbildningsbetingelser. Försvarsutbildarnas ungdomar får delta i centrala kurser för hemvärnsungdom och hemvärnsungdom i motsvarande Försvarsutbildarnas ungdomskurser.

Kostnader för hemvärnsungdoms deltagande i lokal/regional utbildning organiserad av Försvarsutbildarna betalas av Försvarsutbildarna och för Försvarsutbildarnas ungdomar deltagande i motsvarande hemvärnsutbildning av Försvarsmakten. Deltagande i central utbildning betalas av vederbörandes frivilliga försvarsorganisation respektive OrgE.

Hemvärnsmusikungdom utbildas vid hemvärnsmusikkårer. Om ungdomarna ska delta vid centralt eller regionalt organiserad utbildning beslutas detta av C OrgE, eller av denne utsedd chef.

13.1.9 Registrering och rapportering

Hemvärnsungdoms och hemvärnsmusikungdoms deltagande i verksamhet utbildning enligt fastställd ungdomsutbildningsplan redovisas separerade i relevanta verksamhetsplaner och rapportering (månadsredovisning, delårsredovisning och årsredovisning).

14. Hundtjänst



Bild 14.1 Robin Klingstedt, Försvarsmakten

Innehållsförteckning

14.1 Inledning

Tjänstehunden ska ha hög arbetskapacitet, kunna fungera i varierande miljöer i skiftande klimat samt vara så stabila att de klarar de mentala belastningar som arbetet kan medföra.

Hunden används som sensor och är rätt använd förbandets viktigaste sensor i lösandet av uppgifterna skydd och bevakning. En väl utbildad hund, samövad med sin grupp, är en förutsättning för att förbandet ska kunna lösa ut sina uppgifter på ett effektivt sätt. Hunden behöver kontinuerlig träning under året för att upprätthålla såväl grundkompetens som tillförd utbildning. Hundekipage finns inom bevakning- insats- och hemvärnsunderrättelsepluton.

Funktionsansvarig för hundtjänsten i Försvarsmakten är chefen för produktionsledningens flygvapenavdelning (C PROD FLYG). HKV PROD RIKSHV lämnar behovsunderlag till HKV PROD FLYG avseende hundtjänsten inom hemvärnsförbanden och dess förmågeutveckling. Försvarsmaktens hundtjänstenhet (FHTE) utgör kompetenscentrum för hundtjänsten. Försvarsmaktens underrättelse- och säkerhetscentrum (FM UNDSÄKC) utvecklar stridsteknik för tjänstehundar mot säkerhetsförbanden samt bevaknings- och insatsenheter.

Grundläggande styrning återfinns i Reglemente Hundtjänst (R Hundtj 2018, M7739-353129)[1].

En patrullhund Hv som genom avtal med Försvarsmakten blivit krigsplacerad i ett hemvärnsförband är tjänstehund. I samband med beordrad verksamhet gäller Reglemente Hundtjänst. Försvarsmakten kan besluta om avsteg från normala bestämmelser när verksamheten kräver detta, till exempel transport av hund vid insats. Detta förutsätter att hunden är inmönstrad.

Patrullhund i hemvärnsförband, även under patrullhundskurs, har som tjänstehund tillgång till FM infrastruktur (lokaler, transporter, utbildningsanordningar mm). Vid genomförande av kurs upprättar SBK och OrgE överenskommelse om lokala bestämmelser. För hundförare som remonterar hund beslutas i lokal dialog mellan hundföraren och ansvarig OrgE vilka regler som gäller på den aktuella platsen. Vid behov av intyg tas detta fram av ansvarig OrgE med stöd av underlag från SBK.

14.1.1 Utbildning och övning

Vid placering på befattning för vidareutbildning i förband ska hund och förare genomgått befattningsutbildning med godkänt slutprov. OrgE ansvarar för att endast godkända hundar med hundägaravtal nyttjas under hemvärnsförbandens övningar och insatser.

Hundförarens, hundens och hundbefälets utveckling i sin befattning säkerställs av integrerade övningar och särskilda funktionsövningar. Utöver detta ska kompletterande utbildning och enskild träning genomföras i syfte att ekipaget ska vara dugligt inför insats och övning.

Hundtjänsten integreras i förbandets övningsverksamhet. Vidareutbildning av ekipage innebär bl.a. samträning i grupp och pluton mot förbandets huvuduppgifter. Som stöd tillhandahålls utbildningsanvisningar med tillhörande utbildningskort av Hemvärnets Stridsskola.

Vid förbandsövning (KFÖ) ska det finnas kompetenta hundtjänstinstruktörer i övningsledningen.

[1] Följande upphävdes 2018-01-01: FM2014-10635:1 Tjänstehundsinstruktion för Försvarsmakten. Hemvärnsreglemente Hundtjänst, HvR Hundtjänst 1997, FM2015-24931:1 2016-01-14 Beslut om ny mall för avtal för hundförare i Försvarsmakten.

Hundbefäl på kompani har uppgift att dokumentera och rapportera status på förbandets ekipage till Und/hundbefälet i bataljonsstaben. Som stöd för detta ska årliga funktionskontroller genomföras.

Hundbefäl på bataljon har uppgift att status på förbandets ekipage och behov av utbildning och rekrytering till förbandschef.

Und/hundbefäl och hundbefäl med reserv/kompetenshund genomför årlig funktionskontroll. Reserv/kompetenshund skall ha samma grundutbildning med godkänt slutprov likt hundförarens hund. Hunden kan nyttjas under övning till hundförare som saknar hund samt vid kompletterande övningar och/eller insatser av hundbefälet själv. Under KFÖ och SÖF beslutar förbandschef om det är lämpligt att hundbefälet medtager hunden varefter den då nyttjas som reservhund. Hundbefälet är alltjämt befäl i staben.

14.1.2 Kompletterande utbildning

Kravspecifikationer för kompletterande utbildning, vinter-, urban-, och marin miljö, är framtagna för att möta förbandens behov att lösa sina uppgifter enligt Krigsförbandsmålsättning/Krigsförbandsspecifikation (KFM/KFS). Blocket urban- och vintermiljö är till för alla förband. Blocket för marin miljö är i första hand riktat till hemvärnsbataljoner med marina och kustnära uppgifter.

Uppgifter om kvalificerade instruktörer att disponera vid utbildning av förbandets hundekipage finns hos Svenska Brukshundklubben (SBK).

14.1.3 Övrig utbildning

Enskild träning

För att vidmakthålla kompetens genomför hundekipage enskild träning kontinuerligt under året.

Gruppträning

Månatliga träningstillfällen planeras in i OrgE/utbildningsgruppens årsplan. Hundbefäl, hundförare eller någon i förbandet som anses lämplig utses som ansvarig.

Gruppträningen ska vara ett tillfälle för hundföraren att få hjälp med brister som uppkommit i funktionskontrollen.

In- och utmönstring av hunden ska genomföras.

Hundföraren ersätts enligt förmåner för kompletterande utbildning, HvH del 1 kapitel 10 Förmåner.

14.2 Uppföljning

14.2.1 Kontroll under KFÖ/SÖF

In- och utmönstring av alla hundar ska genomföras. Endast godkända hundar med hundägaravtal får delta i hemvärnsförbandens övningar.

Vid verksamhet där skarp- eller lösskjutning kan förekomma ska skottfasthet prövas vid inmönstring. Har hunden hamnat i denna situation ska den också prövas vid utmönstring.

Hund som uppvisar skottberördhet ska inte användas under övning där skarp- eller lösskjutning kan förekomma. Eventuella avvikelser vid hantering eller skottberördhet ska framgå på mönstringsprotokollet med förslag till fortsatt åtgärd.

Mönstringsprotokoll dokumenteras av OrgE. Vid avvikelser skickas även en kopia till respektive hundbefäl på kompani och Und/hundbefäl i bataljonsstaben.

Hundbefälet har till uppgift att värdera och dokumentera hundekipagets status och därvid föreslå och stötta med adekvat förslag på åtgärd.

14.2.2 Funktionskontroll

Funktionskontroll är en återkommande egenkontroll av hundekipagen vid ett hemvärnsförband och syftar till att kvalitetssäkra hundekipaget.

Samtliga hundar med förare, inklusive hundbefälens hund, funktionskontrolleras årligen och dokumenteras.

Funktionskontroll genomförs i Försvarsmaktens regi genom det OrgE som har ansvar för krigsförbandet.

Bedömare vid funktionskontroll kan utgöras av Und/hundbefäl i bataljonsstaben, hundbefäl i kompanistab, FM kontrollant alternativt Försvarsmaktens Behörighetsprövare. Hundbefäl bedömer inte ekipage på eget kompani, OrgE säkerställer att bedömare enligt ovan avdelas. Hundbefäl kan lämpligen nyttjas för upplägg av funktionskontroll för egna ekipage samt för att bedöma annat kompanis ekipage.

Rikshemvärnschefens utbildningskontroll för hemvärnsomgång med hund (Hv-skallet) genomförs årligen med hundekipage från samtliga hemvärnsbataljoner. Om utbildningskontrollen genomförs med alla moment ingående i funktionskontrollen kan denna nyttjas. Bataljonen deltar med minst en omgång varje år och bör prioritera att skicka omgång som inte tidigare deltagit.

Grundläggande information finns att inhämta i *Beslut om fastställande av Funktionskontroll Patrullhund HV* (FM2015-10531:4).

14.3 **Förläggning**

Hunden är ett flockdjur och har behov av att umgås socialt med andra människor och hundar, det vill säga i det förband och i den enhet den skall arbeta. Förläggning ordnas så att hundekipaget blir en naturlig och integrerad del av förbandet.

Tjänstehund som grupperas i fältförläggning, ska för att bibehålla ett högt stridsvärde, beredas möjlighet till vila och återhämtning. Hunden ska kunna ligga ned på ett naturligt sätt samt ha tillgång till väderskydd som ger en torr och ren liggplats. Ytterligare upplysningar om förläggning finns beskrivet i Reglemente Hundtjänst.

Tjänstehundar får vistas i Försvarsmaktens lokaler om inget annat beslutats av förbandschef (Generalläkarens förtydligande 2013-0922-20, FFS 1987:27 §6). OrgE ansvarar för förläggning av förbanden där tjänstehunden ingår som en del av förbandet. I syfte att säkerställa att det finns lokaler för eventuella allergiker är det lämpligt att OrgE avdelar lokaler där hund inte får vistas.

14.4 Transport

Bestämmelser om transport av hund styrs i Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (DFS 2004:10). Jordbruksverkets bestämmelser för arbetande hund i yrkesverksamhet gäller och då bör mankhöjden inte överstiga 65 cm. Måtten för Försvarsmaktens monterade burar i Sprinter/PB8 följer Jordbruksverkets bestämmelser.

Vid insats och övning under insatsliknande förhållanden kan avsteg göras enligt Reglemente Hundtjänst. Eftersök är att räkna som insats.

Under övning kan transport av hund övas särskilt under insatsliknande förhållande då ny hund kan vara ovan vid exempelvis bandvagnstransport. Detta ska då stå beskrivet i order för övningen.). Tjänstehunden ingår som en del av förbandet och får transporteras i förbandets tilldelade fordon.

14.5 Fästingmedel

Inköp av fästingmedel till hund sker om insats/övning/utbildning sker i färstingrika miljöer. Ansvarig för bedömning om miljön anses vara fästingrik och för inköp av fästingmedel är OrgE. Det medel som i första hand ska användas är receptfria droppar. För stöd med inköp av medel kontaktas veterinär på Försvarets hundtjänstenhet (FHTE).

14.6 Veterinärvård

Hundägaren ansvarar för att hunden är vaccinerad, liv- och olycksfallsförsäkrad. Vid skada som uppkommer under beordrad övningsverksamhet/tjänstgöring betalar Försvarsmakten självrisk och kostnader för medicin och veterinärvård som inte täcks av försäkringen. Om en skada leder till återkommande veterinärbesök, utanför Försvarsmakten, ska en kostnads- och behandlingsplan upprättas innan omfattande utredningar påbörjas enligt Reglemente Hundtjänst.

Veterinärmedicinska journaler förs av behandlande veterinärer och förvaras på den aktuella kliniken. Efter besök hos veterinärer utanför Försvarsmakten kan, vid behov, journalkopior begäras ut av Försvarsmaktens veterinär.

14.7 Materiel

14.7.1 Tasskydd

Om övningar bedrivs i eller kring rivningsobjekt där glas och andra vassa föremål förmodas finnas eller i vintermiljö när skarsnö råder, bör hundarna utrustas med tasskydd för att förhindra onödig skador. Tasskydd ska i dessa lägen tillhandahållas av övningsledningen.

14.8 Avtal

Endast hundägare med utbildad och godkänd patrullhund kan teckna hundägaravtal med Försvarsmakten. Om avsedd förare inte utbildat och provlagt med hunden ska ekipaget funktionskontrolleras innan avtal tecknas i syfte att säkerställa ekipagets operativa status.

Efter godkänd grundutbildning och slutprov av hundekipaget skriver hundföraren ett avtal med Försvarsmakten och hundägaren skriver ett hundägaravtal. I de fall hundägaren och hundföraren inte är densamme tecknas också ett avtal som styr förhållandet dem emellan.

Om föraren byter hemvärnsbataljon upphävs det gamla avtalet och ett nytt avtal skrivs.

När avtalet undertecknats av båda parter registreras hund och hundförare i PRIO, detta handläggs vid OrgE. Hunden registreras även i Försvarsmaktens centrala registreringssystem av OrgE. Även hundförare ur annan hemvärnsbataljon äger rätt att delta i övningsverksamhet under förutsättning att hunden har ett avtal med Försvarsmakten samt att hundföraren är aktiv i Hemvärnet.

Om ordinarie hundförare inte har tillgång till egen hund vid övning finns möjlighet att låna hund där ägaren har ett aktuellt avtal med Försvarsmakten. Därvid gäller även att hunden under senaste året genomfört godkänd funktionskontroll i enlighet med Reglemente Hundtjänst.

14.9 Hundfoder

Hundföraren ansvarar själv för att medta foder för hunden under insatsens/övningens /utbildningens första fyra dygn. Därefter säkerställer kvartermästaren att foder tillförs. Anskaffning av foder, efter fyra dygn, sker genom Försvarsmaktens centrala ramavtal.

14.10 Säkerhetsbestämmelser

14.10.1 Stridsutbildning och buller

Tjänstehund som ingår i utbildnings- och övningsverksamhet får inte utsättas för eldgivning som innebär risk för att hunden blir skotträdd eller berörd.

Vid all övning ska riskanalys göras genom övningsledarens försorg och risker för skotträdsla särskilt beaktas. Säkerhetsavstånd enligt SäkR gäller även för hund. Alla i förhand upptäckta risker för onödiga situationer som kan medföra att hunden blir skotträdd/berörd ska undvikas. Övningsledningen ansvarar för att givna direktiv följs samt för att säkerställa att alla, även B/C styrka vid dubbelsidig övning, är informerade.

Hundar i Försvarsmakten ska miljötränas så att de kan fungera i sin tjänst även under ”stridsmiljöliknande” situationer.

14.11 Ersättningar

Hundföraren erhåller premie för fullgjort avtal i egen befattning som hemvärnssoldat samt en lika stor utbildningspremie för kontrakterad hund. Se HvH del 1 kapitel 10 Förmåner.

Utgifter för enskild träning samt hundmat under övningen/insatsens första fyra dygn anses rymmas i den utbildningspremie hundföraren tilldelas för kontrakterad hund.

Und-/hundbefäl och hundbefäl med reserv/kompetenshund erhåller samma ersättning för hunden som hundföraren.

14.12 Tjänstegrensansvar

Behov av samordning för hundtjänst omfattar bl.a. att:

- funktionen övas och integreras i hemvärnsbataljonernas övningsverksamhet,
- ekipagen kvalitetssäkras,
- uppgifter avseende status och produktionsbehov rapporteras årligen enligt Reglemente Hundtjänst.

OrgE bör som tillikauppgift avdela yrkesofficer vid utbildningsgrupp med hundtjänstansvar gentemot hemvärnsbataljon. Kurs för hundtjänstansvariga på utbildningsgrupp genomförs av HvSS.

15. Båtar i Hemvärnet



Bild 15.1 Per Flyghed, Försvarsmakten

Innehållsförteckning

15.1 Inledning

Sjögående enheter i Hemvärnet förekommer inom Hemvärnsbataljoner med marina uppgifter och hemvärnsbataljoner med kustnära uppgifter. Syftet med dessa bataljoner är att skydda Försvarsmaktens baser, basområden och viktiga anläggningar i kust- och skärgårdsområden. En Hemvärnsbataljon med marina uppgifter ska dessutom kunna försvara terrängavsnitt i skärgårdsmiljö. Detaljerade anvisningar om dessa hemvärnsbataljoners uppgifter återfinns i förbandens krigsförbandsmålsättning (KFM) och dess krigsförbandsspecifikation (KFS). De uppgifter som följer ur KFM och KFS kräver speciell förmåga i att uppträda och verka på öar och i skärgårdsmiljö. Denna förmåga utgörs av att hemvärnsbataljon med marina uppgifter har ett båtkompani och en hemvärnsbataljon med kustnära uppgifter har en båtpluton. Båtkompanier och båtplutoner finns längs hela Sveriges kust.

15.2 Hemvärnsbåtkompani

Den huvudsakliga uppgiften för ett hemvärnsbåtkompani är att, tillsammans med övriga bataljonen, skydda marint bastjänstområde och dess verksamhet. Skyddet kan t.ex. ske genom bevakning av skyddsobjekt, eskort av sjötransport, som kan vara antingen civil och/eller militär, samt ytövervakning och skydd av farleder. Det senare kan genomföras som skyddsvakt till sjöss. De båtar som båtkompaniet förfogar över är en förutsättning för att kunna lösa dessa uppgifter. Dessa krav möts genom innehav av Stridsbåt 90H (Strb 90H).

I hemvärnsbåtkompani förekommer förutom Strb 90H, Tung trossbåt typ 600, Stridsbåt 90E enkel (StrbE), Gruppbåt (G-båt) och båt övrig. Båt övrig kan vara en inhyrd civil båt, t.ex. från Sjövärnskåren (SVK RF).

15.3 Hemvärnsbåtpluton

Den huvudsakliga uppgiften för hemvärnsbåtpluton är att kunna verka som sjötransportresurs för den personal som ingår i bataljonen. Personal ska kunna förflyttas i kust- eller skärgårdsområde så att bataljonens uppgifter kan lösas. Härutöver ska farleder och/eller kustområden kunna övervakas från sjön, och om så är nödvändigt med vapenmakt kunna lösa ställd uppgift.

I hemvärnsbåtpluton förekommer varierande fartygs- och båttyper, dvs. Båt övrig. Det innebär tilldelade fartyg och båtar av varierande slag ur Försvarsmakten samt att det kan förekomma inhyrda fartyg och båtar från civil redare (ägare), t.ex. Sjövärnskåren.

15.4 FM redare ansvar

Marinchefen är Försvarsmaktens redare och har sammanhållandeuppgift, och därmed ansvar för den militära sjösäkerheten för alla fartyg och båtar som ägs och hyrs in av Försvarsmakten. Försvarsmaktens fartyg och båtar för örlogsflagga (tretungad flagga) vilket visar att det är ett örlogsfartyg, d.v.s. statsfartyg.[1] Sådana fartyg har speciella rättigheter och skyldigheter

[1] Alla statsfartyg för dock inte tretungad flagg. T ex räknas Kustbevakningens fartyg som statsfartyg även om de för tvärskuren flagg.

enligt internationell rätt vilket framkommer av bl.a. Havsrättskonventionen och IKFN-förordningen[2].

Civila fartyg och båtar som tas i anspråk för verksamhet inom Försvarsmakten ska, under den tid som de står under militärt befäl:

- föreskrifter (FFS 1999:4) om flaggning,
- uppfylla tillämpliga sjösäkerhetskrav enligt Regler för Militär Sjöfart (RMS),
- betraktas som örlogsfartyg och därvid föra örlogsflagga enligt Försvarsmaktens ingå i en OrgE i Försvarsmakten och dess sjösäkerhetsledningssystem.

Ovanstående innebär att ett civilt fartyg som används av Försvarsmakten inte får föra örlogsflagga (tretungad flagga) mer än att det är inhyrt med ett hyreskontrakt (se nedan), är sjövärdighetsbesiktigat med godkänt resultat och ingår i ett förbands sjösäkerhetslednings-system.

Kontraktet utgör den juridiska handlingen för att redaransvaret övergått från den civila redaren till Försvarsmakten och ska alltid baseras på ett uppdrag från Högkvarteret till OrgE, t.ex. om utbildning av hemvärnssoldater.

15.5 Båtmateriel

HKV PROD MARIN ansvarar för att årligen ta fram en rustningsplan för Försvarsmaktens båtar och fartyg, och fördelar därmed stambåtsmaterielen till respektive krigsförband. Inhyr-ning av civila båtar till Hemvärnet kan ske för utbildning och övning och görs då av OrgE enligt nedan.

Enligt Försvarsmaktens Manual sjösäkerhet (FMMS) ska förbandschef anmäla till HKV PROD MARIN då förbandet avser inhyra civila fartyg och båtar (även SVK). HKV PROD MARIN beställer sedan besiktning av SJÖI.

Rutiner för den tekniska tjänsten vad avser båtar i båtkompanier och båtplutoner regleras av respektive OrgE. Centrala bestämmelser kan ges ut av FM redare/ HKV PROD FLOG/Designansvarig och/eller den för det aktuella båtsystemet ansvariga organisations-enheten. T.ex. ansvarar Amf1 för Strb 90H och Gbåt-systemen och Marinbasen för 90E och Tung trossbåt.

15.5.1 Inhyrning av sjötransport/båtar

Köp av tjänsten görs av OrgE och kan ske som båttransport eller inhyrning. Köpt båttransport eller inhyrning användas inom Hemvärnets utbildningssystem, övning, stöd till samhället, vid beredskapshöjning samt vid insats.

Båttransport är civila båtar och fartyg som tillfälligtvis utför tjänster åt Försvarsmakten och som inte står under militärt befäl. Vid båttransport tar inte Försvarsmakten över redarskapet varvid båten/fartyget behåller sin civila status och för således inte tretungad flagg. Dessa båtar och fartyg omfattas inte av Regler för militär sjöfart 2013 (RMS), e-bok på Emilia. Vid dessa tillfällen ska inte båten/fartyget användas för annat än transport och ska inte vara del av den verksamhet som hemvärnsförbandet annars genomför. Inhyrning av båt eller fartyg kan ske

[2] Regeringens förordning om Försvarsmaktens Ingripande vid kränkningar av Sveriges territorium under fred och neutralitet (1982:756).

vid enstaka eller kortare tillfällen, för t.ex. utbildning, övning eller insats. Båten eller fartyget ska då stå under militärt befäl och det ska då upprättas ett kontrakt för varje enskilt tillfälle.

Kontrakt upprättas av C OrgE, eller av denne utsedd chef, och görs mot aktuell redare. Detta är särskilt viktigt eftersom Försvarsmakten tar över redaransvaret. Normalt ska det standardiserade kontrakt som Högkvarteret har utgivit användas. Av kontraktet ska det klart och tydligt framgår vem som är ägare (redare), tid för kontrakteringen (med klockslag), plats för ut- och återlämnande, ingående utrustning, krav på fartygets status samt besiktning före och efter användandet. Av kontraktet ska det vidare framgå huruvida fartyget kontrakteras med besättning eller inte. Om besättning ingår i inhyrningen ska den uppfylla de krav som återfinns i enlighet med RMS-P för aktuell båt-/fartygstyp.

Civila fartyg och båtar ska för att få användas inom Försvarsmakten genomgå sjövärdighetsbesiktning enligt Regler för Militär Sjöfart.

Efter godkänd besiktning beslutas ett sjövärdighetsbevis med giltighet för den tid fartyget/båten förhyrs av Försvarsmakten. Vid återkommande användande under en begränsad period, normalt max ett kalenderår, kan ÖI MFI besluta att ett sjövärdighetsbevis är giltigt vid de tillfällen i perioden då fartyget/båten förhyrs av Försvarsmakten.

På örlogsfartyg avgör fartygschef/båtchef från fall till fall och beslutar m h t sjölagens och fartygssäkerhetslagens krav om det antal passagerare (1–12) som får medfölja på resa inom ramen för aktuellt fartområdesbeslut (d v s det område fartyget får framföras i) och fartyget/båtens konstruktion m.m. Ett örlogsfartyg ska vid befordran av fler än tolv passagerare ha ett intyg för passagerarbefordran.

Fartygets ordinarie redare ansvarar för att båten/fartyget uppfyller Försvarsmaktens krav enligt RMS och är besiktigat av MFI innan inhyrning kan ske.

Tretungad flagga ska föras under den tid som kontraktering sker eller om beredskapskontrakt utlöses. Tretungad flagga får inte föras vid annat tillfälle. (HvH del 1 kapitel 18 Fanor och flaggor).

För inhyrning av Sjövärnskårens fartyg finns särskilt grundavtal mellan Försvarsmakten och Sjövärnskårernas Riksförbund (SVK RF) där bl.a. hyreskostnader regleras för varje enskild båttyp.

Kontrakt må upprättas om nyttjandemöjlighet över längre period, s.k. beredskapskontrakt, och ska då omfatta materielberedskap i enlighet med hemvärnsbåtkompaniets eller hemvärnsbåtplutonens krav. Av beredskapskontrakt ska det klart och tydligt framgå hur och när redarskapet övergår till Försvarsmakten och de krav som finns på fartygets status samt besiktning före och efter utnyttjande. Beredskapskontrakt får dock inte överstiga ett år och ska regleras kalenderårsvis.

15.6 Behörighet

För civil yrkestrafik regleras behörigheter av Transportstyrelsen, och på samma sätt regleras behörigheter inom Militär sjöfart av ÖB i RMS och FM redare. Civila behörigheter följer internationella sjöfartskonventionen, Standards of Training, Certification and Watchkeeping (STCW), medan de Militära behörigheterna baseras på dessa. Den som har civil behörighet kan få den invärderad och erhålla en militär behörighet efter tillägg av nödvändig utbildning. Militär behörighet söks hos SJÖI av den enskilde genom förbandets Sjösäkerhetsofficer (SjösäkO).

Vilken behörighetsnivå som behövs för att ingå i säkerhetsbesättningen för respektive fartyg/båt återfinns respektive fartygs ”Beslut om säkerhetsbesättning”. På Försvarsmaktens intranät finns en ”Sammanställning av säkerhetsbesättningar” utgiven av Försvarsmaktens säkerhetsinspektion. Tillgång till denna sammanställning ges av utbildningsgrupp. Observera att det kan behövas ytterligare besättning eller behörighet, utöver det som krävs för säkerhetsbesättningen, för att framföra fartyget och lösa stridsuppgifter.

Personal i sjötjänst måste genomgå särskild läkarundersökning i enlighet med bestämmelserna i FMMS. Denna läkarundersökning är inte den samma som civil sjöfarts läkarundersökning för sjöfolk.

15.6.1 Utbildning

Utbildning till båtförare och teknisk personal i Försvarsmakten, Hemvärnet inte undantagen, följer kraven på behörighet för respektive båt eller fartyg enligt RMS och separata beslut. Utbildningen genomförs av t.ex. Sjöstridsskolan och Amfibieregementet. Grundläggande kunskapsnivåer kan erhållas civilt, t.ex. genom Sjövärnskåren. Exempel på grundläggande utbildning är civila certifikat som Sjöbefäl klass VIII, maskinbefäl klass VIII och Basic Safety.

Vid inhyrning av båtar/fartygs ska besättningen ha genomgått förtrogenhets- och befattningsutbildning på aktuell båt-, fartygstyp. Vad som ingår här regleras av respektive funktionsföreträdare. T.ex. för stridsbåt 90H så framgår det av Amf 1 och på Tung trossbåt från Marinbasen. Den som förvaltar ett båt-/fartygssystem reglerar också vad som ingår i förtrogenhetsutbildningen.

Personal vid hemvärnsbataljon med marina uppgifter ska samtliga ha genomgått utbildning för kvalificerad passagerare. Annan personal som kan förväntas med någon regelbundenhet vara passagerare på Marinens båtar och fartyg bör även de genomgå utbildning för kvalificerad passagerare.

Kapitlet Försvarslogistik kommer att omarbetas och eventuellt utgå efter att Försvarsmaktens Handbok Mobilisering samt Logistikhandbok för hemvärnsförband fastställts.

16. Försvarslogistik

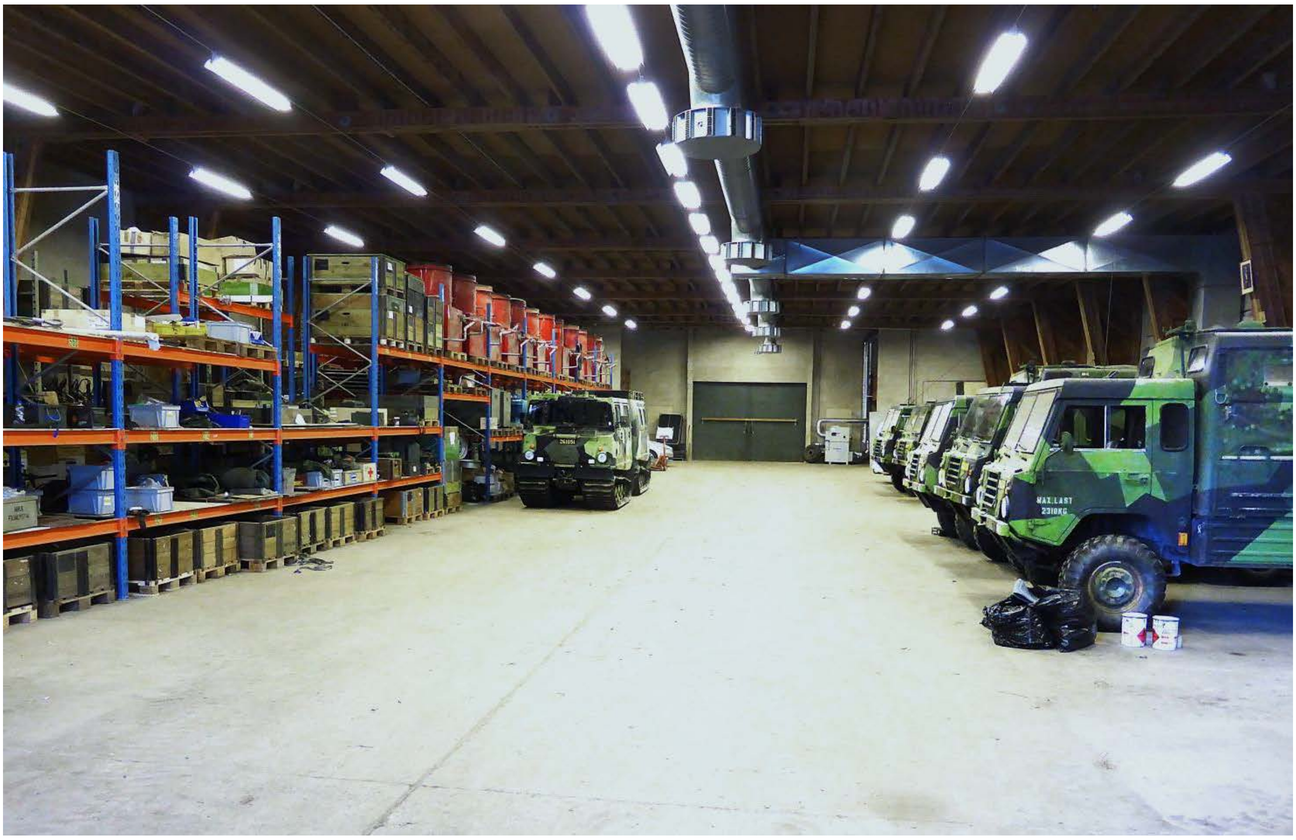


Bild 16.1 Mats Rihne, Försvarets materielverk

Innehållsförteckning

16.1 Inledning

Försvarslogistikens funktioner utgörs av logistikledning, förnödenhetsförsörjning, teknisk tjänst, kommunikationstjänst och försvarsmedicin.

I kapitlet beskrivs främst hemvärnsförbandens logistik, dvs. underhållstjänst. Hemvärnsförbandens logistik säkerställs i fred av C OrgE som omhändertar logistiken för hemvärnsförbanden med framförallt arbete kring materielen såsom materielplaneringar och beställningsarbete. Även FMLOG med Servicecentra (SeC), Servicepunkt (SeP) och Försvarets Materielverk (FMV) stödjer förbanden i fredstid.

Hemvärnsförbandens materiel och utrustning som används i utbildning och vid övningar är krigsplacerad materiel som förrådshålls i hemvärnsförbandens förråd. Krigsplacerad materiel som inte används vid utbildning och övningar förvaras väl avskilt i samma förråd, benämns materiel i förråd/förrådsställd materiel.

Översyn och åtgärder avseende materielförsörjning och förrådstjänst vidtas företrädesvis under det år hemvärnsförbandet har befattnings-KFÖ. Dessa åtgärder kan då samordnas med översyn och utbildning beträffande förbandets olika tjänstegrenar, samt mottagande av eventuell ny materiel som kräver särskilda åtgärder (organisation, utbildning, förvaring, underhåll m.m.).

Efter anbefallande av hemvärnsberedskap, hemvärnslarm, mobilisering eller aktivering av hemvärnsförband övertar C Militärregion ledningen av hemvärnsförbanden. Logistiken leds av C Militärregion med dennes krigsplanering avseende understöd till förbanden och hänvisningar till leverantörer. C Militärregions logistiska resurser utgörs av framtagna ramavtal för leveranser av t ex livsmedel, drivmedel och planerade hänvisningar samt de resurser som finns i hemvärnsförbanden. Hemvärnsförbandens logistiska förmåga finns i hemvärnskompaniernas stabs- och trosstroppar.

16.1.1 Förnödenhetsförsörjning

För att hemvärnsförband ska kunna lösa tilldelade krigsuppgifter under en längre tid måste förutsättningar för en fungerande försörjning av mat, vatten, drivmedel, ammunition eller andra förnödenhetsslag och/eller tjänster till förbanden förberedas, skapas och vidmakthållas över tiden.

C Militärregion ger order och anvisningar för logistiken till hemvärnsbataljoner, fristående hemvärnskompanier och funktionsplutoner.

I order från C Militärregion till hemvärnsbataljon kan direktiv ges:

- om eventuell samordning avseende logistik
- hur försörjningen av förnödenheter ska lösas

Försvarsmakten definierar förnödenhetsförsörjning som behovstäckning, disposition och nyttjande samt avveckling av förnödenheter inom den tjänstegren som omfattas. Definitionen omfattar ur ett logistikledningsperspektiv såväl den strategiska (behovstäckning) som operativa (disposition) och taktiska nivån (nyttjande).

Begreppet Förnödenhetsförsörjning omfattar följande tjänstegrenar:

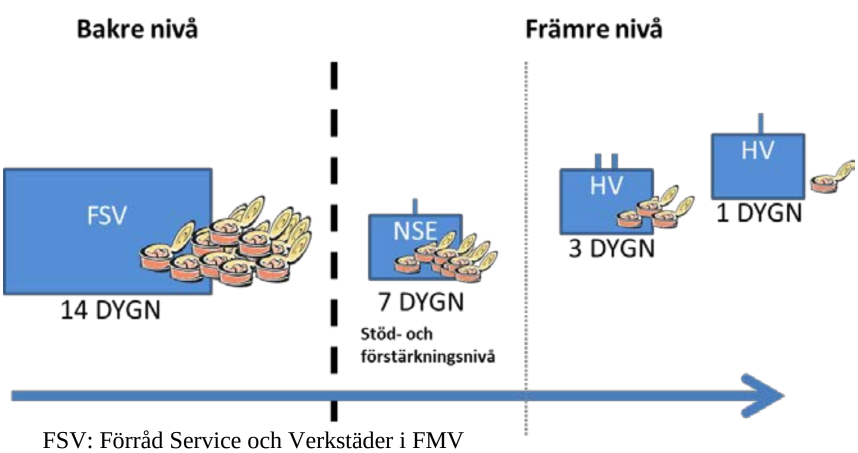
- Livsmedelstjänst
- Vattentjänst
- Materieltjänst (utom reservmateriel som ingår i teknisk tjänst)
- Karttjänst
- Drivmedelstjänst
- Bränsletjänst
- Ammunitionstjänst
- Sjukvårdsförnödenheter
- Betalningsmedel (tidigare kallat kassatjänst)
- Postservice (tidigare kallat fältposttjänst)
- Förnödenhetstransporter

Underhållssäkerhet

I ett militärt sammanhang är det inte genomförbart att kontinuerligt ersätta förnödenheter i samma takt som förbrukning sker. Hemvärnsförbandets förnödenhetsbeställningar och förnödenhetstransporter behöver därför planeras och genomföras med sådana intervaller att de vidmakthåller förbandets krav på uthållighet. Detta faktum innebär att man på alla nivåer behöver en buffert av förnödenheter till nästa ersättningstillfälle. Denna buffert benämns underhållssäkerhet. Hur stor denna underhållssäkerhet måste vara, påverkas av flera faktorer där framförallt planerat ersättningsintervall och risken att ersättning inte kan genomföras är två viktiga ingångsvärden.

All hemvärnspersonal medför egen mat för 24 timmar vid inställelse efter beredskapslarm eftersom försörjningslinjerna i ett sådant skede sannolikt innebär begränsningar i livsmedelsförsörjningen, enligt Hemvärnsavtal.

Exempel på underhållssäkerhet på olika nivåer



FSV: Förråd Service och Verkstäder i FMV

NSE: FMLOGs regionala ledning typ f d FörsE S, V, M och N

Förplägnadstjänsten ordnas med tanke på förbandets organisation, uppgifter och avstånden mellan enheterna. Strävan är att all personal ska erhålla frukost samt två mål mat varje dygn, varav minst ett mål ska vara lagad, varm mat.

Hemvärnsförbandens begränsningar i att såväl lagerhålla som att distribuera större volymer med egna resurser måste särskilt beaktas i försörjningsplaneringen genom att exempelvis nyttja ortens/lokala möjligheter och tillgångar.

Grunder för Försvarsmaktens förnödenhetsförsörjning samt rutiner för egenkontroll och tillagning av säkra livsmedel framgår i FM Handbok Förplägnadstjänst 2017, Handbok Förnödenhetsförsörjning 2015, Handbok Insatslogistik 2015.
Handbok Logistik Hemvärnsförband utges under 2018.

16.2 Försvarsmedicin vid höjd beredskap och i krig

16.2.1 Grunder

Ansvarig för försvarsmedicin är bataljonschefen med bataljonsläkaren som medicinsk rådgivare och främsta funktionsförerträdare för Försvarsmedicin.

Den medicinska målsättningen är att: (10:1:2)

- första hjälpen kan ges på skadeplats/olycksplats inom tio minuter av kamrat eller stridssjukvårdare.
- medicinsk evakuering – MEDEVAC (transport med medicinskt legitimerad personal och särskild utrustning) ska ske från skadeplats inom en timme från skade-tillfället. I den händelse civil MEDEVAC-resurs i form av ambulans ej är tillgänglig får patientevakuering göras i form av evakuering av skadad - CASEVAC med i första hand sjukvårdsgruppens fordon och i andra hand annat fordon.
- livräddande kirurgi, för de som behöver, ska kunna påbörjas inom två timmar från skadetillfälle.

16.2.2 Ledning

Logistikavdelningen i militärregionstaben, med militärregionläkaren som främste funktionsföreträdare, leder funktionen Försvarsmedicin för underställda, främst hemvärnsförband. Som ett led i försvarsplaneringen är en uppgift för MR J4 att genomföra samverkan på regional nivå med landsting i syfte att skapa resurser för stöd till Försvarsmakten, däribland hänvisningar till civila sjukvårdsresurser.

Hänvisningarna är inte exklusiva för Försvarsmakten, utan kommer att i realtid att fördelas mellan civila och militära patienter utifrån medicinsk prioritet och vid resursbrist även utifrån katastrofmedicinska principer.

Då militärregionen saknar egna specialistresurser (veterinär respektive miljö- och hälsoskyddsinspektör) för medicinsk underrättelsetjänst och preventivmedicin syftar också försvarsplaneringen till att planera landstingens smittskyddsläkare, infektionskliniker och laboratorier som stöd samt kommunala miljö- och hälsoskyddsfunktioner.

Kapacitet

Hemvärnsförbandens medicinska kapacitet/förmåga sammanfattas med att på skadeplats kan första hjälpen ges av kamrat eller stridssjukvårdare.

Sjukvårdsgruppens förmåga omfattar:
- akut omhändertagande av skadad,
- daglig sjukvård, evakuering av skadade och sjuka,
- medicinskt omhändertagande av döda.

Bataljon

I bataljonsstabens logistiksektion S4 finns bataljonsläkare och sjukvårdbefäl. Hemvärnsbataljonsläkaren planerar och leder sjukvårdstjänsten. Denne ska vara legitimerad läkare och bör ha specialistutbildning och är bataljonschefens försvarsmedicinska rådgivare och ska tidigt delta i bedömmandeprocessen inför insats. Sjukvårdbefälet planerar och genomför sjuktransportledning.

Kompani

Kvartermästaren stödjer kompanichefen med planering och ledning av sjukvårdsresurserna inom kompaniet samt hemställer vid behov till bataljonsstaben om ytterligare sjukvårdsresurser. Det är även kvartermästaren som är ansvarig för att föra förteckning över transporterade skadade, sjuka och döda från kompani till högre vårdnivå.

En sjukvårdsgrupp finns i respektive kompanis stabs- och trosstropp.



Sjukvårdsgruppen ska inte ses som en sammanhållen enhet, utan ska ses som två sjuktransportomgångar samt en sjuksköterske-/kompanisamlingsplatsomgång, som ska kunna verka tillsammans eller skilt från varandra.

Sjukvårdsgrupperna är inte en kompaniresurs utan de är en bataljonsresurs som, beroende på läget, kan omfördelas mellan kompanierna och kan även, i vissa fall, efter samverkan och beslut av MR-stab understödja andra bataljoner.

Pluton

Stridssjukvårdare finns på plutonsnivå i varje grupp. Stridssjukvårdaren är en länk mellan soldatens första hjälp och nästa medicinska nivå inom eget förband. Det innebär att stridssjukvårdaren omhändertar soldaten/sjömannen och anmäler till sin chef om evakueringsbehov föreligger.

16.2.3 Sjuktransportledning

Fredstida rutin att kontakta 112 vid olycka ersätts av nedanstående rutin efter order från militärregionstaben.

16.2.4 Sjuktransportledning inom Militärregion

I normalfallet understöds militärregionen inte av sjuktransportledningssektion ur Trafik- och transportledningskompaniet. Underställda och understödda bataljoner ansvara då själva för sjuktransportledning och uppföljning.

I de fall militärregionen understöds av sjuktransportledningssektion ur Trafik- och transportledningskompaniet kan förbanden inom regionens område i realtid stödjas med aktuella hänvisningar till civila resurser samt sjuktransportledning.

Hänvisning till civila sjukvårdsresurser

Som ett led i försvarplaneringen föreslår stabsläkare eller kvartermästare vid hemvärnsbataljon inom militärregionen lämpliga hänvisningar till militärregionläkaren.

Militärregionläkaren samverkar med landstingen och tilldelar underställda förband hänvisningar till civila sjukvårdsresurser.

Förbanden samverkar med tilldelade hänvisningar vid insats.

16.2.5 Sjuktransportledning inom bataljon

Förbanden ska i sin planering utgå från att evakuering av skadad till civil vårdenhet får utföras med egna resurser. Civila ambulanser kan, i undantagsfall, överta patienter vid en omlastningsplats (till exempel en förbestämd vårdcentral) som ligger utanför fientlig påverkan.

SOS Alarm kan inte förregistrera brytpunkter/omlastningsplatser, utan dessa får beskrivas i klartext för 112. Därvid ska inte kordinater anges, utan platsen anges i klartext t.ex. ”Vårdcentralen i Pjätteryda.” ”Kyrkan i Tingsryd.”

Bataljonerna sjuktransportleder bataljonens sjuktranportfordon, som lämnat respektive kompaniområde, till civil vårdenhet eller omlastningsplats och följer sedan upp fordonen tills de återgått till den egna enheten.

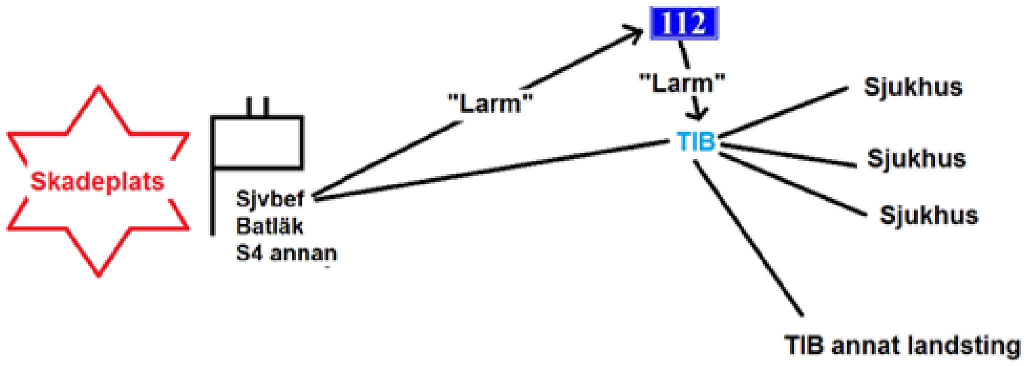
Bataljonsläkaren stödjer personaltjänstens uppföljning av den personal som lämnat bataljonen genom samverkan med SOS Alarm och civila vårdenheter.

Hänvisning till civila sjukvårdsresurser

Kompanierna erhåller hänvisningar från bataljonens Logistiksektion S4.
S4 erhåller sina hänvisningar enligt följande:

- Daglig sjukvård.
  Vid Hemvärnskompani genomför sjuksköterska sjukvisitation och daglig sjukvård. Triage (beslut om destination) till vårdcentral enligt försvarplanering eller annan vårdenhet (civil eller militär) görs enligt direktiv eller efter konsultation (på distans) med bataljonsläkare.
- Ambulanstransporter - 112.
- Akutsjukvård (kirurgi, akutmottagningar, vårdplatser och vårdcentraler) samtliga förband hänvisas:
  - I första hand civil larmcentral 112
  - om 112 inte kan nås, i andra hand till i försvarsplanering utpekat sjukhus eller annan vårdenhet.

Gränssnitt mot civil sjukvård i de fall bataljonerna själva har ansvar för sjuktransportledning.

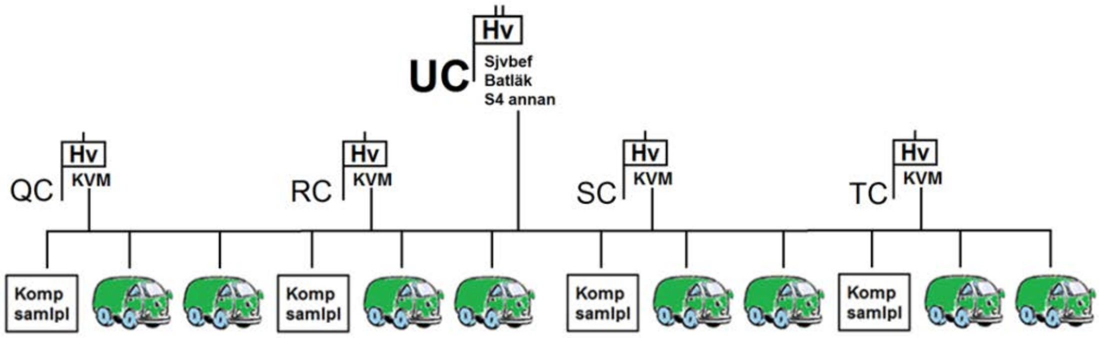


Vid behov av hänvisning för akutsjukvård eller stöd med ambulanser för sjuktransport kontaktar sjukvårdsbefälet eller annan befattningshavare på S4, 112.

112 fördelar och leder ambulanser och har även möjlighet att larma ut andra fördefinierade resurser.

Tjänsteman i beredskap (TIB) finns i beredskap i varje landsting. TIB är det första ledet i landstingens katastrofmedicinska beredskap och en av TIB’s uppgifter är att snabbt kunna inventera vårdplatser i eget landsting och samverka med TIB i angränsande landsting i syfte att skapa hänvisningar.

På bataljonen upprättas RAKEL-talgrupp för sjuktransportledning. Denna talgrupp, bör om möjligt, vara skild från bataljonens ordinarie underhållsnät.



Exempel på talgrupp för sjuktransportledning.

16.2.6 *Sjuktransportledning inom kompani.*

Kvartermästaren är ansvarig för sjuktransportledning på kompaniet vid insats med egen och tillförda sjukvårdsgrupper och leder vilka vägar/stråk som gäller vid transport inom kompaniområdet.

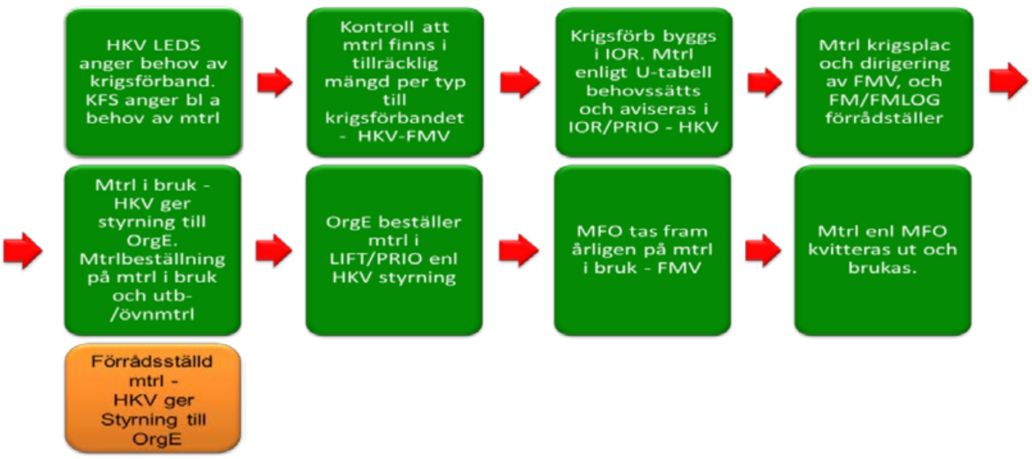
Från plutoner rapporteras skadeutfall till kompanistaben och kvartermästaren enligt incidentrapport METHANE. Denna rapport används också då kompaniet begär hänvisning för akutsjukvård och ambulanstransport från S4.

16.3 Materielförsörjning

Hemvärnets materielförsörjning regleras, i likhet med övriga krigsförband, i Försvarsmaktens försvarslogistikplan (FLP) med ingående materielplan och i Materielfördelningsorder (MFO). Försvarslogistikplanen med materielplanen är långsiktig där planerad materielanskaffning till förbanden presenteras och beslutas i treårsintervaller. Materielfördelningsordern grundas på förbandens beställningar av materiel och fastställs och beslutas för varje år, bl.a. utifrån tillgång och förbandens verksamhetsuppdrag (VU).

Hemvärnets utveckling avseende materiel och utrustning grundas på fastställd Krigsförbandsmålsättning (KFM) och Krigsförbandsspecifikation (KFS). Införande/avveckling av materiel säkerställs bland annat genom upprättade förbandsutvecklingsplaner där åtgärder inplaneras (förråd, INFRA, utbildning m m).

Materielförsörjningsprocessen



Jämför beskrivning i HvH del 1 kapitel Uppföljning och utveckling.

HKV behovsätter materiel som krigsplaceras vid hemvärnsförbandet, det sker när förbandet organiseras. C OrgE är inom ramen för ordinarie verksamhetsledning ansvarig för materielförsörjning av hemvärnsförbanden med stöd av FMLOG-FMV.

C OrgE beställer årligen materiel till sina krigsförband, här ingår hemvärns-förbanden. Materielen fördelas på samtliga förband och ordersätts i en årlig materiel-fördelningsorder. Krav på tillgänglighet och status för krigsförbandens materiel och utrustning grundas på aktuell behovssättning och gällande beredskapskrav.

Omfördelning av befintlig materiel från centralförråd eller mellan förband kan ta ett till två år att verkställa från det att beslut tagits.

Nyanskaffning av materiel med kravsättning, beslut om användning, fördelning och leverans är en lång och komplicerad process med många aktörer och kan i vissa fall ta upp till cirka fem år.

Förbandsutrustning förvaras i bataljonsförråd eller, om de geografiska förhållandena så kräver, i kompaniförråd.

Utbildningsmateriel och utbildningsammunition tillhandahålls enligt beslut av C Organisationsenhet, eller av denne utsedd chef.

16.3.1 Materiel i bruk och materiel i förråd

Krigsplacerad gemensam materiel som används av hemvärnsförbandet vid incidentberedskap, utbildning, övningar, stöd till samhället, och övrig hemvärns- och frivilligverksamhet, m m förvaras i hemvärnsförbandets förråd och benämns ”materiel i bruk”. Den här materielen vårdas och vidmakthålls av förbandet självt med stöd av respektive C OrgE.

Krigsplacerad materiel som inte används i utbildnings- och övningsverksamhet men som ingår i hemvärnsförbandets utrustningslistor förrådshålls för att insatsorganisationens beredskap och krigsduglighet ska säkerställas och benämns ”förrådsställd materiel/materiel i förråd”. Den här materielen vidmakthålls av FMLOG/FMV.

Materiel i bruk och förrådsställd materiel ska förrådsställas i krigsförbandets förråd. Vid den här s.k. samförvaringen ska de här olika materielkategorierna vara klart och tydligt åtskiljda i förbandets förråd.

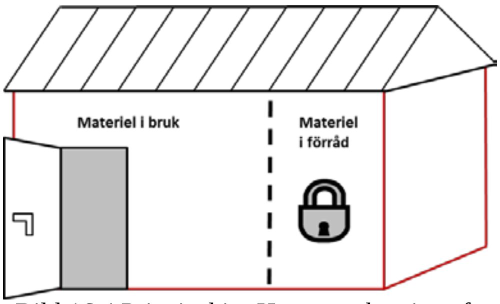
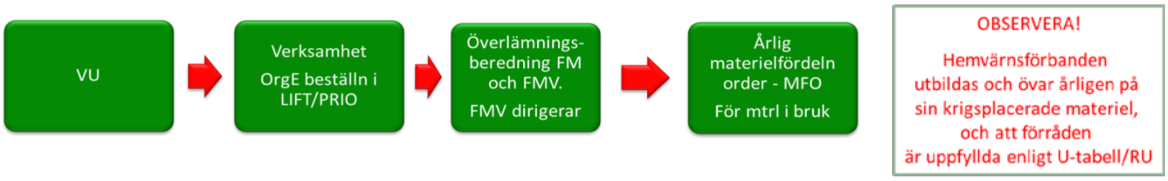


Bild 16.4 Principskiss Hemvärnsbatajons förråd . Christina Mårtensson, Försvarsmakten

Materiel i bruk – årliga behovet av utbildnings och övningsmateriel*

Behovet av materiel för att genomföra Hemvärnets utbildningssystem



* Utbildnings- och övningsmateriel i form av t ex övningsvapen GRG kan även benämnas ”breddningsmateriel”

Bild 16.5 Ulf Heineman, Försvarsmakten

Krigsplacerad materiel framgår i Försvarsmaktens it-stöd system LIFT-LOKAL och system PRIO, och utgörs av både materiel i bruk och materiel i förråd.

Ansvarig för materiel i förråd är FMLOG/FMV.

Ansvar för materielel i bruk har förbandschef, i det här fallet kompanichefen (bataljonchefen), vilket innebär bland annat:

- vård av materiel
- med stöd av OrgE verkställa åtgärder enligt Teknisk order
- inventering av materiel

Materielansvarig gör framställan om:

- behov av grundtillsyn med stöd av OrgE
- reparationsbehov
- brister i övrigt kring materiel

16.3.2 Vapenförvaring och transportsäkerhet

För förvaring av vapen och ammunition gäller Försvarsmaktens föreskrifter om hantering, förvaring och transport av skjutvapen och ammunition samt Försvarsmaktens interna bestämmelser om hantering, förvaring och transport av skjutvapen och ammunition. Se HvH del 1 kapitel Säkerhetstjänst.

16.3.3 Hantering och utlämning

Personlig utrustning och beväpning

Personlig utrustning lämnas ut från FMLOG SeC eller SeP enligt utrustningskort som fastställts av HKV. Personlig utrustning, med vissa undantag, förvaras i hemmet.

AK 4B är grundbeväpning för all personal, med undantag för nedanstående:

- sjukvårdare, hundförare, MC-förare, flygförare utrustas med Pistol m/88
- fältpastorer, läkare och sjuksköterskor är förnärvarande obeväpnade.

Personal som grundtilldelats pistol, enligt ovan, behåller sitt vapen när de tillträder högre befattning till exempel; sjukvårdsgruppchef, hundbefäl med flera.

Utlämning av materiel

Innan materiel lämnas ut ska den chef som har att besluta om utlämningen förvissa sig om att mottagaren är väl förtrogen med utfärdade bestämmelser för materielens förvaring, handhavande och vård.

Materiel som utlämnats (utlånats) från förråd står under mottagarens vård och ansvar.

Förnyelsekvittering av utlämnad materiel ska göras om så bedöms särskilt nödvändigt. Vapen får lämnas ut först efter genomförd utbildning.

Hemvärnssoldaten ansvarar för att ta del av bestämmelser för den utrustning som tilldelats. Försäkran om att soldaten känner till dessa bestämmelser tecknas på lånehandling för vapen och/eller ammunition.

Utlämning från FMLOG/FMV görs enligt följande:

- förbandsutrustning och övningsmateriel för hemvärnsförbandet kvitteras ut av hemvärnskompanichef (motsvarande) eller av denne utsedd, t ex kvartermästaren,
- personlig utrustning lämnas ut direkt till den enskilde enligt beslut av C OrgE eller av denne utsedd,
- vapenmateriel och ammunition hanteras enligt gällande FIB och FFS och en lånehandling ska alltid upprättas.

Övnings- och breddningsmateriel vid KFÖ beställs av OrgE och levereras, då så är möjligt, i container till aktuell övningsplats av FMLOG, enligt behovsinventering under SÖB. Återställande av aktuell materiel sker under söndag och avhämtas av FMLOG under påföljande måndag, eller enligt överenskommelse.

Utrustningshandlingar

Högkvarteret fastställer Hemvärnets utrustningstabeller. Hemvärnsförbandens utrustnings-handlingar indelas enligt följande:

- utrustningstabell (U-tabell) anger krigsbehovet av personlig utrustning och förbandsutrustning inom hemvärnsförbanden,
- utrustningskort för personlig utrustning som omfattar Grundutrustningskort för enskild befattningshavare samt Tilläggskort för eventuell personlig tilläggsutrustning,
- sats- och tillbehörslistor beskrivande innehållet i satser samt tillbehör,
- speciallistor utvisar förnödenhetsbehov vilka inte angivits i U-listor.

Användning av materielen

All materiel används bara till det den är avsedd för. Vapen får sålunda endast användas av hemvärnsförbandet för angivna övningar och utbildningar. Uniform bärs enligt Unibest FM.

Skada eller förlust av materiel

Tilldelad utrustning ska vårdas väl och eventuella brister ska åtgärdas så fort som möjligt.

Skador på eller förlust av materiel och ammunition ska omgående anmälas till chef samt via denne till C OrgE. Inbrott eller försök till inbrott i förvaringsutrymme med materiel, som tillhör Försvarsmakten, ska anmälas till polismyndighet och C Organisa-tionsenhet. Den som

förlorat vapen eller ammunition ska dessutom själv polisanmäla detta omgående.

Reparation av materiel

Nödvändiga reparationer utförs genom FMV-FSV försorg. Behov av reparation anmäls till C OrgE, eller av denne utsedd chef. Krigsmateriel får inte förändras av den enskilde.

Återlämning av materiel

Vid avrustning ska utkvitterad materiel skyndsamt återlämnas i vårdat skick. Om någon trots påminnelse inte återlämnar utkvitterad materiel kan denne hållas ersättningsansvarig.

Grundtillsyn av materiel



Hemvärnsförbandens materiel, utrustning och fordon grundkontrolleras ständigt återkommande enligt en fastställd tidsintervall - Grundtillsyn (GT). Syftet med GT är att materielen ska vara funktionell och säker, och även en kontroll av att den används och förrådshålls på rätt sätt. Åtgärderna utförs enligt en fastställd cykel och ett fastställt schema avseende innehåll och omfattning som följer med materielsystemet. Grundtillsyn ska föregås av särskild tillsyn på materielsystemet.

Grundtillsyn på hemvärnsförbandens fordon i bruk ska genomföras en gång per år, oaktat slutsiffra i registreringsnumret, planeras och genomförs genom C Organisationsenhet försorg.

Grundtillsyn av fordon genomförs f.n. enligt Försvarsmaktens regler för grundtillsyn fordon 2013.

Vård, förvaring och förrådsställning av materiel

Grunden för hög beredskap är att materielen är direkt användbar för insats, vilket innebär att förbandet över tiden måste ha kontroll över materielens status och att den förvaras på ett sådant sätt att inte statusen nedgår på grund av felaktig förvaringsmiljö. Anvisningar för vård och förvaring framgår enligt MVIF, Vård FM och SoldR Mtrl.

I anslutning till utbildnings- och övningsverksamhet, enligt hemvärnsförbandens utbildningssystem, ska därför hemvärnsförbanden planera in vård omfattande särskild tillsyn senast i slutet av genomförd utbildning eller övning. Materielen ska därefter förvaras enligt de anvisningar som finns i ovan angivna styrdokument (korttidsförvaring). Om materielen inte ska brukas inom ett år bör materiel och fordon förrådsställas. Åtgärder för detta planeras i samverkan med FMLOG, som också ansvarar för förrådsställningen.

16.4 Fordon, flygplan och båtar

16.4.1 Grunder

Hemvärnsförbanden disponerar:

- behovssatta och tilldelade militära fordon
- inhyrda flygplan
- behovssatta militära båtar
- kontrakterade båtar

Om hemvärnsförbandet behöver transporter eller fordon utöver grundtilldelningen enligt U-tabell, tillgodoses det genom förhyrning av fordon genom C OrgE försorg.

16.4.2 FMCK nyttjande av materielsystemet MC 258

MC 258 beställs enligt samma rutiner som gäller för övrig materiel i FM.

FMCK beställer via stödjande OrgE logistikavdelning, som lägger in beställ-ningen i LIFT enligt Högkvarterets årliga ”anvisningar för materielplanering”.

Underhåll

FMCK ansvarar, med stöd från C OrgE, för att materielens status vidmakthålls. I detta ansvar ingår daglig och särskild tillsyn enligt gällande vårdbestämmelser (Vård FM, MVIF). Reparationer utförs av FMCK.

Grundtillsyn utförs årligen på de motorcyklar som är i bruk under året enligt planerad verksamhet, planeras och genomförs genom C OrgE försorg. Övriga motor-cyklar är förrådsställda, varvid Försvarsmaktens rutiner för förvarad materiel tillämpas (MVIF).

Underhållskostnader för MC 258 ingår i den centrala driftbudgeten. Underhåll beställs enligt HKV/FMV årliga anvisningar för teknisk tjänst och materielunderhållsbeställningar.

FMCK motorcyklar kan i undantagsfall, efter tillstånd från Försvarsmakten lämnas till bilprovningen för kontrollbesiktning. Övriga moment ingående i grundtillsynen (GT) ska göras av utbildad personal.

FMCK motorcyklar har dispens från slutsiffermetoden, gällande besiktningsperiod.

Disposition och nyttjande vid lokal kår

De motorcyklar som disponeras av FMCK ska användas till de ordonnanser som har uppgifter eller är krigsplacerade med avtal i Försvarsmakten eller MSB. Vidare ska motorcykel användas till grund- och repetitionsutbildning samt vid trafiksäkerhetsarrangemang och kårverksamhet. FMCK riksstyrelse utfärdar bestämmelser för hur motorcyklar får nyttjas inom kårverksamheten i samverkan med PROD FRIV.

Inriktning då det gäller förvaring av motorcyklarna ska vara:

- motorcykelordonnans krigsplacerad i FM eller med placering vid MSB bör ha tilldelad motorcykel förvarad i förråd tilldelat av OrgE. Sådant förråd bör vara beläget där kåren finns eller där uppgift ska lösas,
- i undantagsfall kan motorcykeln förvaras i hemmet på ett betryggande sätt i eget garage eller annan motsvarande lokal med samma säkerhet. Förvaringsbestämmelser

och därtill kopplat ansvar utarbetas av FMCK riksstyrelse och ska delges motorcykelordonnans mot kvittens. Kårchef fattar beslut om sådan enskild förvaring,

- kårens övriga motorcyklar förvaras i ändamålsenligt förråd/garage som tillhandahålls av stödjande OrgE.

16.5 Särskild personlig skyddsutrustning

16.5.1 Skyddsglasögon, slipade glas, MC förare

Slipade glas till skyddsglasögon

Skyddsglasögon 06B och Skyddsglasögon 07L har tilldelats C OrgE för att nyttjas vid skjutningar med eldhandvapen samt vid strid i bebyggelse (SIB), vilket är ett krav enligt Säkerhetsinstruktion eldhandvapen (SäkR Ehv). Vid behov tilldelas personal glasögoninsats (skyddsglasögon 07). Hälso- och sjukvårdsenhet (HSE) vid OrgE tilldelar glasögoninsats och remitterar till optiker, OrgE planerar och leder den här anskaffningen och tilldelningen.

Slipade glas till skyddsmask

Personal ingående i CBRN-pluton ska kunna utöva sin verksamhet/övningar med en funktionell skyddsmask inklusive slipade glas. Försvarsmakten planerar för tilldelning av denna utrustning till CBRN-plutonerna.

För övriga hemvärnssoldater ska slipade glas till skyddsmask inte tilldelas för fredstida utbildnings- och övningsverksamhet med hänsyn till kostnader och övningsfrekvens.

Som konsekvens av ovanstående kontrolleras ramavtal, görs planering av inköp och leverans i samband med beredskapshöjning av C OrgE.

Köp av korrektionsglas till insatsbåge för skyddsmaskglasögon 90 och skyddsglasögon 07L sker enligt avtal, FMV 2016-04-18, Avtalsinformation FMV-2801-14-O. FMV-2801-14-O gäller t o m 2018-06-30, HKV Direktiv FM 2015-11620:2, Direktiv för nyttjande av personlig utrustning 2015-2016 inom Materielkluster 507, samt på EMILIA Information om statligt ramavtal för glasögon.

Utrustning till MC-förare

Utöver gällande grundutrustningskort och tilläggskort förses MC-förare, genom lokal anskaffning mot ramavtal, med hjälm, ryggskena, glasögon (motsvarande). Anskaffning genomförs av C OrgE.

Utgången, utgallrad eller kasserad skyddsmateriel enligt ovan får inte repareras eller åter-användas.

Se FM 2015-11620:2, Direktiv Nyttjande personlig utrustning 2015-2016:2.

16.6 Beklädnadsmateriel

Bestämmelser för bärande är reglerat i Uniformsbestämmelser FM, Unibest FM. Nedan anges endast ett begränsat utdrag med några förtydliganden samt det som är reglerat utöver Unibest FM.

16.6.1 Allmänna bestämmelser

Uniformer, persedlar och tjänstetecken bärs som anges i Unibest FM. Det är mycket viktigt att hemvärnssoldaten ger ett prydligt intryck och att ordning och reda råder. Endast sådana persedlar som tillhör respektive uniform får bäras synliga. Fastställda uniformspersedlar med tjänstetecken får inte bäras till civil klädsel. Det är inte tillåtet att göra egna förändringar av fastställd materiel.

Smycken och hårband i diskret utförande får bäras till uniform enligt beslut av C OrgE. När långt hår når över uniformskragen och kan innebära en säker-hetsrisk ska det samlas ihop i huvudbonaden eller i hårnät. Vid parad ska hårnät bäras om håret faller över kragen.

Till uniform får civil skyddshjälm bäras, i enlighet med rådande säkerhetsbestämmelser eller arbetsmiljöregler.

Allmänna krav på korrekt klädsel ska följas och att personal bär rätt klädsel i samband med olika tjänsteuppdrag. Samtliga uniformsplagg ska vara hela, rena och välvårdade samt bäras på reglementerat sätt. Skor ska vara putsade.

16.6.2 Arbets-/paraduniformer, uniformssystem 87

Daglig dräkt, uniform m/87 A, utlånas till hemvärnsmusiker som ”ny utrustning” och till hemvärnsbataljonschefer (stf), stabschefer, hemvärnskompanichefer (stf), kvartermästare, ungdomsledare samt vid särskilda behov till personal med fänriks grad eller högre.

Övrig hemvärnspersonal kan, i mån av tillgång, tillfälligt få låna uniform m/87 A för använd-ning när vederbörande representerar Hemvärnet vid exempelvis större högtidligheter, konferenser, tävlingar och annan liknande verksamhet där uniform är anbefalld eller medgiven samt under aktiv medverkan i upplysnings- och rekryteringsarbete.

16.6.3 Mässdräkt

Mässdräkt (stor/liten) får bäras från 1.e sergeants grad samt av kadetter. Hemvärnsbefäl med lägst 1.e sergeants grad får bära mässdräkt som anskaffas av den enskilde på egen bekostnad.

17. Tjänstetecken och utmärkelser



Bild 17.1 Christina Mårtensson, Försvarsmakten

Innehållsförteckning

17.1 Inledning

Gällande uniformsbestämmelser är grunden för hur Försvarsmakten och Hemvärnet bär uniform och utmärkelsetecken. Anvisningarna i detta kapitel är att betrakta som en referens för vad som generellt gäller för Hemvärnet.

Respektive hemvärnsbataljons tjänstetecken finns beskrivet i reglementet Uniformsbestämmelser FM 2015, Unibest FM 2015.

17.2 Tjänstetecken

17.2.1 Truppslags- och facktecken

Hemvärnet anlägger hemvärnsemblem för att utmärka tillhörighet till Hemvärnet. Före detta yrkes- och reservofficer får bära eget före detta truppslagstecken för att utvisa eget kompetensområde.

Hemvärnsmusiker bär facktecken för hemvärnsmusiker (M7678-372000) över höger bröstficka på vapenrock- och jacka m/87 (grå, blå). Dirigent och musikanförare får anlägga rött kläde bakom facktecknet.

Försvarsmedicinsk personal och själavårdare anlägger facktecken för eget fackområde och i förekommande fall anläggs yrkesband.

Läkare och sjuksköterska CF1 = tjänsteställning fänrik eller löjtnant (tidigast efter 3 år)

Anlägger facktecken på höger kragsnibb och gradbeteckning på vänster kragsnibb med rött yrkesband.



Läkare
Fältjacka m/90



Sjuksköterska
Fältjacka m/90



Läkare och sjuksköterska
Fältjacka m/90 Lätt

Fältpastor CF2 = tjänsteställning kapten

Anlägger facktecken på båda kragsnibbarna inget yrkesband på fältjacka m/90 och tom gradbeteckningshylsa med vitt yrkesband på fältjacka m/90 Lätt.



Fältjacka m/90



Fältjacka m/90 Lätt

17.2.2 Gradbeteckning och tjänsteårsstreck

Gradbeteckning och tjänsteårsstreck anläggs av till grad förordnad eller befordrad personal. Meniga 1kl. anlägger tjänsteårsstreck enligt principen 1 streck vartannat tjänsteår, ett till fyra streck. Se tabell Tvåbefälssystemets tillämpning HvH del 1 kapitel 6 Personaltjänst.

17.2.3 Frivilligtecken

Frivilligtecken m/46 eller motsvarande tecken av blå textil bärs av hemvärnspersonal från de frivilliga försvarsorganisationerna.



17.2.4 Förbandstecken

Respektive hemvärnsbataljon bär förbandstecken i metall på axelklaff/hylsor till uniform m/87 grå. Dessutom anläggs på höger bröstficka på uniform m/87 grå samma tjänstgörings-tecken eller förbandstecken som egen utbildningsgrupp bär.

Förbandstecken i textil är enhetligt inom hemvärnsbataljon och utgör till sin emblematik samma bild som förbandstecken i textil. Respektive hemvärnsbataljons benämning t ex ”VÄSTERBOTTENS HV-BATALJON” eller fastställd litterering ”13. HEMVÄRNSBA-TALJONEN” (13. HVBAT), anläggs som textrad över förbandstecken i textil.

17.2.5 Föreningsmärke

Hemvärnets avtalspersonal får på vapenrock- och jacka m/87 grå istället för frivilligtecken m/46 anlägga av HKV godkänt föreningsmärke.

17.2.6 Utbildningstecken

Den som erhållit något av Försvarsmaktens utbildningstecken bär detta enligt Unibest FM 2015.

17.2.7 Uniformsknappar

Från 1.e sergeants grad anläggs respektive hemvärnsbataljons förbandsknapp. Försvarsme-dicinsk personal och själavårdare anlägger respektive fackknapp.

17.2.8 Huvudbonader

Basker och baskertecken

Samtlig personal inom Hemvärnet bär basker i brun färg med baskertecken m/02 för armén av guldfärgad metall.

Skärmmössa

Skärmmössa bärs från sergeants grad till daglig dräkt. Hemvärnsmusikkår får enhetligt an-lägga skärmmössa m/87 grå till daglig musikdräkt, menig – korpral bär härvid tjänstetecken för sergeant.

17.2.9 Övriga tjänstetecken

Tjänsteårstecken



Tjänsteårstecken för Hemvärnet i metall får bäras ovanför höger bröstficka på vapenrock- och jacka m/87 grå.

Rikshemvärnsrådet



Tjänstgöringstecken för ledamot av Rikshemvärnsrådet bär på vapenrock- och jacka m/87 grå på höger bröstficka.

Anställd personal på rikshemvärnsavdelningen bär tjänstgöringstecken för rikshemvärnscentrum m/92. och personal på HvSS bär tjänstgöringstecken Hemvärnets stridsskola.

Veterantecken



Veterantecken m/54 i metall får bäras ovanför vänster bröstficka på vapenrock- och jacka m/87 grå. Veterantecknet utgörs av en emaljerad sköld med hemvärnsemblemets tre kronor och H i förgyllt utförande. Skölden pryds av en förgylld kunglig krona samt av två förgyllda lagerkvistar som utgår från sidorna. Veterantecken utdelas tillsammans med ett diplom, som utfärdas av C OrgE, eller av denne utsedd chef.

Fastställt veterantecken i textil får bäras över namnbricksfästet på fältjacka m/90.

Axelprydnad m/54

Axelprydnad m/54 fästs på båda ändarna av vänster axelklaff av militärmusiker i hemvärns- och frivilligmusikkår.

- För dirigent vid hemvärnsmusikkår med vitt och gult silke och guldtråd.
- För specialistofficer, fänrik, löjtnant och kapten med vitt och gult silke.
- Menig - sergeant med tofsar av vitt silke.

17.2.10 Avsteg från bestämmelserna

Utöver de bestämmelser som meddelats här utfärdar C OrgE, de anvisningar som anses nödvändiga med hänsyn till lokala förhållanden.

17.3 Utmärkelser

17.3.1 Grunder

Utmärkelser bärs enligt reglemente Unibest FM 2015.

Hemvärnets utmärkelser föreslås av respektive utdelningsberättigat hemvärnsråd efter ansökan i det antal som hemvärnsrådet anser berättigat för varje år.

Med hemvärnspersonal avses all personal som tjänstgör i Hemvärnet oavsett organisationstillhörighet.

Riktlinjer

Utdelade medaljer och plaketter registreras i PRIO.

Inriktning

Försök har gjorts att definiera betydelsen av de värdeord som finns i sammanställningen och även i nedanstående beskrivningar av Hemvärnets utmärkelser. Slutsatsen är att de olika beslutande organen själva fastställer innebörden i de olika begreppen. Någon ”rikslikare” utifrån vilken alla beslutande organ ska utgå från är därför inte aktuell att tillfoga. De lokala skillnaderna är så stora att en sådan gemensam måttstock inte skulle bli rättvisande.

I sammanställningen över Hemvärnets plaketter och medaljer används olika värdeord, där det högsta värderingsordet naturligtvis återfinns för den högsta utmärkelsen. För den regionala nivån har som exempel uttrycken *betydelsefull tjänstgöring och betydelsefull gärning* använts. Det är således upp till varje hemvärnsråd att fastställa vad man vill lägga i begreppen betydelsefull tjänstgöring och betydelsefull gärning.

Ansökan

Hemvärnsråd ansöker hos Rikshemvärnsrådet om tilldelning av förtjänstmedaljer. Ansökan ska vara Rikshemvärnsrådet tillhanda årligen senast den 1 juli för utdelning nästkommande år, förtjänstmedaljer i guld utdelas i samband med rikshemvärnstinget varje udda år.

Rikshemvärnsrådet beslutar individuellt i varje enskilt förslag om tilldelning av förtjänstmedalj.

17.3.2 Medaljer

Hemvärnets kungliga förtjänstmedalj i guld



Tilldelas den som genom synnerligen betydelsefull tjänstgöring bidragit till att utveckla Hemvärnet utöver vad tjänsten kräver.

Instiftad

Förtjänstmedaljen i guld är instiftad av Rikshemvärnsrådet med H.M. Konungens gillande.

Förtjänstmedaljen kan på särskilda skäl även utdelas till utländsk medborgare.

Utseende

Förtjänstmedaljen har oval (elliptisk) form och är krönt med kunglig krona samt på åtsidan försedd med H.M. Konungens bild och på frånsidan med Hemvärnets emblem. Medaljen präglas i guld i storlek motsvarande åttonde storleken.

Förtjänstmedaljen bärs i band av blå färg med fem lodräta, gula, två mm breda ränder.

Antal

Antal förtjänstmedaljer som årligen får utdelas bestäms av Rikshemvärnsrådet.

Förslagsrätt

Rikshemvärnschefen, medlemmar av Rikshemvärnsrådet och hemvärnsrådet har förslagsrätt. Förslag med meritförteckning lämnas till ordföranden i Rikshemvärnsrådet på särskild blankett. Om flera personer föreslås samtidigt, ska de nämnas i den ordning de ska komma ifråga för utmärkelsen.

Tilldelning och kostnader

Beslut om tilldelning fattas av Rikshemvärnsrådet. Förtjänstmedaljen ska överlämnas under högtidliga former tillsamman med diplom.

Rikshemvärnsrådet står för kostnaderna.

Rapport

Protokoll förs av Rikshemvärnsrådet. Beslut delges respektive OrgE.

Hemvärnets kungliga förtjänstmedalj i silver



Tilldelas den som genom mycket betydelsefull tjänstgöring bidragit till att utveckla Hemvärnet utöver vad tjänsten kräver.

Instiftad

Förtjänstmedaljen i silver är instiftad enligt H.M. Konungens bemyndigande av Rikshemvärnsrådet.

Förtjänstmedaljen kan på särskilda skäl även utdelas till icke svensk medborgare.

Utseende

Förtjänstmedaljen, av oval (elliptisk) form, är krönt med kunglig krona samt på åtsidan försedd med H.M. Konungens bild och på frånsidan med Hemvärnets emblem. Medaljen präglas i storlek motsvarande åttonde storleken.

Förtjänstmedaljen bärs i band av blå färg med fem lodräta, gula, två mm breda ränder.

Antal

Antal förtjänstmedaljer som årligen får utdelas bestäms av Rikshemvärnsrådet.

Förslagsrätt

Rikshemvärnschefen, medlem av Rikshemvärnsrådet och hemvärnsråd har förslagsrätt. Förslag med meritförteckning lämnas till ordföranden i Rikshemvärnsrådet på särskild blankett. Om flera personer föreslås samtidigt, ska de nämnas i den ordning de ska komma ifråga för utmärkelsen.

Tilldelning och kostnader

Beslut om tilldelning fattas av Rikshemvärnsrådet. Förtjänstmedaljen ska överlämnas under högtidliga former tillsammans med ett diplom. Rikshemvärnsrådet står för kostnaderna.

Rapport

Protokollförs av Rikshemvärnsrådet. Beslut delges respektive OrgE.

Hemvärnets silvermedalj



Tilldelas den som genom betydelsefull tjänstgöring bidragit till att utveckla Hemvärnet, utöver vad tjänsten kräver.

Instiftad

Silvermedaljen är instiftad av Rikshemvärnsrådet.

Silvermedaljen kan på särskilda skäl även utdelas till utländsk medborgare.

Utseende

Silvermedaljen, av rund form, är på åtsidan försedd med Hemvärnets emblem med omskriften ”Sveriges hemvärn” och på frånsidan med lagerkrans och möjlighet för prägling av namn och årtal. För hemvärnsmusiker präglas frånsidan även med ett musiktecken. Medaljen präglas i storlek motsvarande åttonde storleken.

Silvermedaljen bärs i band av blå färg med fyra lodräta gula, två mm breda ränder.

Antal

Antal silvermedaljer som hemvärnsrådet årligen får utdela bestäms av Rikshemvärnsrådet.

Förslagsrätt

Ledamöter av hemvärnsråd på alla nivåer har förslagsrätt. Förslag med meritförteckning lämnas till ordföranden i hemvärnsrådet på särskild blankett. Om flera personer föreslås samtidigt, ska de nämnas i den ordning de ska komma ifråga för utmärkelsen.

Tilldelning och kostnader

Beslut om tilldelning fattas av Hemvärnsråd. Silvermedaljen bör överlämnas under högtidliga former tillsammans med ett diplom.

Kostnaderna för silvermedaljer betalas av aktuellt hemvärnsråd eller av gåvomedel enligt beslut av det aktuella hemvärnsrådet.

Rapport

Uppgift om hur många silvermedaljer som delats ut ska skickas av ordföranden i hemvärnsrådet till ordföranden i Rikshemvärnsrådet årligen före första kvartalets slut.

Hur många silvermedaljer som maximalt kan utdelas inom varje hemvärnsråd beräknas utifrån antalet hemvärnskompanier inom respektive utbildningsgrupp. Antalet silvermedaljer som kan fördelas uppgår maximalt till antalet kompanier inom utbildningsgruppens område (bataljonsstab med ledningspluton utgör vid beräkningen ett kompani).

Hemvärnets silvermedalj med lagerkrans



Tilldelas den som gjort bragdliknande insatser i Hemvärnet.

Instiftad

Hemvärnets silvermedalj med lagerkrans är instiftad av Rikshemvärnsrådet.

Utseende

Hemvärnets silvermedalj med lagerkrans, av rund form, är på åtsidan försedd med Hemvärnets emblem med omskriften ”Sveriges hemvärn” och på frånsidan med lagerkrans och möjlighet för prägling av namn och årtal. Medaljen utformas i storlek motsvarande åttonde storleken.

Hemvärnets silvermedalj med lagerkrans bärs i band av blå färg med fyra lodräta gula, två mm breda ränder. Medaljbandet är krönt med lagerkrans.

Antal

Varje medaljförslag granskas av Rikshemvärnsrådet.

Förslagsrätt

Rikshemvärnschefen, medlemmar av Rikshemvärnsrådet, hemvärnsråd och bataljonsråd har förslagsrätt. Förslag med meritförteckning lämnas till ordföranden i Rikshemvärnsrådet på särskild blankett.

Tilldelning och kostnader

Beslut om tilldelning fattas av Rikshemvärnsrådet. Hemvärnets silvermedalj med lagerkrans ska överlämnas under högtidliga former tillsammans med ett diplom.

Rikshemvärnsrådet står för kostnaderna.

Rapport

Protokollförs av Rikshemvärnsrådet.

Hemvärnets bronsmedalj

Tilldelas den som genom värdefull tjänstgöring bidragit till att utveckla Hemvärnet, utöver vad tjänsten kräver.



Instiftad

Bronsmedaljen är instiftad av Rikshemvärnsrådet.

Hemvärnets bronsmedalj är i första hand instiftad för att uppmuntra all personal i Hemvärnet till insatser för Hemvärnet utöver det som krävs i tjänsten. Det är hemvärnsförbandschefens uppgift att årligen värdera de insatser som gjorts av enskilda i förbandet och föreslå lämpliga personer för utmärkelsen.

En person kan få medaljen maximalt tre gånger.

Utseende

Hemvärnets bronsmedalj är i utförande exakt lika Hemvärnets silvermedalj men präglas i brons och i storlek motsvarande åttonde storleken. Hemvärnets bronsmedalj bärs i band av blå färg med två lodräta gula, två mm breda ränder i mitten.

Antalet tilldelningar markeras med metallstjärnor på medaljband och släpspänne.

Antal

Det finns ingen begränsning i antalet bronsmedaljer som får delas ut. Det är viktigt att kriterierna för att få medaljen uppfylls och att det finns en god motivering för att den ska behålla sin karaktär av förnämlig och eftersträvandsvärd utmärkelse. En och samma person kan tilldelas medaljen maximalt tre gånger, med två stjärnor på medaljbandet för andra gången och med tre stjärnor för tredje gången. Medaljen tilldelas i beskriven ordning.

Förslagsrätt

Ledamöter av hemvärnsråd på alla nivåer har förslagsrätt. Förslag med meritförteckning lämnas till ordföranden i hemvärnsrådet på särskild blankett. Om flera personer föreslås samtidigt, ska de nämnas i den ordning de ska komma ifråga för utmärkelsen.

Tilldelning och kostnader

Beslut om tilldelning fattas av hemvärnsråd. Förteckning över utdelade medaljer och valörer ska föras på det utdelande förbandet (utbildningsgrupp). Centrala musikrådet beslutar om utdelning för hemvärnsmusiker. Löses till självkostnadspris jämte övriga kostnader för bronsmedalj betalas av det aktuella hemvärnsrådet eller av gåvomedel enligt beslut av det aktuella hemvärnsrådet. Bronsmedaljen bör överlämnas under högtidliga former och åtföljas av ett diplom.

Rapport

Uppgift om det antal bronsmedaljer som utdelats ska skickas av ordföranden i hemvärnsrådet till ordföranden i Rikshemvärnsrådet årligen före första kvartalets slut.

Hemvärnets bronsmedalj med lagerkrans



Tilldelas den som gjort en rådig aktiv handling i krissituation under tjänsteutövning i Hemvärnet.

Instiftad

Hemvärnets bronsmedalj med lagerkrans är instiftad av Rikshemvärnsrådet.

Utseende

Hemvärnets bronsmedalj med lagerkrans är i utförande exakt lik Hemvärnets silvermedalj med lagerkrans men utförs i brons och i storlek motsvarande åttonde storleken.

Hemvärnets silvermedalj med lagerkrans bärs i band av blå färg med två gula, två mm breda ränder i mitten ränder i mitten. Medaljbandet är krönt med lagerkrans.

Antal

Varje medaljförslag granskas av Rikshemvärnsrådet.

Förslagsrätt

Råd inom Hemvärnet på alla nivåer har förslagsrätt. Förslag med meritförteckning lämnas till ordföranden i Rikshemvärnsrådet på särskild blankett.

Tilldelning och kostnader

Beslut om tilldelning fattas av Rikshemvärnsrådet. Rikshemvärnsrådet står för kostnaderna.

Hemvärnets bronsmedalj med lagerkrans bör överlämnas under högtidliga former tillsammans med ett diplom.

Rapport

Protokollförs av Rikshemvärnsrådet.

Rikshemvärnschefens silvermedalj



Utdelas av rikshemvärnschefen som tack för utförda betydelsefulla insatser avseende Hemvärnets utveckling.

Instiftad

Silvermedaljen är instiftad av Rikshemvärnsrådet.

Utseende

Silvermedaljen, av rund form, är på åtsidan försedd med Hemvärnets emblem med omskriften ”Sveriges hemvärn”. På frånsidans övre del står "för förtjänster" och på dess nedre del omskriften ”Rikshemvärnschef” omgivande ett liggande bladverk. Medaljen präglas i storlek motsvarande åttonde storleken.

Silvermedaljen bärs i band av blå färg med fyra lodräta gula, två mm breda ränder.

Antal

Antal silvermedaljer som årligen får utdelas bestäms av rikshemvärnschefen.

Tilldelning och kostnader

Silvermedaljen bör överlämnas under högtidliga former och åtföljas av ett diplom.

Silvermedaljen bekostas av medel som står till rikshemvärnschefens förfogande.

Rapport

Förteckning över tilldelade medaljer förs vid HKV PROD RIKSHV.

Rikshemvärnschefens bronsmedalj



Utdelas av rikshemvärnschefen och tilldelas den som genom värdefull tjänstgöring bidragit till att utveckla Hemvärnet utöver vad tjänsten kräver.

Instiftad

Bronsmedaljen är instiftad av Rikshemvärnsrådet.

Utseende

Rikshemvärnschefens bronsmedalj är i sitt utförande exakt lik Hemvärnets silvermedalj men utförs i brons och i storlek motsvarande åttonde storleken.

Bronsmedaljen bärs i band av blå färg med två lodräta gula, två mm breda ränder.

Antal

Antal bronsmedaljer som årligen får utdelas bestäms av rikshemvärnschefen. En och samma person kan tilldelas medaljen max tre gånger, med två stjärnor på medaljbandet för andra gången och med tre stjärnor för tredje gången. Medaljen tilldelas i beskriven ordning.

Tilldelning och kostnader

Bronsmedaljen bör överlämnas under högtidliga former och åtföljas av ett diplom.

Medaljen bekostas av medel som står till rikshemvärnschefens förfogande.

Rapport

Förteckning över tilldelade medaljer förs vid HKV PROD RIKSHV.

Gustav Petrimedalj i brons



Gustav Petrimedaljen i brons utdelas för förtjänstfulla insatser inom hemvärnsrörelsen och/eller Hemvärnsbefälsens Riksförbund, HBR.

Personal som tilldelas medaljen bör ha erhållit någon av Hemvärnets utmärkelser av högre valör tidigast tre år före tilldelningen av Petrimedaljen. Kravet är minst fem års tjänstgöring.

Instiftad

Gustav Petrimedaljen instiftades 1944 och utdelades första gången 1945 till Hemvärnets förste Rikshemvärnschef Gustav Petri.

Utseende

Gustav Petrimedaljen i brons är av åttonde storleken. Medaljen har på tillsidan en bild av genmj Gustav Petri och inskriptionen ”Gustav Petri Hemvärnets förste chef”. På baksidan finns inskriptionen ”Av Sveriges hemvärn” och en bild på en hemvärnssoldat med kpist.

Antal

Antal medaljer som årligen delas ut bestäms av förbundsstyrelsen. Ett riktvärde är 15 stycken per år.

Förslagsrätt

Rikshemvärnsrådet, HBR-förening, hemvärnsråd samt råd inom bataljon och kompani har förslagsrätt på medaljen.

Tilldelning

Petrimedaljen delas ut av HBR-funktionär på riks- eller föreningsnivå, alternativt av högste närvarande förbandschef.

Gustav Petrimedalj i silver



Gustav Petrimedaljen i silver tilldelas för synnerliga förtjänstfulla aktiva insatser för Hemvärnet och/eller Hemvärnsbefälets Riksförbund, HBR.

Personal som tilldelas medaljen bör ha erhållit någon av Hemvärnets utmärkelser av högre valör tidigast tre år före tilldelningen av Petrimedaljen. Krav för tilldelning är minst tio års tjänstgöring.

Instiftad

Se utförande i brons ovan.

Utseende

Gustav Petrimedaljen i silver är av åttonde storleken. Medaljen bärs på samma sätt och har samma inskriptioner som utförandet i brons, se ovan.

Antal

Se utförande i brons ovan.

Förslagsrätt

Rikshemvärnsrådet, HBR-förening, hemvärnsråd, råd inom bataljon och kompani samt Försvarsmakten har förslagsrätt på medaljen.

Tilldelning

Se utförande i brons ovan.

17.2.3 Plaketter

Hemvärnets förtjänstplakett i guld

Instiftad



Hemvärnets förtjänstplakett i guld är instiftad 1941 av Rikshemvärnsrådet och tilldelas den fysiska eller juridiska person som genom mycket betydelsefull gärning inom/för förbandsverksamheten eller genom mycket betydelsefull tjänstgöring inom medinflytanderåd på olika nivåer bidragit till att utveckla Hemvärnet.

Utseende

Plaketten utgörs av en 52 x 72 mm metallplatta med Hemvärnets emblem på åtsidan. Den präglas i guld (förgylld brons) och monteras på svart platta med plats för inskriptionsbricka.

Antal

Förtjänstplaketten tilldelas sparsamt för att den ska behålla sin karaktär av förnämlig och eftersträvansvärd utmärkelse. Rikshemvärnsrådet granskar varje ansökan.

Förslagsrätt

Ledamöter av råd inom Hemvärnet på alla nivåer har förslagsrätt. Förslag med meritförteckning lämnas till ordföranden i hemvärnsrådet på särskild blankett. Om flera personer föreslås samtidigt, ska de nämnas i den ordning de ska komma ifråga för utmärkelsen.

Tilldelning och kostnader

Guldplaketten ska överlämnas under högtidliga former och åtföljas av ett diplom.

Rikshemvärnsrådet står för kostnaderna.

Rapport

Protokollförs av Rikshemvärnsrådet.

Hemvärnets förtjänstplakett i silver



Instiftad

Hemvärnets silverplakett är instiftad 1941 av Rikshemvärnsrådet och tilldelas den fysiska eller juridiska person som genom betydelsefull gärning inom/för förbandsverksamheten eller genom betydelsefull tjänstgöring inom medinflytanderåd på olika nivåer bidragit till att utveckla Hemvärnet.

Utseende

Plaketten utgörs av en 52 x 72 mm metallplatta med Hemvärnets emblem på åtsidan. Den präglas i silver (försilvrad oxiderad brons). Gravering görs på plakettens frånsida.

Antal

Förtjänstplaketten tilldelas sparsamt för att den ska behålla sin karaktär av förnämlig och eftersträvansvärd utmärkelse. Lägst hemvärnsråd granskar varje ansökan.

Förslagsrätt

Ledamöter av hemvärnsråd, bataljonsråd samt hemvärnskompaniråd inom hemvärnskompani har förslagsrätt. Förslag med meritförteckning lämnas till ordföranden i hemvärnsrådet på särskild blankett. Om flera personer föreslås samtidigt, ska de nämnas i den ordning de ska komma ifråga för utmärkelsen.

Tilldelning och kostnader

Hemvärnsrådet har bemyndigats att besluta om tilldelning.

Silverplaketten bör överlämnas under högtidliga former och åtföljas av ett diplom.

Plaketten löses till självkostnadspris. Övriga kostnader för silverplaketten betalas av aktuellt hemvärnsråd eller av gåvomedel enligt beslut av aktuellt hemvärnsråd.

Rapport

Uppgift om det antal silverplaketter som utdelats ska skickas av ordföranden i hemvärnsrådet till ordföranden i Rikshemvärnsrådet årligen före första kvartalets slut.

Hemvärnets bronsplakett



Instiftad

Hemvärnets bronsplakett är instiftad 1941 av Rikshemvärnsrådet och tilldelas den fysiska eller juridiska person som genom värdefull gärning inom/för förbandsverksamheten eller genom värdefull tjänstgöring inom medinflytande-råd på olika nivåer bidragit till att utveckla Hemvärnet.

Utseende

Plaketten utgörs av en 52 x 72 mm metallplatta med Hemvärnets emblem på åtsidan. Den präglas i brons. Gravering görs på plakettens frånsida.

Antal

Det finns ingen begränsning i det antal bronsplaketter som får delas ut. Det är viktigt att kriterierna för att tilldelas bronsplaketten hålls och att det finns en god motivering, för att plaketten ska behålla sin karaktär av förnämlig och eftersträvandsvärd utmärkelse.

Förslagsrätt

Ledamöter av hemvärnsråd, bataljonsråd och hemvärnskompaniråd har förslagsrätt. Förslag med meritförteckning lämnas till ordföranden i hemvärnsrådet på särskild blankett. Om flera personer föreslås samtidigt, ska de nämnas i den ordning de ska komma ifråga för utmärkelsen.

Tilldelning och kostnader

Beslut om tilldelning tas av rikshemvärnschefen, Rikshemvärnsrådet, hemvärnsråd samt bataljonsråd och utdelas av dessa eller på deras uppdrag.

Bronsplaketten bör överlämnas under högtidliga former tillsammans med ett diplom.

Löses till självkostnadspris jämte övriga kostnader för bronsplaketten betalas av det aktuella hemvärnsrådet eller av gåvomedel enligt beslut av det aktuella hemvärnsrådet.

17.3.4 Övriga utmärkelser

Hemvärnets hederssköld



Instiftad

Hemvärnets hederssköld är instiftad 1976 (utgåva 2005) av Rikshemvärnsrådet. Hedersskölden får efter Rikshemvärnsrådets beslut i varje särskilt fall tilldelas företrädesvis myndigheter, institutioner, organisationer och företag samt undantagsvis enskilda personer som gjort Hemvärnet stora tjänster eller visat stort intresse för Hemvärnet och dess verksamhet.

Utseende

Skölden utgörs av ett hemvärnsvapen monterat på träplatta. Under vapnet finns möjlighet att montera metallplatta för ingravering av mottagarens namn.

Förslagsrätt

Förslagsrätt tillkommer Rikshemvärnsrådet och hemvärnsråd och förslag ska vara ordförande i Rikshemvärnsrådet tillhanda senast tre veckor före avsett utdelningsdatum.

Tilldelning och kostnader

Rikshemvärnsrådet beslutar om tilldelning av hedersskölden. Den utdelas av rådets ordförande eller på hans uppdrag. Rikshemvärnsrådet står för kostnaderna för hedersskölden.

Hedersskölden anskaffas genom Rikshemvärnsrådets försorg.

Rapport

Protokollförs av Rikshemvärnsrådet.

17.3.5 Jetonger



Rikshemvärnschefens jetong (”coin”)

Delas personligen ut av Rikshemvärnschefen vid goda insatser.

Hemvärnets tävlingsjetong

Hemvärnets tävlingsjetong är instiftad 1941 av Hemvärnsrådet. Den utgörs av en cirkelrund jetong i metall, 33 mm diameter, på åtsidan försedd med Hemvärnets emblem och däröver texten ”HEMVÄRNET” och på frånsidan försedd med en lagerslinga som löper längs nedre kanten. Den utförs i guld (förgylld brons), silver (försilvrad oxiderad brons) samt brons. Gravering görs på åtsidan.

Tävlingsjetonger får tilldelas som pris vid tävlingar som anordnas inom Hemvärnet, såväl individuella som i lag (grupp, patrull). Tävlingsjetonger i guld får utdelas endast till segraren i individuella tävlingar respektive till lagmedlemmar i segrande lag. Vid tävlingar med få deltagare (deltagande lag) bör endast tävlingsjetong i silver och brons ifrågakomma.

Tävlingsjetonger kan i övrigt tilldelas enligt beslut av Rikshemvärnschefen.

Beställning av tävlingsjetonger görs på beställningslistor hos anvisat företag.[1]



17.3.6 Hemvärnsmusikens utmärkelser

Hedersmusiker

Hemvärnets centrala musikråd, CMR, utser årligen en hemvärnsmusiker till hedersmusiker som erkänsla för mycket förtjänstfull aktiv verksamhet inom hemvärnsmusiken under lång tid. En hedersmusiker ska:

- ha varit hemvärnsmusiker i minst 25 år,

[1] Hänvisning av HKV PROD RIKSHV

- ha varit mycket aktiv i musikkårens repetitionsarbete och konsertverksamhet,
- ha medverkat aktivt i musikkårens musikaliska utveckling,
- ha varit dirigent, musikkårchef, styrelseledamot eller haft någon annan ledande befattning inom musikkåren.

Hedersmusiker föreslås av hemvärnsmusikkåren, som sänder förslag med motivering till CMR årligen före 15 mars. CMR kan om särskilda skäl föreligger utse någon annan, icke hemvärnsmusiker, till hedersmusiker.

Hemvärnets silvermedalj

Samma bestämmelser som i ovan.

Hemvärnets bronsmedalj

Samma bestämmelser som i ovan.

Förtjänstplakett

Guld



Tilldelas av CMR och får tilldelas den som genom i hög grad betydelsefulla insatser gjort sig förtjänt av hemvärnsmusikens tacksamhet. Förslag till tilldelning med meritförteckning insänds till CMR.

Silver



Tilldelas av musikkårchefen och får tilldelas den som genom betydelsefulla insatser gjort sig förtjänt av hemvärnsmusikens tacksamhet. Förtjänstplaketten beställs hos CMR eller Sporrong AB, Box 6042, 171 06 Solna.

Brons



Tilldelas av musikkårchefen och får tilldelas den som genom värdefulla insatser gjort sig förtjänt av hemvärnsmusikens tacksamhet. Förtjänstplaketten beställs hos CMR eller Sporrong AB, Box 6042, 171 06 Solna.

Hederssköld

Hemvärnsmusikens hederssköld är instiftad av CMR och utgörs av ett hemvärnsmusikfacktecken som monterats på träplatta. Under vapnet finns möjlighet att montera en metallplatta för ingravering av mottagarens namn.

CMR beslutar om tilldelning av hedersskölden. Den får efter CMR beslut i varje enskilt fall tilldelas myndigheter, institutioner, organisationer, företag samt enskilda personer som gjort hemvärnsmusiken stora förtjänster eller visat stort intresse för hemvärnsmusiken och dess verksamhet.

Landets hemvärnsmusikkårer samt CMR har förslagsrätt. Förslaget ska vara CMR tillhanda senast tre veckor före avsett utdelningsdatum.

HKV PROD RIKSHV, CMR eller förslagsställaren kan stå för kostnaderna för hedersskölden. *Hederskölden anskaffas genom CMR försorg.*

17.3.7 Tjänsteårstecken



Tjänsteårstecken tilldelas Hemvärnets personal som under den tid som anges nedan har fullgjort sina tjänsteåligganden enligt gällande avtal. Även hemvärnsveteraner får tilldelas tjänsteårstecken.

Tjänsteårstecken m/43 Hemvärnsemblemet i brons och silver (försilvrat), storlek 18 x 35 mm. Tecknet i brons tilldelas hemvärnsungdom som fullgjort 50 tim/år i tre år. Tecknet i silver tilldelas efter fem år.



Tjänsteårstecken m/50 Hemvärnsemblemet inom lagerkrans, utfört i guld (förgyllt), storlek 25 x 35 mm. Tilldelas efter tio år.



Tjänsteårstecken m/55 Hemvärnsemblemet med blåemaljerad sköld inom lagerkrans, utfört i guld (förgyllt), storlek 25x 35 mm. Under skölden siffror i blåemaljerat fält med kantonering i guld. Tilldelas efter 15, 20 respektive 25 år.



Tjänsteårstecken m/75 Två korsade svärd, belagda med hemvärnsemblemet, utfört i guld (förgyllt) med blåemaljerad sköld. Över skölden krona med rött foder, runt skölden lagerkrans samt under skölden siffror i blåemaljerat fält med kantonering i guld. Storlek 33 x 35 mm. Tilldelas efter 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70 respektive 75 år.

Bärande

Placeras på vänster bröstficka på vapenrock- och jacka m/87 grå. Endast det senast erhållna tjänsteårstecknet får bäras.

Övriga bestämmelser

Beställning, kostnader och registrering görs enligt beslut av C OrgE eller av denne utsedd chef. Beställning av tjänsteårstecken görs hos det företag som HKV PROD RIKSHV anvisat.

17.3.8 Beställning av medaljer och plaketter

Beställning av medaljer och plaketter i silver och brons görs med särskild beställningslista hos anvisat företag[2]. Förtjänstplaketter i guld får endast beställas av eller genom Rikshemvärnschefen.

[2] Anvisning av HKV PROD RIKSHV

Exempel på beställning av Hemvärnets plakett i silver:

Beställning

Härmed beställs en (1) Hemvärnets förtjänstplakett i silver (försilvrad brons) med gravering jämte ask med sammetsinlägg, alt etui.

Leverans:

Senast 2016-06-01 till … Box 000, 000 00 A-STAD. Vid plakettens leverans bifogas räkning.

Gravering: Nils Karlsson

6 juni 2016 A-STAD Datum

Underskrift

Befattning

18. Verksamhetssäkerhet i hemvärnets utbildningssystem



Bild: Elisabet Forsman, Criscom

Innehållsförteckning

18.1 Inledning och avgränsningar

Kapitlet beskriver Försvarsmaktens verksamhetssäkerhetsarbete kopplat till hemvärnets utbildningssystem och riktar sig främst till chefer och handläggare med ansvar för utbildning och vidmakthållande av hemvärnsförband samt chefer i hemvärnsförbanden.

Fokus ligger på arbetsmiljölagstiftningen och tillämpning som visar riskfaktorer i militär övnings- och utbildningsverksamhet.

Inledningsvis definieras verksamhetssäkerhet ur hemvärnsförbandens perspektiv, därefter beskrivs arbetsmiljöansvar och på vilket sätt olika ansvariga inom Försvarsmakten utgör en del i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Avslutningsvis utvecklas mer ingående hur det systematiska arbetsmiljöarbetet utförs (främst riskhantering) vid OrgE med ansvar för vidmakthållande och utbildning för hemvärnsförband och när OrgE stöd lämnas till en frivillig försvarsorganisation (FFO) för genomförande av utbildning.

18.2 Om hemvärnets utbildningssystem och verksamhetssäkerhet

För att tydliggöra lagar, reglementen och FM rutiner kopplas dessa samman med principskisser och praktiska exempel. Exemplen visar hur verksamheten kan se ut vid Utbildningsgrupper, i Hv och i FFO.



I Hemvärnets utbildningssystem eftersträvas att utbildning och övning av förband, soldater och befäl sker i en insatslik miljö. Av detta följer att verksamheten, ex vid utbildning i lättare vapensystem, tjänst med fordon och verksamhet i sträng kyla, innehåller risker för personal, yttre miljö, egendom och tredje person. För att skydda dessa intressen har Försvarsmakten ett långtgående ansvar.

Fördelning av arbetsmiljöuppgifter, enligt Arbetsmiljölagen och Arbetsmiljöverkets föreskrift om systematiskt arbetsmiljöarbete 2001:1, har beaktats två olika förhållningssätt avseende fördelning:

- möjligheten för C OrgE att fördela arbetsmiljöuppgifter till chefer i Hemvärnet
- hinder för C OrgE fördela arbetsmiljöuppgifter till chefer i Hemvärnet

Det är inte förenligt med Hemvärnets grundläggande förutsättningar i fråga om de frivilligas avtalstid och kompetenser, att generellt fördela alla typer av arbetsmiljöuppgifter till krigsförbandscheferna i Hemvärnet.

Uppgiften att vidmakthålla hemvärnsförband ges i Försvarsmaktens linje, kommandokedja, från ÖB till C PROD och vidare till C OrgE. Uppgiften förutsätter att C OrgE har en kompetent organisation för att hantera uppgift och ansvaren. Med uppgift följer ansvar inklusive ansvar för säkerhet i verksamheten. Detta innebär bland annat att kompetens finns för marksäkerhet vid skjutning och sprängning, trafiksäkerhet, sjösäkerhet samt hantering av farligt gods, elsäkerhet och arbetsmiljö med mera. C OrgE har kompetens för ett systematiskt säkerhets- och arbetsmiljöarbete eller reglerat stöd för detta.

C OrgE med ansvar för hemvärnsförband, har normalt organisation och kompetens för utbildnings- och övningsverksamhet organiserat i utbildningsgrupper. Utbildningsgruppens organisation är normalt inte dimensionerad för att hantera till exempel elsäkerhetsutbildning och trafiksäkerhet. Detta hanteras genom att chefen för utbildningsgruppen eller krigsförbandschef begär nödvändigt stöd från C OrgE.

Chefer i hemvärnsförband har inte förutsättningar eller uppgift som uppgiftsmottagare avseende hela det systematiska säkerhetsarbete som lagen föreskriver. Chefer och personalen i hemvärnsförbanden har utbildning och kompetens för att tillämpa och följa givna anvisningar i handböcker, reglementen och instruktioner, det vill säga lösa uppgifter på det sätt som är anvisat av Försvarsmakten. Detta innebär bland annat relevant och giltig fordonsutbildning, vapenutbildning mm. Den tydligaste begränsningen ligger i den begränsade övnings- och utbildningstid som kan nyttjas.

Det finns möjlighet för C OrgE att fördela uppgifter kopplat till stödförordningen och lagen om stöd vid olyckor när hemvärnsbefäl utses till arbetsledare (militär insatschef, MIC) eller som övningsledare. C OrgE ansvarar för att utsedda chefer har rätt kompetens.

HvSS ansvarar för kvalitetssäkring av utbildnings- och kursplaner inom hemvärnssystemet. I uppgiften ingår bland annat att identifiera i vilken omfattning säkerhetsutbildning skall ingå i utbildningar och kurser och följa upp detta samt besluta eller lämna underlag till ändringar.

18.3 Tydliggörande av verksamhetssäkerhet och exempel

Säkerhet i Försvarsmaktens verksamhet innefattar förmåga att skydda egen personal, tredje person, yttre miljö och egendom vid all verksamhet i FM. I detta sammanhang ingår inte säkerhetsskydd och säkerhetstjänst.

Ansvaret för säkerhet i verksamheten har Försvarsmakten (arbetsgivaren). Det praktiska arbetet utförs av olika chefer och företrädare i Försvarsmakten (arbetsgivarföreträdare) i linjeorganisationen.

Exempel: Under en krigsförbandsövning (KFÖ) med en hemvärnsbataljon planeras skarpskjutning med grupp och plutonsenheter, transporter och utbildning med bandvagn och tillagande av mat i egna fältkok. Övningarna har givna omfattningar, utbildningsmål och krav för deltagarna.

Inom OrgE är chefen för Utbildningsgruppen ansvarig för planering och genomförande av övningen. En övningsledare utses för uppgiften.

Under inledningen av planeringen analyserar övningsledaren med biträdande övningsledare uppgiften och fördelar arbetsuppgifter och övningsmoment för att övningen skall kunna drivas rationellt och säkert. Ansvariga momentövningsledare och instruktörer utses efter inledande analys. Dessa fortsätter planering för genomförande på det närliggande skjut- och övningsfältet. Övningsenheterna är pluton respektive grupp.

Planen fördjupas genom rekognosering av övningsplatser och terräng, kontroll av lokala skjutfältsföreskrifter och fördjupad dokumentation i form av övnings- och eventuella momentövningsplaner med noterade förekommande risker. Varje övningsledare identifierar och dokumenterar förekommande risker och åtgärder för att hantera dessa innan verksamheten påbörjas.

Exempel på risker är vådaskott, brand, projektiler som hamnar utanför riskområdet, transportfordon som förstör naturen genom ex läckande diesel och drivband som kör sönder vegetationen, s.k. gråvatten som orenat hamnar i terrängen eller trafikolyckor med personskador. Riskerna kan beröra egen personal, människor i närområdet, egendom (ex mark) och yttre miljö (ex vattendrag).

Många av de risker som kan förknippas med utbildnings-, förbandsövnings- och insatsverksamhet med reglementerad materiel och på etablerade övningsplatser är kända sedan tidigare. Nödvändiga åtgärder kan (bör) därför vara reglerade i instruktioner för materielen och viss verksamhet eller bestämmelser för övningsplatser.

18.4 Försvarsmaktens ansvar och skyldigheter enligt Arbetsmiljölagen

Arbetsmiljölagen är grunden för svensk arbetsmiljölagstiftning, en skyddslagstiftning som gäller på alla våra arbetsplatser och som innefattar både fysisk och psykisk miljö. Arbetsgivaren har det yttersta ansvaret för att upprätthålla en säker arbetsmiljö.

Försvarsmaktens verksamhetssäkerhet innefattar förmågan vid all verksamhet att hantera risker och säkerhet för egen personal, tredje man, yttre miljö och egendom.
Källa: *SäkR G, 2 kap*

Arbetsgivaren är skyldig att följa Arbetsmiljölagen (AML), tillse att ha erforderliga resurser för att bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete och ansvara för att all personal får kunskap om förekommande regler. Arbetstagarna är å sin sida skyldiga att följa reglerna och på så vis kan en god arbetsmiljö upprätthållas[1].

Företrädaren för högsta ledningen i Försvarsmakten, Överbefälhavaren, har det yttersta ansvaret för arbetsmiljön och arbetsmiljöuppgifter fördelas via C PROD till C OrgE. Eftersom Arbetsmiljölagen är allmänt skriven för alla typer av arbetsplatser kompletteras den med branschvisa föreskrifter av Arbets- miljöverket (AFS). Därför har Försvarsmakten utvecklat ett internt regelverk, Reglemente Verksamhetssäkerhet (SäkR), som anger hur arbetsmiljöarbetet ska bedrivas.[2]

Arbetstider är en del i arbetsmiljön och regleras i Arbetstidslagen (ATL). Lagen medger att arbetsmarknadens parter sluter kollektivavtal som innebär avsteg och anpassning till verksamheten, ett sådant avtal finns för Försvarsmakten. Saknas det ett kollektivavtal eller annan reglering gäller de vilotider som lagen föreskriver[3].

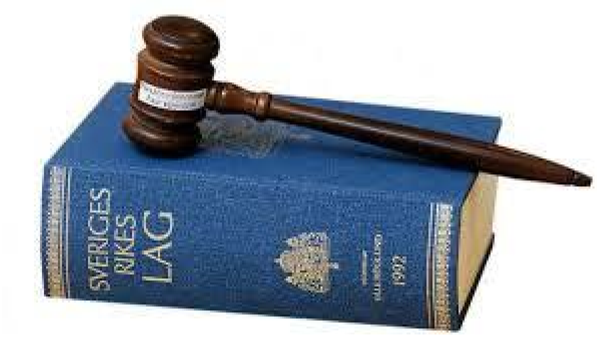
[1] AML 2 kap 2a §
[2] FM ArbI, s 6 och SäkR G 2 kap
[3] ATL 13 §

18.5 Uppgifter som C OrgE och övningsledare har i arbetsmiljöarbetet

C OrgE har ansvar för att arbetsmiljöarbetet bedrivs enligt gällande lagar, förordningar, föreskrifter och bestämmelser. Ansvaret innefattar även att delge och utbilda underställd personal i nödvändiga bestämmelser och kontrollera att personalen har erforderlig kompetens[4].

För varje övning, delövning och delmoment krävs en ansvarig **övningsledare**. Denne ansvarar för att verksamheten genomförs enligt gällande bestämmelser och är tillika säkerhetschef om inte en sådan särskilt har utsetts**. Källa**: SäkR G 2 kap mom 16.

Exempel: Vid Utbildningsgruppen utses en övningsledare för att genomföra kompletterande utbildning (KU) av Hv-personal i form av skarpskjutning med eldhandvapen. Övningsledaren ges nödvändiga resurser (personal, utrustning, skjutbana, m m) och mandat att fatta förekommande beslut för att genomföra verksamheten. Det är viktigt att uppgiftsställaren säkerställer följande; övningsledaren innehar nödvändig kompetens, har mandat och resurser för uppgiften och är lämplig att genomföra verksamheten.



18.6 Fördelning av arbetsmiljöuppgifter inom OrgE

Fördelning av arbetsmiljöuppgifter innebär att chef i linjeorganisationen överlämnar **beslutsrätten** i arbetsmiljöfrågor till en annan företrädare, företrädesvis till en chef. Den underställde måste ges **tillräckliga befogenheter** för att kunna fatta nödvändiga beslut. Saknas dessa är arbetsmiljöuppgiften inte formellt fördelad. Vid olyckor klarläggs händelseförlopp och ansvar för att klarlägga eventuellt straffrättsligt ansvar.

C OrgE kan fördela arbetsmiljöuppgifter till chefen för en utbildningsgrupp. En del av dessa arbetsmiljöuppgifter kan fördelas vidare till olika befattningshavare, till exempel utbildningschef, marksäkerhetsofficer och arbetsledare av olika slag.

[4] SäkR G 2 kap mom 13.

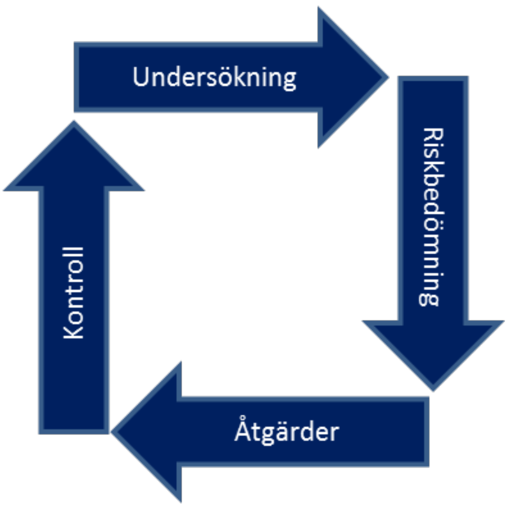
Det finns arbetsmiljöuppgifter som av verksamhetsskäl bör fördelas till chefer eller personal med i hemvärnsförbanden, elsäkerhet är en sådan uppgift.

Kriterier för fördelning av arbetsmiljöuppgifter i Försvarsmakten

BEHÖRIGHET = formell och faktisk kompetens
BEFOGENHET = mandat att vidta lagliga åtgärder
LÄMPLIGHET = avgörs av chef/övningsledare i varje enskilt fall
SKRIFTLIGT = det ska finnas övningsplan + riskhantering
RETURNERA = återkoppla till chefen; saknar avdelad övningsledare ex kompetens eller befogenhet ska denne inte ha ansvar/delta

Systematiskt arbetsmiljöarbete vid OrgE kopplat till hemvärnsförband

Enligt AML är arbetsgivaren skyldig att bedriva ett **systematiskt arbetsmiljöarbete.** Det innebär att undersöka, genomföra och följa upp verksamheten så att ohälsa och olycksfall i arbetet förebyggs och en god arbetsmiljö uppnås.



Figur: Systematiskt arbetsmiljö- arbete, en naturlig del av verksamheten

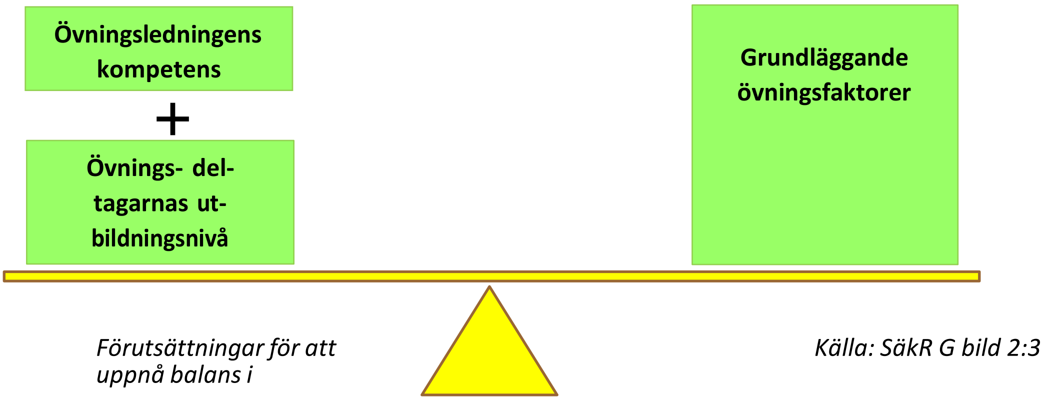
C OrgE fördelar **arbetsmiljöuppgifter** till relevanta företrädare i linjeorganisationen (ex chef Utbildningsgrupp), tillser att ansvariga företrädare på arbetsplatsen har erforderlig kompetens, tillräckliga befogenheter och resurser för att kunna verkställa uppgifter.

Försvarsmaktens Verksamhetssäkerhetsreglemente anger hur arbetsmiljöarbetet ska bedrivas i Försvarsmaktens olika verksamheter. Sedan 2017 har Reglemente Verksamhetssäkerhet (SäkR) ersatt Säkerhetsinstruktioner 2013 (SäkI). Reglementet består av gemensam del med grundläggande bestämmelser som kompletteras med ett flertal verksamhetsinriktade delar.

Riskhantering i Hemvärnets utbildningssystem

Riskhantering är en del i det systematiska arbetsmiljöarbetet och ska utgöra en naturlig del i verksamheten. En övningsledare ska vid utbildning eller övning kontinuerligt analysera verksamheten och vidta nödvändiga säkerhetsåtgärder.

Balans i verksamhetssäkerheten måste föreligga vid genomförande av verksamhet. Skissen nedan beskriver vikten av att det råder balans mellan övningsledarens kompetens, övningsdeltagarnas utbildningsnivå och grundläggande övningsfaktorer. Är det balans upprätthålls hög säkerhet och utbildningseffekten blir hög



Om det är obalans, till exempel avseende låg utbildnings- eller färdighetsnivå måste övningsledaren anpassa målsättning och krav i övningen. Ett annat scenario är om de grundläggande övningsfaktorerna är för svåra, till exempel övningstyp, övningsupplägg och antal deltagare på grund av alltför lång övning i tid eller för många deltagare. För att återfå balans enligt modellen måste övningsupplägget ändras och antalet deltagare minskas.

Bedömning av risk för avvikelse – sannolikhet och konsekvens
I riskhanteringsarbetet ingår, dels att bedöma sannolikheten för att avvikelsen inträffar, dels att bedöma konsekvensen av avvikelsen. Bedömd sannolikhet och konsekvens sammanvägs och resultatet utgör risken, den är underlaget för om avvikelsen måste förebyggas eller ej.
Matrisen nedan utgör ett stöd och ska endast ses som en tankemodell. Källa: SäkR G bil 5.

Risker kan hanteras och förebyggas på följande sätt:

- risker, som innebär hög sannolikhet och stor konsekvens, elimineras
- risker, som innebär hög sannolikhet och liten konsekvens eller liten
- sannolikhet och stor konsekvens, motverkas
- risker, som innebär liten sannolikhet och låg konsekvens, bevakas

RISKMATRISEN

	Liten konsekvens	Stor konsekvens
Hög sannolikhet	**Motverka**	**Eliminera**
Låg sannolikhet	**Bevaka**	**Motverka**

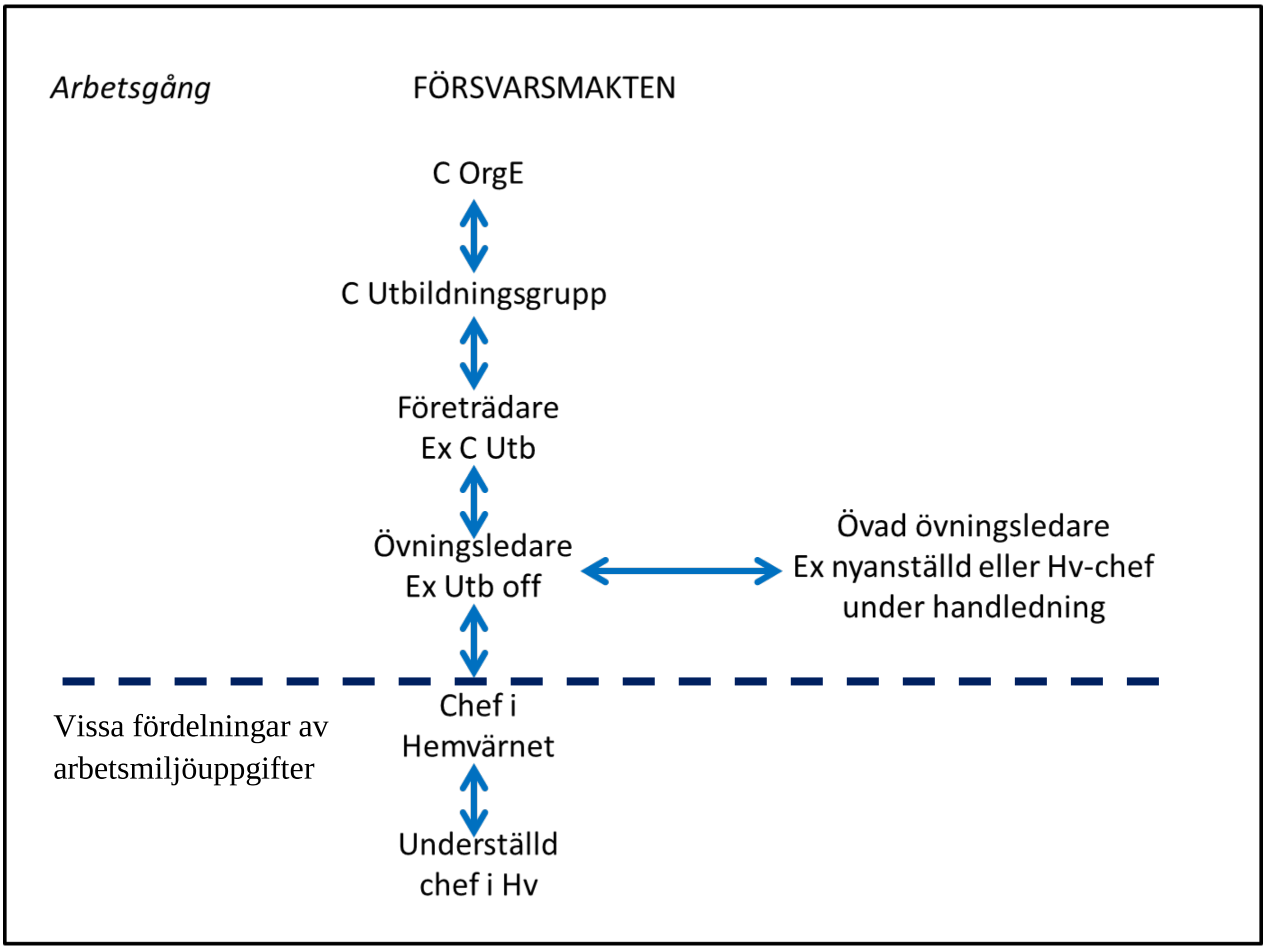
Hemvärnsförbandens övningsverksamhet planeras och genomförs vid de enheter som har ansvar för vidmakthållandet av hemvärnsförband. Normalt sker detta vid utbildningsgrupper och övningsverksamheten delas upp i följande övningsslag:

- särskild övning befäl (SÖB),
- krigsförbandsövning befattning och förband (KFÖ),
- särskild övning förband (SÖF),
- kompletterande utbildning (KU) och
- Hv- introduktionsutbildning.

C OrgE kan fördela arbetsmiljöuppgifter till Chef Utbildningsgrupp och i vissa fall fördela arbetsmiljöuppgifter till chefer och befattningshavare i krigsförbanden. Detta förutsätter att C OrgE har tillhandahållit nödvändig utbildning och att uppgifterna kan lösas inom den avtalstid som personalen har.

Elsäkerhet är ett område där utbildning och uppgiftsfördelning bör ske till krigsförbandets personal med ansvar för hantering av elmateriel som ingår i förbandens utrustning.

Uppgifter kopplat till riskhantering i utbildnings- eller övningsverksamhet bör företrädesvis hanteras av Utbildningsgruppens utbildningsofficerare, annan avdelad övningsledare eller särskilt utbildade instruktörer från hemvärnsförbanden.



Skissen ovan visar hur fördelning av arbetsmiljöuppgifter kan ske i linjeorganisationen mellan olika befattningshavare vid en Utbildningsgrupp. Beroende på vilka arbetsuppgifter det handlar om kan olika befattningshavare beröras på Utbildningsgruppen. Det är viktigt att underställda chefer erhåller kompetens, befogenheter och resurser för att lösa förekommande arbetsmiljöuppgifter.

Det är alltid den chefen som leder verksamhet som ansvar för hur denna bedrivs. C OrgE med ansvar för vidmakthållande av hemvärnsförbanden ansvarar för att krigsförbandens chefer och personal har rätt utbildning, mandat, resurser och stöd. Detta innebär att de som är ansvariga för att planera övningsverksamhet och annan verksamhet ansvarar för arbetsmiljöfrågor som rör förbandet och att det genomförs riskhantering enligt gällande lagstiftning och Försvarsmaktens interna regelverk.

När ett befäl i hemvärnsförband, i laga ordning och under fredsmässiga förhållanden, inkallas till SÖB, KFÖ eller SÖF gäller s.k. grundberedskap. Vid dessa tillfällen får krigsförbandschefen befälsrätt inom ramen för ställd uppgift och är normalt själv övad i sin befattning.

Normala är att C OrgE avdelar övningsledning genom den utbildningsgrupp som ansvarar för krigsförbandet. Detta innebär att C OrgE fördelar arbetsmiljöuppgifter till chefen för utbild-

ningsgruppen och att denne ansvarar för att ge rätt övningsförutsättningar och genomförande av riskhantering.

Vid annan verksamhet, till exempel olika former av stöd till samhället, utser C OrgE den som skall föra befälet, normalt en militär insatschef (MIC), och ansvarar för att denne har tillräcklig utbildning. MIC kan vara ett hemvärnsbefäl.

Oavsett vilken övnings- och utbildningsverksamhet som utförs med krigsförbandet eller dess personal har den OrgE där detta genomför ansvar för att övningsledaren är rätt utbildad och bedömd som lämplig för att leda verksamheten. Vid osäkerhet kan C OrgE kontrollera riskhantering innan tillstånd för genomförande ges.

Ett hemvärnsbefäl har många uppgifter att lösa inom sin begränsade avtalstid. En del av arbetsmiljöuppgifterna är av administrativ karaktär eller kräver kompetens som inte kan upprätthållas inom avtalstid och skall då lösas av anställd personal inom utbildningsgruppen eller organisationsenheten.

Exempel på arbetsmiljöuppgifter som kan hanteras av chef för utbildningsgrupp

- förebygga ohälsa och olycksfall och verka för en god arbetsmiljö, bl a genom riskhantering
- fortlöpande åtgärda akuta brister i arbetsmiljön, b a genom riskhantering före, under och efter verksamhet
- avvikelserapportera och dokumentera enligt OrgE rutiner ohälsa, olyckor, tillbud och iakttagelser enligt tillämpliga lokala förbandsmanualer och med stöd av utbildningsanordnaren (syftar till att bygga en erfarenhetsbank för att utveckla handböcker, säkerhetsföreskrifter och reglementen) ÖRA uppmanar till att rapportera, viljan att rapportera kan vara en attitydfråga
- vid behov fördela arbetsmiljöuppgifter till underställda verksamhetsansvariga chefer, med stöd av utbildningsanordnaren
- tillse att underställda verksamhetsansvariga har erforderlig kompetens, resurser och befogenheter för att lösa fördelade (delegerade) arbetsmiljöuppgifter
- tillse att nödvändiga lokala instruktioner och skyddsföreskrifter delges och görs kända inom eget förband
- lämna stöd till organisationsenhetens upprättande av lokala instruktioner
- kontinuerligt följa upp fördelade arbetsmiljöuppgifter enligt punkt 4 och 5.

Källa: *AML kap 1 – 3, AFS 2001:1 och SäkR G*

Ingen chef eller befäl i ett krigsförband kan frånsäga sig ansvar för arbetsmiljön inom förbandet eller att förebygga olyckor och ohälsa.

18.7 Frivilliga försvarsorganisationers verksamhet

Försvarsmakten har avtal med 13 frivilliga försvarsorganisationer (FFO) som varje år tilldelas verksamhetsuppdrag. FFO är fristående uppdragstagare och leder verksamhet som arbetsgivare. Verksamheten i sig är stöd till Försvarsmakten i att rekrytera, utbilda och upplysa om

Försvarsmakten. Till Hemvärnets krigsorganisation rekryterar och utbildar FFO cirka 25 % av hemvärnsförbandens soldater och befäl.

Att stödja FFO verksamhet ingår normalt inte utbildningsgruppernas uppgift att vidmakthålla krigsorganisationens hemvärnsförband och de är inte är dimensionerade för detta.

I de fall C OrgE har till uppgift att stödja FFO verksamhet är grundprincipen att C OrgE ska säkerställa att verksamheten har kompetent ledning och kontrollera detta.

18.7.1 Arbetsmiljöuppgifter som FFO övningsledare ansvarar för

Företrädare för FFO utser övningsledare eller kurschefer vilka har till uppgift att planera, genomföra och följa upp kursen. Dessa har eller får mandat att företräda FFO och underteckna överenskommelse och åtagande enligt Marksäkerhetsorder 2017:12 tillsammans med företrädare ur stödjande OrgE. Övningsledare eller kurschefen arbetsleder instruktörerna, ansvarar för riskhantering för verksamheten och är pedagogiskt ansvarig och för att eleverna uppnår kursens målsättning.

Exempel: Bilkåren har fått uppdrag att genomföra en grundläggande fordonsutbildning med tung lastbil. En Utbildningsgrupp har parallellt fått uppdraget att tillskjuta resurser (ex lastbilar, körbana, utbildningslokaler, logement och annan nödvändig utrustning) och stödja planering, genomförande och uppföljning av kursen.

Frivillig försvarsorganisation utser kurschef och ger denne resurser och mandat för att kunna genomföra kursen. Kurschefen ansvarar ex för att kursledningen består av kompetenta och lämpliga instruktörer, beställa utrustning, lokaler, logement, boende och måltider. Bland de viktigare uppgifterna över tid är att genomföra riskhantering, stödja instruktörerna och tillse att eleverna når kursens mål.

Utsedd företrädare för C OrgE, vanligtvis en utbildningsofficer, samverkar med kurschefen eller övningsledaren; godkänner riskhanteringen och tecknar ett s.k. samordningsavtal kring arbetarskyddet (se nedan: Marksäkerhetsorder 2017:12). Företrädaren kan neka enskilda instruktörer som inte uppfyller kraven.

18.7.2 Riskhantering när FFO genomför verksamhet vid OrgE

När ”flera arbetsgivare utför verksamhet på ett fast arbetsställe som är gemensamt” är det enligt AML den som råder över arbetsstället som har ansvar för samordningen av arbets- miljöfrågorna. När parterna är överens ska de sluta ett samordningsavtal om vad som har överenskommits, ex vem som ansvarar för vad avseende arbetarskyddet.

I klartext betyder det att C OrgE ansvarar för att fastställa vem som ansvarar för vad ifråga om arbetsmiljöuppgifter och säkerhetsarbete, när FFO ska nyttja lokaler, fasta anläggningar (ex

skjutfält eller militärt övningsområde), fordon, vapen, övningsutrustning hos FM för att bedriva verksamhet. Källa: AML 3 kap 7 e §.

Lånar Försvarsmakten ut ex. maskiner, fordon och skyddsutrustning för att möjliggöra genomförandet av en FFO kurs, ska Försvarsmakten tillse att utrustningen är kontrollerad så att den erbjuder säkerhet mot ohälsa och olycksfall. Försvarsmakten är skyldig att lämna anvisningar eller på annat sätt tillföra kunskap, som är av betydelse för säkerheten vid nyttjandet av utrustning och materiel. Källa: AML 3 kap 8 §.

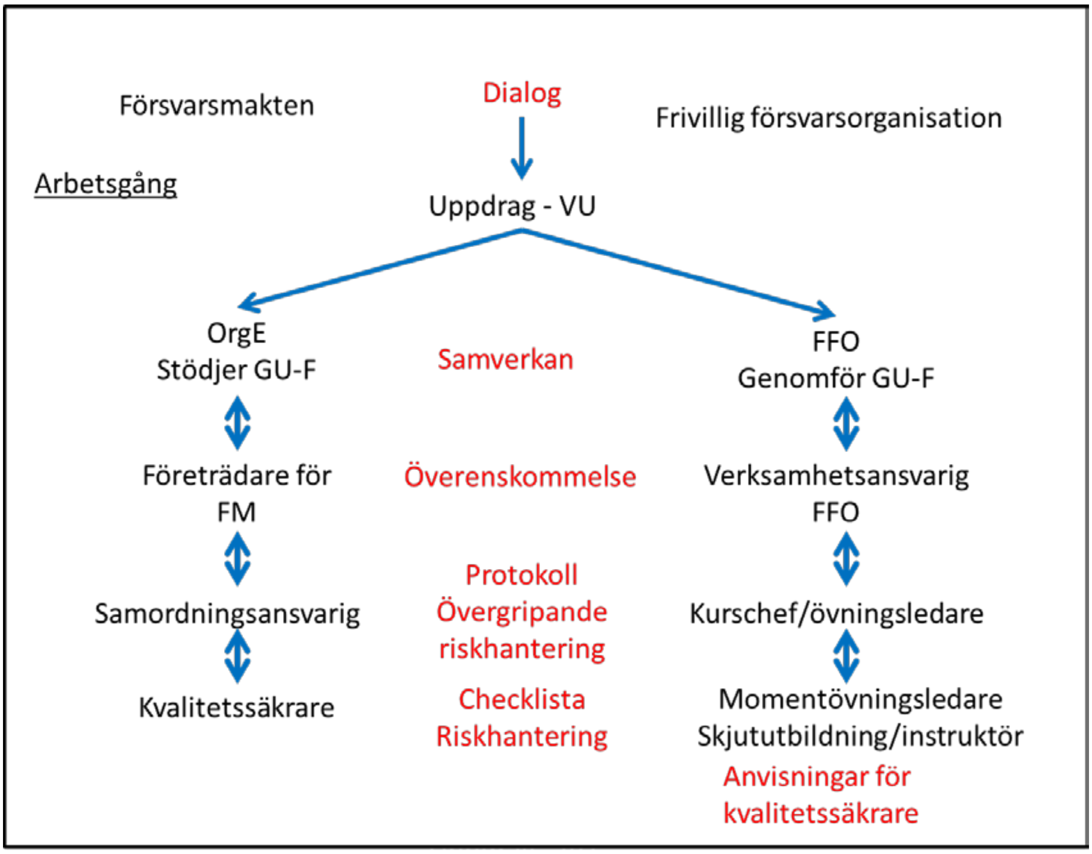
Exempel: FFO genomför GU-F med stöd från Utbildningsgrupp. Kurschef ska tillsammans med FFO rekrytera 10 – 14 kompetenta och lämpliga instruktörer från fem olika FFO (antalet FFO har med behovet av olika specialistkompetenser att göra). I förberedelsearbetet ingår för kurschef att göra beställningar vid Utbildningsgruppen, riskhantera kursens verksamhet och kommunicera med eleverna före kurs.

Utbildningsgruppen stödjer ex med skjutbana, övningsterräng, lokaler, utrustning och fordon. På ett tidigt stadium tar kurschefen kontakt med företrädaren för kursen vid Utbildningsgruppen. Samverkan mellan parterna är viktigt under hela planeringsskedet och det avslutas strax före kursstart med att parterna skriver undersamordningsavtalet enligt Marksäkerhetsorder 2017:12. På GU-F ska det finnas en kvalitetssäkrare från Utbildningsgruppen som ska följa verksamheten.

Exempel: På en GU-F måste kurschefen i sin riskhantering beakta följande risker i verksamheten: uttagning av instruktörer, organisering och ledande av skjutinstruktörer, lyft av tung utrustning, skarpskjutning med eldhandvapen, körning med fordon, hantering av flyktiga vätskor och vassa egg.

Den samordningsansvarige för arbetsmiljön i Försvarsmakten ska under verksamhetsplaneringen komma överens med inlånad arbetsgivare (ex FFO) att lagar, förordningar, föreskrifter och interna regelverk följs. I aktuell Marksäkerhetsorder framgår vilka säkerhetsåtgärder som ska vidtas vid samordning av arbetsmiljöansvar och ett bifogat underlag till avtal finns som ska undertecknas av parterna.

Följande principskiss visar hur fördelning av arbetsmiljöuppgifter kan ske och hur samordning av arbetsmiljöskyddet kan kommuniceras och avtalas, när det finns flera arbetsgivare som utför verksamhet på ett arbetsställe.



Källa: Marksäkerhetsorder 2017:12

18.7.3 Upprättande av samordningsavtal enligt Marksäkerhetsorder 2017:12

En marksäkerhetsorder i Försvarsmakten är tvingande, det innebär att arbetsgivaren måste följa innehållet i ordern. Marksäkerhetsorder 2017:12 innehåller riktlinjer som är riktade till C OrgE. Riktlinjerna syftar till att leva upp till AML krav på samordning av arbetarskyddet vid förbandets fasta arbetsställen, när ex FFO genomför verksamhet på FM anläggningar eller med FM materiel.



När en FFO ska genomföra kurs på en utbildningsplats som FM har rådighet över ska det ske med stöd av FM Utbildningsgrupp eller Flygvapnets Frivilligavdelning. Vid GU-F och i vissa andra fall ska C OrgE utse en kvalitetssäkrare.

I det här fallet rör det sig om två arbetsgivare som befinner sig på ett gemensamt fast arbetsställe och FM som har rådighet över utbildningsplatsen är enligt AML ansvarig för att samordna arbetsmiljöfrågorna.

I verksamhetsuppdrag (VU) framgår vilken FFO (utbildningsanordnare) som ska genomföra kurs för frivilliga. Utbildningsanordnaren utser en kurschef eller övningsledare som har till uppgift att genomföra kursen med instruktörer och elever. Kurschefen företräder arbetsgivaren och har en ställningsfullmakt att utföra vissa arbetsuppgifter.

Arbetsgivare för övningsledaren/kurschef och instruktörer är FFO. Kurschefen företräder arbetsgivaren och ska erhålla nödvändiga befogenheter för att kunna ta förekommande beslut på kursen.

Generell uppgiftsfördelning mellan FM och FFO i enlighet med Marksäkerhetsorder 2017:12

- Upprätta en rutin som klargör vem som har samordningsansvaret när annan bedriver verksamhet på något av FM fasta arbetsställen.
- Kvalitetssäkrare ur FM ska förvissa sig om att:
  - instruktörer och deltagare i förväg känner till vilka risker som finns och även kunna undvika dem.
  - instruktörer och deltagare får tillräckliga instruktioner och har de kunskaper som krävs för att på ett säkert sätt kunna utföra de moment som ingår i utbildning/övning.

Enligt Marksäkerhetsorder 2017:12 och bifogat samordningsavtal, beroende på kursens innehåll och komplexitet, ska olika säkerhetsåtgärder vidtas i god tid före kursens genomförande. Före genomförandet av kursen ska C OrgE, eller av denne utsedd, sluta ett skriftligt avtal med berörda FFO Detta förutsätter först att erforderliga säkerhetsåtgärder är vidtagna! *Det är viktigt att det finns upprättade rutiner för planeringsarbetet mellan stödjande OrgE och FFO!*

C OrgE ska neka genomförande av verksamhet om inte verksamheten kan genomföras i enlighet med FM bestämmelser, säkerhetsreglemente, relevanta reglementen och lokala instruktioner.

Den verksamhet som Försvarsmakten bedriver är ytterst förberedelser för insats. För att nå uppsatta mål med tillgängliga resurser ska verksamheten planeras, genomförs och följas upp i enlighet med lagar, förordningar, föreskrifter och interna regelverk. **Svåra olyckor är inte acceptabla!**

Källförteckning

- Arbetsmiljölagen 1977:1160 (AML), t o m Svensk Författningssamling 2016:961
- Arbetsmiljöförordningen 1977:1166 (AMF), t o m Svensk Författningssamling 2015:16
- Arbetsmiljöverkets föreskrift om systematiskt arbetsmiljöarbete 2001:1 (AFS)
- Arbetstidslagen 1982:673 (ATL)
- Miljöbalk 1998:808 (MB)
- Försvarsmaktens Interna bestämmelser (FIB)
- Handbok Systematiskt arbetsmiljöarbete, H Arb 2017
- Reglemente – Verksamhetssäkerhet Gemensam (SäkR G), 2017

Obs! Hela SäkR-serien finns att hitta på www.forsvarsmakten.se

- Marksäkerhetsorder 2017:12 Samordningsansvar för marksäkerhet vid frivillig försvarsverksamhet.
- www.forsvarsmakten.se/sv/organisation/hogkvarteret/sakerhetsinspektionen

Sammanställning utmärkelser och kriterier

Medaljer Framstående tjänstgöring

Riksnivå

Hemvärnets kungliga förtjänstmedalj i guld

Tilldelas den som genom synnerligen betydelsefull tjänstgöring bidragit till att utveckla hemvärnet utöver vad tjänsten kräver. Beslut om tilldelning fattas av rikshemvärnsrådet.

Hemvärnets kungliga förtjänstmedalj i silver
Tilldelas den som genom mycket betydelsefull tjänstgöring bidragit till att utveckla hemvärnet utöver vad tjänsten kräver. Beslut om tilldelning fattas av rikshemvärnsrådet



Regional nivå

Hemvärnets silvermedalj
Tilldelas den som genom betydelsefull tjänstgöring bidragit till att utveckla hemvärnet, utöver vad tjänsten kräver. Beslut om tilldelning fattas av Hemvärnsråd.

Hemvärnets bronsmedalj
Tilldelas den som genom värdefull tjänstgöring bidragit till att utveckla hemvärnet, utöver vad tjänsten kräver. Beslut om tilldelning fattas av Hemvärnsråd.

<u>Beslut om tilldelning av Hemvärnets silvermedalj och bronsmedalj till Hemvärnsmusiker fattas av Centrala Musikrådet</u>



Medaljer berömvärd gärning

Riksnivå

Hemvärnets silvermedalj med lagerkrans
Tilldelas den som gjort bragdliknande insatser i hemvärnet.
Beslut om tilldelning fattas av rikshemvärnsrådet.

Hemvärnets bronsmedalj med lagerkrans
Tilldelas den som gjort en rådig aktiv handling i krissituation under tjänsteutövning i hemvärnet.
Beslut om tilldelning fattas av rikshemvärnsrådet.



Rikshemvärnschefen

Riksnivå

Rikshemvärnschefens silvermedalj
Utdelas av rikshemvärnschefen som tack för utförda betydelsefulla insatser avseende hemvärnets utveckling.

Rikshemvärnschefens bronsmedalj
Utdelas av rikshemvärnschefen och tilldelas den som genom värdefull tjänstgöring bidragit till att utveckla hemvärnet utöver vad tjänsten kräver.



Plaketter Medinflytande

Riksnivå

Guldplakett
Tilldelas den som genom mycket betydelsefull gärning i hemvärnsråd bidragit till att utveckla hemvärnet.
Beslut om tilldelning fattas av rikshemvärnsrådet.



Regional nivå

Silverplakett
Tilldelas den som genom betydelsefull gärning i hemvärnsråd bidragit till att utveckla hemvärnet.
Beslut om tilldelning fattas av hemvärnsråd.



Lokal nivå

Bronsplakett
Tilldelas den som genom värdefull gärning i råd på lokal- och regional nivå bidragit till att utveckla hemvärnet.
Beslut om tilldelning fattas av bataljonsråd.



Plaketter Förbandsverksamhet

Riksnivå

Guldplakett
Tilldelas den som genom mycket betydelsefull tjänstgöring bidragit till att utveckla hemvärnet. Beslut om tilldelning fattas av rikshemvärnsrådet.
Plakett kan även tilldelas t.ex. juridisk person



Regional nivå

Silverplakett
Tilldelas den som genom betydelsefull tjänstgöring bidragit till att utveckla hemvärnet. Beslut om tilldelning fattas av hemvärnsråd.
Plakett kan även tilldelas t.ex. juridisk person.



Lokal nivå

Bronsplakett
Tilldelas den som genom värdefull tjänstgöring bidragit till att utveckla hemvärnet. Beslut om tilldelning fattas av bataljonsråd.

Plakett kan även tilldelas t.ex. juridisk person.



Sköld

Riksnivå

Rikshemvärnschefens hederssköld
Vid inspektion, till utländsk motsvarande m fl.



Rikshemvärnsavdelningens hederssköld
Vid besök hos/av utländsk motsvarande m fl.

Rikshemvärnsrådets hederssköld
Kan tilldelas myndigheter och företag samt enskilda personer som gjort hemvärnet stora tjänster eller visat stort intresse för hemvärnet och dess verksamhet.



Del 2

Hemvärnets utbildningssystem

1. Hemvärnets utbildningssystem



Bild 2.1.1 Christina Mårtensson, Försvarsmakten

Innehållsförteckning

1 Hemvärnets utbildningssystem

KFS/KFM är grunden för hemvärnsförbandens utbildningssystem. OrgE har det odelade ansvaret för planläggning, genomförande och uppföljning. Verksamheten genomförs principiellt i tvåårscykler omfattande ett befattningsår och ett förbandsår. I utbildnings-systemet förekommer central ledningsträningsövning (LTÖ) för bataljonstaben. Detta genomförs inom ramen för befattningsutbildningsår.

Hemvärnets utbildningssystem består av förbandsutbildning och enskild utbildning.

Förbandsutbildning:

- Särskild övning befäl (SÖB)
- Krigsförbandsövning (KFÖ)
- Särskild övning förband (SÖF)

Dessa genomförs i nämnd ordning och planeras inom ramen för ett gemensamt grundscenario.

Enskild utbildning:

- Grundutbildning (GU)
- Kompletterande utbildning (KU)
- Befattningsutbildning
- Chefsutbildning
- Kursverksamhet
- Ungdomsutbildning

Ny grundutbildning för Hemvärnet infördes 2017 efter försök 2016. Anvisningar för grundutbildning framgår i HvH del 2 kapitel 2 Grundutbildning.

Chefer från plutons- till bataljonsnivå utbildas på Hemvärnets Stridsskola (HvSS). Gruppchefsutbildning genomförs främst på lokal/regional nivå vid respektive OrgE.

De frivilliga försvarsorganisationerna stödjer förbanden avseende funktions- och befattningsutbildning.

1.1 Hemvärnets förbandsutbildning

C OrgE, eller av denne utsedd chef, är övningsledare.

Förbandsutbildningen har det övergripande syftet att:

- möta kravet – ”Huvuddelen av förbanden ska kunna verka inom ett dygn och mindre delar inom några timmar”,
- öva förbanden främst inom ramen för Hemvärnets uppgifter enligt KFS,
- skapa attraktion till ”Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna” inom ramen för FM personalförsörjning,
- skapa rutin i planering – samma tid varje år – undvika konkurrenssituationer,
- öka förbands- och avtalsuppfyllnad,
- skapa väl fungerande krigsförband,
- utveckla ledningsförmåga,
- öva chefer i befattning och utveckla kompetens,
- utveckla samträning.

För att uppnå rationalitet, kostnadseffektivitet och förbandsanda genomförs övningsseriens delar (SÖB, KFÖ, SÖF) var för sig och i löpande följd. Respektive del genomförs därmed inte som t ex ”delad KFÖ” eller sammanslagen KFÖ med annan bataljon

Förbandsutbildningens upplägg har till syfte att inrikta alla aktörer (OrgE, utbildningsgrupp, instruktörer, hemvärnsförbandschefer och soldater) mot ett årsvis gemensamt
utbildningsmål med anpassad utbildningsmetodik. Åtgärder i förråd, tillförsel av materiel och utrustning, genomförs under ”befattningsår”.

Lokala och regionala förutsättningar avseende operativa och taktiska uppgifter till hemvärnsförbanden avgör vilken prioritering/inriktning tvåårscykler ska ha avseende förmågor kopplade till aktuell KFS/KFM. Hemvärnsförbanden utvecklar därmed förmåga mot samma grunduppgift år 1 och år 2. Efterhand anpassas utbildningen till specifika krav som aktuell krigsuppgift kräver. I vissa fall kan det krävas att förbanden genomför två på varandra följande befattningsår för att därefter utvecklas mot samträning under förbandsår.

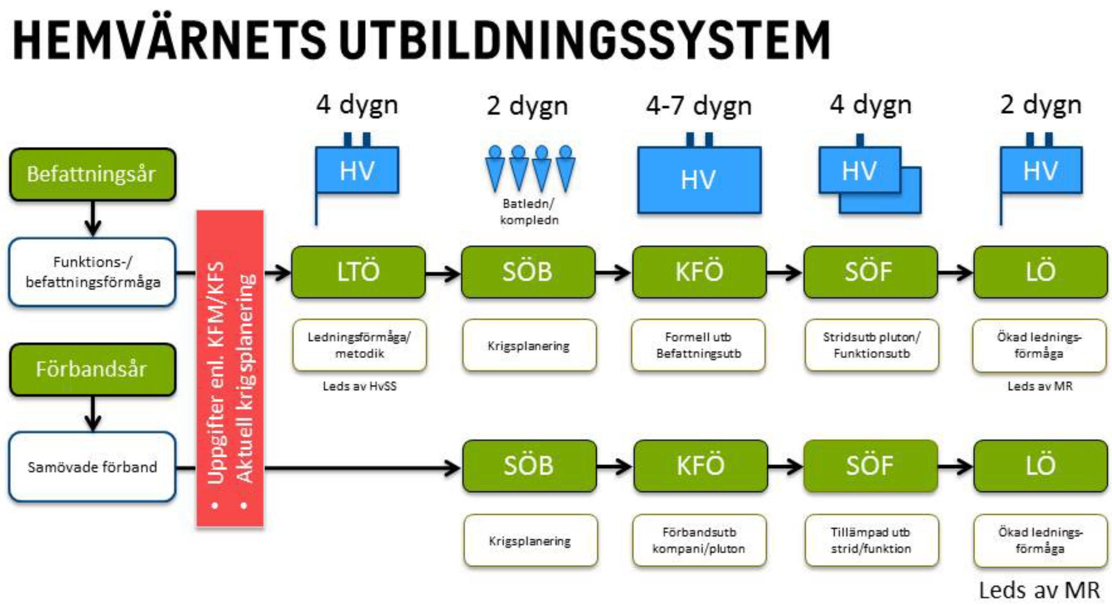
Hemvärnsförbanden ska erbjudas mycket väl förberedd och relevant övningsverksamhet. Chefer ska övas i sin befattning. C OrgE är ansvarig för verksamhetssäkerhet, sjösäkerhet, flygsäkerhet, miljö, hälso- och sjukvård, elsäkerhet och arbetsmiljö samt ansvarig för att hemvärnsförband ges erforderlig utbildning i dessa avseenden.

Tidigt dialogiseras och inplaneras resursbehov (övnings-/skjutfält, utbildningsanordningar, instruktörsbehov, stöd m m) inom ramen för OrgE verksamhetsplanering. Skjutfält/övningsfält med god infrastruktur bör nyttjas för att nå hög utbildningsrationalitet.

Det är eftersträvansvärt att årligen genomföra eldexercisövning grupp/pluton samt övning vid SIB-anläggning.

Förmåner under utbildning framgår enligt HvH del 1 kapitel 10 Förmåner.

Princip – 2-årig utbildningscykel mot uppgift enl. KFS/KFM



Princip – tjänstgöring

Avtals-dygn	SÖB (kan vara LTÖ)		LÖ (regional)		KFÖ (kan innefatta LTÖ)							SÖF (1)				Anmärkning (exempel)
	Dygn		*Dygn*		*Dygn*							*Dygn*				
	1	2	1	2	Mån	Tis	Ons	Tor	Fre	Lör	Sön	1	2	3	4	
15																(1) Personal i batstab SÖB eller SÖF
10																
9																
9																Grpch Insats, Und
8																Vissa stabsmedl batstab
8																
7																Viss personal i batstab
6																
5																
4																

1.2 Särskild övning befäl (SÖB)

1.2.1 SÖB under förbandsår

SÖB syftar till att med befälslag analysera och planera krigsförbandets utveckling eller att öva befälslaget mot aktuella krigsuppgifter. C Militärregions krigsplanläggning är grunden för detta. Funktionskompetens från militärregionstab och OrgE förutsätts delta i och stödja.

Under SÖB genomförs även muntliga stridsövningar, förstegsutbildning och stabsarbets-metodik som senare tillämpas av staber med flera under KFÖ. Med detta som grund så slutplaneras KFÖ och SÖF av C OrgE/C utbildningsgrupp i samverkan med Hemvärnets förbandschefer.

SÖB planeras och förbereds av personal vid utbildningsgrupp som vid genomförandet stödjer med erforderlig kompetens och personal. Behovet av utbildningsanordningar och infrastruktur inför KFÖ och SÖF säkerställs.

Hemvärnsbataljonens stabschef bör ges försteg så stabsarbetsplan föreligger vid inryckning till SÖB. SÖB leds av bataljonchef.

SÖB-personal rycker in på fredag eftermiddag/kväll och rycker ut söndag eftermiddag/kväll.

1.2.2 Utbildningsgrupp

Utbildningsgruppens planering omfattar i första hand att säkerställa att resurser är tillgängliga till tid, plats och volym samt att leda/stödja formella utbildningsmoment m m under SÖB och förbereda liknande stöd under KFÖ.

C OrgE/C Utbildningsgrupps uppgifter under SÖB är att med förbandschef förbereda kommande KFÖ och SÖF. Uppgifterna består i bland annat att:

- stödja chefers analys av utbildningsbehov (KFS/KFM, anvisningar/orderverk från militärregionstab, reglementen m m),
- stödja chefers arbete med kallelse/info m m och sammanställa redan befintligt underlag och effektuera beställningar, planera övningsorganisation m m,
- genomföra egna kompletterande rek/förberedelser mot uppgifter att leda utbildning, övningsmoment, stridsutbildning, chefsträning m m,

- genomföra rek och administrativa förberedelser ”på plats”, under genomförandet och vid utryckning (registrering av personal, utrustning, materieladministration, vapenkontroll, vapentransport, vapenförvaring, bevakning etc.),
- leda chefernas förberedelsearbete och rekognosering av moment som ska genomföras,
- leda/stödja bataljonstabens eventuella samverkan med övriga aktörer (militärregionstab, kommun, räddningstjänsten, FMLOG etc.),
- samverka med annat förband/utbildningsgrupp som genomför KFÖ under samma tidsperiod (utbildningssamordning ex baskrav, merutnyttja ömsesidiga genomförda förberedelser, personal, och utbildningsmateriel etc.),
- påbörja planering av instruktörsbehov,
- genomföra förberedelser inför krigsorganisationsvärdering.

Förbandschefers arbete prioriteras mot förberedelser av förbandsövningsskedet vid KFÖ och SÖF. Bataljonschef, stf bataljonschef, stabschef, bataljonkvartermästare, förbereds mot målbilden att under SÖF kunna leda insatskompani/-er och i vissa fall underställda funktionsplutoner.

Inkallad SÖB-personals arbete dokumenteras och sammanställs i BatO/KompO inför KFÖ.

1.2.3 SÖB inom ramen för befattningsår

SÖB under befattningsår syftar till att på funktions- och befattningsnivå analysera utbildningsbehov med hänsyn till MR stab krigsplanering. Därutöver överses utbildningsbehov med anledning av tillförsel av ny materiel eller regelverk/anvisningar kopplade till hemvärnsverksamheten.

Planering och genomförande sker principiellt enligt SÖB under förbandsår, men prioriteras mot en kvalitativt hög befattningsutbildning och att skapa funktionssamordning inom och mellan förbandsdelar. Funktionsöversyn/funktionsövning prioriteras mot att åtgärda analyserade svagheter.

Särskild vikt läggs vid:

- behov av instruktörer med rätt kompetens m h t olika funktioners behov,
- behov av utbildningsmateriel/simulatorer m m,
- behov av utbildningsanordningar/infrastruktur,
- samordning med annat förbands/utbildningsgrupp för merutnyttjande av resurser,
- analys av olika befattningsars utbildningsståndpunkt och utbildningsbehov.

Spel/scenarier och övningsförutsättningar ska vara inriktade mot aktuell krigsplanläggning samt kommande års KFÖ, med förbandsinriktning, mot aktuell krigsuppgift.

1.3 Krigsförbandsövning (KFÖ)

1.3.1 Allmänt

Med förberedelser enligt SÖB som grund genomförs KFÖ under sju dygn (mån-sön). Utbildningsförutsättningar skapas genom samverkan mellan OrgE och utbildningsgrupper beträffande instruktörer, övningsledare m m. Uppgjorda förbandsutvecklingsplaner styr ambition och målsättningar. Utbildning planeras med hänsyn till införande av ny materiel/utrustning, omorganisation eller förändrade krigsuppgifter.

Under KFÖ genomförs del av krigsorganisationsvärderingsarbetet. Övnings- och förbandsverksamhet utvärderas om möjligt med stöd av MARTA.

Personalplaner uppdateras varvid nivåhöjande och kompetenshöjande utbildningsbehov förtecknas. I anslutning till inryckning uppdateras personaluppgifter och närmast anhörig. Under KFÖ överses även personalens placeringar på befattning och eventuella rättningsunderlag omhändertas för korrigering i PRIO.

Finns vakanser på nyckelbefattningar under KFÖ/SÖF kan befattningen besättas av personal från annan bataljon med likvärdig befattning. Personal som är förhindrad att delta i KFÖ kan genomföra KFÖ med annan bataljon i likvärdig befattning. Denna verksamhet transportplaneras och ordersätts vid OrgE/utbildningsgrupp.

1.3.2 KFÖ under förbandsår

Verksamheten bedrivs sammanhängande under sju dygn av ”förbandsövningskaraktär” med avbrott för formella utbildningsmoment. Målsättningen är att öva stridsuppgifter i förband (löst och skarpt) med prioritet till grupp och pluton samt insatskompani. Förstegsutbildning med chefer genomförs efterhand intill torsdag då verksamheten övergår i ”förbandsövning” med scenarioanpassad övning och stridsövningsmoment.

Inryckning sker under måndag förmiddag och verksamheten startar enligt fastställd stabsarbetsplan och stående stabsorder. Verksamheten administreras och leds via ordinarie stabsorganisation med avbrott för eventuella formella utbildningsmoment. Staberna arbetar enligt det scenario som utarbetats inför/alternativt under SÖB utformade i BatO/KompO.

Chefernas förstegsutbildning omfattar främst muntlig stridsövning, stabstjänstövning parallellt med övrig formell utbildning (baskrav, vapensäkerhet, skyddsvakt e t c).

Övningsverksamhet kan, då så medges, kopplas mot krigsuppgifter. Detta kan med hänsyn till geografiska avstånd bli alltför tids- och transportkrävande och ”typobjektsmodellen” blir därmed mer rationell och kostnadseffektiv. Insatskompaniers målsättning bygger på förmåga till snabb insats inom ett större geografiskt område och kräver därmed ett särskilt övningsupplägg.

Ledning utövas genom ordinarie orderuttagningar och chefsbesök, enligt stående order.

Av praktiska skäl kan behov föreligga att ”omgruppera” utbildningsgrupp till aktuell övningsterräng för att säkerställa bl a administrativt stöd över tiden i form av ”Lägerexpedition”.

C OrgE/ C Utbildningsgrupp uppgifter är bland annat att:

- stödja förbandens inryckning och utryckning avseende personaladministration, utrustning, personlig materiel m m,
- förse förbanden med beställd övnings- och utbildningsmateriel,
- leda skjutövning, skarp stridsövning, trupputbildning på ny materiel/utrustning etc,
- ansvara för verksamhetssäkerhet,
- säkerställa förbandens övningsverksamhet över tiden,
- säkerställa insatskompaniers behov av mer kvalificerad övningsverksamhet,
- vidmakthålla och utveckla grundscenario (krigsuppgift) i syfte att öva stabsarbete och förbandsledning i kombination med planerade övningsmoment.

För att säkerställa att KFÖ genomförs rationellt, effektivt och upplevs meningsfull (ingen ”dödtid”) krävs avdelade förbandsinstruktörer inklusive verksamhetssäkerhetsansvarig. Verksamheten måste kunna fullföljas även vid väderomslag. Eventuella inställda övningar,

t ex på grund av regn, snö och kyla, ska kunna ersättas med alternativ/likvärdig verksamhet (reservplan). Instruktörer, spelpersonal och figuranter m m tas i första hand ur icke övad bataljon eller bataljon från annan utbildningsgrupp. Förbandens förmåga i förhållande till KFM utvärderas om möjligt med stöd av MARTA.

1.3.3 KFÖ under befattningsår

Verksamheten genomförs som formell befattningsutbildning med tillämpade funktions- och tjänstegrensmoment under förbandsövningskaraktär. Verksamheten sammanhålls i form av funktionsövning i bataljons ram.

Ett befattningsår ska kraftsamlas till den enskilde soldatens förmåga och förbandets funktioner och tjänstegrenar. Befattningsårets övergripande syfte är att så långt det är möjligt uppnå lämplig utbildningsståndpunkt och förmåga i funktioner. Utbildningsmål ska tillgodose krav enligt förbandsutvecklingsplan (krigsuppgift och mål enligt KFS/KFM).

Befattningsåret omfattar åtgärder för att säkerställa bemanning, kompetenser, certifieringar, utrustning och materiel m.m. Det är lämpligt att kraftsamla förråds- materiel och utrustningsåtgärder mot förband som genomför befattningsår.

I likhet med KFÖ under förbandsår tillämpas även ledningsprincip och grundscenario.

Behovet av lämpliga lokaler och utbildningsanordningar för olika typer av formell utbildning/trupputbildning är större än vid förbands KFÖ. Rationalitet och utbildningseffekt gynnas av en gemensam plats för all utbildning.

Specifika utbildningsbehov kan finnas vid speciell krigsuppgift eller skyddsobjekt. Dessa utbildningsbehov kan vara:

- sambandsbehov som kräver specifika åtgärder,
- ledning och samverkansbehov,
- särskilda bestämmelser för skyddsobjekt (flygbas, kraftverk, civil ledning etc.),
- förmåga att, som soldat/förband, hantera problemområden kopplade till befintliga ”hot och riskanalyser” (t.ex. CBRN, samhällsfarligverksamhet, utrymning etc.),
- integrering med skyddsobjekts/anläggnings befintliga bevaknings-/övervaknings-/säkerhetssystem etc.

Principer för inryckning, administration, personalredovisning m.m sker enligt rutiner vid förbandsinriktad KFÖ.

1.4 Särskild övning förband (SÖF)

1.4.1 SÖF under befattnings- och förbandsår

SÖF syftar till att ge insatskompanier och hvundkompanier ytterligare övning anpassad till förbandsmålsättningar enligt KFS/KFM. Bataljonstabspersonal med 13-dygnsavtal vidareutvecklar stabsarbetsmetodik och ledningsförmåga med hänsyn till erfarenheter efter genomförd KFÖ eller LTÖ. Bataljonstabspersonalen kan vid behov förstärkas med personal från annan bataljonstab alternativt med personal ur egen stab under kompletteringsutbildning. SÖF omfattar fyra dygns övning under förbandsövningskaraktär. Inryckning till SÖF sker torsdag morgon och utryckning söndag eftermiddag. Principiellt krävs liknande stöd och förberedelser som inför genomförandet av KFÖ.

SÖF under befattningsår, jämfört med förbandsår, skiljer sig främst avseende graden av tillämpning i övningsmomenten. Övningsverksamheten bedrivs inom ramen för utbildningscykelns scenario.

Funktionsenheter (Trafik, TOLO, Flyg, CBRN, GRK, Pionjär) genomför i huvudsak samlade funktions-SÖF i respektive funktionsansvarig OrgE regi.

Målsättningen är att insats- och hvundkompaniernas övningar genomförs inom ett större geografiskt område och innehåller högre övningsteknisk komplexitet. Övningarna genomförs till del i miljöer med ökade samverkansbehov civilt och militärt. Chefer ska övas i miljöer som kräver snabba beslut och tillämpad ledning med order efter hand. Tjänstegrenarna ges tillämpad och flexibel övningsverksamhet.

Förbanden övas under olika beredskapsförhållanden varvid bataljonstaben (kader) övas i bedömandearbete, samverkan och ledning. Övning med skarp ammunition, exempelvis vid SIB-anläggning, bör genomföras.

C OrgE/C utbildningsgrupp uppgifter överensstämmer i stort med uppgifter inom ramen för KFÖ. Behovet av instruktörer (bl a kvalificerade förbandsinstruktörer, TU och skjutinstruktörer) är större än vid ordinarie hemvärnskompani. Förbandens förmåga i förhållande till KFM utvärderas om möjligt med stöd av MARTA.

Bataljonstabernas förmåga att leda insatskompaniers strid, med hög grad av tillämpning, utvecklas efterhand.

Inryckning för den menige (4/8 dygn) sker senast torsdag kl. 1000 med utryckning söndag efter kl. 1600, denna tjänstgöring redovisas som 4 dygn i PRIO. Detta synsätt gäller även tjänstgöring under SÖF.

1.5 Central ledningsträningsövning

Bataljonstabens funktionsövning, under KFÖ ”befattningsår”, genomförs vid ledningsträningsövning (LTÖ), Geltic Bear, under fyra dygn.

De två dygn som återstår för att uppnå avtalsuppfyllnad nyttjas under KFÖ och kan utökas med kompletterande utbildning under två dygn. Detta för att bataljonstaben ska vara delaktig i bataljonens KFÖ och uppnå förbandsanda. Aktuell personal har då möjlighet att under senare del av KFÖ vidareutvecklas på befattning inom egen bataljonstab.

Ledningsträningsövningens scenariot anpassas till stabens utbildningsståndpunkt och i möjligaste mån till bataljonernas krigsuppgifter.

1.6 Befattningsutbildning

Befattningsutbildningen omhändertas till del av införd grundutbildning. I övrigt genomförs befattningsutbildningen främst lokalt/regionalt inom ramen för SÖB, KFÖ och SÖF. I vissa fall kan specifik befattningsutbildning genomföras med kursförmåner varvid de frivilliga försvarsorganisationers fackkompetens kan utnyttjas. Specialistsoldaterna ges befattningsutbildning i första hand med stöd av respektive frivillig försvarsorganisation, innan personen placeras på befattning. Utbildningskrav framgår enligt HvH del 1 kap 6 Personaltjänst.

1.7 Utbildning av instruktörer

Utbildningsplaner för instruktörsutbildning utarbetas och kvalitetssäkras av HvSS. Instruktör förordnas av C OrgE, eller av denne utsedd chef, för högst fem år.

Hemvärnsbefäl ska kunna leda eget förbands utbildning.

Instruktörsutbildning (skjutinstruktör, skyddsvaktsinstruktör, CBRN-instruktör m fl) sker genom HvSS, C OrgE, av denne utsedd chef, eller frivilligorganisationernas försorg. All instruktörsutbildning kvalitetssäkras av HvSS med stöd av FM funktions-ansvariga. Utbildningskrav framgår enligt HvH del 1 kap 6 Personaltjänst.

1.8 Hemvärnets introduktionsutbildning

Alla hemvärnssoldater ska ha genomfört introduktionsutbildning. Hemvärnssoldat som genomfört Grundläggande soldatutbildning/Grundläggande militär utbildning (GSU/GMU) genomför introduktionsutbildning i tillämpliga delar. Denna syftar främst till att ge den nyantagna hemvärnssoldaten hemvärnskunskap om exempelvis organisation, utrustning, medinflytande, folkrätt, förmåner, försäkringsskydd, vapentjänst på aktuellt eldhandvapen, sjukvårdstjänst samt skyddstjänst. Utbildningen genomförs lokalt eller regionalt. Introduktionsutbildningens genomförande inom ramen för antagning beskrivs i HvH del 1 kapitel 6 Personaltjänst.

Specialister under utbildning mot befattning och med utbildningsavtal kan genomföra GU-F och introduktionsutbildning innan fackutbildning är slutförd. GU-F skall genomföras innan introduktionsutbildning.

1.9 Skyddsvaktsutbildning

Skyddsvaktsutbildning är prioriterad då den ska ge hemvärnssoldaten förmåga att verka och agera som skyddsvakt vid militära och civila skyddsobjekt. Utbildningen ska genomföras enligt utbildningsplan utgiven av FM UndSäkC.

Målsättningen är att samtliga hemvärnsskyttesoldater ska ha ett giltigt förordnande som skyddsvakt. Strävan är att chefer i möjligaste mån är skyddsvaktsutbildade.

Skyddsvaktsutbildning/omförordnanden genomförs inom ramen för Hemvärnets utbildningssystem (KFÖ, SÖF, befattningsutbildning). I undantagsfall kan utbildningen genomföras som fristående kurs.

Personal som utbildas till skyddsvakt ska ha lägst GMU som grundutbildning. Specialistsoldater ges i normalfallet inte skyddsvaktsutbildning (exempel signalist, hundförare och bilförare).

1.10 Kompletterande utbildning (KU)

Kompletterande utbildning genomförs som stöd till övrig avtalskopplad utbildning och kan ledas av Hemvärnets egna chefer/instruktörer. Utbildningen ska dock vara sanktionerad och ingå i C OrgE/ utbildningsgrupp utbildningsplan.

Försvarsmakten har verksamhetssäkerhetsansvar för den utbildning som genomförs vid Försvarsmaktens anläggningar. Verksamhet som omfattas av Försvarsmaktens verksamhetssäkerhetsbestämmelser, miljökrav m m ska dialogiseras och planeras/stödjas av C OrgE/C utbildningsgrupp. Exempel på sådan verksamhet är skjutningar, fordons-utbildning och båtverksamhet vilka omfattas av SäkR, Sjösäkerhetsbestämmelser m m se HvH del 1 kap 19 Arbetsmiljö samt kap 5 Säkerhetstjänst.

Kompletterande utbildning ersätts enligt försvarsmaktens föreskrifter (FFS 1996:16, omtryckt den 5 juni 1998 i FFS 1998:7) om ”förmåner till frivilliga och hemvärnsmän”, se HvH del 1 kap 10 Förmåner. Kompletterande utbildning redovisas som timmar i PRIO.

1.10.1 *Förbandsutbildning*

För enskild och förband finns möjlighet att delta i ytterligare utbildningstillfällen som inplaneras och kvalitetssäkras av C OrgE, eller av denne utsedd chef. Överslagsmässigt avsätts, i produktionsplaneringen, tid och resurser för cirka fyra tillfällen per år. Tidig utbildningsplanering/samordning med chefer för hemvärnsförband är en viktig grundförutsättning.

1.10.2 *Funktionsutbildning*

Kompletterande funktionsutbildning bör inplaneras och budgeteras vid upp till åtta tillfällen/år/funktion, för att vidmakthålla funktionsförmågor. Exempel på funktions-utbildningar kan vara att öva sjukvårdkedjan, stab-/sambandstjänst, fordonstjänst, underhållstjänst, hundtjänst och underrättelsetjänst. Utbildningen planeras i samråd med bataljonens funktionsföreträdare. Verksamheten ska ingå i hemvärnsbataljonernas verksam-hetsöversikt.

1.11 Kursverksamhet

Hemvärnets kurser finns sökbara i PRIO och administreras av respektive Organisations-enhet/Utbildningsgrupp i PRIO. HvSS utbildningar/kurser finns redovisade på HvSS hemsida.

Hemvärnets stridsskola (HvSS) kvalitetssäkrar och samordnar Hemvärnets kursverksamhet, enligt anvisningarna från HKV PROD RIKSHV, inom ramen för ordinarie verksamhetsled-ning.

1.12 Utbildning av personal ur Frivilliga försvarsorganisationer

Avtalspersonal som är placerade i hemvärnsförband genomför repetitionsutbildning vid respektive hemvärnsförband. Inom hemvärnsbataljonen utsedd tjänstegrensansvarig ska bevaka utbildningsbehov i anslutning till planering och förberedelser inför förbandsövningar.

Hemvärnsbataljonschefen beslutar med stöd av personalbefälet om hur personalen ska kompletterings- och vidareutbildas. Specialister på gruppchefsnivå och högre planeras, i likhet med övrigt hemvärnsbefäl, i en femårig individuell personalplan. Se HvH del 1 kap 4 Ansvar, uppföljning och utveckling.

En mer omfattande beskrivning av den frivilliga försvarsutbildningen återfinns i Handbok för frivillig försvarsverksamhet, H FRIV.

1.13 It’s Learning

It’s Learning är ett nätbaserat utbildningsverktyg som utgör en lärplattform inom Försvarsmakten. Plattformen är tillgänglig för Hemvärnet och frivilliga försvarsorganisationer som saknar tillgång till Försvarsmaktens interna nätverk. Internet är ett krav men utbildningssystemet är kompatibelt med PC, Mac, surfplattor och smartphones.

Internetbaserad utbildning innebär att individen kan utbilda sig när och var denne själv finner lämpligt. Exempel på öppna kurser är:

- Ak4B (konstruktion, funktion, handhavande),
- Kallt väder,
- TOS1 grunder (Första hjälpen),
- Grundkurs säkerhetstjänst,
- GU-F,
- Introduktion underrättelsetjänst,
- Ksp 58B (konstruktion, funktion, handhavande),
- Skyddsvakt,
- Folkrätt.

Vid sidan av central utbildning kan It’s Learning användas för tidsbundna kurser, t ex som komplement till kurser vid Hemvärnets Stridsskola. Plattformen kan även användas som funktionsportal/forum där skrivelser och reglementen för specifika målgrupper kan publiceras.

Det är upp till enskild förbandschef, C OrgE, att döma av hur och om It’s Learning ska användas. FMLOPE ansvarar för den pedagogiska och tekniska utvecklingen/införandet av nätbaserat lärande inom Försvarsmakten samt support av lärplattformen.

Endast behörig personal har tillgång till portalen och personligt inlogg krävs.

1.14 Internationellt utbyte

1.14.1 Grunder

Hemvärnets utbyte med utlandet sker i huvudsak inom ramen för de nordiska Rikshemvärnschefernas samarbete och genomförs i första hand med Danmark, Norge, Finland och de Baltiska staterna.

Övrigt utbyte med utlandet sker efter särskild framställan till HKV. Grundläggande dokument för planering och genomförande av internationellt utbyte är FM VU.

Hemvärnsförening är skild från Försvarsmakten och genomför utlandsbesök eller utbyte som civil organisation och besöken genomförs i civil klädsel.

1.14.2 Anvisningar

C OrgE säkerställer att erforderliga blanketter fylls i och sänds in till Högkvarteret. Det är viktigt att handlingarna kommer in i tid och är rätt ifyllda. Information om handläggningstider m.m. finns hos respektive OrgE.

Huvuddelen av Hemvärnets utbyte är att betrakta som ”lågnivåbesök”.

1.14.3 Övrigt

Av praktiska och säkerhetsmässiga skäl bör resandet i första hand ske i civil klädsel. (Om tillstånd att bära uniform erhållits, får gränspassage ske i uniform, vilket inte rekommenderas). Säkerhetsprövning med registerkontroll ska vara genomförd för samtlig deltagande personal.

Användning av militärregistrerade fordon ska undvikas, eftersom detta medför en omfattande rapportering, som tar extra tid och begränsar rörelsefriheten. Om beslut om tillstånd finns, ska dock militärregistrerade fordon användas.

Bekräftelse på godkänd resa eller besök sänds i allmänhet inte ut, utan utebliven reaktion från besökslandets myndigheter innebär besökstillstånd. Bestämmelser för utlandsresa framgår i HKV INSS skrivelse 2015-06-11 och Anvisningar för utrikes tjänsteresa.

2. Grundutbildning



Bild 2.2.1 Pontus Stenberg, Försvarsmakten

Innehållsförteckning

2.1 Inledning

2.1.1 Kapitlets mål och syfte

Kapitlet grundutbildning Hemvärnet (H GU Hv) reglerar formerna för grundutbildningens genomförande och de särskilda förutsättningar som krävs för grundutbildning till hemvärnsförband i en försvarsmaktskontext.

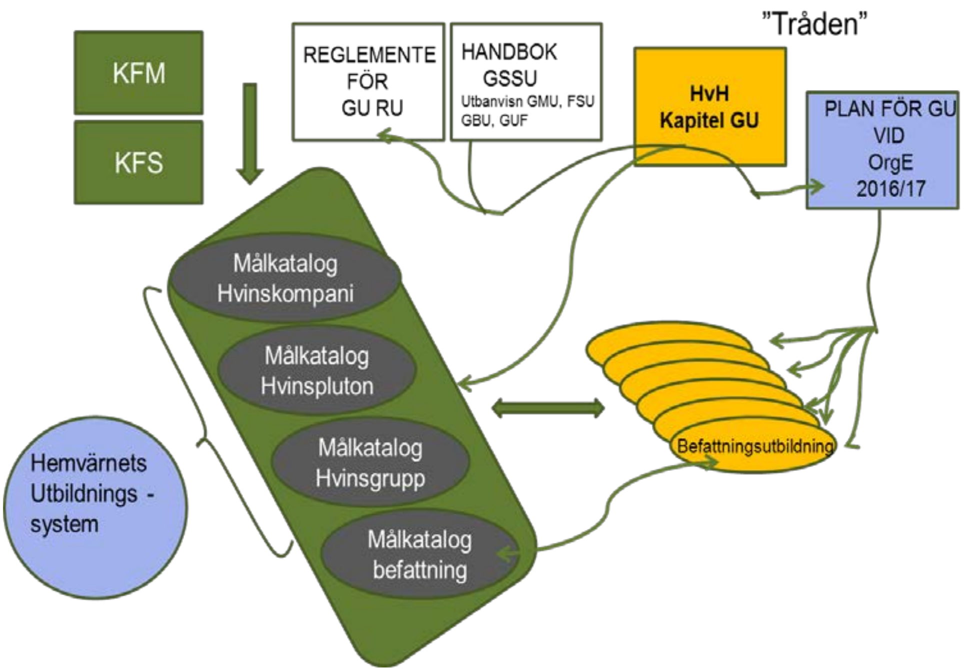
Syftet är att beskriva innehåll, upplägg, styrningar, behov av samordning, utvärderingar och uppföljningar m.m. för Hemvärnets grundutbildning. Kapitlet riktar sig i första hand till de som ansvarar för och arbetar med grundutbildningsfrågor i Hemvärnet.

Ambitionen är att både de med och utan tidigare kunskaper av grundutbildning inom Hemvärnet ska kunna förstå och ha nytta av det som beskrivs i detta kapitel.

Jämte HvH regleras grundutbildningen i Handbok Grundläggande Soldat- och Sjömansutbildningar (H GSSU). Här utges utbildningsanvisningar för GMU, FSU och GBU ingående i grundutbildningen. Av H GSSU framgår även utbildningsanvisningar för andra GSSU såsom GU-F, GSU-INT samt KombU.

2.1.2 Sammanhang och styrande dokument

Kapitlet GU är en delmängd av flera dokument och publikationer som reglerar hur grundutbildningen ska genomföras. Nedan bild försöker illustrera sammanhanget mellan de olika dokumenten och publikationerna som påverkar styrningen av grundutbildningen i Hemvärnet.



Krigsförbandsmålsättning (KFM) och krigsförbandsspecifikation (KFS) är övergripande styr- och kravdokument för våra krigsförband. En nedbrytning av KFM/KFS återfinner man i de målkataloger som finns för respektive krigsförband. Det finns en målkatalog för respektive krigsförband som beskriver vilka förmågor som ska finnas på de olika hierarkiska nivåerna. Den lägsta nivån är målkatalog för befattning (individnivå) vilken styr vilka förmågor

respektive befattningshavare ska ha. Dessa förmågor omsätts till en befattningsutbildning för en eller flera befattningar som utgår ifrån samma förmågekrav. Förmågenivån för hemvärnsförbandet, eller delar av, finns från gruppnivå och uppåt vilka samtränas och prövas under förbands – KFÖ eller SÖF.

Försvarsmaktsgemensamma dokument som påverkar Hemvärnets grundutbildning är Försvarsmaktens *Reglemente för Grund- och Repetitionsutbildning* (R GU RU) och Handbok Grundläggande Soldat- och Sjömansutbildningar (H GSSU). I R GU RU regleras övergripande bestämmelser för Försvarsmaktens grund- och repetitionsutbildning (observera att fortsatt utbildning inom Hemvärnet utgörs av Hemvärnets utbildningssystem och regleras i HvH, RU delarna i H GU RU berör därför inte Hemvärnet).

Planen för GU vid OrgE ska årsvis i detalj reglera samtliga delar av GU (GMU-BU). Varje förband som ska genomföra grundutbildning ska upprätta en *plan för grundutbildning*. *Plan för grundutbildning* är ett lokalt dokument som beskriver kommande grundutbildningsomgång. Denna beskriver vem som ska åstadkomma *vad, när, var, varför* och i förekommande fall *hur*. Detta innefattar bl a:

- vilka förbandsdelar och/eller befattningar som ska utbildas,
- ansvarsfördelning,
- stomplan för grundutbildningsomgången där t ex central och annan samordnad BU, högvakt, större övningar och ledigheter framgår,
- eventuell samordning av TU/TF för kadetter från skolor,
- hur rekrytering innan och under grundutbildning ska genomföras.

GU vid organisationsenhet ska för Hemvärnet årsvis i detalj reglera samtliga delar av GU (GMU-BU).

Plan för grundutbildning kan framgå av förbandets verksamhetsorder (motsv.).

2.2 Ansvars och lydnadsförhållanden

2.2.1 Försvarsmaktsgemensam styrning

FM styr grundutbildning genom Reglemente för Grund- och Repetitionsutbildning (R GU RU) i vilken de lagar, förordningar och föreskrifter som direkt påverkar grund- och repetitionsutbildning är inarbetade och tolkade.

I reglementet styr Försvarsmakten också försvarsmaktsgemensam utbildning samt gemensamma delar såsom kvalitetssäkring och dokumentation av utbildning, förmåner, rättigheter, skyldigheter, rättstjänst och medinflytande m.m.

Ansvarig processledare i FM[1] utarbetar rutinbeskrivningar avseende administration för kurser och rekryt-hantering.

Grundutbildning är en inomverksutbildning och genomförs i sin helhet som kurser enligt Försvarsmaktens Instruktion för Utbildning (FM UtbI)[2]. Detta innebär bl a:

Att all grundutbildning ska omfattas av kursplaner vilka skapas per befattningstypkod (BTK-kursplaner). BTK-kursplanen för en viss befattningstypkod gäller för hela grundutbildningsperioden, från inryckning till utryckning.

---

[1] PROD UTB (processledare rekrytering och rekryteringssamordnare) med stöd av PROD RIKSHV
[2] FM2013:4193:1. FM UtbI 2014 ska ersättas av ett reglemente med motsvarande regleringar

Kursansvar för BTK-kursplaner framgår av verksamhetsuppdrag (VU).

Kurstillfällen skapas lokalt för varje tillfälle i PRIO och rekryter anmäls till berörd BTK-kursplan. Efter genomförd kurs ska kursrapportering (utvärdering) ske lokalt.

2.2.2 HKV PROD RIKSHV ansvar

Genom kapitel grundutbildning Hemvärnet i HvH samt målkataloger styr Rikshemvärns-chefen och HKV PROD RIKSHV grundutbildning vid förband som grundutbildar rekryter mot Hemvärnet.

Hemvärnets grund- och utbildningssystem genomförs och värderas mot respektive förbands krigsförbandsmålsättningar (KFM), krigsförbandsspecifikationer (KFS) och målkataloger.

C PROD RIKSHV stödjer HKV LEDS med framtagande av KFM och ansvarar för att KFS och målkataloger hålls aktuella.

C PROD RIKSHV ansvarar för fördelning av produktionsuppdrag och resursfördelning mot övriga stridskraftschefer genom verksamhetsuppdrag (VU).

2.2.3 HvSS ansvar

HVSS stödjer HKV PROD RIKSHV med utarbetande av målkataloger.

HVSS upprättar och vidmakthåller kursplaner för kurser de ansvarar för.

2.2.4 OrgE ansvar

C OrgE ansvarar de lokala utbildningsplanerna (samordningen av BTK-kursplanerna) för genomförande av egen GU.

Vid respektive förband där grundutbildning genomförs, ska C OrgE utse en eller flera *ansvariga för grundutbildningen*. Denne eller dessa leder grundutbildningen av rekryter tillhörande förbandet på respektive utbildningsort.

OrgE ansvarar för kursadministration i PRIO för egen grundutbildning. Efter genomförd kurs ska kursrapportering (utvärdering) ske.

2.3 Grundutbildning i Hemvärnet

2.3.1 Inledning

Grundutbildningen är inom verksutbildning och genomförs i sin helhet som kurser enligt Försvarsmaktens Instruktion för Utbildning (FM UtbI)[3]. Detta innebär att genomförd grundutbildning ska redovisas i system PRIO.

GU Hemvärn omfattar 4-7 månader beroende på vilken typ av befattning som rekryten är uttagen till. GU Hemvärn prioriterar utbildningen av den enskilde soldaten. Beroende på befattningskrav avslutas rekrytutbildningen differentierat. Hemvärnsförbandens materiel i bruk ska användas vid rekrytutbildning varvid AK4B ska brukas hela utbildningstiden.

Fortsatt samträning i förband genomförs inom ramen för Hemvärnets utbildningssystem.

---

[3] FM2013:4193:1. FM UtbI 2014 ska ersättas av ett reglemente med motsvarande regleringar

Principbild GU Hemvärn.



2.3.2 *GMU och FSU*

Grundläggande militär utbildning (GMU) är den första delen inom GU-ramen och omfattar 12 veckors utbildning. Denna beskrivs översiktligt i R GU RU och utbildningsanvisningar för genomförande av GMU framgår av H GSSU. Därefter följer fortsatt soldatutbildning (FSU) om 3+ 1 vecka. Denna beskrivs översiktligt i R GU RU och utbildningsanvisningar för genomförande av FSU framgår av H GSSU (3 veckor) samt HvSS kursplan.

2.3.3 *Befattningsutbildning (BU)*

Befattningsutbildningen är olika beroende på vilken befattning i krigsförbandet som rekryten är inriktad mot. Rekryten ska vara godkänd efter genomförd GMU, FSU samt BU. BU omfattar en formell utbildningsdel samt en del som består av fortsatt utbildning. Den inledande formella BU är individuell och grundläggande, den ska leda till förmåga i befattning enligt målkatalog (PersQ 2). I fortsatt befattningsträning (Hemvärnets utbildningssystem) tillämpas individuella förmågor i olika sammanhang och tillsammans med andra. Lärande utvecklas och förfinas i den fortsatta utbildningen mot förmåga i befattning enligt målkatalog (PersQ 3).

Hemvärnets gruppbefälsutbildning ska säkerställa att rekryter som är uttagna till chefsbefattningar som gruppchef, kan verka i sin befattning i hemvärnsförbandet och utöva det ledarskap som krävs.

2.3.4 *Samordnad utbildning*

Samordnad utbildning kan vara centralt eller regionalt styrd vilket då framgår av Högkvarterets direktiv för uppdragsplanering (HKV DUP) eller av verksamhetsuppdrag

(HKV VU). Den samordnade utbildning kan också vara samordnad genom en överenskommelse regionalt eller lokalt mellan olika OrgE.

Samordningsbehovet av den förstnämnda tillkommer då utbildning (befattnings-) kräver särskild kompetens av utbildare eller då särskilda materiella och/eller infrastrukturella förutsättningar krävs. Oavsett vilket så ska all samordning som innebär rationalitet och effektivitet tillvaratas.

2.4 Efter grundutbildning i Hemvärnet

2.4.1 Hemvärnets utbildningssystem

Fortsatt utbildning (befattnings-, förbands) genomförs inom ramen för Hemvärnets utbildningssystem omfattande 4-15 dygn/år beroende av befattning.

Hemvärnets utbildningssystem omfattar följande aktiviteter vilka närmare beskrivs i annat kapitel.

Krigsförbandsövning	(KFÖ)
Särskild övning befäl	(SÖB)
Särskild övning förband	(SÖF)
Ledningsträningsövning	(LTÖ)
Kompletterande utbildning	(KU)
Pliktspelning	(PS)
Träningstillfälle musiker	(TTM)

2.5 Målkataloger

2.5.1 Inledning

Syftet med målkataloger är att de ska utgöra Försvarsmaktens gemensamma verktyg för att styra mål för genomförande samt värdering av utbildningens resultat (kvalitetssäkring).

Målkatalogen säkerställer att det finns spårbarhet från krigsförbandsmålsättningen (KFM) till mål för en utbildning eller övning. Målkatalogen utgör en succesiv nedbrytning och konkretisering av ett krigsförbands KFM till mätbara mål för bataljon-kompani/skvadron-pluton-grupp-enskild befattning.

Målkatalogen bygger på vilka uppgifter som ett förband eller individ ska kunna lösa och hur bra uppgifterna ska kunna lösas under olika betingelser. Nivån värderas mot anbefallt PersQ.

Behov av nya målkataloger, revidering eller hävande av befintliga målkataloger ska anmälas till PROD RIKSHV. Rikshemvärnschefen beslutar om nya eller reviderade målkataloger.

2.5.2 Struktur

Målkatalogens målsättningar är en nedbrytning av KFM. Underlaget ska ses som ett stöd vid planering och genomförande av grundutbildningen av soldater mot aktuellt krigsförband. Strukturen i dokumentet är att först återfinns kompaniernas målsättningar inom ramen för

bataljonens huvuduppgifter och övriga uppgifter, därefter i kompaniernas ingående plutoner och under respektive pluton återfinns grupperna. Målsättningen är beskriven mot full duglighet på kompaniet/plutonen/gruppen.

Efter målsättningarna återfinns friktionstabell och kravprofil för förbandet.

Därutöver återfinns mål/förmågebeskrivningar mot de befattningar som ska grundutbildas (målkatalog befattning).

De typförband som Rikshemvärnschefen ansvarar för är följande:

- Hemvärnsbataljonsstab med ledningspluton
- Hemvärnsbevakningskompani
- Hemvärnsinsatskompani
- Hemvärnsunderättelsekompani
- Hemvärnsbåtkompani
- Hemvärnsbåtpluton
- Hemvärnstrafikpluton
- Hemvärn CBRN pluton
- Hemvärnsflyggrupp
- Hemvärnstologrupp
- Hemvärnspionjärpluton
- Hemvärnsgranatkastarpluton
- Hemvärnsmusikkår

Grundutbildning inriktas mot befattningar (GN) ingående hemvärnsinsatskompani.

2.6 Personalförsörjning

2.6.1 Rekrytering

Den enskilt viktigaste åtgärden de kommande åren för Hemvärnet är att rekrytera till grundutbildning 4-7 månader med syfte att teckna avtal med hemvärnsförband.

Rekrytvolym för grundutbildning till hemvärnsförbanden omfattar 500-840 stycken inryckande årligen och detaljregleras i VU. Tilldelad grundutbildningsvolym utgör dock endast en del för att vidmakthålla volymen 22 000 hemvärnssoldater.

I perioden 2017 -2020 erfordras dessutom att C OrgE fortsatt totalt rekryterar ur avslutande GSS/K ca 250-300 soldater årligen, GSS/T ca 150-200 soldater årligen samt ca 300 soldater ur det ”nya magasinet” årligen. Vidare erfordras att avtalsorganisationerna rekryterar ca 500 soldater per år.

En avgörande faktor är att rekrytering genomförs lokalt.

2.6.2 Avtalsskrivning

Ansökan till Hemvärnet ska föreläggas rekryten senast efter genomfört GMU-skede. Syftet är att kontroller, så som registerkontroll, bostadskontroll med flera, hinner utföras så att avtal kan tecknas vid slutet av utbildningen. Kommer rekryten från upptagningsområde som inte är utbildningsställets ordinarie kontaktas aktuell utbildningsgrupp. För rekryterna krävs ingen särskild introduktionsutbildning (INTRO) för placering i förbanden under förutsättning att ”hemvärnskunskap” (Hemvärnets organisation, utrustning, medinflytande, innebörd av

hemvärnsavtal, hemvärnsförmåner, försäkringsskydd, förvarings- transportbestämmelser vapen, administrativa rutiner utbildningsgrupp, m m) genomförts under utbildningen.

2.6.3 PersQ

PersQ ska återge till vilken nivå som ett förband eller individ har förmåga att lösa en eller flera givna uppgifter. Nedan följer fastställda definitioner i olika nivåer för att värdera förmågan mot målkatalog.

PersQ förband

PersQ	Innebörd
5	Förbandet har framgångsrikt löst sina uppgifter "under krigsförhållanden".
4	Förbandet är samövat till en sådan nivå att det är insatsberett i tillämpade[4] uppgifter enligt målkatalog.
3	Förbandet behärskar alla rutiner, är samövat i alla[5] huvuduppgifter och kan lösa dem i formella[6] situationer. GMU och befattningsförmåga finns hos all personal på en sådan nivå att förbandet kan nå PersQ4[7].
2	Personalen har förmåga att enskilt lösa sin uppgift men saknar förmåga i förband. Förbandet behärskar ej grundläggande rutiner.
1	Personalen kan ej lösa alla sina uppgifter i befattning. Ingen förmåga i förband.

PersQ individ

PersQ	Innebörd
5	Individen har framgångsrikt löst sina uppgifter enligt målkatalog befattning, tillsammans med andra i en enhet, "under krigsförhållanden".
4	Individen kan lösa sina uppgifter enligt målkatalog befattning, tillsammans med andra i en enhet, tillämpade situationer.
3	Individen kan lösa sina uppgifter enligt målkatalog befattning, i samarbete med andra i en enhet, i formella situationer.
2	Individen kan lösa sina uppgifter enligt målkatalog befattning, enskilt och i formella situationer.
1	Individen kan inte lösa alla sina uppgifter enligt målkatalog befattning, enskilt och i formella situationer.

2.6.4 Betygsättning och befordran

Se *Reglemente för grund- och repetitionsutbildning* (R GU RU).

2.7 Centralt styrda utbildningar

2.7.1 GMU

Utbildningen är försvarsmaktsgemensam och genomförs i en utbildning om tolv veckor. Efter GMU ska rekryter från andra förband eller som genomfört GMU vid tidigare tillfälle kunna ansluta till den fortsatta grundutbildningen.

GMU genomförs enligt anvisningar som fastställs i H-GSSU.

---

[4] Ej känt, förövat, rekat etc.
[5] I dialogen kan vissa uppgifter prioriteras vilket kan innebära att alla uppgifter enligt målkatalogen inte övas.
[6] Känt, förövat, rekat etc.
[7] Det som skiljer PersQ3 från 4 är graden av samövning. Det behövs inte mer formell befattningsutbildning för att förbandet ska kunna utvecklas från PersQ3 till 4.

2.7.2 FSU

Utbildningen är försvarsmaktsgemensam och genomförs i en utbildning om tre veckor.

Försvarsmaktsgemensam FSU genomförs enligt anvisningar som fastställs i H-GSSU

Utöver den försvarsmaktsgemensamma FSU genomför Hemvärnet ytterligare en vecka i syfte att ytterligare befästa förmåga i grupps strid. Anvisningar för denna utökade vecka fastställs av C HvSS.

2.7.3 GBU

GBU omfattar ca fyra veckors utbildning med följande övergripande indelning.

- Trupputbildning – två veckor
- Truppföring – två veckor

Det centrala ”GBU paketet” inarbetas som en delmängd av vad som minst ska ingå i tre månaders befattningsutbildning i kursplanen för Gruppchefsutbildning Hemvärn. Kursplan för gruppchef hemvärn upprättas av HvSS.

För detaljer, se kursplan för GBU i H GSSU.

2.8 Kvalifikationsdokumentation

Grundutbildning ska dokumenteras i system PRIO. Grundläggande delar för systematiserad dokumentation av genomförd *grundutbildning* är:

- Kursmålen för BTK-kursen utgörs av de förmågor som respektive befattningstyp ska kunna lösa enligt målkatalog för befattningstypen. Kursmålsättningarna i BTK-kursen ska hänvisa till målkatalog för aktuella KBEK.
- *BTK-kursplan*. Kursplanen är beskrivningen av utbildningens hela längd omfattande GMU, FSU samt BU. Kursplanen innehåller start och sluttidpunkt samt hänvisning till målkatalog för BTK-kursen för att beskriva innehåll.
- *KBEK-kvalifikation*. Den kvalifikation som rekryten erhåller efter genomförd GU och som rapporteras till TRM.
- *Ev. övriga kvalifikationer*, exempel kan vara förarbevis, pistol m/88, p-skott m/86, etc.

För samtliga befattningar gäller att alla rekryter uppnår förmåga enligt:

- Grundläggande militär utbildning – GMU enligt Handbok GSSU (tolv veckor)
- Fortsatt soldatutbildning - FSU enligt Handbok GSSU (tre veckor)
- Fortsatt soldatutbildning Hv – FSU tilläggsdel Hemvärn enligt HvSS kursplan FSU tillägg Hv MAHFK5121701, fem dagar (en vecka).

<u>Specifika förmågor mot respektive befattning uppnås genom befattningsutbildning för:</u>

Gruppbefäl GN 810 (ca 68 dygn, 10 veckors utbildning)

- Fastställd kursplan gruppbefäl
  (HvSS (kursplan/ kursnummer fastställs mars 2016)

Skyttesoldat Stridssjukvårdare Hv GN 901

- Fastställd kursplan stridssjukvårdare (ca 32 dygn, 5 veckors utbildning)
  FömedC kursplan GU Sjv Stridssjukvårdare hemvärn LOGGK 507012

Skyttesoldat Understöd (GRK) Hv GN 902

- Kursplan/kursnummer upprättas/fastställs när utvärdering av pågående försök genomförts och slutligt beslut om organisation mm fattats.

Skyttesoldat Skarpskytt Hv GN 903 (ca 14 dygn, 2 veckor)

- Fastställd kursplan ”Vapen Skarpskytt PSG 90” HvSS kursplan MAHGK4101701
  Vapen Skarpskytt PSG 90 Hv

Skyttesoldat signalist Hv GN 904 **(ca 19 dygn, 3 veckor)**

Fastställda kursplaner för fristående kurser enligt nedan

- LedR kurs ”operatör ra 180 inl PC –dart LEDGK 202 RA 02
- LedR kurs ”normalandvändare ra X434/X444 RAKEL ”LEDGK202RAK 1
- LedR kurs ”Operatörskurs RA 1951/52 LED GK 324RA08
- TSS kurs ”Systemoperatör MGK I”

(Kursbeskrivningar nedan för sysopT och MGKI framgår av signalskyddslärar-CD från TSS.)

Skyttesoldat Reservbandvagnsförare Hv GN 906 (ca 32 dygn, 5 veckors utbildning)

- Fastställd kursplan för Bandvagnsförare nivå 1 Träng R kurs bandvagn 206/208 nivå 1 ÄMÖGK 412046

Skyttesoldat Förare PB 8 Hv GN 907 (ca 14 dygn, 2 veckor)

- Fastställd kursplan PB 8 Förare Hv, HvSS kurs Fordon PB 8 Förare Hv MA-HGK5111102

Skyttesoldat Förare PB L släp Hv GN 908 (8 dygn)

- Fastställd kursplan TrängR kursplan lätt släpvagn nivå 1

Om praktisk möjlighet finns, kan rekryten erbjudas uppkörning för utökad körkortskategori B (milbesiktningsman) vilket medger att totalvikten bil + släp utökas från 3500 kg till 4250 kg. Eleven får själv söka om och betala körkortstillstånd.

Skyttesoldat Hv GN 910 (GA934) (8 dygn)

- Fastställd kursplan Ksp m/58B Hv, HvSS kurs MAHGK5111101 Ksp m/58 B

Övriga möjliga kvalifikationer

- Erhållna kvalifikationer rapporteras med kvalifikationskatalogens fastställda kvalifikationer
- Kvalifikationerna rapporteras in efter genomförd utbildning i PRIO i enlighet med gällande kvalifikationsrapportering för hemvärnspersonal

2.9 Uppföljningar

Rikshemvärnschefen kommer, genom HKV PROD RIKSHVAVD, att särskilt följa upp Hemvärnets grundutbildning.

Uppföljning ska innefatta följande delar:

2.9.1 Redovisning omfattande

- Förbandschef plan för innevarande GU.
- Bedömd måluppfyllnad/resultat för
  - GMU,
  - BU,
- Begränsande faktorer för GU med förslag till lösning.
- Plan för utveckling av INFRA
- Övrigt

2.9.2 Möten med personal

- utbildningsbefäl/instruktörer/verksamhetsäkerhetföreträdare,
- förtroendevalda (ATO/HSO/rekryter),
- rekryter.

Förutom förbandsbesök tar Rikshemvärnschefen del av MHS H uppföljning av Försvarsmaktsgemensam GMU, FSU samt förbandens slutrapporter.

2.10 Rapporteringar och utvärderingar

Rapportering av GU enligt ordinarie rutin (MR, KvR, DÅR, ÅR).

Slutrapport avseende utbildningens genomförande insänds senast en månad efter utbildningen avslutats.

Av rapporten ska särskilt framgå:

- sammanvägd måluppfyllnad gentemot målkatalog,
- måluppfyllnad befattningsutbildning,
- förslag till förändringar inför kommande rekrytering och befattningsutbildning,
- genomförd samordning/samverkan mellan utbildningsplats och avtalstecknande enhet,
- volymuppgifter (inryckta, utryckta, antal tecknade avtal, annat engagemang FM),
- har redan avtalstecknad personal kunnat beredas plats och vidareutvecklas genom att delta vid någon befattningsutbildning.

3. Ungdomsutbildning



Bild 2:3 Maria Leino, Försvarsmakten

Innehållsförteckning

3 Ungdomsutbildning

Försvarsvarsmaktens kontakter med unga är av strategisk betydelse för Försvarsmakten. Den ska också utformas på ett sådant sätt att den känslighet sådana kontakter kan uppfattas ha i samhället respekteras, liksom att de förordningar och lagar som reglerar barns förhållanden tydligt åtföljs.

Alla kontakter ska vila på Försvarsmaktens värdegrund.

Verksamheten ska vara tydligt skild från Försvarsmaktens rekrytering och tjäna ett vidare syfte än myndighetens behov av medarbetare och frivilliga. Deltagande i verksamhet benämnd ungdomsutbildning ska vara utformad som förberedande för tjänstgöring och engagemang i Försvarsmakten men får inte utgöra grund för antagning. Den färdighet individen erhåller ska även vara användbart civilt, utanför ett militärt sammanhang.

3.1 Målsättning

Övergripande mål för ungdomsverksamheten är att:

- öka kunskapen om samhällets försvar och i synnerhet om Försvarsmaktens verksamhetsområde och därigenom bidra till totalförsvarets folkförankring,
- skapa förståelse och intresse för ett militärt försvar och samhällets krishanteringssystem,
- skapa förutsättningar för framtida engagemang inom samhällets krishanteringssystem, totalförsvaret och de frivilliga försvarsorganisationerna,
- bereda ungdomar meningsfull fritidssysselsättning och gemenskap.

Ungdomsverksamheten ska erbjuda:

- upplevelser och utbildningsmoment inom ramen för Försvarsmaktens verksamhetsområden,
- möjlighet att besöka Försvarsmaktens och samhällets krishanteringsmyndigheters olika verksamhetsställen,
- kunskap om:
    - Försvarsmaktens uppdrag och verksamhetsidé
    - Försvarsmaktens organisation
    - Militär grundutbildning, yrkes- och karriärvägar inom Försvarsmakten
    - De frivilliga försvarsorganisationerna och Hemvärnet
    - Samhällets krishanteringssystem
    - Civilt försvar
    - Svensk försvars- och säkerhetspolitik.

En framtida arbetsgivare, i synnerhet Försvarsmakten, kan av en ungdom som deltagit i Hemvärnets ungdomsverksamhet förvänta sig att denne:

- har kunskap om och förmåga att:
    - tillhöra och verka i en grupp,
    - ingå i ett större sammanhang,
    - inordna sig under lagar och förordningar,
- har förståelse och acceptans för människors olikheter,
- har förståelse för betydelsen av demokratiska värderingar och synsätt,
- vet vad ansvarstagande innebär,
- förstår betydelsen av fysisk träning och sunda kostvanor,
- vet vilka möjligheter det finns till framtida engagemang inom Försvarsmakten,
- vet vilken fysisk prestationsnivå ett engagemang inom Försvarsmakten erfordrar,
- vet vilka kunskapskrav som behöver uppnås för ett framtida engagemang inom Försvarsmakten.

Grundläggande anvisningar och styrdokument

- FIB 1996:8 interna bestämmelser om ungdomsverksamhet inom Försvarsmakten (HvH del 1 Kap 13)
- FFS 2010:2 Försvarsmaktens föreskrifter om Hemvärnet
- Marksäkorder
- Försvarsutbildarnas anvisningar för UU

Vid planering av verksamhet, bl.a. utbildning, ska Försvarsmaktens fastställda publikationer (ex reglementen), läromedel och övriga styrdokument användas. Utöver anvisningar i detta kapitel bör lokala/regionala anvisningar utformas för egen ungdomsverksamhet som komplement. Dessa anvisningar kan omfatta allmänna ordningsregler, övningsanmälan, utrustningslistor och planeringsrutiner m.m.

3.2 Verksamhetens inriktning

Strävan är att skapa en bred ungdomsutbildning och på så sätt spegla hela samhällets försvar, Försvarsmakten, Hemvärnet och de frivilliga försvarsorganisationernas möjligheter.

Hemvärnets ungdomsverksamhet omfattar:

- Lokal ungdomsverksamhet (ungdomsavdelning)
- Regional ungdomsverksamhet (samordnad lokal ungdomsverksamhet inom (del av) regionen)

Centrala kurser söks och genomförs i Försvarsutbildarnas regi.

- Central ungdomsverksamhet (kurs- och lägerveckor)
- Military Camp (centralt anordnad kunskaps- och prova-på-kurs för ungdomar generellt och i synnerhet gymnasieungdomar om samhällets försvar)

Ungdomsverksamheten omfattar utbildning och upplevelser av prova-på-karaktär samt ge kunskap om Försvarsmaktens verksamhet. Härutöver ska information om svenskt försvar- och säkerhetspolitik, samhällets krishanteringssystem och civilt försvar ingå.

Ungdomsverksamheten ska bedrivas i nära samverkan mellan ungdomsansvarig vid utbildningsgruppen, ungdomsledare, instruktörer och ungdomar. Stor omsorg ska ägnas åt valet av funktionärer och instruktörer. Förmågan att utbilda, handleda och skapa relationer med ungdomar genom föregångsmanaskap och att utgöra en förebild för ungdomarna och deras anhöriga är av avgörande betydelse.

3.3 Verksamhetens omfattning

Verksamheten ska främst omfatta:

- försvarsupplysning
- militärt uppträdande
- försvarsmedicin (sjukvårdstjänst)
- värdegrund
- samhällets krishanteringssystem
- idrott och friskvård
- verksamhetssäkerhet
- förläggningstjänst
- överlevnad
- sambandstjänst
- CBRN och brand
- skjututbildning (ungdomsskytte)
- vintertjänst
- ledarskap och pedagogik
- terrängtjänst
- föreningskunskap

3.4 Utbildningssystem

Ungdomars deltagande i ungdomsverksamheten inleds med Introduktionskurs. Kursen är obligatorisk för alla ungdomar som vill delta i Hemvärnets ungdomsverksamhet. Den ska ge en bild av Försvarsmaktens och Hemvärnets verksamhet, särskilt ungdomsverksamheten. Tyngdpunkten ska utgöras av information och upplevelser, inte utbildning. Under kursen ska särskild uppmärksamhet läggas på att skapa en god gruppgemenskap.

Introduktionskursen ska erbjudas nya ungdomar minst en gång per utbildningsår men om möjligt bör flera sådana kurser eftersträvas. Syftet med kurserna är att över tiden nå fler ungdomar och möjliggöra en löpande intagning. Till introduktionskursen bör anhöriga bjudas in och följa del av kursen men också till att samtala med till ungdomsavdelningen knutna förmän.

Ungdom ska efter fullgjord introduktionskurs erbjudas Baskurs. Baskursen syftar till att ge de kunskaper och färdigheter som krävs för att fortsatt kunna delta i Hemvärnets ungdomsverksamhet och utbildningsmoment.

Den efter baskursen följande verksamheten omfattar olika strimmor och obligatoriska samt frivilliga kurser. De obligatoriska utbildningarna i strimmor och kurser samt frivilligt valda

kurser kan sammansättas efter lokala förhållanden, tillgängliga resurser och ungdomsavdelningens intressen. De obligatoriska strimmorna och vissa obligatoriska kurser utgör dock grund för andra kurser och styrs därmed till kronologisk ordning.

Fristående kurser bör alltid kombineras med 1-2 timmar strimma.

Fristående kurser kan dock genomföras som flera dags- eller kvällstjänster om lokala förutsättningar inte möjliggör helgövningar.

Utöver ungdomsavdelningens erbjudna utbildningsår finns centrala kurser (t ex Vinter-, Fjäll-, och Överlevnadskurs).

3.4.1 Kurser

Tid	Ålder (lägst)	Fordringar för tillträde
min 6 h	15	-
20 h	15	Genomförd Introduktionskurs ungdom
8-16 h	15	Enl resp kursplan

Kursplaner för kurser inom ungdomsverksamheten finns på hemvarnet.se.

3.4.2 Översikt obligatoriska kurser

Kursbenämning	Senast genomförd år
Försvarsmedicin 1	1
Förläggningstjänst 1	1
Terrängtjänst 1	2
CBRN 1	2
Sambandstjänst 1	2
Försvarsmedicin 2	2
Vapentjänst 2	2
Överlevnad 1	3

3.4.3 Strimmor (utbildningsmoment)

Benämning strimma	Tid
Försvarsupplysning	6 h
Militärt uppträdande	4 h
Verksamhetssäkerhet	4 h
Idrott och friskvård	12 h
Samhällets krishanteringssystem	4 h
Värdegrund	2 h
Övernattning i fält	1 natt

Strimmorna är obligatoriska och ska genomföras för varje utbildningsår. Innehållet i respektive strimma stegras för år 1-3 enligt kursplaner på hemvarnet.se.

3.4.4 Centrala kurser

Benämning	Tid	Fordring för tillträde
Military Camp	ca 30 h	-
Sommarkurs (SK)	ca 30 h	1 romb
Vinterkurs (VK)	ca 30 h	1 romb
Fjällkurs 1 (FJK 1)	ca 30 h	Genomförd VK
Fjällkurs 2 (FJK 2)	ca 30 h	Genomförd FJK 1

3.4.5 Utbildningstecken

Benämning strimma	Tid
Utan romb	-
1:a romb	80 h
2:a romb	80 h
3:e romb	80 h
4:e romb	80 h

Endast ett utbildningstecken (romb) kan erhållas per kalenderår under förutsättning att de obligatoriska momenten är godkända.

3.5 Anvisningar för verksamhetens genomförande

3.5.1 Allmänna anvisningar

- Hänsyn ska tas till ungdomens skolarbete och i förekommande fall förvärvsarbete.
- Vårdnadshavare ska ges information om ungdomsverksamheten.
- Stor vikt ska läggas vid att, under enkla och trivsamma former arbeta och verka i grupp. Särskilt beaktas gott kamratskap mellan ungdomsledare, instruktörer och ungdomar. Verksamheten ska präglas av hänsyn, ansvar, omdöme och respekt.
- Militära former för uppträdande samt krav på ordning och reda ska iakttas, men får inte överdrivas eller göras till ett självändamål.
- Utbildningen ska göras omväxlande och anpassas efter ungdomarnas ålder, fysik och kondition. Då ungdomar ibland kan ha svårt att bedöma sin egen prestationsförmåga, ska riskerna för överansträngning och skador särskilt beaktas.
- Långa uppehåll mellan utbildningstillfällen bör undvikas. I regel bör någon verksamhet förekomma minst en gång per månad.
- Ungdomar får delta i förbandsverksamhet om denna faller inom ramarna för FIB 1996:8.
- Avslutning efter genomfört utbildningsår, eller motsvarande, bör genomföras så att utmärkelser - utbildningstecken, hederstecken, priser etc – kan utdelas under högtidliga former.

3.5.2 *Värdegrund och etiska anvisningar*

All verksamheten som bedrivs ska reflektera Försvarsmaktens värdegrund.

Värdegrundsrelaterade incidenter ska hanteras på plats och den enskilde ska ges möjlighet att påtala brister. I allvarligare fall ska ungdomsansvarig vid aktuell utbildningsgrupp orienteras. Vid misstanke om brott ska polisanmälan ske. Vid en incident ska den enskilde alltid erbjudas stöd i att upprätta en anmälan.

3.5.3 *Anvisningar för vapentjänst*

- Vapentjänst omfattar grundläggande skjututbildning och fältskjutning.
- Grundläggande vapen- och skjututbildning får endast ske med ungdomsvapen (Gevär .22L Hv-Ungdomsvapen) och mot precisionstavlor, fältskyttemål och skidskyttemål. Utbildningen ska bedrivas enligt Försvarsmaktens fastställda publikationer.

Utbildning med Gevär .22L får tidigast påbörjas när eleven:

- har fyllt 15 år,
- anses lämplig för skjututbildning med Gevär .22L.

Utbildning med automatkarbin får tidigast påbörjas när eleven:

- har fyllt 17 år,
- har genomfört utbildning med ungdomsvapen Gevär .22L,
- har god kunskap och färdighet med ungdomsvapen,
- anses lämplig för skjututbildning med automatkarbin.

- Utbildning handgrepp med automatkarbin (ladda och patron ur etc.) och skjutställningar ska bedrivas enligt Försvarsmaktens fastställda publikationer.
- Vid skarpskjutning med automatkarbin görs följande inskränkningar i förhållande till Försvarsmaktens publikationer för skjututbildning:

Tillåtet
Liggande skjutställning
Knästående skjutställning
Stående skjutställning
Patronvis eldgivning
Tidsskjutning
Skid-/spring- och orienteringsskytte
Skjutning mot rörligt mål
Målväxling
Magasinsbyte
Omladdning
Mörkerskjutning med belyst skjutplats

Otillåtet
Automateld
Förflyttning och ställningsbyte (inkl. vändningar), med laddat vapen
Höftskott
Skjutning med infällt axelstöd
Skjutning med skyddsmask
Strid från stridsställning
Skjutning under förflyttning
Målkontroll (NUH-KV-KF)

- Ungdomar bör orienteras om möjligheterna att delta i skjututbildning och tävlingsverksamhet inom Svenska Skyttesportförbundet. Funktionärer och instruktörer ur Svenska Skyttesportförbundet bör bjudas in att medverka vid en sådan orientering.
- Utbildning i understödsvapen (ex Kulspruta, Granatgevär, Pansarskott), Pistol 88 och PSG 90 är inte tillåten (gäller såväl teori som praktik).
- Utbildning i spräng- och mintjänst är inte tillåten (gäller såväl teori som praktik).
- Handgranat får endast användas vid kastträning och avläggande av prov för fältidrottsmärke för ungdom. Endast blind handgranat får användas.

3.5.4 Anvisningar för utbildning i strid

Med utbildning i strid avses ***lösande av stridsuppgift,*** för enskild soldat och i förband.

Den utbildning i strid som får genomföras i Hemvärnets ungdomsverksamhet syftar till att ungdomen ska få prova på enklare stridsmoment för att få inblick i och förståelse för militär grundutbildning – inte till att utbildas till soldat.

- Utbildning i strid får endast genomföras med elev fyllda 18 år (FIB 1996:8 och FFS 1995:20)
- Utbildningsmoment i strid får inte förekomma regelbundet.
- Stridsutbildning ska för varje enskilt tillfälle godkännas av C OrgE, eller av denne utsedd chef.
- Vid stridsutbildning får skarp ammunition inte användas.
- Endast utbildning upp till och med grupps ram är tillåten och får endast omfatta:
  - framrycka till och ta oförsvarad terräng (stridsställning),
  - försvar av stridsställning,
  - urdragning ur stridsställning eller vid sammanstöt.
- Dubbelsidiga övningar med ungdomar är inte tillåtet.

3.6 Befattningar och funktioner

3.6.1 Befattningsbeskrivning – Ungdomsledare

En ungdomsledare:

- ansvarar för ungdomsavdelningens genomförandeverksamhet. Är chef för ungdomsavdelningen,
- utarbetar förslag på utbildningsplaner i samråd med ungdomsansvarig vid utbildningsgrupp,
- genomför och följer upp ungdomsutbildningen och lämnar regelbundna rapporter till ungdomsansvarig vid utbildningsgrupp,
- lämnar underlag för förändringar i medlemsregistret till ungdomsansvarig vid utbildningsgrupp vad avser nya och avgångna medlemmar,
- tillvaratar och beaktar ungdomarnas och instruktörernas synpunkter och förslag,

- föreslår nya ungdomsledare.

3.6.2 Dokumentation och intyg

Ungdomsledaren är ansvarig för att genomförd utbildning dokumenteras och, vid behov, redovisas. Som stöd vid dokumentation bör individuella utbildningskort användas.

3.6.3 Tävlingar och utmärkelser

Hemvärnets ungdomstävling kan utgöra en målbild för den verksamhet som ungdomsverksamheten bör bestå av. Ett visst tävlingsutbyte med Norge och de baltiska länderna förekommer. Där utöver förekommer skandinaviska utbyten på lokal nivå.

Utmärkelser redovisas i HvH kapitel 17 Tjänstetecken och utmärkelser.

3.7 Sammanställning av kursplaner ungdomsutbildning

Kursplaner publiceras på FFO hemsidor och www.hemvarnet.se.

Benämning	Datum
Introduktionskurs Kursplan	2014-12-18
Baskurs Kursplan	2014-12-18
CBRN 1 Kursplan	2014-12-18
CBRN 2 Kursplan	2014-12-18
Förläggningstjänst 1 Kursplan	2014-12-18
Samhällets krishanteringssystem 1 Kursplan	2014-12-18
Samhällets krishanteringssystem 2 Kursplan	2014-12-18
Spanings- och underrättelsetjänst 1 Kursplan	2014-12-18
Spanings- och underrättelsetjänst 2 Kursplan	2014-12-18
Sambandstjänst 1 Kursplan	2014-12-18
Sambandstjänst 2 Kursplan	2014-12-18
Sjukvårdstjänst 1 Kursplan	2014-12-18
Sjukvårdstjänst 2 Kursplan	2014-12-18
Strid 1 Kursplan	2014-12-18
Terrängtjänst 1 Kursplan	2014-12-18
Vapentjänst 1 Kursplan	2014-12-18
Vapentjänst 2 Kursplan	2014-12-18
Vapentjänst 3 Kursplan	2014-12-18
Vapentjänst 4 Kursplan	2014-12-18
Överlevnad 1 Kursplan	2014-12-18
Överlevnad 2 Kursplan	2014-12-18
Överlevnad 3 Kursplan	2014-12-18
Överlevnad 4 Kursplan	2014-12-18
Ungdomsledarkurs Kursplan	2011-04-04
Ungdomsinstruktörskurs Kursplan	2013-04-15

4. Hemvärnsavtal och redovisning av tid



Bild 2.4.1 Christina Mårtensson, Försvarsmakten

Innehållsförteckning

4.1 PRIO

Försvarsmakten använder system PRIO för planering, uppföljning och analys. I systemet hanteras hemvärnsförbandens ersättningar, organisation m.m.

Hemvärnsförbanden har inte tillgång till PRIO utan lämnar in underlag till OrgE för indatering, som exempelvis tjänstgöringslistor, befattningsbyten, ändringar av telefonnummer och e-postadresser.

Frågor kring administration i PRIO hänvisas till HR C samt Service desk.

Hemvärnsförbandschef kan, genom OrgE (utbildningsgrupp) försorg, erhålla underlag ur PRIO såsom:

- tjänstgöringslistor,
- förbandsuppfyllnad,
- placerade på befattning/förbandslista,
- placerade på befattning ”vilande”,
- placerade på befattning ”under utbildning”,
- antalet ”antagna”,
- uppfyllda avtal,
- antal skyddsvakter,
- individers kvalifikationer, t.ex. hur många har giltig skyddsvaktsbehörighet.

4.2 Styrning av kriterier för att placeras i olika kategorier

Med förband avses bataljonstab/ledningspluton, kompani och fristående funktionsförband.

Kategorier	Kriterier för placering	Placeras max antal år	Visas i statistik/ rapporter
Under utbildning	Rekryterad individ efter antagning till hvförband. Individ ur avtalsorganisation med utbildningsplan och utbildningsavtal.	Individ som inte fullgjort sin utbildning inom 5 år avförs.	Visar blivande soldater under utbildning till befattning.
På befattning	Individ som genomfört GU (motsv) och intro-utbildning. Individ som genomfört GU-F, befattningsutbildning och intro-utbildning. C OrgE beslutar om placering på befattning. Individen har ett avtal med tillhörande antal dygn för befattningen.	Om individen ej uppfyllt avtalet under 3 år placeras individen **Under avveckling** och avtalet sägs upp.	Visar antalet individer placerade på befattning och vakanser.
Personalreserv (Förbandsreserv)	Individen placeras i Förbandsreserv om förbandet är uppfyllt, alt att lämplig befattning inte är vakant. När förbandet är uppfyllt ska strävan vara att bygga en förbandsreserv som på sikt kan omsättas till en pluton (4, 5, 6, 8, 9 eller 10 dygn).		
Vilande	Individ som exempelvis studerar, är föräldraledig eller p.g.a. arbete utomlands inte kan fullgöra avtal. GSS T/K placeras som vilande under tiden de är anställda.	Individ som förväntas återgå i befattning inom 5 år. Om individen ej återgått i befattning efter 5 år placeras individen under avveckling och avtalet sägs upp.	
Under avveckling	Individ som på egen begäran säger upp sitt avtal. Försvarsmakten har sagt upp avtalet. Till dess individen har återlämnat sin utrustning/ vapen. Därefter avslutas individen i PRIO.		
Veteran	Individ som uppfyller förutsättningarna för veteran.		
Ungdom	Individ som uppfyller förutsättningarna för ungdom.		

Tabellen ovan är endast avsedd att ge en överblick för att förstå hur statistik samlas.

4.3 Hemvärnsavtal

Enligt Hemvärnsförordningen och Frivilligförordningen ska avtal tecknas mellan Försvarsmakten och personal i Hemvärnet. Hemvärnsavtalet och frivilligavtalet hämtas via emilia.i

Antagning och avtalsskrivning för hemvärnssoldater och hävande av hemvärnsavtal beskrivs i HvH del 1.

4.4 Redovisning av tid

C OrgE, eller av denne utsedd chef, redovisar verksamhet enligt nedan i PRIO:

- grundutbildning,
- SÖB, KFÖ/LTÖ, SÖF
- kompletteringsutbildning (KU),
- tjänstemusik av hemvärnsmusikkår,
- kursverksamhet,
- övrig tid,
- ungdomsverksamhet.

Även olika typer av anställningar av hemvärnssoldater administreras i PRIO, till exempel IBSS, TPSS, rekrytering och insatser för stöd till samhället eller stöd till andra myndigheter. Se HvH del 1 kapitel Förmåner.

En hemvärnssoldat som är sjukskriven får inte delta i utbildning eller kursverksamhet och inte heller ersättas för sådan. En hemvärnssoldat som är långvarigt sjukskriven eller har aktivitets- eller sjukersättning ska behandlas enligt rutiner som framgår av HvH del 1 kapitel 6 Personaltjänst.

4.4.1 Kompletteringsutbildning (KU)

KU är ett instrument för både den enskilde och hemvärnsförbandens vidmakthållande. Detta ger möjlighet för enskilda och förband att delta i ytterligare utbildningstillfällen. Dessa planeras och kvalitetssäkras enligt beslut av C OrgE, eller av denne utsedd chef, i samverkan med chefen för hemvärnsförbandet.

4.4.2 Hemvärnsmusik

Hemvärnsmusikens avtalsgrundande pliktspelningar och repetitioner redovisas enligt anvisningar i HvH del 1 kapitel Hemvärnsmusik.

4.4.3 Kursverksamhet

Kursverksamheten regleras avseende ersättningar, premier m m i HvH del 1 kap 10 Fömåner.

4.4.4 Övrig tid

Till övrig tid räknas bland annat:

- föreningsverksamhet,
- rekrytering (ej anställning),
- informella samlingar/informationsträffar inför övningar m.m.

För övrig tid utgår inga särskilda förmåner.

4.4.5 Ungdomsverksamhet

Ungdomar redovisas i PRIO.

4.4.6 Medinflytandeverksamhet

Förmåner beträffande medinflytandeverksamhet regleras enligt12 § och 14 § i förordning (1997:147) om förmåner till hemvärnssoldater. Genomförande regleras i HvH del 1 kap 9 Medinflytande och ersättningar enligt HvH kap 10 Förmåner.

Denna verksamhet tidredovisas inte i PRIO.

4.5 Exempel på underlag från PRIO.

4.5.1 *Tjänstgöringslista*

Listan går att få med personnummer, namn och befattning.

FÖRSVARSMAKTEN	TJÄNSTGÖRINGSLISTA-KFÖ 2015-05-13 - 2015-05-17	Sida : Listnummer: Listid: Utskriftsdatum:	1/1 10568 TEST LISTA 2015-11-03

Tilläggsinformation:

Datum	Bestyrkt av övningsledare	Namnförtydligande
Datum	Attest av Chef utbildningsgrupp:	Namnförtydligande
Datum	Indaterat av HR handläggare:	Namnförtydligande

Närvarorapportering ('X' = Närvarande)

PERSON-NUMMER	NAMN	BEFATTNING	Ons 13	Tor 14	Fre 15	Lör 16	Sön 17			0421 Bilers			0410 Dagpen	

4.5.2 *Förbandsuppfyllnad*

Uppföljning Hv-förband och all Hv/Friv personal

Ny variabel | Bokmärke | Export till Excel | Utskrift | Undantag/Villkor | **Visa som** Tabell

- Kolumner
  - Kal.år/månad
  - Nyckeltal
- Rader
  - Organisationsenhet
- Valfria kriterier
  - Anställd
  - Avtal
  - Avtalsdygn
  - Befattningar
  - Frivillig försvarsorganisation
  - Kön
  - Personaldelområde
  - Personalområde
  - Personnummer
  - Utbildningsgrupp
  - Åldersintervall

Kal.år/månad	04.2012				
	Behov	Tillgång	Diff behov/tillgång	Andel förbandsuppfyllnad	Genomsnittsålder
Organisationsenhet				%	
Totalt resultat	1.080	984	-96	91,1	36,6
MEC 41.HVBAT	331	279	-52	84,3	36,4
MEC 42.HVBAT	216	135	-81	62,5	34,8
MEC 43.HVBAT	317	381	64	120,2	36,9
MEC 44.HVBAT	216	189	-27	87,5	37,8

4.5.3 Placerade på befattning/förbandslista

OrgID	Org.enhet	Befattnings-ID	Befattningar	Personnummer	Anställda
50180606	I19 1382.HVM	50236618	HV MUSIKER KÅRCH		
50218499	I19 HVCHEFSG	50236619	HV MUSIKER STF KÅRCH		
50218499	I19 HVCHEFSG	50236620	HV MUSIKER DIRIGENT		
50218499	I19 HVCHEFSG	50236621	HV MUSIKER STF DIRIGENT		
50218499	I19 HVCHEFSG	50236622	HV MUSIKER TRUMSLAGARE		
50218499	I19 HVCHEFSG	50236623	HV MUSIKER NOTBIBLIOTEKARIE		
50218499	I19 HVCHEFSG	50236624	HV MUSIKER MTRLFÖRV		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236625	HV MUSIKER PICCOLA		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236626	HV MUSIKER FLÖJT		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236627	HV MUSIKER FLÖJT		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236628	HV MUSIKER OBOE		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236629	HV MUSIKER B-KLARINETT		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236630	HV MUSIKER B-KLARINETT		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236631	HV MUSIKER B-KLARINETT		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236632	HV MUSIKER B-KLARINETT		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236633	HV MUSIKER B-KLARINETT		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236634	HV MUSIKER B-KLARINETT		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236635	HV MUSIKER BASKLARINETT		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236636	HV MUSIKER FAGOTT		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236637	HV MUSIKER ALTSAX		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236638	HV MUSIKER ALTSAX		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236639	HV MUSIKER TENORSAX		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236640	HV MUSIKER BARYTONSAX		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236641	HV MUSIKER B-KORNETT		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236642	HV MUSIKER B-KORNETT		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236643	HV MUSIKER B-TRUMPET		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236644	HV MUSIKER B-TRUMPET		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236645	HV MUSIKER HORN		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236646	HV MUSIKER HORN		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236647	HV MUSIKER HORN		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236648	HV MUSIKER HORN		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236649	HV MUSIKER TROMBON		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236650	HV MUSIKER TROMBON		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236651	HV MUSIKER TROMBON		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236652	HV MUSIKER BARYTON		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236653	HV MUSIKER TUBA		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236654	HV MUSIKER TUBA		
50218500	I19 HVMUSIKE	50236655	HV MUSIKER KONTRABAS		

4.5.4. Antal placerade på befattning Vilande

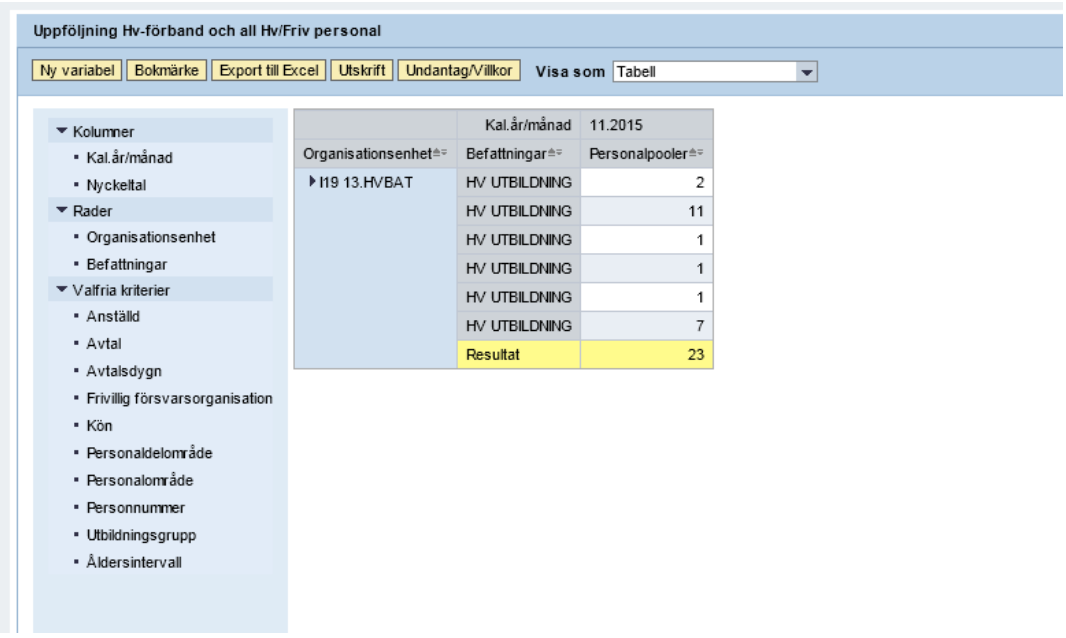
Uppföljning Hv-förband och all Hv/Friv personal

Ny variabel | Bokmärke | Export till Excel | Utskrift | Undantag/Villkor | Visa som: Tabell

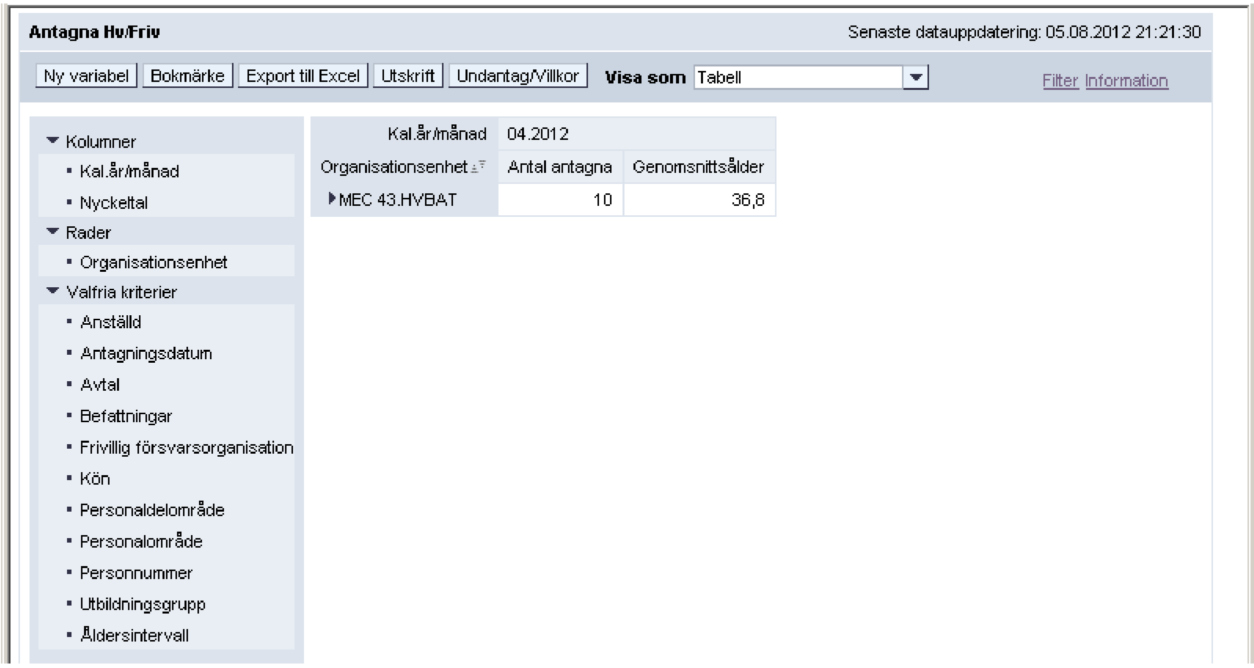
- Kolumner
  - Kal.år/månad
  - Nyckeltal
- Rader
  - Organisationsenhet
  - Befattningar
- Valfria kriterier
  - Anställd
  - Avtal
  - Avtalsdygn
  - Frivillig försvarsorganisation
  - Kön
  - Personaldelområde
  - Personalområde
  - Personnummer
  - Utbildningsgrupp
  - Åldersintervall

	Kal.år/månad	11.2015
Organisationsenhet	Befattningar	Personalpooler
I19 13.HVBAT	HV VILANDE	12
	HV VILANDE	2
	HV VILANDE	2
	HV VILANDE	11
	HV VILANDE	9
	HV VILANDE	37
	HV VILANDE	49
	HV VILANDE	24
	HV VILANDE	30
	HV VILANDE	5
	HV VILANDE	12
	HV VILANDE	35
	Resultat	228

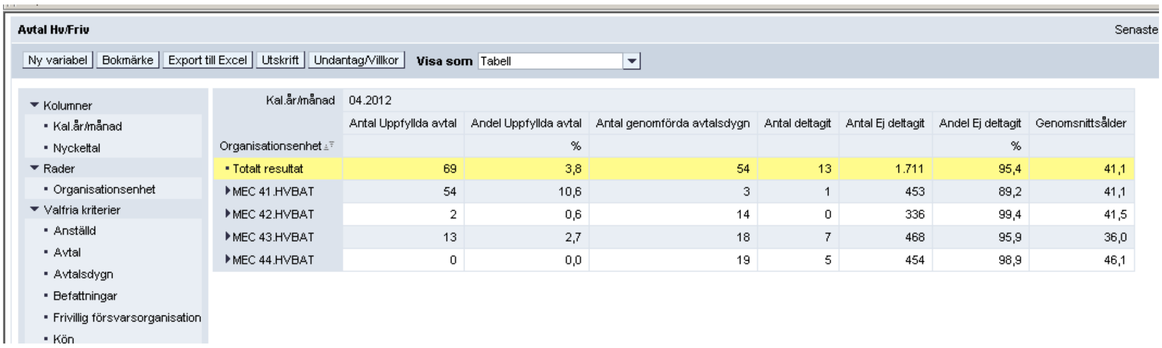
4.5.5 Antal placerade på befattning Under utbildning



4.5.6 Antal antagna



4.5.7 Antal uppfyllda avtal



Avtal Hv/Friv — Senaste

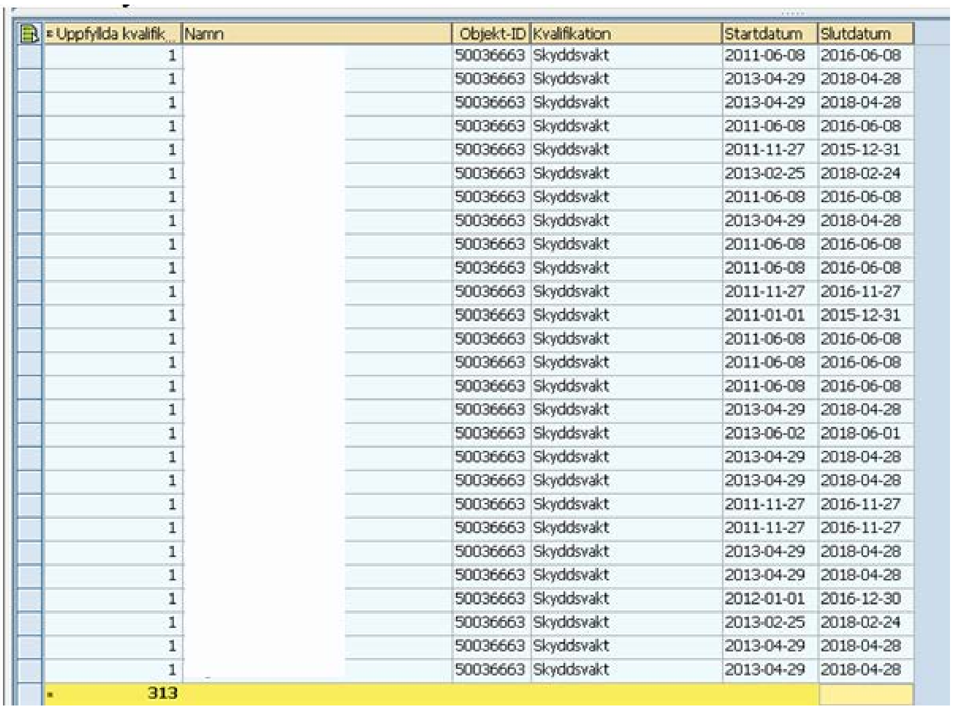
Ny variabel | Bokmärke | Export till Excel | Utskrift | Undantag/Villkor | Visa som: Tabell

Kolumner: Kal.år/månad, Nyckeltal
Rader: Organisationsenhet
Valfria kriterier: Anställd, Avtal, Avtalsdygn, Befattningar, Frivillig försvarsorganisation, Kön

Kal.år/månad	04.2012						
	Antal Uppfyllda avtal	Andel Uppfyllda avtal	Antal genomförda avtalsdygn	Antal deltagit	Antal Ej deltagit	Andel Ej deltagit	Genomsnittsålder
Organisationsenhet		%				%	
Totalt resultat	69	3,8	54	13	1.711	95,4	41,1
MEC 41.HVBAT	54	10,6	3	1	453	89,2	41,1
MEC 42.HVBAT	2	0,6	14	0	336	99,4	41,5
MEC 43.HVBAT	13	2,7	18	7	468	95,9	36,0
MEC 44.HVBAT	0	0,0	19	5	454	98,9	46,1

4.5.8 Antal skyddsvakter

Rapporten visar endast individer med giltig kvalifikation.



Uppfyllda kvalifik.	Namn	Objekt-ID	Kvalifikation	Startdatum	Slutdatum
1		50036663	Skyddsvakt	2011-06-08	2016-06-08
1		50036663	Skyddsvakt	2013-04-29	2018-04-28
1		50036663	Skyddsvakt	2013-04-29	2018-04-28
1		50036663	Skyddsvakt	2011-06-08	2016-06-08
1		50036663	Skyddsvakt	2011-11-27	2015-12-31
1		50036663	Skyddsvakt	2013-02-25	2018-02-24
1		50036663	Skyddsvakt	2011-06-08	2016-06-08
1		50036663	Skyddsvakt	2013-04-29	2018-04-28
1		50036663	Skyddsvakt	2011-06-08	2016-06-08
1		50036663	Skyddsvakt	2011-06-08	2016-06-08
1		50036663	Skyddsvakt	2011-11-27	2016-11-27
1		50036663	Skyddsvakt	2011-01-01	2015-12-31
1		50036663	Skyddsvakt	2011-06-08	2016-06-08
1		50036663	Skyddsvakt	2011-06-08	2016-06-08
1		50036663	Skyddsvakt	2011-06-08	2016-06-08
1		50036663	Skyddsvakt	2013-04-29	2018-04-28
1		50036663	Skyddsvakt	2013-06-02	2018-06-01
1		50036663	Skyddsvakt	2013-04-29	2018-04-28
1		50036663	Skyddsvakt	2013-04-29	2018-04-28
1		50036663	Skyddsvakt	2011-11-27	2016-11-27
1		50036663	Skyddsvakt	2011-11-27	2016-11-27
1		50036663	Skyddsvakt	2013-04-29	2018-04-28
1		50036663	Skyddsvakt	2013-04-29	2018-04-28
1		50036663	Skyddsvakt	2012-01-01	2016-12-30
1		50036663	Skyddsvakt	2013-02-25	2018-02-24
1		50036663	Skyddsvakt	2013-04-29	2018-04-28
1		50036663	Skyddsvakt	2013-04-29	2018-04-28
313					

5. Signalering



Bild 5.1 Christina Mårtensson, Försvarsmakten

Innehållsförteckning

5.1 Beslut avseende signaleringsmetoder

Hemvärnsförbanden använder försvarsmaktens metodik för signalering.

Metodik och utbildningsanvisningar framgår av Handbok Samband Grunder (aktuell utgåva är H Sb G 2016, FM2016-5019:3).

5.1.1 Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna

Inom Hemvärnet har man mycket begränsad utbildningstid, i princip 4 dagar per soldat och år. Hemvärnet signalerar på svenska. Avseende metod kan man vara flexibel.

A	Adam
B	Bertil
C	Cesar
D	David
E	Erik
F	Filip
G	Gustav
H	Helge
I	Ivar
J	Johan
K	Kalle
L	Ludvig
M	Martin
N	Niklas
O	Olof
P	Petter
Q	Qvintus
R	Rudolf
S	Sigurd
T	Tore
U	Urban
V	Viktor
W	Wilhelm
X	Xerxes
Y	Yngve
Z	Zäta
Å	Åke
Ä	Ärlig
Ö	Östen
Ü	Übel

Allt efter -	Hänvisar till den del av meddelandet som följer efter –
Allt före -	Hänvisar till del av meddelandet som står före –
Allt mellan - och -	Hänvisar till den del av meddelandet som står mellan – och –
Bokstavera	Uppmaning till motstation att bokstavera
Jag bokstaverar	Sändningsföljd kommer att bokstaveras
Jag kollationerar	Meddelandet eller del av meddelandet återsignaleras
Rättelse	Följande del av meddelandet är felsänt. Beteckning på fel sänd del samt den rätta lydelsen
Från	Från
Förbindelseprov	Förbindelsen provas. Signalförbindelsen provas
Ja eller Rätt	Ja. Rätt. Bifalls
Slut Kom	Sändande station har inget mer att sända
Klart Slut	Avslutning av sändningen
Kom	Uppmaning att sända
Mera följer	Jag har mer att sända
Nej eller Fel	Nej/Bifalls ej/Fel – används för att ange att sändningsföljd el del av sådan sänts fel av sändande station el som svar på felaktig kollationering
Uppfattat	Jag har uppfattat sist sända meddelande
Repetera	Anmodan att repetera senast sända sändningsföljd eller angiven del av meddelande
Jag repeterar	Senast sända sändningsföljd eller angiven del av meddelandet repeteras
Signaladress	Hänvisning till meddelandets signaladress
Skriv	Anmodan att skriva ned meddelande som följer
Slut	Meddelande slut
Text	Text följer eller hänvisning till text
Återkallas	Angivet meddelande eller angiven del av sådant återkallas
Vänta	Uppehåll i signalering
Frågas	Används vid omfrågning, kan referera till del av text
Vem anropar	Används när station ej hör vem som anropar
Tidsnummer	DDTTMM (dag – timme – minut)

0	Nolla
1	Ett - OBS!
2	Tvåa
3	Trea
4	Fyra
5	Femma
6	Sexa
7	Sju - OBS!
8	Åtta
9	Nia

TRAFIKBETECKNING
COL kollationera - motläsning
VIA vidarebefordran - skicka via annan
MBS mottagningsbevis

KLASSBETECKNING

ALARM	Z	omedelbart, bryter allt
BLIXT	Y	snarast, bryter allt utom Z
OPIL	O	inom 10 minuter
IL	P	inom 10 minuter

Vanlig (R) och Läglighet (M) markeras inte

SÄNDNING AV SIFFROR OCH TAL
Siffror och tal uttalas enligt vanligt språkbruk med nedan undantag:
Talen 40-49 och 70-79 samt kombinationer i vilka dessa tal ingår sänds siffra för siffra
Då det anses nödvändigt sänds siffror&tal siffra för siffra

TÄNK PÅ MOTTAGAREN NÄR DU SIGNALERAR
Dålig sändningsmiljö – korta sändningsföljder
SÄND INTE FÖRKORTNINGAR - TALA LUGNT OCH TYDLIGT

PASSNINGSALTERNATIV
1 Ständig passning
2 Fem minuter varje kvart
3 Fem minuter varje halvtimme
4 Tio minuter varje timme

	VJ	QJ
1	*Qvintus Johan*	
2		*Qvintus Johan – KOM*
3	*(SKRIV –) Qvintus Johan FRÅN Viktor Johan – Tidsnummer 24 0910 – KOM*	
4		*KOM*
5	*Fientlig patrull om fyra man vid KJELLBO – KOM*	
6		*KOM*
7	*Höj beredskapen på första pluton – SLUT – KOM*	
8		*Qvintus Johan uppfattat – KLART SLUT*

FÖRBINDELSEPROV
Vid förbindelseprov och anmälan i nätet sänds muntrligt meddelande Förbindelsen provas

Prova förbindelsen endast då detta är nödvändigt

Förbindelseprov får utföras endast efter sbbef/sbgrpch medgivande och vid upprättande av sambandet

HÖRBARHET
Endast på sbansvarigs order

Vid klartextmeddelanden bestäms sändningsföljdens längd av signalisten
Sänd inte längre sändningsföljder än mottagande signalist klarar - det är du som ska anpassa dig till mottagande signalist
Vid nedskrift får reglementerade förkortningar användas
Vid sändning omsätts förkortning till klartext
Signalist: läs igenom meddelandet innan du sänder!!

Vid stridssignalering: använd enkel signalering och vanlig svenska (metod: modifierad C) = innehållet alltid viktigare än formalia

Upprätthåll god signaldisciplin – någon kan lyssna!

Lathunden baseras på:
gammal svensk signaleringsmetod och
Rikshvavd tolkning av läget 20121217

Använd inte engelska begrepp där det finns vedertagna svenska!

TÄNK – TRYCK – VÄNTA – TALA!

Version 2012:4 Titti Karlström

6. Friskvård, idrott och tävlingsverksamhet



Bild 6.1 Nemo Stjärnström, Försvarsmakten

Innehållsförteckning

6.1 Inledning

Centrala instruktioner för personellt stridsvärde och friskvård regleras bland annat i FM ArbI. Försvarsmaktens Idrotts- och Friskvårdsenhet (FMIF) stödjer organisationsenheternas idrotts- och friskvårdsverksamhet. FMIF:s funktionsansvars- och specialistområden är fysisk prestationsförmåga, utbildning i ämnet fysiskt stridsvärde, organisationshälsa och idrott och friskvård.

Försvarsmaktens idrott- och friskvårdsverksamhet ska ge en kvalitetssäkrad fysisk prestationsförmåga vid krigsförbanden, en god arbetsförmåga för all personal i Försvarsmakten samt genom det internationella idrottsutbytet synliggöra den svenska Försvarsmakten.

6.2 Försvarsmaktens anvisningar och OrgE ansvar

Försvarsmakten erbjuder ett brett program av tränings- och tävlingsaktiviteter främst, utgående från OrgE verksamhet. Utbildningsanordningar såsom terrängspår, hinderbanor, idrotts- och träningshall ska efter lokala förutsättningar vara tillgängliga för personalens träning.

C OrgE reglerar tillgänglighet vid anläggningarna för hemvärnsförbandens personal.

6.2.1 Försvarsmaktens tävlingar

Aktuella tävlingar utgående från Försvarsmaktens centrala program återfinns på EMILIA. Försvarsmaktsmästerskap, FMM, är tillgängliga för all personal i Försvarsmakten enligt FM representationsbestämmelser för FMM, 2012-02-15, MHS K 19 712:204/12:1.

Sammanfattningsvis gäller att hemvärnssoldater får delta i Försvarsmaktens tävlingar och de skall behandlas i enlighet med FMIF bestämmelser. Deltagande kan ske i så kallad ”FM-klass” eller ”Öppen klass” beroende på tävlingsbestämmelser. Om deltagandet avser FM-klass ska anmälan ske via förbandet till OrgE.

Konkret innebär detta att anställda och hemvärnssoldater behandlas likformigt och att FMIF regler tillämpas för representation, reseersättning och möjlighet att delta i tävlingar. OrgE, som ansvarar för hemvärnsförbandet, ansvarar för att ge nödvändigt administrativt stöd till hemvärnssoldaterna.

Hemvärnssoldater representerar sina förband och den OrgE dessa lyder under.

I anmälan till FMM bör anges ex. Amf 1/Södertörnsgruppen/28.hvbat. Detta gäller även vid lag- & patrulltävling. Vid tävlingens genomförande är personalen i tjänst.

Hemvärnssoldater som uppfyller sitt avtal får delta i FM centralt tillhandahålla motionsarrangemang och tävlingar enligt vad som föreskrivs inom Försvarsmaktens Verksamhetsuppdrag (VU). OrgE skall tillse att hemvärnssoldaterna ges relevant och uppdaterad idrottsinformation samt vara ett aktivt stöd för anmälan till de olika arrangemangen.

6.2.2 Motionsevenemang

Försvarsmakten reglerar vilka motions- och tävlingsarrangemang, t.ex. Engelbrektsloppet, Vasaloppsveckan och Tough Viking, där stöd ges till deltagande och dessa publiceras genom

FMIF på EMILIA. Där framgår hur startavgifter m.m. får hanteras. Eventuellt stöd och ersättning hanteras av OrgE, som ansvarar för hemvärnsförbandet.

6.2.3 Träningsläger

Försvarsmakten genomför ett stort antal träningsläger i idrotter med militär anknytning. Försvarsmaktspersonal får delta i bredd- och rekryteringsläger. Elitidrottsläger vänder sig endast till kallad personal.

Inbjudan till lägerverksamhet sker via skrivelse till samtliga förband och publiceras normalt även genom FMIF eller arrangerande förband på EMILIA. Deltagande och förmåner regleras av FMIF. I regel står Försvarsmakten för kost och logi under lägren.

6.2.4 Deltagande i Försvarsmaktens landslag

Försvarsmakten upprätthåller ett antal landslag i syfte att representera Försvarsmakten internationellt, främst genom utbyte inom CISM, Conseil International du Sport Militaire, och inom militärnordiskt idrottsutbyte. Personal som uppnått sådan färdighet att de ingår i något landslag kan delta i träningsverksamhet även på elitnivå. Deltagandet i träning sker på den enskildes fritid. Vid representationsuppdrag skall den enskilde vara i tjänst. Kvalificering till Försvarsmaktens landslag sker genom deltagande i Försvarsmaktsmästerskap.

6.3 Hemvärnsförbandschefs ansvar

Förbandschefen ansvarar för att förbandets personal upprätthåller erforderlig fysisk förmåga för sin befattning. Genom C OrgE skall anläggningar tillgängliggöras och rationella förutsättningar för fysisk träning skapas. Det skall uppmuntras och eftersträvas att bataljonsledning och kompanier har personal med kompetens för träning och träningsplanering. Försvarsmaktens kurs ”Tränare i Försvarsmakten” är öppen för hemvärnssoldater och anmälan sker genom ordinarie anmälningsrutin (PRIO). Kursen innehåller en veckas utbildning för att träna sitt förband och omfattar grundläggande anatomi, träningslära och stridsvärdespåverkande faktorer.

6.4 Stöd från OrgE

C OrgE med ansvar för hemvärnsförband ansvarar för att tillgängliggöra resurser för träning där förbanden är verksamma.

6.5 Hemvärnets centrala idrotts och tävlingsverksamhet

Inom Hemvärnet organiseras årligen tre centrala tävlingar:

- **Rikshemvärnschefens ungdomstävling**
  Genomförs som målbild för ungdomsverksamheten

- **Hemvärnets patrulltävling (Hv-patrull)**
  Genomförs för att främja hemvärnssoldaternas intresse för fysisk träning och ge exempel på bra typövningar för enklare strids- och färdighetsutbildning.

- **SM AK4B och RM Pistol m/88**

Genomförs i syfte att främja skytteverksamheten i Hemvärnet. Prestationer i aktuell tävling premieras bland annat med medel ur John Hedins skyttefond. Tävlingarna genomförs vi samma tillfälle.

Rikshemvärnschefen genomför normalt årliga utbildningskontroller under tävlingslikande former med stöd av frivilliga försvarsorganisationer för vissa funktioner inom Hemvärnet.

- **Utbildningskontroll (Slingerbulten)**
  Genomförs i syfte att främja tjänstgöring som fordonsförare.

- **Utbildningskontroll av hemvärnsomgång med hundekipage (Hv Skallet)**
  Genomförs i syfte att främja tjänst i hundekipage. Se även del 3 avsnitt 1.4.6 *Hundekipage*

- **Utbildningskontroll av koktjänst med kokgrupp (Heta stekbordet)**
  Genomförs i syfte att främja koktjänst under fältförhållanden.

Del 3

Rikshemvärnschefens generella anvisningar för utbildningsverksamhet

1. Rikshemvärnschefens generella anvisningar för utbildningsverksamhet



Bild 3.1.1 Christina Mårtensson, Försvarsmakten

Innehållsförteckning

1. Generella anvisningar för utbildning

Dessa anvisningar syftar till att utgöra anvisning och stöd vid planering av övningsverksamhet för hemvärnspersonal och hemvärnsförband samt inspektioner. Anvisningarna är ett komplement och förtydligande till verksamhetsuppdragen i produktionsledningsprocessen och är i första hand avsett för utbildningsansvariga och krigsförbandschefer.

Anvisningarna återkopplar gjorda iakttagelser och erfarenheter från bl.a. inspektioner och utbildningskontroller.

1.1 Prioriterad verksamhet

Rekrytering

Rekrytering till hemvärnsförbanden är prioriterad verksamhet. Det gäller såväl rekrytering till grundutbildning som direktrekrytering av tidigare utbildad personal (magasinet). Att rekrytera till och informera om Hemvärnet är en gemensam uppgift som delas av Högkvarteret, OrgE med utbildningsgrupp och krigsförbandets personal.

Skyddsvakter

Tillgången på certifierade skyddsvakter är avgörande för hemvärnsförbandens förmåga att lösa huvuduppgifter i ett krisläge. En kraftsamling till skyddsvaktsutbildning ska genomföras. Denna utbildning ska i första hand genomföras på avtalstid.

Instruktörer

Tillgången på utbildade instruktörer är en förutsättning för att erhålla hög kvalité i Hemvärnets utbildingssystem. För att kunna bedriva övningsverksamhet och övrig utbildning, bör instruktörer från annan hemvärnsbataljon nyttjas. Vid KFÖ-, SÖF- och SÖB-verksamhet ska som regel övande hemvärnssoldater inte används som instruktörer, utan utbildas, respektive truppföra i egen befattning.

Kompletterande utbildning – utbildning utöver avtalstid

Frivilligt deltagande i KU- verksamhet ska uppmuntras . Planering bör genomföras med god förvarning och i nära samarbete med hemvärnspersonalen för att läggas rätt i tid och med ett attraktivt innehåll.

Formella krav

För hemvärnsförbanden gäller ett antal undantag för viss verksamhet och för godkännande av vissa kompetenser. Syftet med detta är att anpassa kraven mot de uppgifter förbanden ska lösa och den utbildningstid som är disponibel. Dessa undantag regleras nedan med hänvisning till beslutade skrivelser. I beredningen till dessa beslut har fack- och funktionsområdesföreträdare inom Försvarsmakten deltagit.

Befattningar och verksamhet där det ställs särskilda krav på behörighet och kompetenser analyseras löpande och åtgärder för att hantera gällande och förändrade krav planeras så att verksamhet kan genomföras på ett säkert och effektivt sätt utan att lagar och bestämmelser åsidosätts. Förändrade krav och behov av kompletterande utbildning förläggs primärt på KU men skall senast hanteras i samband med inledning av en KFÖ, SÖB, SÖF eller annan övning där behörighetskraven är aktuella.

Till exempel bör chefer, ansvariga för utrustning och övrig personal få elsäkerhetsutbildning så att materiel och **verksamhet** kan genomföras säkert. Ansvariga chefer och personal som har fördelade arbetsmiljöuppgifter inom elsäkerhetsområdet dokumenteras genom C OrgE.

1.2 Inspektioner och kontroller

1.2.1 Rikshemvärnschefens inspektioner

Rikshemvärnschefen inspekterar årligen två till fyra förband med ansvar för hemvärns-verksamhet.

Inspektionerna är uppdelade i tre steg.

Steg 1 Krigsförbandsdialog/Förinspektion med syfte att bl.a. kontrollera status vid krigsförband och produktionsförutsättningarna.

Steg 2 Inspektion av hemvärnsförband i samband med krigsförbandsövning, med syfte att kontrollera utbildning, mål och resurser, samt krigsduglighet.

Steg 3 Delgivning och eventuell uppföljningsinspektion med syfte att delge och följa upp föreslagna åtgärder efter inspektion.

1.2.2 Rikshemvärnschefens utbildningskontroller

HvSS genomför på uppdrag av Rikshemvärnschefen kontroller i syfte att värdera:

- förmågor vid hemvärnsförbanden, normalt i samband med KFÖ,
- annan övningsverksamhet och planering,
- och stödja rekrytering.

1.2.3 Generella erfarenheter efter rikshemvärnschefens inspektioner

Sammanfattning ur protokoll från Rikshemvärnschefens inspektioner.

Förberedelser inför övning

Inför övningar är en tidig delaktighet och medverkan i planeringen för instruktörer, pluton-, kompani- och bataljonschefer nödvändig för att skapa goda förutsättningar för funktions- och fackutbildning, t.ex. hund- och förplägnadstjänst. Att skapa tid för erfarenhetsutbyte och utbildningsanalys mellan utbildningsgruppens och hemvärnsbataljonens befäl samt de stödjande instruktörerna behövs för att säkerställa att övningen får rätt innehåll och komplexitet. Säkerställ tidigt att instruktörer finns till alla funktioner och att de ges tid för rekognosering och förberedelser. Vid funktionsutbildning ska utbildningskvaliten säkerställas genom användande av specialinstruktörer. Dessa kan med fördel tas ur de frivilliga försvarsorganisationerna.

Genomförandet av övningar

Alla chefer behöver förstegsutbildning inför övningar, genomföra rekognosering, muntliga stridsövningar, kaderövningar etc. för att träna beslutsfattning, ordergivning m.m. Säkerställ att chefer använder rätt bedömande- och ordermall.

Klarlägg förbandets och chefernas utbildningsståndpunkt och anpassa övningsupplägget till utbildningsståndpunkten.

Klarlägg förutsättningar för olika chefers och enheters förmåga att öva tillämpat.

Alla soldater ska träna i sin befattning och inte användas som övningsledare eller B-styrka under sin egna KFÖ eller SÖF. Förbered förbandsinstruktörer och specialinstruktörer väl före övning och använd gärna den ”PM för förbandsinstruktören” som ligger under N:\HvSS\PM FBI.

Utbildning

Analysera inte bara det rent fältmässiga utan även skjutresultaten. Se till att skapa förutsättning för stridsteknisk integrering av hundtjänsten, både i grupp och pluton. Utnyttja behovsanpassade bakomstationer ex blixtlås, växel- och ansatsvis framryckning för grupp med hundekipage eller ställningsväxling och vändningar, i samband med kompetensprovet. Sträva också efter att renodla övningen, antingen genom förbands- eller befattnings-KFÖ - ogärna både och. Lednings- och lydnadsförhållanden blir då tydligare och friktioner mer hanterbara. Fortsätt utvecklingen och idéerna om hur HvUndkompaniet samt funktionsplutoner (CBRN-, Pionjär-, Trafik- och MR-ledningspluton) kan nyttjas och tränas under KFÖ inom ramen för gällande KFS. Samverka med militärregionstaben och ta fram tydliga mål för funktionsplutoner.

Det har även framkommit att kunskapen i ämnet karta och kompass på många håll är bristfällig. För att åtgärda detta rekommenderas att kompletterande utbildning genomförs. Detta är ett exempel på vad som kan genomföras som bakomövning vid KFÖ/SÖF.

Vapentjänst

Endast de vapen som finns organisatoriskt vid hemvärnsbevakningskompanierna ska användas. Säkerställ att skjutavstånd för granatgevär och pansarskott är stridstekniskt rätt anpassade och enligt gällande skjutinstruktioner. Tänk på att genomföra färdighetsträning med pansarskott och servicetjänst samt eldexercis på ksp 58 med ordinarie skytt och laddare. Öva även magasinsbyte och möjliggör färdighetsträning för pistolskyttarna.

Slutsats

Chefer i sin befattning som har tillräcklig utbildning och bra försteg med ett gott stöd från instruktörer, ger bra övningar, samtränade förband, nöjda soldater och få avgångar.

1.3 Anvisningar för utbildningars genomförande

Allmänt

Målet är att samtliga soldater på stridande befattning i hemvärnsbataljonen är förordnade som skyddsvakter.

1.3.1 Bataljonsstaber

Inriktning är att samtliga bataljonsstaber ska genomföra ledningsträningsövning (LTÖ) Geltic Bear på LedR i samband med KFÖ befattningsår. Bataljonsstabernas organisation och arbetssätt ska i så stor utsträckning som möjligt vara lika inom hela organisationen i syfte att underlätta samarbete inom Försvarsmakten och samhället i övrigt.

Ledningsträningsövning (LTÖ) Bataljonstab

LTÖ genomförs och leds av HvSS, med stöd av LedR och LedSS träningsavdelning. Deltagande förband enligt VU.

Bataljonen erhåller uppgift före LTÖ för att utarbeta taktisk plan med uppgifter till underställda enheter. Under LTÖ genomförs spel varvid staben tränas i stridsledning.

Planeringsprocessen för övningen omfattar:

- Uppstartsmöte genomförs ungefär ett år före aktuell övning ska genomföras. Till detta möte kallas representanter från utbildningsförband (övningsledning) och deltagande militärregionstaber, m fl. Mötet omfattar 1-2 dagar, och syftar till att fastställa delagande förband, träningsmål, utbildningsmoment mm och diskutera framdrivnings-plan av övningen. Mötet genomförs vid HvSS.
- Spelmöte 1 och 2 genomförs under hösten/vintern före övningsveckorna. Syftet är att planera lämpliga spelmoment för övade staber och utarbeta MR O för övningen och fastställa träningsmål, personalramar och utbildningsmoment under övningen. Vidare sker utbildning i stödsystem för övningen exempelvis Exonaut. Spelmöte 1 och 2 genomförs vid LedR.

Bataljonen ska kunna handha och nyttja reglementerad sambands- och ledningsmateriel för ledning av underställda enheter. Stabsarbetsmetoder, stabsarbetsstöd, signalering och övriga format ska i nödvändig omfattning följa de inom Försvarsmakten fastställda kraven för nationell interoperabilitet.

Träningsmål under övningen är:

- skapa beslutsunderlag för Hvbatch att nå slutmål/-läge,
- utarbeta order till DUC enligt fastställt 5-punktsformat grundat på ett metodiskt bedömande enl PUT samt genomföra ordergivning med DUC,
- genomföra ledning och uppföljning av underställda enheter,
- skapa ett gemensamt informationsläge inom staben genom ledningslagsöverlämningar och stabsorienteringar,
- rapportera till över- och sidoordnad enhet enligt fastställt format,
- samordna verksamhet genom samverkan eller genom befäl med militära och civila enheter enligt stående delegation,
- motta och/eller avlämna understödjande eller underställda förband,
- koordinera stabens funktioner,
- prioritera verksamhet,
- gemensamt och korrekt lägesuppfattning inom bataljonen,
- korrekt hanterande av media,
- mottaga och genomföra chefsbesök.

1.3.2 Regional befälsutbildning

För att säkerställa att Hemvärnets behov av utbildade chefer, främst på grupp- och plutons-nivå tillgodoses, ska utbildningen på lokal- och regional plats öka i omfattning. Regional chefsutbildning leds av HvSS och genomförs av C OrgE HvSS kursplaner ska följas.

Riktlinjer för genomförande av regional utbildning är att all regional befälsutbildning leds av HvSS med lokalt genomförande av respektive förband. Konkret innebär detta att HvSS svarar för kvalitetssäkring av utbildningen. Kurserna ska genomföras med egen personal och/eller inhyrda instruktörer.

HvSS är beredd att, efter hemställan, lämna befälsstöd.

1.3.3 Utbildningspaket Introduktionsutbildning, kombattantutbildning för hemvärnsmusiker och instruktörer

Fullständigt kursutbud framgår av Försvarsmaktens kurskatalog i PRIO:

1.3.4 *Skyddsvaktsutbildning*

Fastställt utbildningspaket (FM Und Säk C) Skyddsvakt används vid skyddsvaktutbildningen inom Hemvärnet. Målet är att alla stridande soldater är förordnade som skyddsvakter (grundförutsättning är genomförd GU). Vid kompletterande utbildning, omutbildning och repetition för erfarna skyddsvakter kan träningsanläggningen HALVAR med fördel nyttjas. Närkamputbildning för skyddsvakt genomförs enligt MSS skrivelse 2014-03-25, 19 100:80202. Närkampsutbildning är fysiskt krävande varvid särskild vikt vid planering och genomförande krävs avseende truppens fysiska kapacitet och viloläge. Åtta timmars träningspass genomförs inte. Stor vikt läggs vid att måluppfyllnad nås, utbildningstid är underordnat.

1.4 Stridsutbildning

Med hänsyn till tilldelad årlig utbildningstid och mängden varianter av grupperingsformer och metoder för eld och rörelse m m, utges följande anvisningar för utbildning av hemvärns-förbanden enligt Handbok Hvpluton/grupp.

1.4.1 Förbandsutbildning grupp och pluton

Hemvärnsbevakningspluton utvecklar inledningsvis förmåga att skydda objekt (H2), därefter övriga förmågor. Hemvärnsbevakningspluton utbildas mot förhandssituationer.

Hemvärnsinsatspluton utvecklar inledningsvis förmåga att ta objekt (H1) samt att skydda objekt (H2). Därefter utvecklas övriga förmågor. Hemvärnsinsatspluton utbildas både mot förhands- samt efterhandssituationer.

- Förbanden ska kunna uppträda i både urban och betäckt terräng. Efterhand som krigsuppgift tilldelas, prioriteras dessa. Norrlandsförbanden bibehåller förmåga att uppträda i vintermiljö. Hemvärnsinsatsförbanden i södra Sverige utvecklar minst förmåga att uppträda i kallt väder. Bägge förbandstyperna ska kunna framrycka med eget grupperat understöd.

Utbildning och uppträdande i mörker med befintlig materiel prioriteras.

1.4.2 Stridsgrupperingsformer och övriga grupperingsformer

Grupp ska kunna tillämpa: (Handbok Hvpluton/grupp)

- skyttekolonn,
- skyttesvärm,
- skyttelinje,
- pilformering (används främst under framryckning med hund),
- skyttekil, hemvärnsinsatsförband (bl.a. vid uppföljning av hunds markering).

Pluton ska kunna tillämpa: (Handbok Hvpluton/grupp)

- stridskolonn,
- stridstriangel,
- stridslinje.

1.4.3 Halt och rast

Vid halt bibehålls anbefalld grupperingsform med bibehållna observationsområden. Vid rast används formeringen runtomkringförsvar, ”igelkott” och vid mörker intas tätare gruppering.

1.4.4 Metoder för gruppens eld och rörelse

Hemvärnsinsatsförband ska kunna tillämpa SoldF 2001, sid 235-249, utom eldöverfall. Hemvärnsbevakningsförband ska kunna tillämpa ansatsvis fram- och tillbakaryckning, eldstötsförfarande (i samband med urdragning), blixtlås, sammanstöt med stark fiende (kringgång och urdragning), försvar av taget anfallsmål (skyddsobjekt) och understöd.

Vid framryckning mot objekt ska strävan vara snabbhet, (ex vänta inte med att samla hela förbandet - sätt in först gripbara delar etc.) i syfte att nå en förhandssituation – dvs. vi ska vara på objektet före angriparen. Dock måste framryckningssätt anpassas till aktuell hotbild. Är underrättelseläget oklart övergår förbandet till tjänst till fots från bullergräns. **(**Handbok Hvpluton/grupp).

Att tänka på:

- uppsikt, även i flanker och bakåt dvs. 360 grader,
- överväg behov av direktriktat understöd.

En stridsställning ska medge gruppering enligt minnesregel 8 F (Sold F sid 233).

1.4.5 Minnesregler

Samtliga hemvärnsförband ska kunna tillämpa nedanstående minnesregler enligt Sold F 2001:

- OBSLÖSA, sid 146.

Chefer t.o.m. stf gruppchef ska kunna tillämpa:

- SOLO, sid 142,
- RASSOIKA, sid 174,
- EOBUSARE, sid 234,
- Rapportering enligt 7S, sid 192.

1.4.6 Hundekipage

Hundekipage integreras i hemvärnsplutonens utbildning och övning. Det är av stor vikt att plutonchefer och gruppchefer utbildas och övas att nyttja hundekipaget, såväl tekniskt som taktiskt, vid lösandet av olika uppgifter.

OrgE (utbildningsgrupp) avdelar, vid behov, en utbildningsofficer för att genomgå ”Kurs för hundtjänstföreträdare vid utbildningsgrupp”.

Utbildningsgrupp ansvarar för att endast certifierade, och i Hemvärnet placerade, hundar deltar i Hemvärnets övningar.

In- och utmönstring av hund ska genomföras vid alla övningar inom förbandet. Dessa protokoll sparas hos utbildningsgruppens hundtjänstansvarige.

Hundtjänstansvarig på utbildningsgruppen lämnar i samråd med UND/HUNDBEF på bataljon in, under kvartal ett, antal hundekipage som är i behov av Funktionskontroll till Svenska Brukshundklubben tjänstehundsavdelning tjanstehund@brukshundklubben.se

Utbildningskontroll ”Hv-skallet”

Utbildningskontroll ”Hv-skallet” genomförs årligen och bataljonerna skall genomföra förberedande övning på hemorten. Detta syftar till att skapa och sprida kunskap om mål, målbilder för hur stridsteknikövningar med hund kan och bör genomföras. Ytterst syftar kontrollen till att säkerställa förbandens förmåga till att nyttja hundekipagen i insatsverksamhet.

Alla Hemvärnsbataljoner deltar med en omgång. I mån av plats kan bataljonen ställa upp med flera omgångar. Om bataljonen har mer än en omgång som kan skickas, ska den/de som tidigare inte deltagit i Hv-skallet, priorteras före omgång som tidigare deltagit**.**

1.5 Förband/stridsutbildning med skarp ammunition

Genomför FUSA med grupp och pluton inom ramen för ”skydda objekt” med hemvärnsbevakningspluton i **förhandssituation**, övning ska ske även i mörker

Hemvärnsinsatspluton genomför därutöver FUSA avseende att ta terräng vid skydd av objekt, även i **efterhandssituationer** övning ska ske även i mörker

Förstegsutbildning med plutonchefer och gruppchefer ska genomföras som muntlig stridsövning.

1.6 Vapentjänst

1.6.1 Utbildning AK4B

Utbildningsanvisningar AK4B framgår av HKV 2010-12-04,09833:70729 Skjut R FM grunder kompletterat med MSS Skjut R Automatkarbin ÖFT. Reglementet tillämpas inom Hemvärnet. Målet för Hv-bevakningsenheter, bataljonstab och ledningspluton är att de utbildas mot
delmoment 1-5. Hv-insatsenheter utbildas enligt hela ÖFT. Hv-skjutinstruktörer Ak utbildas i första hand mot instruktörsrollen inom ramen för delmoment 1-5.

1.6.2 Kompetensprov AK4B Hemvärn

Syftet med kompetensprovet är att genomföra liknande prov som övriga delar av Försvarsmakten för att säkerställa grundläggande skjutskicklighet.

Kompetensprovet genomförs på avtalstid, var 24:e månad, (en gång under en två årsperiod).

Provet omfattar en teoretisk och en praktisk del enligt nedan. Skjutresultat redovisas enligt skrivelsen MSS 2014-03-14 skr 19 100:80189.

<u>Övning 1 Liggande med stöd</u>

Avstånd: 100 m, Mål: 1/3 figur, Ställning: Stående grundställning → Liggande med stöd.

(Stöd får vara: Ryggsäck, terrängföremål, magasin, skjutstöd.)

Antal: 3 skott,

Tid: 20 sekunder,

Träff: 3 i figuren,

Krav för godkänt är 3 träff i figuren inom 20 sekunder.

<u>Övning 2 Knästående</u>

Avstånd: 100 m, Mål: 1/3 figur, Ställning: Stående grundställning → Knästående färdigställning.

Antal: 3 skott,

Tid: 20 sekunder,

Träff: 3 i figuren,

Krav för godkänt är 3 träff i figuren inom 20 sekunder.

<u>Övning 3 Målväxling</u>

Avstånd: 20 m, Mål: 3 x 1/1 figur med ca 1 meters lucka. Ställning: Stående grundställning med ryggen mot målen. Antal: 2+2+2 skott omladdning 2+2+2 skott,

Tid: 20 sekunder,

Träff: I figuren.

Stående grundställning med ryggen mot målen. Vapnet laddat med ett magasin med 6 patroner. På signal vänd om och skjut i stående ställning 2 skott mot varje av de 3 tilldelade 1/1 figurerna. Genomför en omladdning med ett magasin om 6 patroner som finns i en stängd

magasinsficka och skjut i stående ställning ytterligare 2 skott mot varje av de 3 tilldelade 1/1 figurerna.

Krav för godkänt är 4 träff i vardera figuren inom 20 sekunder

Bedömningar och krav

Vid osäker eller felaktig vapenhantering blir skytten underkänd. Vapenhantering ska genomföras enligt respektive SoldR Mtrl och SäkR. Tid mäts med skjuttimer/tidtagarur. Träff i figuren räknas när tapeten är bruten. Varje övning får skjutas tre gånger. Skytten ska därefter ges kompletterande träning och ges möjlighet till nytt provtillfälle.

1.6.3 Kompetensprov SKJUT R Pistol

MSS 2012-03-31, 19100: 80258 SkjutR FM Pistol tillämpas. Personal utbildas i enlighet med block A minst intill delmoment 6.

Kompetensprov pistol utsänds årligen av MSS.

Personal som tilldelats pistol genomför kompetensprov pistol för **block A var 24.e månad**.

Kompetensprov Pistol enligt Underbilaga 1 till MSS 2012-03-31, 19100: 80258.

Provet består av två frågor och tre eller sju skjutövningar beroende på brukarnivå.

Personal i hemvärnsförband genomför enligt block A.

Kompetensprovet genomförs i förbandets stridsutrustning, samma som används under insats eller som är tillgänglig. Utrustningen ska dock minst bestå av hölster och magasinsfickor.

Resultaten dokumenteras, rapporteras och arkiveras enligt följande:

- genomförda kompetensprov dokumenteras på enklaste sätt på ”plutonslista”. Ett ex till plutonchef motsvarande och ett ex vid OrgE (Utbildningsgrupp),
- C OrgE rapporterar årsvis i december till MSS,
- MSS sammanställer rapporter från hela Försvarsmakten, föredrar för HKV samt redovisar sammanställningen för Försvarsmakten (se MSS 2012-03-31, 19100:80258).

1.6.4 Kompetensprov teori

Bedömningar och krav

Om den prövade inte kan ge rätt svar på frågorna ges tid för att läsa på enligt referenserna ovan. Om den prövade efter tre försök fortfarande inte kan ge rätt svar ska kompletterande utbildning genomföras innan provet får genomföras igen.

1. Säkerhet

Den prövade ska kunna redogöra för de fyra huvudprinciperna för vapensäkerhet:

1. betrakta alltid alla vapen som laddade,
2. rikta aldrig mynningen mot något som du inte är beredd att bekämpa,
3. håll fingret från avtryckaren tills vapnet riktas mot målet,
4. var säker på ditt mål och vad som finns mellan dig och målet.

Bekämpa aldrig något som du inte har identifierat.

Referenser: SkjutR FM Grunder 4.1 Säkerhet, SäkR Ehv/Pv 10 Kap 1 mom. 9.

2. Hölstring

Den prövade ska kunna redogöra för när pistolen får hölstras laddad.

Brukare Block A – Får under situationer då patron ur inte kan genomföras under lugna och ordnade förhållanden, tillfälligt hölstra laddad pistol (patron i patronläget).

Brukare Block B – Får bära laddad pistol (patron i patronläget) i hölstret.

Referenser: SäkR Ehv/Pv 2010 Kap 3 mom. 24.

1.6.5 Kompetensprov skjutning

Skjutövningar (Block A skyttar)

Övning 1	Nödvärn 1
Avstånd	3 m
Mål	1/1 figur
Ställning	Stående – en hand. Pistolen oladdad och hölstrad med magasin i.
Antal	Tiden styr
Tid	3 sekunder
Träff	3 i verkanszonen

Genomförande och instruktion till skytten:

Startposition: Stående med armarna löst hängande, pistolen oladdad och hölstrad med magasin i.

På signal skjut tre träffar i tilldelad 1/1 figur inom tre sekunder.

För varje skott som avfyras över tiden dras en träff bort. Träffar i verkanszonen tas bort först.

Resultat beräknas som en kvot av träffresultatet och tiden.

Träff inom verkanszon ger 5 poäng. Träff i figuren ger 2 poäng.

Krav för godkänt är 3 träff i verkanszonen inom 3 sekunder.

Har skytten några frågor?

Övning 2	Nödvärn 2
Avstånd	6 m
Mål	1/1 figur
Ställning	Stående grundställning – en hand. Pistolen laddad.
Antal	Tiden styr
Tid	2 sekunder
Träff	2 i verkanszonen

Genomförande och instruktion till skytten:

Startposition: Stående grundställning med pistolen laddad.

På signal skjut två träffar i tilldelad 1/1 figur inom tre sekunder.

För varje skott som avfyras över tiden dras en träff bort. Träffar i verkanszonen tas bort först.

Resultat beräknas som en kvot av träffresultatet och tiden.

Träff inom verkanszon ger 5 poäng. Träff i figuren ger 2 poäng.

Krav för godkänt är 2 träff i verkanszonen inom 2 sekunder.

Har skytten några frågor?

Övning 3	Nödvärn 3
Avstånd	9 m
Mål	1/1 figur
Ställning	Stående – stödhand. Pistolen oladdad och hölstrad med magasin i.
Antal	Tiden styr
Tid	4 sekunder
Träff	3 i verkanszonen

Genomförande och instruktion till skytten:

Startposition: Stående med armarna löst hängande, pistolen oladdad och hölstrad med magasin i.

På signal skjut tre träffar i tilldelad 1/1 figur inom fyra sekunder.

För varje skott som avfyras över tiden dras en träff bort. Träffar i verkanszonen tas bort först.

Resultat beräknas som en kvot av träffresultatet och tiden.

Träff inom verkanszon ger 5 poäng. Träff i figuren ger 2 poäng.

Krav för godkänt är 3 träff i verkanszonen inom 4 sekunder.

Har skytten några frågor?

1.6.6 Utbildning PSG 90

I varje Hv-insatspluton avdelas och utbildas tre skarpskyttar med PSG 90. En skarpskytt med PSG90 ingår i respektive hemvärnsgrupp. Skytten/skyttarna kan dock inom ramen för gruppens och plutonens strid ges uppgift att understödja, nedkämpa respektive nedhålla angivet mål. Skarpskytten har en stridsparskamrat utrustad med Ak4B och kikarsikte 09. Stridsparskamraten är skarpskyttens närskydd och observatör. Som observatör skall stridsparskamraten kunna eldreglera åt skarpskytten. I de fall PSG 90 är bristvara, utrustas skarpskytten med substitut i form av AK4B och kikarsikte 09. När så sker genomförs utbildning på samma sätt som för skarpskytt med PSG.

Företrädesvis väljs personer med tidigare utbildning som prickskytt, skarpskytt eller som är skickliga skyttar och har mycket god fältmässighet.

Utbildning genomförs med stöd av SoldR Mtrl Vapen Prickskyttegevär 90, 2004 och SkjutR Psg 90, 2002.

Skarpskytteutbildning genomförs av certifierad instruktör. Skarpskytt genomför kompetensprov skarpskytt var 24:e månad. Skarpskytteobservatör bör genomföra samma kompetensprov, dock minst kompetensprov *AK4B* var 24:e månad.

1.6.7 Granattillsats AK4B

I varje Hv-insatspluton avdelas och utbildas två stycken granattillsatsskyttar. Dessa bör ges möjlighet att öva understöd inom grupp och pluton med granattillsats.

1.6.8 Pansarskott och handgranater

Utbildning och formellt kast med övningshandgranat genomförs med samtliga soldater. Strävan är att i varje hemvärnsgrupp ska finnas personal som genomfört kast med skarp handgranat. Pansarskottsutbildning genomförs kopplat till förbandets utbildningsrytm.

1.6.9 Kulspruta m/58

Kulspruteutbildning genomförs endast med utsedda skyttar och laddare. Företrädelsevis ska personal som redan har grundutbildning på kulspruta tas ut till skyttar och laddare.

För grundutbildning av kulspruteskytt och dennes laddare hänvisas till Skjut R A PEK del 2 (inte hävd avseende ksp-tjänsten).

Den lägsta nivån för enskild hantering av vapnet är att skytten och laddare med godkänt resultat har genomfört:

- Grundövningar enligt sid 73-86 (inte höftskott eller mejning),
- Skjutövning 1-4 sid 110-111.

1.6.10 Granatgevär M/48

Granatgevärsutbildning genomförs endast med ordinarie omgång-/ar i understödsgrupp i hemvärnsinsatsplutonen. Företrädelsevis ska personal som redan har grundutbildning på vapnen tas ut till skyttar och laddare i understödsgruppen. Förstegsutbildning genomförs. För hemvärnsbevakningskompani genomförs denna utbildning vid beredskapshöjning.

För grundutbildning av granatgevärsskytt och laddare hänvisas till Skjutreglemente för Försvarsmakten Granatgevär m/48 och m/86 (SkjutR Grg), 2002 års utgåva (M7742-110062).

Reglementet innehåller bestämmelser för grund-, skjut- och stridsövningar med granatgevär.

Den lägsta nivån för enskild hantering av vapnet är att skytten och laddare med godkänt resultat har genomfört:

- samtliga grundövningar,
- skjutövningarna 1, 2, 4, 5, 6, 8, 9,
- stridsövning 1.

Detta ger ett omfång på cirka 60 timmar. Skjutning i mörker ingår inte.

1.6.11 GU-F vapenutbildning

Vapenutbildning vid GU-F och Hv-introduktionsutbildning genomförs med AK4B eller pistol 88 beroende på befattning.

1.7 Infrastruktur

1.7.2 Skjutbanor

C OrgE säkerställer att hemvärnssoldaten vidmakthåller skjutskicklighet. I första hand ska militära skjutbanor användas, men beroende på belastning på militära skjutbanor eller geografisk belägenhet ska i andra hand civila skjutbanor användas. C OrgE ska då teckna avtal med civila skjutbanor.

1.7.3 Stabsplats

Med hänsyn till de höga beredskapskraven på hemvärnsförbanden måste ledning av eget förband tillgodoses. Stabsplats för bataljonsstab bör finnas tillgänglig för att kontinuerligt kunna användas i övnings- och utbildningssyfte.

1.8 Verksamhetssäkerhet

Alla hemvärnsvapen ska årligen inventeras enligt särskilda bestämmelser (normalt vid KFÖ eller SÖF).

Instruktörer inom Hemvärnet och de frivilliga försvarsorganisationerna ska utbildas, godkännas och förordnas av C OrgE eller frivillig försvarsorganisation, varvid särskild vikt ska läggas på säkerhetsbestämmelser så att dessa uppfylls. Förordnade instruktörer redovisas i PRIO.

1.9 Beslut avseende signaleringsmetoder

Den försvarsmaktsgemensamma metoden är baserad på NATO-standard[1] och har svenska som språk, HKV 2012-12-14 skrivelse 12 600:68564, Bilaga 1 till HKV 2012-12-14 skrivelse 12 600:68564.

Detta beslut reglerar talad signalering över radioförbindelser samt då det är tillämpbart, även övrigt talat samband och reglerar signaleringen mellan förband, staber eller organisationsenheter.

Vid internationell verksamhet nyttjas språk och metoder enligt, för respektive verksamhet, utgivna bestämmelser. Detta gäller även signalerings- och fackuttryck.

Hemvärnet använder svenska vid signalering.

1.10 Förarbevis för hemvärnsförband

Grunden[2] för att utfärda militärt förarbevis är körkortsbehörighet lägst A1 eller B för motorcykel och terrängskoter (i typfordon terrängskoter ingår ej lätt terrängvagn). För övriga fordon gäller körkort med behörighet B. Körkortet ska vara giltigt och utfärdat inom EES (Europeiska ekonomiska samarbetsområdet).

Militärt förarbevis får utfärdas efter genomförd godkänd utbildning för personal och rekryter (värnpliktiga) tillhörande Försvarsmakten, personal tillhörande FMV och FRA, Hemvärnet/nationella skyddsstyrkan samt för medlemmar i frivilliga försvarsorganisationer.

---

[1] ACP-125 = Allied Communications Publication - Communication Instructions, Radiotelephone Procedure. NATO:s reglemente för signalering.

[2] Handbok fordonstjänst 2017

Giltighetstiden för militärt förarbevis oavsett innehåll, får sättas till maximalt tio år efter utfärdandedatum.

”Hemvärnet med därtill kopplad verksamhet medges att med utbildning, främst genom Bilkårens försorg, utfärda förarbevis till och med 2020-12-31.” *HKV skrivelse 2011-12-14, 19 100:66433.*

”Nya förare utbildas direkt på aktuellt fordon och framför det på förarbevis enligt undantaget i militärtrafikförordningen (2009:212). En plan för genomförande av förarprov till rätt körkortsbehörighet för personal som redan innehar förarbeviskompetensen ska upprättas.” *HKV skrivelse 2011-12-14, Bilaga 1 till 19100:66433.*

1.11 Elsäkerhet

Personal som hanterar elmateriel ska senast i samband med inledning av planerad KFÖ eller annan övning där materielen nyttjas ha elsäkerhetsutbildning. Kursplaner och omfattning återfinns i Försvarsmaktens kurskatalog.

Den personal som är ansvarig för materielen och för upprättande ska ha genomgått utbildning för detta, till exempel

- ”Uppgiftsfördelning elområdet översikt GK”
- ”Försvarsmaktens elanläggningar i fältmiljö FMEAF Mindre grupperingsplats GK”
- ”Försvarsmaktens elanläggningar i fältmiljö FMEAF Teknisk GK”

Målgrupper för kurser framgår av kursbeskrivningar.

Ansvariga chefer och personal som har fördelade arbetsmiljöuppgifter inom elsäkerhetsområdet dokumenteras genom C OrgE.

Begrepp och förkortningar

AFS	Arbetsmiljöverkets föreskrifter
AML	Arbetsmiljölagen
ATL	Arbetstidslagen
BTK	Befattningstypkod, femställigt kodsystem för kategorisering av befattningar med likartade uppgifter. Begreppet används också för att kravställa olika grundutbildningsinriktningar. BTK utgör de fem första positionerna i KBEK.
BTK-Kursplan	Kursplan som täcker hela grundutbildningsperioden för en viss befattningstyp, all utbildning från inryckning till utryckning, aktuella kursplaner finns i system PRIO.
BT-kod X	respektive frivilligförsvarsorganisation har rekryteringsansvar för angivna befattningar på nivå menig, till befälsbefattningar rekryteras inom förbanden.
BU	Befattningsutbildning
CGM J4	Försvarsmaktens system vårddokumentation
C OrgE	Se Förbandschef
C Utb	Chef utbildningsavdelning/-enhet
CRM	Customer Relationship Management, systemstöd för attraktion/rekrytering
FM	Försvarsmakten
FM GSSU	Försvarsmaktens grundläggande soldat- och sjömansutbildningar (sammanfattande begrepp för GMU, FSU, GSU-INT, GU-F ,KombU samt GBU).
FM OrgE	Organisationsenhet i Försvarsmakten
FM PersI	Försvarsmaktens instruktion för personalförsörjning och personaltjänst (kommer ersättas av motsvarande reglemente)
FM UtbI	Försvarsmaktens utbildningsinstruktion (kommer ersättas av motsvarande reglemente)
FFO	Frivillig försvarsorganisation
Frivillig personal	Frivillig personal är en av Försvarsmaktens militära personalgrupper enligt Förordning (1996:927) och avser personal som ingått avtal med Försvarsmakten enligt 4 § förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet
FSjU	Fortsatt sjömansutbildning
FSU	Fortsatt soldatutbildning
FU	Förbandsutbildning
FUP	Förbandsutvecklingsplan
Förband	Benämns även *organisationsenhet* (FFS 2015:3 FM ArbO).
Förbandschef	Benämns även *chef för organisationsenhet* (FFS 2015:3 FM ArbO).
GBU	Gruppbefälsutbildning, generella målsättningar
GKÖ	Grundläggande krigsförbandsövning
GMU	Grundläggande militär utbildning

GOU	Grundläggande officersutbildning inom Försvarsmakten eller utbildningen som leder till officersexamen vid Försvarshögskolan (sammanfattande begrepp för SOU, OP, ROU)
GSS	Anställda gruppbefäl, soldater och sjömän är en av Försvarsmaktens militära personalgrupper enligt Förordning (1996:927). Personalgruppen kan vara kontinuerligt (GSS/K) eller tidvis tjänstgörande (GSS/T)
GSU-INT	Grundläggande soldatutbildning för internationell militär tjänstgöring
GU	Militär grundutbildning inom Försvarsmakten enligt förordning (2015:613). I detta dokument används genomgående begreppet *grundutbildning* för militär grundutbildning.
GU HV	Grundutbildning riktad mot hemvärnet
GU-F	Grundläggande soldatutbildning för frivillig personal
GU-SI	Grundutbildning mot specifika inriktningar, Grundutbildning av rekryter vilka rekryterats direkt mot GOU
Hvmk	Hemvärnsmusikkår
H TPERS	Handbok T-personal. Handbok som stöd till hanteringen av tidvis anställd personal. (H TPERS avses fastställas våren 2016)
HAGS	Hemvärnsavtal gruppbefäl och soldater
KBEK	Krigsbefattningskod, åttaställig kod som består av BTK (fem siffror) samt tresiffrig stridskraftsvis kod. Används för att beskriva såväl *krav på befattning* som *användbarhet* hos individ
KFK	Krigsförbandskurs
KFM	Krigsförbandsmålsättning. FM fastställda målsättning för krigsförbanden. KFM fastställs som en del i FM strategiska inriktning. I KFM framgår krigsförbandens huvuduppgifter.
KFP	Krigsförbandsplaner
KFS	Krigsförbandsspecifikation, KFS utvecklar KFM krav och prioriteringar för varje enskilt förband utgående från högre chefs övergripande styrningar och ekonomiska avvägningar. KFS beskriver planen i ett tioårigt perspektiv och revideras årligen
KFV	Krigsförbandsvärderingar
KFÖ	Krigsförbandsövning
Kombattant	Enligt Totalförsvarets folkrättsförordning (1990:12): ”Som kombattanter anses de som tjänstgör i Försvarsmaktens krigsorganisation, om de inte tillhör sjukvårds- eller själavårdspersonalen”.
KombU	Kombattantutbildning för obeväpnad personal. Utbildningen är en del av FM GSSU. Denna utbildning är också lämplig för icke kombattanter som tillhör Försvarsmakten.
Krigsförband	Förbandsenhet vid ett förband av typ bataljon, kompani, fartygsdivison, flygdivision och liknande, upptaget i en insatsorganisationsplan och åsatt ett förbandsnummer. Även hemvärnsförband med nationella skyddsstyrkor är krigsförband (FFS 2015:3 FM ArbO)
Krigsförbandschef	Chef för krigsförband (FFS 2015:3 FM ArbO)

Krigsförbandsövning	KFÖ, i Hemvärnets utbildningssystem Krigsförbandsövning med fokus mot personlig färdighet i befattning eller övning i förband.
KFÖ	Krigsförbandsövning
KU	Kompletterande utbildning
LTÖ	Ledningsträningsövning
Ledningsträningsövning	LTÖ
METHANE	Incidentrapport (m7102-551020) Min anropssignal och nät (drabbad enhet), Exakt position för incident, Typ av olycka/incident, Hot/hinder på platsen, Anslutning/brytpunkt (helikopterlandningplats eller motsv), Numerär av skadade och skadetyp, Erfodras hjälp.
OP	Försvarshögskolans officersprogram
Organisationsenhet	Se förband, förkortas OrgE.
PersH HB/K	Handbok Personaltjänst vid höjd beredskap och i krig. Under utarbetande som avses fastställa under 2016.
PS	Pliktspelning
PROD	Högkvarterets Produktionsledning
PROD SKA	Stridskraftsavdelning inom HKV PROD (ARMÉ, MARIN, FLYG, LEDUND, FLOG, RIKSHV)
PUL	Personuppgiftslagen
Rekrythandläggare	Person som handlägger utbildnings-, krigsplacerings- och yrkesvägledningsärenden.
ROU	Reservofficersutbildningar
RU	Repetitionsutbildning
SeC/SeP	FSV Servicecenter/Servicepunkt
SERE	Survival, Evasion, Resistance, Extraction, begrepp för bland annat överlevnadsförmågor
TTM	Träningstillfälle musiker
SOU	Specialistofficersutbildningar
System ATLAS	Systemstöd för bl a rekrytering
System PRIO	Försvarsmaktens verksamhetsledningssystem (SAP)
SäkR G	Verksamhetssäkerhetsreglemente 2017, gemensam del
SÖB	Särskild övning befäl
SÖF	Särskild övning förband
TRM	Totalförsvarets rekryteringsmyndighet
VU/DUP	Verksamhetsuppdrag / Direktiv för uppdragsplanering
YVL	Yrkesvägledare, person som fattar beslut om antagning till grundutbildning enligt delegation

Litteratur/Källförteckning

Lagar

Arbetsmiljölagen

Lagen om totalförsvarsplikt

Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)

Skadeståndslag (1972:207)

Skyddslag (2010:305)

Säkerhetsskyddslag (1996:627)

Säkerhetsskyddslag (2009:464)

Säkerhetsskyddslagen (1996:627)

Personuppgiftslagen (1998:204)

Förordningar

Hemvärnsförordning (1997:146)

Förordning (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd

Förordning (1994:522) om förmåner till instruktörer inom frivillig försvarsutbildning

Förordning (1994:523) om förmåner till frivilliga

Förordning (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet

Förordning (1995:239) om förmåner till totalförsvarspliktiga

Förordning (1997:147) om förmåner till hemvärnet

Förordning (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet

Förordning (2010:1474) om förmåner till totalförsvarspliktiga

Förordning om ändring i förordningen (1995:239) om förmåner till totalförsvarspliktiga

Tillträdesförordningen (1992:118)

Förordning (1990:12) Totalförsvarets folkrättsförordning

Förordning (1982:756) om Försvarsmaktens ingripanden vid kränkningar av Sveriges territorium under fred och neutralitet.

Säkerhetsskyddsförordningen (1996:633)

Offentlighets- och sekretessförordning (2009:641)

Personuppgiftsförordningen (1998:1191)

FFS

FFS 1994:30 Försvarsmaktens föreskrifter om förmåner till instruktörer vid frivillig försvarsutbildning inom Försvarsmakten

FFS 1996:16 Försvarsmaktens föreskrifter om förmåner till frivilliga och hemvärnsmän

FFS 1998:7 Föreskrifter om ändring i Försvarsmaktens föreskrifter (1996:16) om förmåner till frivilliga och hemvärnspersonal

FFS 1999:4 Försvarsmaktens föreskrift om flaggning

FFS 2000:8 Föreskrifter om ändring i Försvarsmaktens föreskrifter (FFS 1996:16) om förmåner till frivilliga och hemvärnsmän

FFS 2003:10 Föreskrifter om ändring i Försvarsmaktens föreskrifter (FFS 1996:16) om förmåner till frivilliga och hemvärnsmän

FFS 2003:7 Försvarsmaktens föreskrifter om säkerhetsskydd

HANDBOK

FFS 2004:2 Föreskrifter om ändring i Försvarsmaktens föreskrifter (FFS 1996:16) om förmåner till frivilliga och hemvärnsmän

FFS 2004:3 Föreskrifter om ändring i Försvarsmaktens föreskrifter (FFS 1994-30) om förmåner till instruktörer vid frivillig försvarsutbildning inom Försvarsmakten

FFS 2006:2 Föreskrifter om ändring i Försvarsmaktens föreskrifter (FFS 1996-16) om förmåner till frivilliga och hemvärnsmän

FFS 2008:1 Föreskrifter om ändring i Försvarsmaktens föreskrifter (FFS 1996-16) om förmåner till frivilliga och hemvärnsmän

FFS 2009:4 Föreskrifter om ändring i Försvarsmaktens föreskrifter (1996:16) om förmåner till frivilliga och hemvärnsmän

FFS 2010:2 Försvarsmaktens föreskrifter om hemvärnet

FFS 2013:03 Försvarsmaktens föreskrifter om verkställighet av tillträdes- och IKFN-förordningarna

FFS 2013:3 Verkställighet av tillträdes- IKFN förordningarna

FFS 2015:2 Försvarsmaktens föreskrifter om säkerhetsskydd

FFS (1997:2) för Försvarsmaktens personal

FFS (2005:2) om signal-skyddstjänsten inom totalförsvaret

FIB

FIB 1996:8 Försvarsmaktens interna bestämmelser om ungdomsverksamheten inom Försvarsmakten

FIB 2003:1 Försvarsmaktens interna bestämmelser om skadereglering

FIB 2008:3 om signalskyddstjänsten

FIB 2013:5 om hantering, förvaring och transport av skjutvapen och ammunition

FIB 2015:1 om skydd för utrikes- och sekretessklassificerade uppgifter och handlingar

Övriga myndigheters föreskrifter

Totalförsvarets pliktverks författningssamling, TPVFS 2002:2

Totalförsvarets pliktverks författningssamling, TPVFS 2005:1

Totalförsvarets pliktverks författningssamling, TPVFS 2007:1

Totalförsvarets pliktverks författningssamling, TPVFS 2010:1

Reglemente

Försvarsmakten Reglemente Uniformsbestämmelser 2015 – Unibest FM 2015

Försvarsmakten Reglemente Parad 20157 del 1 - 3

Handböcker

Handbok Förnödenhetsförsörjning – H Förnförs 2015

Handbok Informationstjänst – Public Affairs – HINFO Förhandsutgåva 3-2014

Handbok Insatslogistik – H Inslog 2012 M7739-352041

Handbok Miljö – H Miljö 2014

Handbok Säkerhetstjänst Grunder – H SÄK Grunder 2013 bet 10 440:55631

Handbok Säkerhetstjänst Informationssäkerhet – H Säk Infosäk 2013

Handbok säkerhetstjänst sekretessbedömning

Handbok Säkerhetstjänst Säkerhetsprövning – H SÄK Säkprövn 2013 bet 10 440:58640

Handbok Säkerhetstjänst Vapen och Ammunition – H Säk VapAm 2007 Utgåva 2

HANDBOK

Handbok totalförsvarets signalskyddstjänst

FM Handbok Samverkan – FM HSam Förhandsutgåva 2013

Handbok totalförsvarets signalskyddstjänst, grundläggande regler för signalskyddstjänsten (H TST Grunder)

Handbok Säkerhetsskyddad upphandling med säkerhetsskyddsavtal (Handbok SUA), 2010

Handbok för Försvarsmaktens säkerhetstjänst, Sekretessbedömning DEL A (H Säk Sekrbed A), 2011

Beslut om ändring 1 i Handbok för Försvarsmaktens säkerhetstjänst, Informationssäkerhet (H SÄK Infosäk)

Handbok Säkerhetstjänst Fysisk säkerhet (H SÄK Fysisk säkerhet) 2015

Regler, bestämmelser och handböcker som påverkat innehållet i denna handbok

FFS

Bilaga 1 till FM2015-819:4 Föreskrifter som har beslutats inom myndigheten Försvarsmakten och kungjorts i Försvarets författningssamling (FFS)

FFS 1995:10 Förordning om ändring i förordningen (FFS 1987:8) om frivillig tjänstgöring vid Försvarsmakten

FFS 1995:12 Förordning om ändring i förordningen (FFS 1987:12) om krigsfrivilliga vid Försvarsmakten

FFS 1995:20 Försvarsmaktens föreskrifter om frivillig försvarsverksamhet inom Försvarsmakten

FFS 1999:3 Föreskrifter om ändring i Försvarsmaktens föreskrifter (FFS 1998:10) om utbildning och krigsplacering av totalförsvarspliktiga

FFS 2000:6 Försvarsmaktens föreskrifter om hemvärnet

FFS 2001:4 Föreskrifter om ändring i Försvarsmaktens föreskrifter (FFS 200:6) om hemvärnet

FFS 2002:7 Försvarsmaktens föreskrifter om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet

FFS 2007:1 Försvarsmaktens föreskrifter om hantering, förvarig och transport av skjutvapen och ammunition

FFS 2007:3 Försvarsmaktens föreskrifter om medinflytande inom hemvärnet

FFS 2010:8 Föreskrifter om ändring i Försvarsmaktens föreskrifter (FFS 2010:2) om hemvärnet

Förordning (1997:596) om tillfällig avvikelse från vissa bestämmelser i förordningen (1994:523) om förmåner till frivilliga.

Förordning (1998:166) om tillfällig avvikelse från vissa bestämmelser i förordningen (1994:523) om förmåner till frivilliga.

FIB

FIB 2015:02 Försvarsmaktens interna bestämmelser om säkerhetsskydd och skydd av viss materiel

Reglemente

Arméreglemente Taktik – AR Taktik 2013

Försvarsmaktens regler för grundtillsyn av fordon – FAG F 2013

Försvarsmaktsreglemente Försvarsmedicin Grunder – FMR Fömed G 2014

Försvarsmaktsreglemente Sjuktransportledning 2013

Markstridsreglemente 1.5 Motståndaren Förhandsutgåva – MSR 1.5 FU 2014

Markstridsreglemente 2.3 Vintersoldat Förhandsutgåva – MSR 2.3 FU 2014

Markstridsreglemente 3 Grupp – R FM MSR 3 Grupp FU 2013

Markstridsreglemente 4 Pluton – R FM MSR 4 Pluton FU 2013

Soldatreglemente för Soldaten i fält, Särtryck för GMU 2015 – SoldF Särtryck 2015

HANDBOK

Övriga myndigheters föreskrifter

BVKF 2014 Försvarsmaktens bestämmelser för åtgärder mot brand- och explosionsfara, vattenföroreningar samt kemisk hälsopåverkan från brandfarliga varor

SJÖFS 2004:13 Sjöfartsverkets föreskrifter om sjöfartsskydd

SJÖFS 2008:82 Sjöfartsverkets föreskrifter och allmänna råd om anslutning av fartyg till ett landbaserat elkraftssystem

SÖ 1995:90 1974 års internationella konvention om säkerheten för människoliv till sjöss

TFSF 2012:24 Föreskrift om ändring i Transportstyrelsens förskrifter och allmänna råd (TSFS 2011:116) om utbildning och behörigheter för sjöpersonal

TSFS 2010:96 Transportstyrelsens förskrifter och allmänna råd om åtgärder mot förorening från fartyg

TSFS 2011:1 Föreskrift om ändring i Transportstyrelsens förskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:96) om åtgärder mot förorening

TSFS 2011:116 Transportstyrelsens förskrifter och allmänna råd om utbildning och behörigheter för sjöpersonal

TSFS 2011:117 Transportstyrelsens förskrifter om läkarintyg för sjöfolk

TSFS 2011:2 Transportstyrelsens förskrifter och allmänna råd om navigationssäkerhet och navigationsutrustning

TSFS 2011:91 Transportstyrelsens förskrifter och allmänna råd om arbetsmiljö på örlogsfartyg

Anvisningar, instruktioner och avtal

FM2015-10896:1 Anvisningar för utrikes tjänsteresor

Försvarsmakten Materielvårdsscheman – MVIF schema ppt

HKV 2011-09-09 bet 17100:63719 Försvarsmaktens riktlinjer för sociala medier

HKV 2013-12-19 bet FM2013-4367:1 Försvarsmaktens Vårdgivarinstruktion – FM VGI

HKV 2014-06-18 bet FM2014-5584:1 Beslut användande av mönstringsprotokoll hundtjänst HV

HKV 2014-06-18 bet FM2014-5584:1 Bilaga 1 Beslut användande av mönstringsprotokoll hundtjänst HV

HKV 2014-11-24 bet FM2013-2724:17 Försvaramaktens instruktion för personalförsörjning och personaltjänst (FM PersI) 2014

HKV 2015-01-08 bet FM2014-10594:1 Hundägaravtal Patrullhund Hemvärn

HKV 2015-01-08 FM2014-10594:1 Bilaga 1 Avtal för ägare Patrullhund Hemvärn

HKV 2015-01-08 FM2014-10594:1 Bilaga 2 Avtal mellan ägare Patrullhund och hundförare Hemvärn.

HKV 2015-02-05 Sammanställning beslut om säkerhetsbesättning

Handbok

FM Handbok irreguljära styrkor Fiktiv Motståndare del 3 – H FIM3 2015

FM Handbok vid hävdande av vårt lands suveränitet och territoriella integritet – Handbok IKFN 2014

Försvarsmaktens handbok i Sociala medier – H FM Soc Med 2013 bet 1700:59651

Handbok Frivillig försvarsverksamhet H FRIV Förmåner 2016 FM2014-9370:11

Handbok för frivillig försvarsverksamhet – H FRIV 2008 bet 16 137:69388

Handbok Målsättningsarbete Tekniska system – H Mål Tek Syst 2015 150417-007

Handbok Rakel i Försvarsmakten – H FM Rakel 2015

Handboken utgör en sammanställning beslutad hemvärnsverksamhet. Handboken ger därutöver anvisningar och handlingsregler för hur verksamhet skall genomföras.

Handboken vänder sig i första hand till hemvärnets förbandschefer och befattningshavare samt chefer och personal som arbetar med att vidmakthålla och utbilda krigsorganisationens hemvärnsförband.

FÖRSVARSMAKTEN

107 85 STOCKHOLM
www.forsvarsmakten.se

HvH 2018
M7739-352092